

T.C
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKOTURİZM REHBERLİĞİ ANABİLİM DALI
EKOTURİZM REHBERLİĞİ BİLİM DALI

KARAYİP TOPLULUĞUNA ÜYE ÜLKELERDE
EKOTURİZM FAALİYETLERİ

Abdulkerim AYHAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN:
Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ

KONYA-2022

	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Bilimsel Etik Sayfası	
---	---	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	ABDULKERİM AYHAN		
	Numarası	18812601011		
	Ana Bilim / BilimDalı	EKOTURİZM REHBERLİĞİ		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	✓	
		Doktora		
Tezin Adı	Karayip Topluluğuna Üye Ülkelerde Ekoturizm Faaliyetleri			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Abdulkerim AYHAN

	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Özet	
---	---	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Abdulkerim AYHAN		
	Numarası	18812601011		
		EKOTURİZM REHBERLİĞİ		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	✓	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ		
Tezin Adı	Karayip Topluluğuna Üye Ülkelerde Ekoturizm Faaliyetleri			

Son yıllarda yükselişte olan dünya nüfusu ve yoğun kentleşme, turizm kavramında kayda değer değişikliklere sebep olmuştur. Turizm denince ilk akla gelen deniz-kum-güneş destinasyonları insanın tatile ve doğaya olan ihtiyacını gidermekte yetersiz kalmıştır. İnsanlar doğal alanlarda yapılabilen farklı turizm faaliyetlerine ve yerel kültürleri deneyimlemeye yönelmişlerdir. İşte bu noktada “Ekoturizm” kavramı hızla gelişmiş ve bir sektör haline dönüşmüştür. Özellikle pandemi süreciyle doğa temelli faaliyetler artmış ve ekoturizme geçiş hızlanmıştır. Ekoturizm; çevreye zarar vermeden gerçekleştirilen, doğal ortamın sürdürülebilirliğini sağlayan ve yerel halkın sosyo-ekonomik gelişimine katkı sağlayan turizm türü olarak tanımlanmaktadır. Kitleli turizmden farklı olan ekoturizm Dünya Turizm Örgütüne göre dünyada en hızlı gelişen turizm türü olarak ifade edilmektedir. Ayrıca, ekoturizm gezginlerin hem fiziksel peyzaj hem de kültürel özellikler bakımından alanlar hakkında eğitilmesine izin vermektedir. Bununla birlikte; belli bölgelerin korunmasına ve yoksul kırsal yerlerin ekonomik kalkınmasına katkı sağlar. Bu bilimsel çalışmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Betimsel nitelik taşıyan bu araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada akademik çalışmalardan, uluslararası kuruluşların Karayip Topluluğuna üye ülkeler ile alakalı hazırlamış oldukları çevrimiçi belgelerden, raporlardan, sayısal verilerden, ülkelere ait resmi çevrimiçi turizm ile alakalı internet sitelerinden faydalanılmıştır. Çalışma alanını oluşturan Karayip Topluluğu; Orta Amerikada bulunmakta ve kısaca CARICOM olarak ifade edilen 15 ada ülkesiden oluşmaktadır. Doğal kaynakları ve kültürel değerleri bakımından bir cazibe alanı oluşturan bu bölge aynı zamanda yoğun nüfuslu ülkelere özellikle ABD’ye yakın olması nedeniyle de ekoturizm faaliyetleri için tercih edilen bir bölge durumundadır. Bu çalışma da tek bir ulus devlet gibi düşünülen fakat 7000 ada ve adacıktan oluşan dünyanın en geniş tuzlu su denizindeki Karayip topluluğuna üye olan 15 ülkenin ekoturizm faaliyetleri üzerinde durulmuştur. Bu bölgede kuş gözlemciliğinden, doğa yürüyüşüne kadar pek çok türde ekoturizm faaliyeti yapılmaktadır. Yapılan çalışmalar ve değerlendirmeler sonucunda bu ülkeler için turizmin ana döviz kaynağı olduğu ve bölgenin kalkınmasında hayati bir öneme sahip olduğu tespit edilmiştir. Son yıllarda özellikle ekoturizme yönelik yapılan yatırımlar sonucunda ekoturizm faaliyetlerinin ülkelerin Gayri Safi Milli Hasılası’na olumlu katkıda bulunduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Karayip Topluluğu, Turizm

	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Abstract	
---	---	---

Author's	Name and Surname	Abdulkerim AYHAN		
	Student Number	18812601011		
		Ecotourism Guidance		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	✓	
		Doctoral Degree		
	Supervisor	Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ		
Title of the Thesis/Dissertation	Ecotourism Activities in the Member Countries of the Caribbean Community			

The rising world population and intense urbanization in recent years have led to significant changes in the concept of tourism. The sea-sand-sun destinations that come to mind first when it comes to tourism have been insufficient to meet people's need for vacation and nature. People have tended to experience different tourism activities and local cultures that can be done in natural areas. At this point, the concept of "Ecotourism" has developed rapidly and has become a sector. Especially with the pandemic process, nature-based activities have increased and the transition to ecotourism has accelerated. Ecotourism; It is defined as a type of tourism that is carried out without harming the environment, ensuring the sustainability of the natural environment and contributing to the socio-economic development of the local people. Ecotourism, which is different from mass tourism, is expressed as the fastest growing tourism type in the world according to the World Tourism Organization. In addition, ecotourism allows travelers to be educated about areas in terms of both physical landscape and cultural features. With this; It contributes to the protection of certain regions and to the economic development of poor rural areas. Qualitative research methods were used in this scientific study. In this descriptive study, scanning model was used. In the research, academic studies, online documents, reports, numerical data, and official online tourism-related websites of countries were used. The Caribbean Community, which constitutes the study area; It is located in Central America and consists of 15 island countries, briefly referred to as CARICOM. This region, which creates an area of attraction in terms of its natural resources and cultural values, is also a preferred region for ecotourism activities because it is close to densely populated countries, especially the USA. In this study, ecotourism activities of 15 countries, which are considered as a single nation state, but which are members of the Caribbean community in the world's largest saltwater sea consisting of 7000 islands and islets, are emphasized. There are many types of ecotourism activities in this region, from bird watching to nature walks. As a result of the studies and evaluations, it has been determined that tourism is the main source of foreign exchange for these countries and has a vital importance in the development of the region. In recent years, it has been observed that ecotourism activities have contributed positively to the Gross National Product of the countries, especially as a result of the investments made in ecotourism.

Key words: Ecotourism, Caribbean community, Tourism

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	iv
TABLOLAR LİSTESİ.....	vii
HARİTALAR LİSTESİ	viii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	x
ÖN SÖZ	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Turizm.....	5
1.2. Sürdürülebilir Turizm.....	6
1.3. Ekoturizm Kavramı.....	7
1.3.1. Ekoturizmin Önemi	11
1.3.2. Ekoturizm Çeşitleri	13
1.3.2.1. Kültür Turizmi	13
1.3.2.2. Yayla Turizmi	13
1.3.2.3. Av Turizm	14
1.3.2.4. Mağara Turizmi.....	15
1.3.2.5. Doğa Yürüyüşü (Trekking)	15
1.3.2.6.Bitki İnceleme (Botanik) Turizmi	16
1.3.2.7.Kuş Gözlemlene Turizmi	16
1.3.2.8.Foto Safari.....	16
1.3.2.9.Jeep Safari ve Off-Road	17
1.3.2.10.Gençlik Turizmi	17
1.3.2.11. Dağcılık Turizmi	18

1.3.2.12. Kamp-Karavan Turizmi	18
1.3.2.13. Hava Sporları	18
1.3.2.14. Akarsu- Rafting Turizmi	19
1.3.2.15. Sportif Olta Balıkçılığı.....	19
1.3.2.16.Ekogastronomi (Yemek) Turizmi	19
1.3.2.17. Spor Turizmi	20
1.3.2.18. Bisiklet Turizmi	20
1.3.2.19. Golf Turizmi.....	20
1.3.2.20. Tarım turizmi	20
1.3.2.21. Atlı Doğa Yürüyüşü	21
1.3.2.22. Su Altı Dalış Turizmi	21
1.4. Dünyada Ekoturizm	21
1.4.1. Dünyada Ekoturizm Pazarı	22
1.4.2. Ekoturizmin Dünya Devletlerinin Ekonomisine Olumlu Etkisi.....	23
1.4.3. Dünyada Ekoturizme En Çok Yer Verilen Ülkeler.....	23

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	27
2.2. Araştırmanın Yöntemi.....	27
2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	28
2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	28
2.5. Veri Toplama Yöntemi	28

3.BÖLÜM

ÇALIŞMA ALANI (BULGULAR)

3.1. Karayip Topluluğu Hakkında Genel Bilgiler	29
3.2.Karayip Topluluğunun Tarihi	30

3.3.Karayip Topluluğuna Üye Ülkelerin Genel Olarak Ekoturizm Faaliyetleri	31
3.4.Karayip Topluluğuna Üye Ülkeler ve Ekoturizm Faaliyetleri	34
3.4.1. Antigua ve Barbuda.....	36
3.4.2. Bahamalar	43
3.4.3.Barbados.....	56
3.4.4.Belize	63
3.4.5. Dominika.....	71
3.4.6. Grenada	77
3.4.7. Guyana	82
3.4.8. Haiti.....	88
3.4.9. Jamaika.....	97
3.4.10. Montserrat	103
3.4.11.Saint Kitts ve Nevis.....	107
3.4.12. Saint Lucia	113
3.4.13. St. Vincent ve Grenadines.....	119
3.4.14. Surinam	124
3.4.15. Trinidad ve Tobago	131
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	139
KAYNAKÇA	147

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Karayip Topluluğuna Üye Ülkelere Gelen Turist Sayıları.....	34
---	----

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 3.1. Karayip Topluluğuna Üye Ülkeler ve Konumları	30
Harita 3.2. Antigua ve Barbuda Haritası.....	36
Harita 3.3. Bahamalar Haritası	44
Harita 3.4. Barbados Haritası	56
Harita 3.5. Belize Haritası	64
Harita 3.6. Dominika Haritası	71
Harita 3.7. Grenada Haritası	78
Harita 3.8. Guyana Haritası	82
Harita 3.9. Haiti Haritası	89
Harita 3.10. Jamaika Haritası	97
Harita 3.11. Montserrat Haritası	103
Harita 3.12. Saint Kitts and Nevis Haritası	108
Harita 3.13. Saint Lucia Haritası	114
Harita 3.14. Saint Vincent ve Grenadines Haritası.....	120
Harita 3.15. Surinam Haritası	125
Harita 3.16. Trinidad and Tobago Haritası	132

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 3.1. Büyük Darby Mağarası ve Büyük Delik	40
Fotoğraf 3.2. Balık Kartalı	42
Fotoğraf 3.3. Abaco Milli Parkı	47
Fotoğraf 3.4. Black Sound Adası ve Mangrovlar	50
Fotoğraf 3.5. Blue Hole	51
Fotoğraf 3.6. Bonefish Göleti Eğitim Faaliyeti.....	52
Fotoğraf 3.7. Konsept Adası	53
Fotoğraf 3.8. Coco Hill Ormanı	59
Fotoğraf 3.9. Barbados Yeşil Maymunlar.....	60
Fotoğraf 3.10. Farley Hill Milli Parkı	61
Fotoğraf 3.11. Batı Hint Ayısı	67
Fotoğraf 3.12. Actun-Tunichil-Muknal Mağaraları	68
Fotoğraf 3.13. Mayan Bölgesi, Belize	70
Fotoğraf 3.14. Iwokrama Yağmur Ormanı ve Ekoturizm Bölgesi Belize	85
Fotoğraf 3.15. Surama Köyü.....	87
Fotoğraf 3.16. Kaieteur Şelalesi.....	88

SİMGELER VE KISALTMALAR

CARICOM: Karayip Topluluğu

DTÖ: Dünya Turizm Örgütü

MFA: Dışişleri Bakanlığı

UNEP: Birleşmiş Milletler Çevre Programı

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

UNWTO: Dünya Turizm Örgütü

ÖN SÖZ

Dünyada giderek popüler hale gelen ekoturizm, turizm olgusu dışında sürdürülebilir bir strateji ortaya koyması açısından da oldukça önem arz etmektedir. Bu haliyle, bizden sonraki nesillere yaşanabilir ve deneyimlenebilir bir dünya bırakabilmek adına doğamızı korumalı ve bu bilinçle hareket etmemiz gerekmektedir. Araştırma; Karayip Topluluğuna üye olan; Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaika, Montserrat, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Surinam, Trinidad ve Tobago’da ekoturizm potansiyellerinin incelenmesi ve bu ülkelerde yer alan ekoturizm faaliyetlerinin ülkelere kattığı çevresel, ekonomik ve sosyal kazanımların neler olduğu ile ilgili kaynak taramaları yapıp, bu uygulamaların ülkemizde özellikle ekoturizm araştırmacılarına örnek bir çalışma olması amaçlanmıştır. Araştırma; Karayip Topluluğunun birçok özelliği (sürdürülebilir turizm potansiyeli, geleneksel ürünleri, çevresel, ekonomik ve sosyal hayata katkısı) incelenerek, bu topluluğa ait ülkelerin markalaşması bağlamında neler yapıldığı sorusuna cevap aramaktadır.

Çalışmanın hazırlanması sürecinde ekoturizm hakkındaki bilgi ve düşüncelerine yer verilen bu araştırmada, çalışmanın konusu belirlenmesinde, araştırma aşamasında, yön tayininde bilgi ve tecrübelerini eksik etmeyen değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Abdurrahman DİNÇ’e çok teşekkür ederim. Yüksek Lisans boyunca ders aldığım tüm hocalarıma ayrı ayrı şükranlarımı sunarım. Ayrıca, yüksek lisans eğitimim boyunca görüşleriyle beni motive eden ve yardımlarını esirgemeyen özellikle eşim Gülçin Ayhan ile birlikte arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Öte yandan çok kıymetli babam ve anneme, yoğun çalışma süreci dışında akademik çalışmalar nedeniyle de vakit ayıramadığım sevgili aileme teşekkür ederim.

Abdulkerim AYHAN

Konya, 2022

GİRİŞ

Tarih boyunca insanların, yiyecek, avlanma, ticaret, göç gibi sebeplerle yakın çevrelerine yolculuk yaptıkları bilinmektedir. Ulusların birbirleriyle ticaret amacıyla ülkeleri ya da komşu yöreleri ziyaret etmeleri ile turizm faaliyetlerinin de başladığı düşünülmektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerde başlayan turizm faaliyetlerinin ekonomik öneminin anlaşılmasıyla beraber 21. yüzyıl küresel ekonomisinde telekomünikasyon ve bilgi teknolojileri ile birlikte en hızlı gelişen sektör olmuştur. Turizm günümüz dünyasında devletler için çok önemli bir ekonomik güçtür. Özellikle sanayileşememiş ve üretimi zayıf olan ülkeler için turizm sektörü hayati önemde bir ekonomik kaynaktır. Sosyal medya kullanımının artması ve hızlı yayılmasıyla beraber turizm destinasyonlarının, keşfedilmemiş bölgelerin tanınırlığı da hızla artmıştır. Turizm, dünya ekonomisinin hızla büyüyen sektörlerden birisidir. Turizm ayrıca gelişmekte olan ülkelerin en temel gelir kaynaklarından biridir. Bu ülkelerdeki doğal ve kültürel varlıkların bulundukları konumu, cazibe merkezi haline getirmeleri ve ziyaretçi çekmeleri sebebiyle turizm sektöründen fayda sağlama açısından bir aracı görevi görmektedir.

Turizm, kalkınmakta (gelişmekte) olan ülkeler tarafından en çok döviz ve istihdam sağlayan bir kaynak olarak görülmektedir. Kalkınmada kolay ve çabuk bir çözüm olabileceği tahmin edilmektedir. Bu ülkelerin zaten sınırlı olan faaliyetleri düşünüldüğünde, turizmin başka bir şekilde elde edilemeyecek kazanç ve istihdam olanağı sağladığı daha iyi anlaşılmaktadır (Özgüç, 2017, s. 16). Turizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan olumlu etkilerinin yanı sıra plansız büyüme ile ortaya çıkan olumsuz etkileri de bulunmaktadır. Bulundukları konumu cazibe merkezi haline getirmeleriyle çevresel ve sosyo-ekonomik açıdan tahribatın yaşanması, mevcut dokunun bozulması gibi negatif etkilere yol açmaktadır. Meydana gelen bu olumsuz etkilerin düzeltilmesi en iyi ihtimalle uzun bir sürece ihtiyaç duyar hatta eski haline dönüştürülmesi imkânsızdır (Akoğlu, 2018, s. 4). Her yıl doğal kaynaklar insanlar tarafından kirlenmekte ve tüketilmektedir. İnsanlar içilebilir suya, nefes alınabilen havaya ve kullanılabilir biyolojik çeşitliliğe ihtiyaç duymaktadır. Dünyadaki ekosistemler insan faaliyetleriyle çeşitli derecelerde değiştirilmektedir. El

değmemiş veya değişikliğe uğramamış ortamlarda günden güne azalmaktadır. Sürdürülebilirlik aslında insanın hayatta kalmasının sebeplerindendir. Bu yüzden dünyanın farklı ekosistemlerini makul derecede işlevsel bir durumda tutmak gerekmektedir (Çalışkan, 2020, s.26).

Küreselleşme ile birlikte toplumların hayat tarzında değişimler turizme bakış açılarında da değişikliklere neden olmuştur. Bu değişimler turist sayısında artış ve turizm gelirinde yükselişle beraber turizm tercihlerinde de kendini göstermiştir. Turistlerin eğitim seviyesindeki yükselmesi ile birlikte çevre ve doğa bilinci artmış, istek ve talepleri farklılaşmıştır. Turistler bu farklılaşma ile birlikte keşif, macera, dostluk, doğa bilinci, iç dünyalarını zenginleştirmek gibi olguların peşine düştükleri düşünülmektedir. Turistlerin tercih ettikleri etkinlikler daha çok kampçılık, balıkçılık, sırt çantası ile gezintiler, doğa fotoğrafçılığı, dağ yürüyüşü, doğa yürüyüşü, rafting gibi doğaya yönelik etkinliklerdir. Bu durum, turistik işletmelerin ve turizm pazarının sürdürülebilir ve ekoturizm faaliyetlerine yönelmesine neden olmaktadır. Günümüzde teknolojinin faydalarından yararlanmayan veya haberdar olmayan herhangi bir sektör veya birey kalmamıştır (Ansen ve Fırat, 2009, s. 118).

İnsanların teknolojiye bağlı yaşamı ve doğayla bağının zayıflamasından dolayı doğaya dönüş kavramı son zamanlarda daha çok ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda yaşadığımız Pandemi (Covid-19 Korona Virüs Salgını) insanların doğaya olan ihtiyacını arttırmıştır. Doğaya, tabiata ihtiyacı daha çok olan turistlerin beklentileri deniz-kum-güneş turizminin hâkim olduğu turizm merkezlerinden uzakta, çevreyle bütünleşmiş bir hizmet ve bozulmamış temiz çevrede, doğayla iç içe bir tatil yapmaktır. Turizmin tabiat ile bütünleşmesi sürdürülebilirlik kavramını oluşturmaktadır. En hızlı büyüyen sektörler arasında yer alan turizm, dünyadaki birçok ülke açısından önemli bir ekonomik kaynak olarak tanımlanmaktadır. Bunun farkında olan ülkeler turizm ögesinin geçerliliğini ve devamlılığını sağlamak için çaba göstermektedir. Sürdürülebilirlik kavramının önemi ile birlikte turizm içerisinde doğa temelli aktiviteler artmıştır. Doğaya önem veren alternatif turizm çeşitleri ortaya çıkmıştır. Bu turizm çeşitlerinden birisi de ekoturizmdir. Doğal, kültürel ve tarihi değerlerin kaynak olarak kullanıldığı turizm sektöründe, özellikle çevre ve doğa üzerindeki olumsuz etkilere karşı alternatif olarak ortaya çıkan sürdürülebilirlik

yaklaşımlarından en önemlilerinden birisi de ekoturizmdir. Ekoturizm kelimesi, ekoloji (çevrebilim) ve turizm olmak üzere iki önemli kavramın birleşmesinden oluşmaktadır. Ekoloji, ekosistemlerin incelenmesiyle ve varoluşsal çevredeki canlı organizmaların incelenmesiyle ilgilenen bilimdir.

Doğal kaynakların sürdürülebilirliğini güvence altına alan, yöre halkının ekonomik açıdan gelişimini sağlayan ve sosyo-kültürel değerlerin korunması olarak değerlendirilen ekoturizm; ekolojik sistemin korunması ve gelecek nesillere aktarılması yönünde sorumluluk taşıyan doğa temelli bir turizm aktivitesidir. Ancak ekoturizmin iyi kontrol edilememesi durumunda doğaya, doğal yaşama, yerel halka, yerel ve ulusal ekonomiye olumsuz etkileri de olmaktadır (Kuter ve Ünal, 2009, s. 146).

Bu bilgiler ışığında Avcıkurt (2017) sürdürülebilir turizmin genel ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

- Turizm organizasyonlarını yaparken talepten ziyade arza göre yapmak
- Yerel halkın alınacak kararlara dahil edilmesi
- Turizmi mevsimlere yaymak
- Aşırı tüketimin, israfın ve atıkların azaltılması
- Ekoturizm faaliyetlerinde çalışan personelin eğitilmesi
- Yerel ekonominin desteklenmesi
- Ekoturizm destinasyonlarına ulaşım olanaklarını araştırmak
- Toplumsal katılımı sağlamak
- Çevreyi koruma adına doğal, tarihi ve kültürel varlıklara sahip çıkmak
- Doğal, kültürel ve tarihi varlıkları turizme kazandırmak
- Turizm gelirini kayda değer şekilde arttırmak
- Toplumsal ve kültürel kimliği korumak (Avcıkurt, 2017, s. 184).

Ekoturizm; ekoloji, çevre koruma ile turizmi, insanların yeni destinasyonlar, yeni kültürler, yeni insanlar tanıma açgözlülüğü ile birleştiren bir formdur (Crăciun vd.,2020, s. 66).

Bu çalışmada Karayip Topluluğuna (CARICOM) asil üye olan: Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaika,

Montserrat, St. Kitts ve Nevis, St. Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Surinam, Trinidad ve Tobago ile birlikte 15 Devletin ekoturizm faaliyetleri araştırılmıştır. Ekoturizmin ayrıca yerel topluluklar için gelir sağlaması, çevre bilinci oluşturmaları, yerel kültürleri canlandıracağı, doğayı korumak için doğrudan ve dolaylı mali faydalar sağlayacağı öngörülmektedir. Çalışmada Karayip Topluluğuna Üye olan ülkelerin ekoturizm potansiyelinin incelenmesi ve bu ülkelerde yer alan ekoturizm faaliyetlerinin ülkelere kattığı çevresel, ekonomik ve sosyal kazanımların neler olduğu ile ilgili kaynak taramaları yapıp, bu uygulamaların ülkemizde özellikle ekoturizm araştırmacılarına örnek bir çalışma olması amaçlanmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde kavramsal çerçeve kapsamında genelden özele olmak üzere; turizm, sürdürülebilir turizm, ekoturizm, ekoturizmin önemi, ekoturizm faaliyetleri anlatılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde; araştırmanın amacı, yöntemi, evren ve örnekleme ile araştırmanın sınırlılıklarından bahsedilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde; Karayip Topluluğunun tarihinden, coğrafi konumundan ve genel olarak ekoturizm faaliyetlerinden bahsedilmiştir. Ayrıca, Karayip Topluluğuna üye olan Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaika, Montserrat, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Surinam, Trinidad ve Tobago’da öne çıkan 66 ekoturizm bölgesi ve burada yapılan ekoturizm faaliyetlerinden detaylı bir şekilde bahsedilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Turizm

“İnsanların dinlenme, eğlenme, merak, spor, sağlık, kültür, deneyim kazanma, akrabalarını ziyaret etme, kongre ve seminerlere katılma, dini ibadetlerini yerine getirme gibi kişisel nedenlerle, yaşadıkları, çalıştıkları yerlerin haricinde, kişisel veya toplu olarak yaptıkları seyahatlere turizm denilmektedir. Ancak bu seyahatlerin turizm faaliyeti sayılabilmesi için, gidilen yere yerleşilmemeli ve ekonomik anlamda gelir elde edilmemelidir. Ayrıca, turistlerin gittikleri yerlerde en az bir gece konaklaması ve turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep etmeleri gerekmektedir” (Tapur, 2009, s. 473). Turizm endüstrisinin ürettiği ürünleri tüketen insanlar, yiyecek elde etmek için başlayan bu tüketim sağlık, din, merak gibi çeşitli güdülerin katkısı ile kayda değer gelişmeler göstermiştir. Ticaretin gelişmesiyle gelişen turizm; ücretli tatil, sosyal güvenlik, çalışma sürelerinin kısalması ile büyük bir endüstri halini almıştır (Özdipçiner ve Soydaş, 2015, s. 2). İnsanlar refah düzeyi arttıkça turizme daha fazla para ve zaman ayırmaktadırlar.

Turizm, dünya ekonomisinin hızla büyüyen sektörlerden birisidir. Gelişmekte olan ülkelerin en temel gelir kaynaklarından biri olarak görülür. Bu ülkelerdeki doğal ve kültürel varlıkların bulundukları konumu çekim merkezi haline getirmeleri ve ziyaretçi çekmeleri sebebiyle turizm sektöründen fayda sağlama görevi üstlenmektedir. Turizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan pozitif etkilerinin yanı sıra, plansız gelişme ve büyüme ile ortaya çıkan negatif etkileri de söz konusudur. Bulundukları konumu cazibe merkezi haline getirmeleri sonucunda çevresel ve sosyo-ekonomik açıdan tahribatın yaşanması, mevcut dokunun bozulması gibi negatif etkilere sebep olmaktadır. Meydana gelen bu negatif etkilerin düzeltilmesi en iyi ihtimalle uzun bir süreye ihtiyaç duymakta ya da eski haline dönüştürülmesi imkansız hale gelmektedir (Akoğlu, 2018, s.4). Turizmin başlangıç aşamasında bulunan ülke ya da bölgelerde yaratacağı değişimi önlemek ve zamana yaymak gerekmektedir, fakat içinde bulunduğumuz iletişim çağında bunu

engellemek gittikçe zorlaşmaktadır. “Batılı turistlerin asitli bir paslandırıcı gibi davrandıklarını” ileri süren araştırmacılara göre dünyanın pek çok ülkesinde (Fas’ta, Nepal’de, Botswana gibi) kısaca Batı diye bilinen “Gelişmiş Dünya”nın etkileri, en azından başlangıçta, yeni fikir ve düşünceleri yavaş yavaş aşılacak şeklinde olmuştur. Turizmde son zamanlarda gelişmeye başlayan ülkelerde böyle bir süreç yaşama olanağı yok gibi gözükmektedir. Örneğin kapılarını Batılı turistlere çok geç açan (1974’de) Bhutan gibi dış dünyayla teması yüzyıllarca kendi isteğiyle reddetmiş bir kültürde kök salmış bir ülke için bir uyum sürecine özellikle ihtiyaç vardır ama iletişim araçları o kadar ilerlemiştir ki bu uyum için gerekli süreyi yakalamak mümkün görünmemektedir (Özgüç, 2017, s.16). Özellikle, sosyal medya ile küreselleşme artmış ve iletişimin baş döndürücü hızı ile insanlar birbirlerini takip ederek daha önce bilinmeyen yeni destinasyonlara açılma arzusu inanılmaz bir şekilde artmıştır.

1.2. Sürdürülebilir Turizm

Günümüzde ortaya çıkan sürdürülebilir turizm çevreyi; ziyaret edilen destinasyonu da gözetecek; oraya katkıda bulunmayı ve de günümüzün artık en önemli sorunu haline gelen çevreye karşı duyarlı olmayı sağlayacak turizm çeşididir (Özgüç, 2017, s. 17). Dünya Turizm Örgütü’ne göre sürdürülebilir turizm aşağıdaki konuları içermektedir:

- Mevcut flora ve fauna çeşitliliğini göz önünde bulundurarak ekolojik süreci ve bileşenleri korumak, bunların gelecek nesillere miras bırakma bilinciyle, turizm faaliyetlerine ev sahipliği yapan doğal alanlardan olabildiğince faydalanmak.
- Turizm faaliyetlerinin yürütüldüğü yerleşke ve bölgelerde sosyokültürel varlığı anlamak, saygı göstermek, mevcut kültürel yapıyı ve özelliklerin değerini bilerek korumak.
- Turizme dâhil olan tüm paydaşlara, faaliyetler boyunca elde edilen sosyoekonomik faydaların eşit dağıtılmasını, ayrıca yerel halkın bu imkânlardan istikrarlı faydalanmalarına olanak tanımak ve böylece fakirliğin

azalmasına katkıda bulunarak geçerli uzun döneme dayanan ekonomik kalkınmayı sağlamak.

- Gerekli çevrebilim sürecini koruyarak ve biyoçeşitlilik ile doğal mirasın korunması ve turizm gelişiminin ana elemanlarından biri olan çevresel kaynaklardan en uygun oranda faydalanmak.
- Yöre (Yerel) halkının sosyokültürel gerçekliğine saygı duymak, kurulmuş ve yaşayan kültürel mirasını ve geleneksel değerlerini korumak, kültürler arası anlayış ve toleransa katkıda bulunmak.
- Tüm paydaşlara sosyoekonomik faydaların adil dağıtılmasını ayrıca istikrarlı istihdam olanakları, gelir getiren fırsatlar, yerel halka sosyal hizmet sağlayarak ve fakirliğin azalmasına katkıda bulunarak geçerli uzun döneme dayanan ekonomik çalışmaları garanti etmek (UNTWO, 2021).

1.3. Ekoturizm Kavramı

Turizm endüstrisinin bir alt kümesi olan ekoturizm, turizm yoluyla doğal sistemlerin geliştirilmesine veya sürdürülmesine odaklanmaktadır. Ekoturizm, farklı insanlar için farklı şeyler ifade etmektedir. Kimilerine göre doğa temelli, macera ve kültür turizmini kapsayan genel bir terimdir (Kiper, 2013, s.774). Ekoturizm yerel halkın refahını, kültürel mirasını ve turizme katılımını dikkate almaktadır. Ekoturizm profesyonel bir yönetim ile yürütülen ayrıca bünyesinde yerel halk, sivil toplum örgütleri, özel sektörler, milli parklar ve hükümet dahil tüm paydaşları içeren bir sektördür. Ekoturizm, turizmin olumlu ekonomik etkilerini arttıran ve turizm yöreleri üzerinde daha az olumsuz etkiye sahip bir turizm şeklidir. Ekoturizm; bir bölgenin florası, faunası, jeolojisi ve ekosistemleri ile yakın çevresinde yaşayan insanlar (bakıcılar), ihtiyaçları, kültürleri ve toprakla olan ilişkileri ile ilgilenen seyahattir. Ekoturizm formülü 1987 yılında Hector Ceballos-Lascrain tarafından şu şekilde ortaya atılmıştır: "Ekoturizm; manzara, flora ve faunayı incelemek, hayranlık duymak ve tadını çıkarmak amacıyla, hala doğal olan ve nispeten bozulmamış yerlere yapılan bir gezidir. Yukarıdaki açıklama sadece sıradan doğa turizmi faaliyetlerinin bir tarifi olarak değerlendirilmektedir. Bu formül daha sonra 1990'ların başında Uluslararası Ekoturizm Derneği (TIES) tarafından şu şekilde düzenlendi: "Ekoturizm, çevrenin özgünlüğünü ve korunmasını sürdüren ve yerel

nüfusun refahını geliştiren sorumlu doğal turizm faaliyetleridir"(Tafiprios, 2019,s.148). Gelecekte, doğanın korunması ve daha eğitimli turistlerin ekoturizm destinasyonlarını daha sık ziyaret edecekleri öngörülmektedir.

Ceballos-Lascuráin Ekoturizmi: İlk ve göreceli olarak manzarayı, yabani bitkileri, yaban hayvanlarını, bozulmamış doğal alanları ve ayrıca mevcut kültürel (yerel) hayatı incelemek, hayranlık duymak ve bunlardan zevk almak olarak tarif eder (Horton, 2009, s. 96). Ekoturizm, büyük gruplar tarafından yapılan paket geziler ve uluslararası şirketler için baskın bir rol ile ilişkilendirilen kitle turizminin aksine, bireyler veya küçük gruplar tarafından doğal ortamlarda gerçekleştirilen esnek, küçük ölçekli, sorumlu faaliyetler olarak nitelendirilir (Mowforth ve Munt, 2015, s. 38). Özellikle yerel halkın refah düzeyini arttırmaya yöneliktir. Ekonomik açıdan, vurgulanması gereken birkaç sınırlama vardır. Yetersiz çeşitlendirilmiş turist teklifleri, maliyet odaklı ticari stratejilere dayanmaktadır ve tropik bölgelerde kitle turizminin ortaya çıkışı bu ticari gerçekliklerden ayrılamaz. Bölgeler üzerinden mali akışların önemine bakıldığında, bu ulusların gelişimini fiilen destekleyen gelir payı yetersiz sayılabilir (Crăciun vd.,2020, s. 66).

Uluslararası Ekoturizm Topluluğu ekoturistlerin özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

- 35-54 yaş arası, %52'si erkek, %48'i bayan, değişik sosyal ve sportif aktivitelerde bulunan kişiler,
- Ekoturistler daha yüksek gelir gruplarından olup, %26,6'sı 90.000 ABD Doları üzerinde, %39,5'i yönetici konumunda,
- Ekoturistlerin % 82'si en az üniversite mezunudur,
- Ekoturistlerin yıllık seyahat harcamaları geleneksel bir turistten ortalama 2000 USD daha fazladır,
- Ekoturistlerin % 50'sinden fazlası bir destinasyonda 8-14 gün kalmaktadır,
- Ekoturistlerin % 60'ı eşleriyle, % 15'i çocuklarla ve % 13'ü yalnız seyahat etmektedir,

- Ekoturist için motive edici unsurlar: bozulmamış doğa, yerel kültür, yabani hayvanlar, yürüyüş (trekking, hiking) ve devamlı yeni yerler görme ve yeni deneyimler yaşama isteği mevcuttur (Akoğlu, 2018).

Ülke ekonomisine ulusal ve uluslararası boyutta büyük katkı sağlayan turizm, sosyal ve kültürel kalkınma süreçlerinin gelişmesine de yardımcı olan önemli bir sektördür. Turizm faaliyetlerinin, ülkelerin sahip olduğu özgün değerleri kullanma imkanı vermelerinin yanı sıra istihdam sağlama, eşit gelir dağılımı ve kırsal alanların kalkınmasına da büyük katkısı vardır. Ancak doğal, kültürel ve tarihi çevre değerlerinin korunmasında turizmin fiziksel planlamasının önemi dikkate alınmadığı zaman turizm, fiziksel çevreyi kirleten bir boyut kazanmaktadır. Turizm aktivitelerinin bu olumsuz etkileri sonucu çevreye duyarlı turizm yaklaşımları ve doğal kaynakları koruma kavramları, sürdürülebilirlik tartışmaları ile birlikte gündeme gelmiş ve yeni bir turizm çeşidi olarak ekoturizm önem kazanmıştır (Kuter ve Ünal 2009, s. 146).

Literatürde farklı turizm türlerini tanımlamak için tanımlayıcı (macera, doğa) ve değere dayalı terimler (etik, sürdürülebilir) kullanılmıştır. Kullanılan terimlerden biri ekoturizmde olduğu gibi “eko” dur. Bu konu çok fazla tartışmaya vesile olmuş ve ekoturizmin neyi temsil ettiği konusunda farklı görüşler ortaya atılmıştır. Ekoturizmde “eko” terimi, sürdürülebilir olana kadar ekolojik kavramla ilişkilendirilmiştir. Bununla birlikte, ekoturizmin sürdürülebilirlik boyutu bir bölgenin biyolojik çeşitliliğini korumaktan daha fazlasını vaat etmektedir. Ekoturizmde “eko” terimi, özel sektör için özel ilgi alanı olan bir ekonomik gelişme boyutuna da sahiptir (Çalışkan, 2020, s. 10).

Ekoturizmin amaçları şu şekilde sıralanabilir (Yürük, 2003):

- Turizmin doğal ve geleneksel çevreye verdiği zararın en alt düzeye indirilmesi
- Turistlere ve yerel halka doğanın ve geleneksel sosyo-kültürel çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesi

- Turizmin yerel halkın ihtiyaçlarının karşılayan, yerel yönetim ve halkla işbirliği içinde gelişen sorumlu bir ticaret olarak özendirilmesinin sağlanması
- Koruma kapsamındaki (doğal ve sosyokültürel) alanların yönetim için kaynak ayrılması
- Turizmin yerel halkın geçimine katkıda bulunmasını sağlayacak şekilde geliştirilmesinin temin edilmesi
- Turizmin gelişiminin yörenin sosyal ve çevresel kapasitesini artıracak şekilde gelişmesi
- Çevreyle uyumlu, doğal ve geleneksel sosyo-kültürel yaşamla iç içe geçen, yöresel bitki örtüsünü ve yaban hayatını koruyan turizmin alt yapı yatırımlarının gerçekleştirilmesidir.

Ekoturizmin öncelikli ve temel gayesi turizmi; topluma, bireye, çevreye, doğal, tarihi ve kültürel her türlü yapı ile varlığa zarar vermeden, ülkenin ve bölgenin ekonomisine, toplumsal hayata fayda ve katkı sağlayacak şekilde geliştirmektir. Daha geniş bir açıyla bakılacak olursa ekoturizmin amaçları şu şekilde sıralanabilir;

- Temel ekolojik sistemleri ve biyolojik çeşitliliği sürdürmek
- Yerel toplumun yaşam kalitesini arttırmak
- Biyolojik çeşitliliğin korunmasını sağlamak
- Bazı önemli endüstrileri destekleyen tür ve ekosistemlerin kullanımının sürdürülmesi
- Toplamların sosyal ve kültürel bütünleşmesini sağlamak
- Doğal kaynakların maddi olmayan kullanımı (manevi, eğlence, estetik) için çeşitli fırsatlar geliştirmek
- Gelen konuklar için yüksek kalitede ve düzeyde bir deneyim yaşatmak
- Uzun vadeli sürdürülebilir bir ekonomi geliştirmek (Çalışkan, 2020, s. 8).

Ekoturizm destinasyonlarının gelişmesi için iyi yönetilmesi önemlidir. Bu nedenle ekoturizm destinasyonlarının organizatörlerinin çok çalışması ve bu destinasyonları ziyaret eden turistlerin tekrar ziyaret etme isteği uyandırabilecek anılar ve deneyimlerle ayrılmasını sağlamaları çok önemlidir. Turist

destinasyonları, etkili markalaşma ve turistlerin ziyaretlerinden memnun olmalarını sağlama ile çevrimiçi ve çevrimdışı olarak iyi konumlandırılmalıdır. Bu nedenle, turistleri memnun etmek için ihtiyaç duyulan şeylerin sürekli gözden geçirilmesi yoluyla etkili bir hizmet pazarlama karması stratejisine ihtiyaç vardır (Tafiprios, 2019, s.149). Bir şehrin turist çekebilmesi o şehirdeki yerli ve yabancı turistlere yönelik alternatiflere bağlıdır. Ne kadar çok alternatif varsa o kadar yüksek oranda turist çekebilir (Toksarı vd., 2014, s. 330). Ekoturizm açısından önemli bir konumda bulunan yerler doğa turizmi, mağara turizmi, sağlık turizmi, av turizmi ve kongre turizmi için de tercih edilebilecek durumdadır (Maç, 2006, s. 3).

1.3.1. Ekoturizmin Önemi

Turizm, küresel dünyada hızla gelişimini sürdüren önemli bir sektördür. İnsanlar, gelir seviyeleri ve boş zamanları arttıkça gezip görmek, dinlenmek, eğlenmek amacıyla turizm faaliyetine katılırlar. Toplumların eğitim düzeyleri yükselmekte, fakirlik sorun olmaya devam etmekle birlikte dünya ölçeğinde zenginlik giderek artmaktadır. İnsanlar dinlenmeye, gezmeye, yeni yerler görmeye daha fazla meyil etmektedirler. Artan bu gereksinim, turizm sektörünün gelişmesine katkı sağlamaktadır (Özcan, 2021, s. 1).

Turizmin gerçekleştiği bölgede ortaya çıkardığı sosyo-kültürel etkilerin bilinmesi, bunlardan olumlu olanlarının sürdürülebilmesi olumsuz olanların ise en aza indirgenmesi açısından önemlidir. Ekoturizm; turizmin yarattığı doğal, çevresel ve sosyokültürel olumsuzluklar en aza indirmeye çabasıdır. Ekoturizm bunu yaparken doğal, tarihi ve ekolojik dengeyi korumak için görsel kalitenin bozulması; su, hava, toprak kirlenmesine bağlı olarak ortaya çıkan hastalıkların sağlığı tehdit etmesinin önünde engel oluşturmaktadır (Tuna, 2007, s. 23). Ekoturizm; obje geliştirme, aynı zamanda hâlen var olan bazı temel özellikleri değiştirmek, eklemek veya yeniden formüle etmek için fikir bulma sürecidir. Ekoturizm bilinen klasik turizm pazarının aksine Nesne Geliştirme, satışları daha da artırarak, daha iyi bir çeşitlilik bulma çabalarını yerine getirerek, araştırma, mühendislik ve tasarım tekniklerinden faaliyetler yürüterek mevcut pazara hizmet etmek amacıyla yürütülmektedir. Planlama teorisine göre turizmin gelişmesinde çok gereklidir eğer

ekoturizm için planlama yapılmaz ise bölgede ve yerel halk üzerinde yıkıcı sonuçlar doğurabilir (Tafiprios, 2019, s.150).

Ekoturizmin ekonomik yararları, doğrudan ve dolaylı yararlar şeklinde ikiye ayrılarak incelenebilmektedir. Doğrudan etkiler, turistlerin faaliyetleri için yaptıkları harcamalardan elde edilen doğrudan gelirdir. Örneğin bir restoranın elde ettiği gelirin bir kısmı kendisine hammadde sağlayan, ya da ürünleri hazırladığı araç-gereci üreten diğer sektörlerle dağıtılmaktadır. Bu da ülke ekonomisinde dolaylı bir ekonomik etki yaratmaktadır (Çalışkan, 2020, s. 16). Ekoturizm faaliyetlerinde vurgulanması gereken bir hususta ekolojik konuları içeren yönüdür. Kıyıların zenginliği, katma değeri yüksek (mercan resifleri) hem maddi hem de maddi olmayan kaynaklardan (özellikle biyofiziksel) gelmektedir (Crăciun, 2020). Doğru bir şekilde planlanan ve kontrol edilebilen ekoturizm ile çevresel değerlerin sürdürülmesine ve geliştirilmesine farklı yollarla etki sağlanabilir. Ekoturizm ile oluşturabilecek avantajları aşağıdaki gibi özetlenir:

- Yerel halk için ekonomik yarar sağlar, yaşam kalitesini yükseltir.
- Endüstriyel uygulamaların geliştirilemeyeceği orman köyleri gibi bölgelerde ekonomik canlılık ve istihdam sağlayan bir sektördür. Bunun sayesinde bu bölgelerde yaşanan göçlere engel olabilecek hatta ters göç yaşanmasına olanak sağlayacaktır.
- Ekoturizm kavramın da yerel halk kendilerini ve bölgelerini etkileyen kararları almakta rol oynar.
- Ekoturizm kültürel ve doğa mirasının korunmasını ve dünya biyoçeşitliliğinin sürdürülmesine olanak sağlar.
- Ekoturizm faaliyetleri, bulunduğu yörelere ekonomik ve turistik açıdan itibar kazandırmaktadır.
- Yerli halkla ilişkiyi ve daha önce tecrübe edilmemiş değişik faaliyetleri sağladığından dolayı turistler için daha hoş deneyimler sağlar.
- Turizmin ekonomi, çevre ve sosyal yaşam alanında olumsuz etkilerini en aza indirger.
- Küçük ziyaretçi gruplarına çoğu işletmelerin hizmette bulunmasına olanak sağlayarak küçük ölçekli işletmelere istihdam artışı sağlamaktadır.

- Ekoturizm kültürel açıdan duyarlı olup ziyaretçi ve ev sahibi halk arasında saygıyı sağlar, yerel gurur ve güven oluşturur.
- Ekoturizmin bir diğer avantajı da yüksek maliyetli yatırımlar gerektirmemesi böylece gelişmekte olan ülkelerde hızla benimsenen bir sektör olmasıdır (Üzümcü, 2017, s. 14).

Doğa ile ilgili her türlü turizm, eğer doğanın korunmasına dair önlemler alınmaz ise doğaya zararlıdır. Ekoturizm en temel etkileri ekolojinin bozulması ve doğal kaynakların tahrip edilmesidir (Çalışkan, 2020, s. 18). Son yıllarda ekoturizm faaliyetleri önem kazanmıştır. Görsel ve doğal güzelliği bozmadan doğa yürüyüşü yapmak, kamp yapmak, kalabalık ortamlardan uzaklaşmak, şehrin stresinden uzaklaşma isteği ekoturizmi popüler hale getirmiştir.

1.3.2. Ekoturizm Çeşitleri

Ekoturizmin birçok faaliyeti mevcuttur. Çok geniş bir alana sahiptir. Çevreye zarar vermeden ekoturistlerin dikkatini çekecek birçok farklı atraksiyon vardır. Ekoturizm çeşitli kıstaslara göre gruplandırılır. Bu kıstaslar: Turizmde kullanılan araçlar (balon, at, raft, bisiklet), gidilen yerin doğası (mağara, yayla, dağ), yapılan etkinliğin özelliği (av, trekking, bilim, akarsu) gibi çeşitlilik gösterir (Erdoğan, 2014, s. 145). Ekoturizmin adı altında oluşabilecek faaliyetler aşağıdaki gibidir.

1.3.2.1. Kültür Turizmi

Geleneksel el sanatları ve folklorik değerler kültür turizminin bir bölümüdür. Keçecilik, halıcılık, kaşıkcılık, tüfekçilik, testicilik, çinicilik ve hat sanatı gibi el sanatları turistlerin ilgisini çekmektedir (Konya Ticaret Odası, 2008, s. 40). Evler, seramikler, mezarlar, antik kentler, müzeler arkeolog ve tarih severler tarafından oldukça ilgi çekicidir (Ayhan, 2017, s.23). Ekoturistler için kültür turizmi önemli bir faaliyettir.

1.3.2.2. Yayla Turizmi

Tabiat ile iç içe yaşamayı sevenlerin yaptıkları turizm faaliyetine yayla turizmi denilmektedir (Ayhan, 2017, s. 34). Yaylalar kentleşme ile birlikte artık hayvanları otlatmak yerine, yaz aylarında daha serin bir yerde yaşamak için

kullanılmaktadır. Bundan dolayı insanların yer değiştirmelerinden kaynaklanan turizm olgusu yaylalarda yaşanmaya başlamış, yeni yayla turizmi yaylaların turizm amacıyla kullanılması sonucu ortaya çıkmıştır. Türkiye için gerek iç turizm gerekse dış turizm ağıısından ekoturizm türlerinden biri olan yayla turizmi çevrenin doğal yapısının özenle korunduğu, çevreyle uyumlu bir yapılaşmanın olduğu doğayla iç içe bir tatilin yanında sportif amaçları da içinde barındıran bir turizm türü olarak tanımlanabilir. Yayla turizminde asıl çekim unsuru düşük rakımlı sıcak bölgelerden serin ve yüksek yerlere kaçıştır. Deniz turizminin karşıtı olarak düşünölebilecek yayla turizmi daha pasif ve daha kalabalık olarak yapılan deniz kum güneş turizmine kıyasla daha aktif ve daha küçük gruplarla yapılan bir turizm türüdür. Yaylalarda dağ yürüyüşü, binicilik, bitki incelemesi vb. etkinlikler yapılabilir (Unur, 2019, s. 690). Ekoturistler için yayla turizmi doğa ile iç içe olma fırsatı sunduğu için önemli bir faaliyettir.

1.3.2.3. Av Turizm

Bilinçli bir eğitime dayanarak tabiata (doğaya) zarar vermeden yapılan sadece olgunluğa erişmiş hayvanların avlanması olayına av turizmi denir (Ulusarı ve Batman, 2010, s. 248). Av turizmi, insan doğasının içinde yatan içgüdülerinden birini tatmin etmektedir. Av turizmi doğadan ve temiz havadan yararlanma, ender bitki türlerini görme ve bütün bunlardan manevi bir haz duyma ihtiyacını gidermeye imkan sağlamaktadır. Av turizmi, yaban hayatına ait olan kaynakların denetimli bir şekilde avcılarının kullanımına sunulmasına olanak sağlamaktadır. İnsanları bulundukları sıkıcı ortamdaki uzaklaştırmayı da amaçlayan av turizmi insanların doğa ile iç içe olmasını sağlamaktadır. Av turizmi, kırsal alanlarda turizmin çeşitlendirilmesi, bölgede yaşayan yerli halkın sosyo-ekonomik yapısının iyileştirilmesi, turizm faaliyetlerinin ölke çapına genişlemesi ve yerel halk tarafından yapılan ürünlerin değerlendirilmesi ağıısından önemli bir yere sahiptir (Keskin, 2019, s. 35). Av turizmi genellikle doğa ile baş başa yapılan bir turizm faaliyeti olduğundan dolayı ekoturizm içinde önemli bir yere sahiptir.

1.3.2.4. Mağara Turizmi

Ülke turizminde önemli bir yeri olan mağaralar yeraltında kayalar içerisinde insan girişine olanak verecek şekilde genişlemiş doğal yeraltı boşlukları olarak tanımlanabilir. Binlerce yılda oluşan eşsiz görsel zenginlikleriyle bugünkü durumuna gelmektedir (Ayhan, 2017, s. 34). Mağaracılık, bilimsel ve sportif amaçlar ile yürütülen bir faaliyettir. Sportif mağaracılık dünyanın en tehlikeli doğa sporlarından birisi olarak görülmektedir. Bireysel veya grup halinde yapılabilir. Ayrıca mağaracılık yeryüzü bağlantısı ve gün ışığının ulaşamayacağı derinliklere sahip olan ayrıca en az bir insanın girebileceği genişliğe sahip, yeraltında, dağda veya kayalık alanlarda bulunan doğal boşluk/uçurum ve yeraltı boşlukları olarak tanımlanmaktadır (Çalışkan, 2020, s. 41). Ekoturistlerin en çok ilgisini çeken faaliyetlerden birisi olan mağaracılık turizmi dünya da önemli bir yere sahiptir.

1.3.2.5. Doğa Yürüyüşü (Trekking)

Doğa yürüyüşü (Trekking) genelde şehrin stresinden, gürültüsünden kurtulmak ve doğa ile iç içe olmak isteyenlerin katıldığı kısa süreli bir turizm çeşididir (Uluslan ve Batman, 2010, s. 249). Trekking kavramı bir doğa sporu veya hobi faaliyeti olarak anlam kazanmıştır. Daha çok dağcılığın bir alt branşı olarak bilinse bile başlı başına değişik bir etkinliktir. Çağdaş anlamı ise “bir bölgenin dağlık kesimlerinde, dağcılık tekniği gerektirmeden, zor ve sarp yerlere girmeden, küçük patikaların takip edildiği, belirli zorluklar ve özellikler gösteren doğa koşullarında, yaş gruplarına uygun ve zamanla sınırlı olarak düzenlenen uzun yürüyüşlerin” genel adıdır. Trekking günübirlikten bir aya kadar uzunlukta olabilir. Meraklıları doğa ile bütünleşme, fiziksel kondisyonlarını ve yeteneklerini zaman zaman ölçme ve sürekli değişen bitki örtüsünü gözlemleme, buzul göllerin kenarında kamp kurma gibi amaçlarla olaya yaklaşmaktadırlar. Trekking; doğal hayatı gözlemlemek, heyecan verici deneyimler yaşamak ve yöre halkı ile etkileşimde bulunarak aynı yaşamı paylaşmak amaçları ile aynı zamanda çadır kamplı olarak yapılan uzun mesafeli yürüyüşlerdir. Özel ekipmanlar, araç ve gereçler ve giyim malzemeleri gerektirmektedir. Trekking etkinliği yolun zorluğuna göre; zorluk seviyesi zor, orta ve kolay olarak değişebilmektedir (Pekerşen, 2019, s. 505). Doğa yürüyüşü ekoturizm faaliyetleri içinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.2.6.Bitki İnceleme (Botanik) Turizmi

Fransızcada “botanique” sözcüğünden türeyen ve bitki bilimi anlamına gelen botanik turizmi, çevre üzerinde oluşan zararlar ve tahribatlar sebebiyle, doğaya karşı olan özlemin oluşması ve bitki türlerinin ayrıca özelliklerinin incelenmesine bağlı olarak gelişen bir turizm türüdür. Doğal ortamlarda dinlenme eğlenme gibi rekreatif amaçlı seyahat sunan ve meraklılara bitki türlerinin incelenmesi ayrıca araştırılması için bir ortam sunmaktadır. Önceleri bilimsel amaçlı bir seyahat şeklini almış olsa da günümüzde doğaya karşı olan özlemi ve doğa kaygısı taşıyan birçok kesim için çekicilik sunmaktadır (Çetin ve Çanga, 2019, s. 61). Floristik açıdan oldukça zengin bir yapıya sahip olan ormanlar, odunsu tür zenginliği ile dikkatleri çekmektedir. Bazı yerler de ağaçlar yer yer göl kenarlarına kadar uzanmaktadır. Yaylalar turist çekme potansiyeli olan yerlerdir (Ayhan, 2017, s. 35). Botanik bahçesine gelen ziyaretçilerin %40,5'i “kalabalık şehirlerden uzaklaşmak ve stresten arınmak” sebebiyle ziyaret ettikleri sonucuna ulaşmıştı (Karaşah ve Var, 2016, s. 120). Bitki inceleme ekoturizm faaliyetleri içinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.2.7.Kuş Gözlemleme Turizmi

Doğayı kuşların dünyasından tanımayı sağlayan bir gözlem sporudur. Turistlerin dikkatini çeken çok çeşitli kuş türleri vardır (İsen, 2013, s. 40). Kuş gözlemciliği turizmi, kuşları gözlemleme temel amacı ile seyahat etmek anlamına gelmektedir. Doğal yaşam alanı, doğal çevrenin, kuşların ve habitatının bileşenleri üzerinde yoğunlaştığı için, kuş gözlemciliği turizmi doğa temelli turizmin bir alt kategorisidir. Bu tür turizm faaliyetlerine katılan turistlerin hedefi; kuşları özellikle doğal ortamlarda, doğal olarak görüntülemek deneyimidir. Turizm dilinde kuş gözlemciliği isteği ile gerçekleşen turizm hareketliliği bazı kaynaklarda “ornitoturizm”, bazı kaynaklarda ise “avitourism” olarak adlandırılmaktadır (Arsezen, 2019, s. 300). Kuş gözlemleme ekoturizm faaliyetleri içinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.2.8.Foto Safari

Doğa, yaşam alanlarında fotoğraf çekmek ya da bazen de avlanmak için düzenlenen gezilere foto safari denir. Foto safari için uygun alanlarda kuş çeşidinin

bulunduğu yaylalar panoramik görüntüler, bölgede yaşayan kuşlarla yerli-yabancı turistlerin ve fotoğraf sanatçılarının dikkatini çekmektedir (Uluslan ve Batman, 2010, s. 249). Fotoğraf çekmek hemen her kültürden insanın gösterdiği bir davranıştır ve fotoğrafçı çekmeye değer görüntüyü seçip, gördüğü güzellikleri başkalarına göstererek yaşamın güzelliğini yansıtmak ister. Böylelikle fotoğrafçılık, özellikle doğa fotoğrafçılığı hobiye daha sonrasında profesyonelliğe dönüşür. Fotoğraf bazen bir haberin anlatıcısı, bazen o anın belgesi olmakta ve uluslararası bir dile dönüşmektedir. Fotoğraf sözcüğünün kısaltılması ile oluşan foto ve safari sözcüğünün birleşiminden oluşan foto safari ise, son yıllarda özel ilgi turizmi ile birlikte gelişen bir turizm türüdür. Ayrıca foto safari gezilip görülen yerlerdeki doğal güzellikleri fotoğraflamak amacıyla yapılan etkinliklere denilmektedir (Üzümcü ve Çanga, 2019, s. 167). Foto safari (Doğa fotoğrafçılığı) ekoturizm faaliyetleri içinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.2.9.Jeep Safari ve Off-Road

Park, mağara, yaylalar jeep safari yapılabilecek alanlardır. Off- road sporu için uygun yerler ise; göl çevreleri, dere kıyıları, çeşitli yaylalar, dağların etekleri, bazı tarihi kent dokusu çevreleridir (Uluslan ve Batman, 2010, s. 250). Özellikle doğanın sert olduğu çamurlu, zorlu arazi koşullarında turistlerin adrenalin duygularını tatmin ettikleri turizm faaliyetidir.

1.3.2.10.Gençlik Turizmi

15–25 yaş arasında bulunan gençlerin katılımıyla gerçekleşen turizm türüdür. Bireysel veya grup halinde gerçekleşebilir. Gençlik turizmi açısından en önemli potansiyellerden birisi yamaç paraşütüdür pek çok turist gelmekte konaklamakta ve yöreyi de gezme fırsatı elde etmektedirler (Ayhan, 2017, s. 36). Doğayla iç içe olmayı sağlayan bu hava aracı (yamaç paraşütü), ucuz ve hafif olması nedeniyle oldukça tercih edilmekte, kullanımı yaygınlaşmakta ve gelişmektedir. Yamaç paraşütü, doğa temelli turizm etkinlikleri içerisinde yer almaktadır. Günümüzde, aktif ve macera dolu, yüksek teknolojiye bireysel bir kırsal alan etkinliğidir (Çalışkan, 2020, s. 40).

1.3.2.11. Dağcılık Turizmi

Dağcılık, dağlarda yürüyüş ve kamp kurmanın yanı sıra tırmanma sporunu da kapsayan bir doğa sporudur. Tırmanış, gerekse yürüyüş ve kamp açısından oldukça uygun olup, bu spor ile ilgilenenlerin ilgisini çekerek zirve tırmanışları yapılmasına imkân sağlamaktadır (Uluslan ve Batman, 2010, s. 250). Dağcılık ekoturizm faaliyetleri içinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.2.12. Kamp-Karavan Turizmi

Turistlerin karavanlarıyla katıldığı ya da çadır kurduğu bir tür turizm türüdür. Özel donanımlı ve işletme belgesiyle çalışan merkezlerde park ve konaklama imkânı sunulur. Ulaşım, konaklama, yeme-içme ihtiyaçlarını kendileri çözerek, farklı ülkeleri tanımak amacıyla karavanlarıyla yaptıkları ziyaretleri kapsamaktadır (Ayhan, 2017, s. 37). İnsanlar var olduğu sürece yürümüş ve kamp kurmuşlardır. Son yüzyıllarda özellikle gelişmiş ülkelerde nüfusun bir bölümünün bir yerden başka bir yere yürümesi ihtiyacı az da olsa bulunmaktaydı. Geçtiğimiz son yıllara bakıldığında ise bu ihtiyacın arttığı görülmektedir. Boş vakti önemli ölçüde artan insanların oranı arttıkça kamp kurma, karavan ile gezme faaliyetleri de aynı oranda arttığı ABD’de yapılan örnekte görülmektedir. Amerika Birleşik Devletlerinde yapılan bir ankette toplam nüfusun üçte ikisi, zevk almak için yürüyüş yaptığı ve yine nüfusun yaklaşık dörtte birinin de yürüyüş ve kamp yapmakla ilgilendiği sonucuna ulaşılmıştır (Cole, 2004, s. 61). Kamp-Karavan turizmi ekoturizm faaliyetleri içinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.2.13. Hava Sporları

Hava sporları turizmi, spor turizmi içerisinde ele alınan, daha çok macera ve heyecana yönelik faaliyetleri içeren bir turizm çeşididir. Yamaç paraşütü, planör ve paraşüt gibi havacılık sporlarının herhangi bir türünü uçuş duygusunu tatmin etmek amacıyla deneyimleme, bu tür faaliyetlerin gerçekleştirildiği alanları ziyaret etme ve orada gerçekleştirilen etkinlikleri izleme amacıyla yapılan seyahatlerden oluşmaktadır. Hava sporları turizmi kapsamında paraşütle atlama, bungee jumping, yelken kanat ile uçuş, planörcülük, sıcak hava balonu, motorlu yelken kanat, deniz paraşütü, serbest düşüş, hava sörfü, havada süzülme etkinlikleri

gerçekleştirilmektedir (Çalışkan, 2020, s. 49). Hava sporları ekoturizm faaliyetleri içinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.2.14. Akarsu- Rafting Turizmi

Akarsu turizmi denince akla gelen “rafting” olup, akarsular üzerinde 4 ile 8 kişilik şişme botlarla yapılan sportif bir turizm türüdür. Diğer yandan akarsu turizmi olarak tanımlayabileceğimiz “kano ve nehir kayağı” da önemli akarsu turizmi etkinliklerindendir. Kano rafting botlarının iki kişiyle yapılan akarsu faaliyetidir. Nehir kayağı ise tek kişinin kullandığı oldukça hafif, küçük ve manevra yeteneği çok üstün olan nehir aracı olarak tanımlanmaktadır (Yeksan, 2019, s. 5). Sportif bir turizm dalı olan rafting sporu akarsular üzerinde yapılan ve bu spora ilgi duyan kişilerin katılımı ile gerçekleşmektedir. Su sporları için önemli bir akarsu turizmi potansiyeli olan göl kanosu, rüzgâr sörfü gibi doğa sporları için oldukça elverişli bir konuma sahiptir (İsen, 2013, s. 43). Rafting ekoturizm faaliyetleri içinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.2.15. Sportif Olta Balıkçılığı

İrmak, çay ve derelerde var olan alabalık ve sazan türü balıklardan turizm amaçlı olarak yararlanarak yapılır (Ulusan ve Batman, 2010, s. 250). Su ürünleri avcılığı içinde gerek sportif gerekse ticari olarak yapılan olta balıkçılığı yaygın kullanılan bir faaliyettir. Genellikle milli parklarda, orman içi dinlenme yerlerinde ve diğer ormanlık alanlarda bulunan akarsu, göl, gölet ve denizlerde ziyaretçilerin olta ile yaptıkları avcılıktır (Beyazgül, 2019, s. 358). Doğa ile iç içe olan sportif olta balıkçılığı ekoturizm faaliyetleri içinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.2.16.Ekogastronomi (Yemek) Turizmi

Farklı çeşitlerden oluşan mutfaklar, günümüze kadar ulaşan lezzetler o kültürün izlerini taşımaktadır (Ulusan ve Batman, 2010, s. 251). Ekogastronomi, içerik seçiminde, hazırlanmasında ve pazarlanmasında çevresel kaygının önemli bir etken haline geldiği yansıtıcı yemek pişirme ve yemek olarak tanımlanmaktadır. Turizm açısından, ekogastronomi, yemeğin sembolik anlamının önemli olduğu kültürel ve coğrafi olarak yerleşik bir faaliyettir (Kavan ve Akın, 2020, s. 49). Farklı

yörelere lezzetlerini tatmak isteyen ekoturistler için ekogastronomi turizmi popüler faaliyetlerden biridir.

1.3.2.17. Spor Turizmi

Son yıllarda turizm ve spor arasındaki ilişki giderek artmaktadır. Turizmdeki gelişmelerle birlikte insanlar sadece güneş, kum ve deniz öğelerini içeren bir turizm hareketine yönelme dışında yeni turizm çeşitleri arayışındadırlar. Turistlerin bu yeni arayışlarını şekillendiren turizm türlerinden biri de “Spor Turizmi”dir. Kişilerin eğlenmek amacıyla sürekli yaşadıkları yerden ayrılarak spor aktivitelerini seyretmek veya bunlara katılmak amacıyla, seyahat etmelerinden doğan faaliyetler bütününe spor turizmi denilmektedir (Ayhan, 2017, s. 19).

1.3.2.18. Bisiklet Turizmi

Özellikle düzlük bölgeler bisiklet turizmi için turistlere imkânlar sunmaktadır (Uluslan ve Batman, 2010, s. 251). Bisiklet turizmi, ekoturizm faaliyetleri altında ilişkilendirilse de özel ilgi turizmi, macera turizmi ve kırsal turizm gibi turizm türleri ile de ilişkilendirilmektedir. Doğaya daha az zarar vermesi yönünden tercih edilen bisiklet turizmi, katılımcıların doğayla bütünleşmesini ve özel deneyim kazanmalarını sağlamaktadır. Günümüzde turistlerin boş zamanlarını değerlendirebilmesi için kullanılan bisiklet turizmi, günübirlik turlar şeklinde planlanan tatil, eğlence ve spor amaçlı gerçekleştirilen bisiklet aktiviteleri şeklinde tanımlanmaktadır. Bisiklet turizminde temel mantık bisikletin, gezinin veya tatilin ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir (Sürücü Ç. , 2019, s. 57).

1.3.2.19. Golf Turizmi

İklim ve arazi koşulları yönünden düz ve geniş olan yerler golf turizmi için elverişli yerlerdir ve alternatif turizm türlerinden birisidir. Golf turizmini genellikle sosyo-ekonomik durumu iyi olan turistlerin doğa ile iç içe olmak için tercih ettikleri bir turizm çeşididir (Ayhan, 2017, s. 19).

1.3.2.20. Tarım turizmi

Tarım turizmi, agri-turizm olarak adlandırılmaktadır. Tarımsal üretimin yüksek olduğu bölgelerde yapılmaktadır. Yerli halka ekonomik kazanç sağlayabilen

tarım turizmi aynı anda yerel dokunun korunmasına, farklı kültürlerin birbirini tanımasına ve şehirde yaşayan insanların doğayla beraber iç içe olmasına katkı sağlamaktadır. Tarım turizmi, genel olarak kırsal alanlarda yapılmaktadır. Tarım turizminde tüketicinin ziyaret etme amacını sadece tarımsal etkinlikler kapsar (Çalışkan, 2020, s. 42).

1.3.2.21. Atlı Doğa Yürüyüşü

Betonlaşma ve Şehirleşme insanları doğal ortamlara olan özlemini arttırmıştır. Bu gelişmeler ekoturizm çeşitlerinden biri olan at binicilik turizminin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bununla birlikte at ile birlikte doğada daha çok vakit geçirmek, doğayı gözlemlemek ve hissetmek amacına yönelik bir araç olarak gördüğünden, atlı turizm tesislerinin at ve binicilik faaliyetleri içeriyor olması tatil yeri seçiminde cezbedici bir faktör oluşturmaktadır. Bu tipteki tesislerde sportif binicilik eğitimleri güzergâhı içerisinde dere, orman vs. içeren eğimli arazi parkurlarında uzun mesafede at gezintileri yapılmaktadır (Kılıç, 2019, s. 35).

1.3.2.22. Su Altı Dalış Turizmi

İnsanoğlu tarih boyunca denizlerin altında var olan yaşamı merak etmiştir. Su altı müzeleri, batık gemiler, mağaralar ve kanyonlar insanlarda merak uyandıran unsurlardandır. Su altına dalışın zevkli yönleri oldukça fazladır. Fakat aynı zamanda su altında kaybolma, vurgun yeme, deniz altı canlıların saldırısına uğrama gibi birçok tehlikeli yönleri de bulunmaktadır. Bu nedenle dalış yapılacağı zaman bölgeyi bilen uzman dalış rehberlerin olması gerekmektedir (Örgün, 2019, s. 456). Su altı dalış turizmi yapılan bölgeler ekoturistler için vazgeçilmez yerlerdir. Mercanların, resiflerin gözlemlendiği eşsiz bölgelerdir. Bu yüzden Su altı dalış turizmi ekoturizm faaliyetleri içinde popüler faaliyetlerden biridir.

1.4. Dünyada Ekoturizm

Turizmin ülkeler üzerinde özellikle ekonomik genişlemeye pozitif etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Ayrıca, turizm faaliyetlerinin kapsamlı olduğu ülkelerde ticarete konu olmayan mal ve hizmetlere yönelik talebin artmasının, o ülke için dış ticaret şartlarının iyileştirmesinden kaynaklanmaktadır. Turizmin ekonomik gelişme üzerindeki etkisinin güçlü olduğu ülkelerde, doğal kaynakların diğer ülkelere kıyasla

fazla olması nedeniyle oluşan karşılaştırmalı üstünlük ve bunun neticesinde elde edilen turizm gelirleri ekonomik büyümeyi olumlu etkilemektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, uluslararası turizm talebi, ekonomik büyüme için destekleyici bir faktör olarak görülmektedir ve bu ülkelerde turizm, her geçen gün artmaya devam etmekte ve hızlı bir gelişim göstermektedir. Bununla birlikte, birçok ülke turizmi, döviz gereksinimini karşılamak ve istihdamı artırmak için desteklemektedir. Böylelikle turizm istihdam, üretim ve ödemeler dengesine sağladığı geniş katkılardan dolayı ekonomik kalkınmada kayda değer bir sektör olarak kabul görmektedir (Özcan, 2021, s. 2). Ekoturizm ise dört mevsim 12 ay yapıldığı için, ülkelerin ekonomisine katkı sağladığı yadsınamaz. Özellikle ekoköyler ile yerel halka ekonomik gelir sağlaması öngörülmektedir. Sanayisi güçlü olmayan ülkelerde ekoturizm ülkelerin ekonomisine olumlu katkı sağlamaktadır.

1.4.1. Dünyada Ekoturizm Pazarı

Günümüzde dünyada var olan turizm pazarı her geçen gün gelişme göstermektedir. Bu gelişme beraberinde turizm tercihlerinde çeşitlilik göstermeye başlamıştır. Oluşan çeşitlilik neticesinde adından en çok söz ettiren ekoturizm türüdür. Dünya genelinde yapılan ekoturizm çalışmalarında; UNEP ekoturizmin turizm dalları içerisinde sıralama olarak en üst seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır. WTO'nun yaptığı araştırmalarda ise hem ekoturist sayısında hem de oluşan ekoturizm faaliyetlerinde bir artış olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca WTO'nun yaptığı araştırmalara göre, diğer turizm harcamalarına nazaran ekoturizme yapılan harcamalarda ortalamanın 5 katı daha fazla harcama yapıldığı ve bu oluşan artışın yılda %20'ye karşılık geldiği sonucuna ulaşmıştır (Çalışkan, 2020, s. 50). Genel olarak, Karayip adaları ve kıyıları 40 milyondan fazla turist aldı. Pazara hakim olan Karayip destinasyonları kendilerini nispeten ucuz tatiller sunan etkileyici kıyı tatil köyleri etrafında örgütlediler (Crăciun vd.,2020, s. 68). Karayip Topluluğuna Üye olan 15 Devlet bu büyük ekonomik getiriden azami ölçüde yararlanmak istediği görülmektedir.

1.4.2. Ekoturizmin Dünya Devletlerinin Ekonomisine Olumlu Etkisi

Turizmin ekonominin farklı alanlarına olan tüm bu pozitif etkilerinden dolayı turizm ile ekonomik kalkınma arasındaki ilişkinin büyüklüğünü tespit etmek devletler için önem arz edebilmektedir. Turizm faaliyetleri ile ekonomik büyüme arasında uzun dönemli ilişkinin incelenmesi aşamasında benzer gelir seviyesine sahip ülkelerin birlikte değerlendirilmesinin, daha tutarlı sonuçlar elde etmek bakımından faydalı olacağı düşünülmektedir. Sanayileşmiş ve iktisadi olarak gelişimini tamamlamış ülkelerde turizm-büyüme ilişkisinin, sanayi sektörünün payının kayda değer bir seviyede olması nedeniyle, daha zayıf olması beklenebilir. Diğer taraftan sanayileşme aşamasını tamamlayamamış ülkelerde, hizmet sektörünün ve bu sektörün bir alt kolu olan turizmin payı, toplam GSYH içinde dikkat çekici seviyelere ulaşabilmekte, dolayısıyla ekonomik büyüme için kritik bir rol oynayabilmektedir. Dünya Bankası verilerine göre 1995-2018 döneminde üst-orta gelirli ülkelerde, turizm gelirleri yıllık ortalama yüzde 18,4 oranında artarken, aynı dönemde gelişmiş ülkelerde artış yüzde 8,5 oranında, dünya genelinde ise yüzde 10,4 oranındadır (Özcan, 2021, s. 2).

1.4.3. Dünyada Ekoturizme En Çok Yer Verilen Ülkeler

Günümüzde ortaya çıkan ekoturizm, sürdürülebilir turizm vb. gibi, çevreyi, ziyaret edilen destinasyonu da gözetecek; oraya katkıda bulunmayı ve de günümüzün artık en önemli sorunu haline gelen çevreye karşı duyarlı olmayı sağlayacak turizm çeşididir (Özgüç, 2017, s. 17). Dünya genelinde ekoturizme en çok yer verilen bölgeler genellikle ada ülkeleri, tropikal alanlar ve dağlık kesimlerdir. Ekoturizm alanında Dünya’da en çok tercih edilen ekoturizm türleri ve yerleri şu şekildedir (Çambel, 2016, s. 18):

- Doğa yürüyüşü: Arjantin, Hindistan, Nepal, Pakistan, Peru ve Türkiye.
- Doğa tarihi: Antarktika, Brezilya, Kosta Rika, Ekvator ve Madagaskar.
- Vahşi doğada safari: Orta Afrika, Kenya ve Tanzanya.

Turizm sektörünün devletlerin ilgisini çekmesinin nedeni; milli gelirin dağılımına olan etkisi, yerinde ihracat etkisi, döviz getirme etkisi gibi ekonomik etkilere (Baş vd., 2007: 1). Turizm faaliyetleri gerçekleştiren ekonomilerde şelale

etkisi söz konusudur. Bu etki ÷lkeye turizm amaçlı gelen ziyaretçilerin çeşitli mal ya da hizmetlere para harcaması anlamına gelmektedir. Örneğin restoranlara, otellere ya da taksilere harcanan paralar ve bunun gibi diğer harcamalar ekonominin diğer alanlarına da yayılmaktadır. Sektörlerin karşılıklı ilişkisi yapısal bağıllık olarak değerlendirilir ve bir sektörün ekonomik gelişmeye katkısını ifade etmektedir. Turizmin söz konusu sektörlerle yaptığı etkiler sayesinde bu alanlarda yeni girişimler yaşanmaktadır. Bu da bir yandan yerel mal ve hizmetlere olan talebi artırırken diğer yandan da işgücü potansiyelinin yükseltmektedir. Turizm ekonomik büyümeyi sağlamakta, refah seviyesini artırmaktadır (Özcan, 2021, s. 9). Dünya da giderek büyük bir endüstri haline gelen turizmin uzun vadede sürdürülebilir olması bazı faktörlere bağlıdır. Bu faktörlerden bazıları şu şekildedir; sürekli olarak yüksek kaliteli ürünler sunmak, turistlerin yüksek kalitede deneyim elde etmesini sağlamak, turizm çalışanları ve turist kabul eden toplumun özünü korumak, doğal kaynakları, tarihi, kültürel ve estetik değerleri gelecek nesilleri de göz önüne alarak koruyup yaşatmaktır. Son yıllarda turizmle ilgili ahlak kuralları ve prensipleri sürdürülebilir turizm için büyük önem taşımaktadır (Avcıkurt, 2009, s. 143).

1972 yılında sürdürülebilirlik kavramı, BM tarafından Stockholm’de gerçekleştirilen “İnsanın Çevresi” konulu konferansa kadar eksiksiz olarak temellendirilememiştir. Gerçekleştirilen bu konferansın ardından 1987 yılında kamuoyuyla paylaşılan Brundtland Raporu ile sürdürülebilirlik; günümüzün ihtiyaçlarının, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetlerine tahribat vermeden karşılanması olarak deklare edilmiştir (Akoğlu, 2018). 19. yüzyılın ortalarına kadar, seyahatler iş amacıyla yapılmaktaydı. Ulaşım atlı arabalarla yapılmaktaydı. Konaklama ise yol kenarında ki konaklama tesislerinde yapılmaktaydı. Çağdaş turistik gezilerin ilk örnekleri, tüccar gruplarının katıldığı iş gezileridir. Hanlar, konaklar, küçük pansiyonlar ilk konaklama yerleridir. 1850- 1950 arasında seyahatler artmıştır. Bu dönemde ÷lkeler arası hatta kıtalar arası seyahatler gerçekleşmeye başlamıştır. İlk büyük otellerde 19. yüzyılda kurulmaya başlamıştır. Kuzey Amerika ve Avrupa da 20. Yüzyılın ortalarından itibaren otomobil yolları taşımacılıkta önemli bir rol üstlenmeye başlamıştır. Avrupa da tatil merkezleri ve tatil köyleri, Kuzey Amerika da moteller ve çeşitli hizmet kuruluşları açılmıştır

(Sezerel, 2015, s. 24-25). Grenada, Dominik ve Jamaika gibi ada devletlerinde; kitle turizminin etkisi ile yolcu gemilerinden, eğlence teknelerinin mercan resiflerine demirlemelerinden, atık yönetimi sorunlarından veya arıtılmamış ve kısmen arıtılmış atık sudan oluşan problemler çıkmaya başlamıştır. Bu küçük adalarda kıyı bölgeleri hızla bozulmaktadır. Çok sık olarak, Karayip bölgeleri, yerel katılım için sınırlı beklentilerin (sermaye sorunları veya sağlayıcı pazarlarına erişim sorunları) olduğu uluslararası bir turizm sistemi içinde basit resepsiyon sağlayıcıları olma durumuyla karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle bazı sürdürülebilir yönetim seçeneklerinin dikkate alınması gerekmektedir (Crăciun vd., 2020, s. 11).

Ekoturizm pazarını oluşturan ekoturizm arz-talebidir. Ekoturizm arzı içinde öncelikle destinasyonun ekoturizm açısından önem taşıyan doğal ve kültürel kaynaklarıyla birlikte, turistlerin seyahatleri süresince gereksinim duyacağı tüm mal ve hizmetleri üreten ve sunan işletmeler yer almaktadır. Ekoturizme yönelik talebin yapısı ise oldukça karmaşıktır. Bu pazar dilimi içerisinde “ekoturist” olarak adlandırılan tüketiciler genel turist tipinden farklı özelliklere sahiptirler. Eko-turistin belirlenmesi, ekoturizm ürünü geliştirme stratejilerini de yakından ilgilendirmektedir (Kasalak, 2015, s. 22). Hetzer daha faydalı bir turizm için dört ana prensip ortaya koymuştur. Bunlardan ilki, minimum çevresel etki, ikincisi yerel kültüre minimum etki ve maksimum saygı, üçüncüsü yerel ekonomiye maksimum fayda ve sonuncusu ise turistlerin maksimum deneyim kazanması olarak sıralanmaktadır (Akoğlu, 2018).

Turistlerin motivasyonları, beklentileri, seyahat özellikleri gibi konular bu açıdan önem taşımaktadır. İdeal eko-turistler, kültürel ve çevreyle ilgisi açıdan hassas aktivitelere katılmak için motive olmuşlardır. Yaptıkları harcamaların yerel ekonomiyi ve kaynakları korunmasını desteklemesi gerekmektedir. Seyahatlerinden sonra da bölgede sürdürülebilir gelişmenin sağlanmasına ve korunmasına katkı sağlama konusunda isteklidirler. Eko-turistler ile kitle turistleri arasındaki en temel ayırım eko-turistlerin daha çok “doğa için gelmiş” olmasında yatar.

Ekoturizm birçok ülkede önemli bir endüstri haline gelmiştir. Karayipler, Nepal, Kenya, Meksika, Costa Rica, Belize, Yeni Zelanda, Avusturalya, Ekvator, Brezilya dünyada ekoturizmin gelişme gösterdiği önemli bölgeler arasında yer almaktadır (Kasalak, 2015, s. 22). Bu çalışmada Karayip Topluluğuna (CARICOM)

asil üye olan: Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaika, Montserrat, St. Kitts ve Nevis, St. Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Surinam, Trinidad ve Tobago ile birlikte 15 Devletin ekoturizm bölgeleri ve ekoturizm faaliyetleri ele alınmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Doğa temelli turizme talebin artmasıyla genel turizm içinde çok talep gören ekoturizm, sektör içinde büyük bir önem kazanmıştır. Ekoturizm uygulanan bölgeyi her yönde kalkınmasına destek olmaktadır. Bu çalışma ekoturizmin uygulandığı ülkelerde, ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyal yönden o ülkelere kattığı değeri ve hangi yönde etkilemiş olduğunu incelemektedir. Araştırma; Karayip Topluluğuna üye olan; Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaika, Montserrat, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Surinam, Trinidad ve Tobago’da ekoturizm potansiyellerinin incelenmesi ve bu ülkelerde yer alan ekoturizm faaliyetlerinin ülkelere kattığı çevresel, ekonomik ve sosyal kazanımların neler olduğu ile ilgili kaynak taramaları yapıp, bu uygulamaların ülkemizde özellikle ekoturizm araştırmacılarına örnek bir çalışma olması amaçlanmıştır. Araştırma; Karayip Topluluğunun birçok özelliği (sürdürülebilir turizm potansiyeli, geleneksel ürünleri, çevresel, ekonomik ve sosyal hayata katkısı) incelenerek, bu topluluğa ait ülkelerin markalaşması bağlamında neler yapıldığı sorusuna cevap aramaktadır.

2.2. Araştırmanın Yöntemi

Betimsel nitelik taşıyan bu araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu modelin izlenmesi sırasında kaynak tarama aşamasında elde edilen bilgiler, giriş bölümünde birbirine bağlantılı olarak açıklanmıştır. Araştırmada akademik çalışmalardan, uluslararası kuruluşların Karayip Topluluğuna üye ülkeler ile alakalı hazırlamış oldukları çevrimiçi belgelerden, raporlardan, sayısal verilerden, ülkelere ait resmi çevrimiçi turizm ile alakalı internet sitelerinden faydalanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin zaman içerisinde pek çok etkene bağlı olarak değişebileceği, bu nedenle genellenemeyeceği anlaşılmıştır.

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evreni Karayip topluluğuna üye olan 15 ülkedir. Bu ülkeler; Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaika, Montserrat, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Surinam, Trinidad ve Tobago'dur. Araştırmanın örnekleme ise bu ülkelerde öne çıkan 66 ekoturizm bölgesi ve bölgelerde yapılan ekoturizm faaliyetleridir.

2.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma ekoturizm faaliyetlerinin uygulandığı Karayip Topluluğuna üye olan; Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaika, Montserrat, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Surinam, Trinidad ve Tobago ile sınırlandırılmıştır.

2.5. Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yabancı kaynak ve veri tarama araçları uygulanmıştır. Kavramsal kısımlar literatür taraması yapılarak daha önceki yapılmış çalışmalar doğrultusunda yazılmıştır.

3.BÖLÜM

ÇALIŞMA ALANI (BULGULAR)

3.1. Karayip Topluluğu Hakkında Genel Bilgiler

Karayip Topluluğu (CARICOM), 15 Asil Üye Devletten oluşan bir topluluktur. Yerli Halklar, Afrikalılar, Hintliler, Avrupalılar, Çinliler, Portekizliler ve Cava ana etnik gruplarından oluşmaktadır. %60'ı 30 yaşın altında olan yaklaşık on altı milyon vatandaşa ev sahipliği yapmaktadır. Topluluk çok dillidir. Fransızca, Felemenkçe, İngilizce, Afrika ve Asya dilleri halk arasında kullanılmaktadır. Kuzeyde Bahamalar'dan Güney Amerika'da Surinam ve Guyana'ya kadar uzanan CARICOM, gelişmekte olan ülkeler olarak kabul edilmektedir. Bu devletlerin tümü hem nüfus hem de büyüklük bakımından küçük ada devletleridir. Ayrıca, ülkeler arasında ekonomik ve sosyal gelişme düzeyleri kadar coğrafya ve nüfus bakımından da büyük farklılıklar bulunmaktadır (caricom.org, 2021).

CARICOM üye Devletleri birbirine çok yakındır, paylaşılan bir alan ve kaynaklara yüksek düzeyde bağımlılık sergilerler ve halihazırda kurumsallaşmış bir bölgesel entegrasyon hareketi aracılığıyla karşılıklı olarak yararlı bir etkileşim kurmaya çalışmaktadırlar. Karayipler Topluluğu (CARICOM), gelişmekte olan dünyada varlığını sürdüren en eski entegrasyon hareketidir. CARICOM üyeleri Karayip Denizi'ne kıyısı olan veya Karayip Denizi'nde bulunan ülke ve bölgelerin üçte birinden daha azını oluştursa da, grubun uzun geçmişi ve çeşitli konularda işbirliği ve koordinasyona bağlılığı, bölgede CARICOM'u önemli bir blok haline getirmektedir (Hassanali, 2020, s. 1). Scobie (2019) Karayipler için özel önem taşıyan altı temanın altını çizmektedir. Bu temalar; sürdürülebilir turizm, iklim değişikliği, deniz & okyanus yönetimi, yenilenebilir enerji, kültürel & doğal miras ve ticaret-çevre bağlantısıdır. Çoğu durumda, CARICOM, genellikle uluslararası kuruluşlar ve devlet dışı çevre aktörleri arasında bir “köprü” görevi gören merkezi bir aktör gibi görünmektedir.

1.1.Karayip Topluluğuna Üye Ülkelerin Coğrafi Konumu



Harita 3.1. Karayip Topluluğuna Üye Ülkeler ve Konumları

(Kaynak: <http://dwaynemulgrave.weebly.com/caricom.html>. Erişim Tarihi: 20.09.2021).

Bölge; Karayipler veya Batı Hint Adaları olarak isimlendirilir. Bu bölge Karayip Denizi'ni, adalarını ve çevreleyen sahilleri kapsar. Bu adalar, Florida'nın güneyinden başlayıp bir kıvrım oluşturarak Güney Amerika'da Venezuela'nın kuzey batısına kadar uzanır. Bölgede 7.000 dolayında ada, adacık ve kayalık bulunmaktadır (<https://tr.wikipedia.org>, 2021).

3.2.Karayip Topluluğunun Tarihi

Trinidad ve Tobago'nun Chaguaramas şehrinde, Karayip Denizi'ndeki ada devletleri ve sahilدار 15 ülkenin asil üyesi olduğu Karayip Topluluğu (CARICOM) 4

Temmuz 1973 yılında kurulmuştur. Örgüt, bölgedeki İngiliz Milletler Topluluğu üyesi ülke liderlerinin Karayip Serbest Ticaret Birliği'ni bir ortak pazara dönüştürmek fikrinden yola çıkılarak kurulmuştur.

CARICOM'un tek pazar ve ekonomik alan oluşturulması hedefi çerçevesinde, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımı, üye ülke vatandaşlarının herhangi başka bir üye ülkede iş kurma serbestisi, ortak gümrük tarifesi, sermayenin serbest dolaşımı, ortak ticaret politikası, işgücünün serbest dolaşımı ve ekonomik, turizm politikalarında ortak hedeflerin ortaya konulması amaçlanmaktadır (mfa.gov.tr, 2021). Karayipler'de bulunan ada devletleri, Karayipler Topluluğu'nu (CARICOM) oluşturarak devletlerin ekonomik entegrasyonunu ve dayanıklılığını ilerletme çabalarına katıldılar (Rigelo, 2019, s. 3). Özellikle ekoturizm turizm alanında birçok ortak hedefler belirlenmiştir. Bu ülkelerin ortak en büyük gelirleri turizm olarak görülmektedir.

3.3.Karayip Topluluğuna Üye Ülkelerin Genel Olarak Ekoturizm Faaliyetleri

Karayip Topluluğa Üye ülkeler; imalat, tarım, turizm ve diğer hizmet sektörlerini kapsayan ve ekonomik büyümeye ve kalkınmaya katkıda bulunma konusunda güçlü bir potansiyele sahip olarak görülen bir dizi öncelikli endüstri ve niş sektör belirlemiştir (Wilson, 2014). 1993 yılında Dominik Hükümeti'nin teşvikiyle Karayip'liler doğal ve kültürel kaynaklarının korunması ve ekonomik teşvik sağlanması amacıyla ekoturizmi geliştirmek için bir yöntem planı oluşturmuşlardır. Bu plan yerel halkın katılımı ile onların kültürü, çevresi ve yaşam şartlarını geliştirecek şekilde kaynakların yönetimini sağlamıştır. Böylece yerel halk ürettikleri sepetler, el çantaları gibi el sanatları ve yerel tarım ürünlerinden önemli bir gelir elde etmeye başlamıştır. Örneğin, bir el sanatları işçisi aylık 320 Amerikan Doları gelir elde etmekte ve ülkesinin gayri safi milli hasılasına yılda 1000 Amerikan Doları katkı sağlamaktadır. Ayrıca turizm, yerel halka kendilerine ait mülklerde küçük konaklama olanakları sunmaları, taksi şoförlüğü, tur rehberliği gibi yeni istihdam olanakları yaratmıştır (Akoğlu, 2018).

Karayip bölgesindeki popüler destinasyonlardan gelen yoğun rekabetle karşı karşıya kaldıklarında, daha küçük adalar pazar konumlarını yeniden teyit etmek zorunda kaldılar. Kitle turizmi geliştirme modelleri, sınırlı büyüklükte ve hassas kaynaklara sahip bu bölgeler için beklenen zincirleme etkileri yaratmadı. Bu bölge için esas olarak ekoturizm terimi etrafında dönen alternatif turizm uygulamalarına yönelik herhangi bir istek, koordineli turizm gelişimi ve bunun sonucunda altyapıların aşırı yoğunlaşması, arazi çatışmaları ve tahkim politikaları kapsamına girer. Ekoturizm uygulamalarına ilişkin kalkınma stratejileri, ev sahibi bölgelerin beklentilerini daha iyi karşılayabilmektedir (Crăciun vd.,2020, s. 67). Turizm birçok kavramdan, kaynaktan, sektörden ve etmenlerden etkilenen ve yararlanan bir sektördür. Özellikle doğal kaynaklardan fazlasıyla yararlanan turizm aynı zamanda uzun dönemde çevrenin ömrünü tehlikeye atan bir gelişim izlemektedir. Turizm günümüzde ekonomik değere dönüşen, doğal ve kültürel kaynakları ön plana çıkartan değerlerden olan doğaya ve kültüre zarar verebilmektedir. Bu nedenle, bir turizm bölgesinin geliştirilebilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması ayrıca doğal ortamların korunması ve ekolojik dengenin bozulmaması adına sürdürülebilir turizm kavramı önemli bir yer almaktadır (Çalışkan, 2020, s. 6).

Turizm ve hizmetler sektörü, son yirmi yılda Karayipler'deki ada ekonomileri için bir güç merkezi haline geldi. Geleneksel faaliyetlerin kriz içinde olduğu ekonomilerde, özellikle tarımsal ekim sektöründe turizm önem kazanmaya devam etmiştir. Palmiye ağaçlarıyla çevrili kumsallar, mercan resifleri ve karnavalların ve diğer müzikal etkinliklerin bol olduğu tropikal bir festival atmosferi gibi benzer bir turistik ürün sunan destinasyonlar arasında rekabet yükündür. Stereotiplerden uzak bu sektör, büyük otel kompleksleri etrafında organize edilen özel turizm alanlarında yoğunlaşan kitle turizmi ile tanınmaktadır. İstihdam açısından bu yadsınamaz derecede önemlidir, ancak ev sahibi toplumlara ve bölgelere sağlanan avantajların yetersiz olduğu düşünülmektedir. Turizmin bölgeye getirdiği insan ve finansman akışının büyüklüğüne rağmen, yerel ekonomilere sağladığı sınırlı faydalar, tüketim düzeylerinin etkisi ve çevre sorunları göz önüne alındığında, mevcut kalkınma programları belirli sınırlamalardan mahrum bırakılmamaktadır (Crăciun vd.,2020, s.66). Turizm, Karayipler için ana döviz kaynağıdır ve bölgenin kalkınmasında

hayati bir faaliyet sektörüdür. Karayipler için turizm istihdam seviyesi 2,5 milyonun üzerine çıkmıştır. Bu nedenle turizm, dünyadaki işlerin %6,3'lük payına kıyasla, bölgedeki işlerin %15,5'ine doğrudan ve dolaylı olarak katkıda bulunur, böylece istihdam yaratır, çeşitlendirir ve ekonomiyi güçlendirir. Kazançları, örneğin Saint Lucia (%64), Antigua ve Barbuda (%74) gibi bir seviyeye ulaşabilmektedir. 1980'lerin sonundan itibaren Karayipler'de turizm gelirleri, geleneksel plantasyon ekonomilerinden elde edilen gelirin yerini almaya başladı ve hakimiyeti hızla artmaya devam etmektedir. Adalara gelen ziyaretçi sayısı Karayipler 1990'da 8,7 milyondan 2019'da 19 milyonun üzerine çıkmıştır. Genel olarak, Karayip adaları ve kıyıları (Amerika Birleşik Devletleri dışında) 40 milyondan fazla turist aldı. 2019 verilerine göre Karayip Topluluğuna üye olan 15 ülkeyi toplamda 19, 819,087.3 turist ziyaret etmiştir.

Ekoturizme karşı artan ilgi beraberinde birçok olumlu sonuç getirmiştir. Dünyanın bir çok yerinde hükümetler önemli doğa alanlarını doğal park ya da koruma alanı haline getirmektedirler. Buraları; tarım, kereste ticareti ya da madencilik gibi çevreye zarar veren faaliyetlere karşı koruma altına almaktadırlar. Ekoturizmdeki en önemli artışlar koruma alanlarının en fazla olduğu yerlerde gerçekleşmiştir. Bazı eko tatil köyleri çevreye karşı önemli taahhütlerde bulunmakta, turistlerin yarattığı etkiyi ve kendi ekolojik ve toplumsal izlerini ayrıntılı bir şekilde izlemektedirler. Lüksten uzak kulübelerde enerji kaynağı olarak elektrik ya da odun değil propan, gaz yağı, güneş ya da rüzgar enerjisi kullanılmaktadır. Ev içinde su tesisatı bulunmamaktadır. Mümkün olduğu kadar az atık üretilmektedir. Hatta bazı tatil köylerinde güneş enerjisi kullanılmaktadır. Ulaşım araba ya da yürüyüş yolu yerine hava köprüleriyle sağlanmaktadır. Erozyonu engellemek amacı ile o bölgeye özgü bitkiler yetiştirilmektedir (Kuter ve Ünal, 2009, s. 151). Ekoturizm, 2012 yılında Karayipler bölgesine 15,7 milyar ABD Doları veya toplam GSYİH'nın yüzde 4,6'sı ve 647.000 kişiye veya toplam istihdamın yüzde 3,9'una katkıda bulunan seyahat ve turizm endüstrisinin bir parçasıdır. Seyahat ve turizm sektörünün e-ticaret ve online seyahat siteleri aracılığıyla teknoloji kullanımı, verimlilik artışlarına yol açtı ve ekoturizm endüstrinin daha da güçlendirilmesi için bir dizi fırsat sunmuştur (Wilson, 2014). Sosyal Medya kullanımının inanılmaz

yükselişi ile birlikte tüm Dünyada olduğu gibi Karayip Topluluğuna Üye ülkelerde de tanınırlık artmıştır. Ülkelerin resmi web sitelerinde ekoturizm destinasyonlarına teşvik eden reklamlar ve sayfalar mevcuttur. Bu durum bize Karayip Topluluğuna Üye Ülkelerin ekoturizme verdiği önemi göstermektedir.

3.4.Karayip Topluluğuna Üye Ülkeler ve Ekoturizm Faaliyetleri

CARICOM bölgesi, doğal ve kültürel miras, yaratıcı endüstriler ve turizm alanlarında kendini gösteren zengin ve çeşitli bir sömürge ve göç geçmişine sahiptir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) dünya mirası alanlarından bazılarına, bölgenin ekonomik zenginliğine katkıda bulunan çekici turistik yerlere ev sahipliği yapmaktadır. Bölgenin kültürel ve doğal mirası çeşitli uluslararası anlaşmalarla korunmaktadır. Bunlar, sürdürülebilir kalkınma, çevresel adalet, nesiller arası eşitlik, ihtiyatlılık, kirleten öder ilkesi ve diğerleri dahil olmak üzere çeşitli çevresel normlarla birlikte çalışmaktadır. Gelecek nesiller için kültürel ve doğal mirasın korunmasında devlet dışı sektörün belirgin ve olumlu katılımı bu ülkelerin ekoturizm faaliyetlerinde görünmektedir (Scobie, 2019, s. 148). Aşağıdaki Tablo'ya bakıldığında; Dünya Turizm Örgütü tarafından Dünya Bankası resmi verilerine göre 2016 yılından 2020 yılına kadar Karayip Topluluğu Üye Ülkelerine gelen turist sayılarını göstermektedir.

Tablo 3.1. Karayip Topluluğuna Üye Ükelere Gelen Turist Sayıları

ÜLKE ADI	2016 YILI	2017 YILI	2018 YILI	2019 YILI	2020 YILI
Haiti	1153000	1262000	1333000	938000	..
Antigua and Barbuda	874000	1040000	1064000	1035000	384500
Bahamas	6265000	6136000	6622000	7250000	1794500
Barbados	1227000	1345000	1356000	966000	..
Belize	1391000	1441000	1697000	1674000	487000

Dominica	356000	230000	199000	322000	140000
Guyana	235000	247000	287000	315000	86400
St. Lucia	948000	1064000	1165000	1220000	432500
St. Kitts and N.	1055000	1194000	1278000	1107000	301400
Trinidad and Tobago	492000	465000	501000	480000	141000
Suriname	257000	279000	..	..	..
St. Vincent and the Grenadines	227000	303000	356000	392000	..
Jamaica	3837000	4276000	4319000	4233000	1329700
Montserrat	..	..	..	..	..
Grenada	474000	468000	529000	526000	217000
CARICOM	17,638,000.0	18,488,000.0	19,669,834.9	19,819,087.3	..

Kaynak: (UNWTO, 2020)

Yukarıdaki tabloda belirtilen bilgiler ele alındığında, 2016-2019 yılları arasında Karayip topluluğuna üye ülkelere gelen turist sayıları incelendiğinde en çok turist gelen ilk üç ülke; Bahamalar, Jamaika ve Belizedir. En az turist gelen üç ülke ise; Guyana, St. Vincent (Grenadines) ve Montserrat'tır. Karayip Topluluğuna üye ülkelerin tamamına 2016 yılında 17,638,000 turist gelirken, bu sayı 2019 yılında 19,819,087'ye çıkmıştır. Topluluk üyelerinin 2014 yılında hazırlamış oldukları 2015-2019 stratejik planına uygun bir şekilde 5 yıl içinde gelen turist sayıları devamlı şekilde artmıştır. Karayip Topluluğuna Üye ülkeler Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaika, Montserrat, St. Kitts ve Nevis, St. Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Surinam, Trinidad ve Tobago'dur.

Karayip topluluğuna üye olan 15 Devletin ekoturizm faaliyetleri sırasıyla incelenmiştir.

3.4.1. Antigua ve Barbuda

Antigua ve Barbuda Karayipler'deki Leeward Adaları'nın eteklerinde bulunmaktadır. Ada, son 3500 yılda farklı kültürel gruplar tarafından işgal edilmiştir (Faucher, 2018, s. 1). Antigua ve Barbuda Karayip Topluluğuna 4 Temmuz 1974'te üye olmuştur. 365 Plaj Adası olarak da bilinir. 1 Kasım 1981'de Bağımsızlığını ilan etmiştir. Alanı 442 km²'dir. Başkenti St. John's dur. Nüfusu 90.801'dir. Ülkenin para birimi Doğu Karayip Dolarıdır (caricom.org, 2022). Karayip Topluluğuna üye olan ülke son yıllarda ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkmaya çalışmaktadır.

3.4.1.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3.2. Antigua ve Barbuda Haritası

(Kaynak: <https://www.worldatlas.com>. Erişim Tarihi: 11.02.2022).

Antigua ve Barbuda takımadalarını oluşturan adalar, 1493'te Kristof Kolomb tarafından Amerika'ya yaptığı ikinci yolculuk sırasında keşfedilmiştir. İspanyolların gelişinden önce, Antigua adası yerel halk tarafından “Wadadadli” olarak adlandırılmaktaydı. Columbus, adaları bugün kullanılan isimlerle yeniden adlandırdı. "Antigua", Sevilla katedraline yerleştirilen bir resmin kutsal simgesinden gelir: "Antigua'nın bakiresi" olarak da bilinen Santa Maria de la Antigua. "Barbuda"nın adanın avuçlarında bulunan likenlerin "sakalından" türediği söylenir. Takımadaların en büyük üç adasının ıssız adası olan Redonda'ya gelince, ismin kökeni hala

İspanyolların Katolik geleneğinde yatmaktadır: Santa Maria de la Redonda, Kuzey İspanya'da bir kasaba olan Logroño'nun ortak katedralinin adıdır. Antigua ve Barbuda, Orta Karayip Amerika'sında, Antiller'e ait bir ada devletidir (embassy.ag, 2022). Doğu Karayipler'deki Leeward Adası grubunun iki adası olan Antigua ve Barbuda, birlikte tek bir bağımsız devlettir. Birlik huzurlu bir ortam içerisinde değildir, çünkü ilişkileri her zaman belirsizdir. Her zaman tarih ve ekonomideki farklılıkları benzerliklerinden daha fazla olmuştur. Barbuda birliğe isteksizce zorlanmıştır. Barbuda'nın bir Antigua merkezi hükümeti altında boyun eğmek zorunda kalmıştır (Berleant-Schiller ve Lowes, 1995, s. 1).

Adalar, batıda Karayip Denizi ve doğuda Atlantik Okyanusu arasındaki küçük Antiller'in bir parçasıdır. Antigua ve Barbuda 1967'ye kadar bir İngiliz kolonisiydi. 1981 yılında Birleşik Krallık'tan bağımsızlığını kazanmıştır. Devlet, İngiliz Milletler Topluluğu'na ait bir anayasal monarşidir. Antigua ve Barbuda'nın nüfusu 102.102'dir. Afrika kökenli nüfus çoğunluğu (yaklaşık %91), etnik gruplar arası gruplar nüfusun yaklaşık %4'ünü, beyaz Avrupalılar ise bir azınlığı (%1.7) oluşturmaktadır. Antigua ve Barbuda'nın başkenti, Antigua adasında bulunan devletin en kalabalık şehri olan Saint John'dur. Antigua ve Barbuda adalarının bilinen ilk sakinleri, Küba'nın batı kesiminden yerli halk olan Guajanatabey'dir. Adadaki bulgular ayrıca, yaklaşık iki bin yıl önce, on üçüncü yüzyıla kadar adalara yerleşen Kolomb öncesi Kızılderililerin bir tarım topluluğu olan Arawak'ın uzun ve güçlü bir varlığını ortaya koyuyor. Tarımın gelişmesinden ve artık ulusal meyve olarak kabul edilen Antigua'nın mısır, tütün, pamuk, acı biber ve kara ananas gibi ürünlerin tanıtımından sorumludurlar. Kristof Kolomb'un 1493'te gelişi, son dört yüzyılda adaların tarihini karakterize eden Avrupa kolonizasyonunun yolunu açar.

İngiltere, 1632'de Antigua ve Barbuda'yı sömürgeleştirdi. İngiliz Codrington ailesi, Antigua'yı (ve Barbuda'dan kısa bir süre sonra da) verdi ve sonraki iki yüzyılda İngiliz toprak sahiplerinin ve köle tüccarlarının serveti haline gelen Betty's Hope adlı bir şeker kamışı plantasyonu kurdu. Köle ticareti ve sömürüsü, aslında, en azından on dokuzuncu yüzyılın ortalarına kadar bu adaların yaşamını ve ekonomisini belirledi. Bugün, eski plantasyonda, Antigua ve Barbuda'nın sömürge tarihinin

kanıtlarını toplayan yerlerden biri olan Betty's Hope Müzesi durmaktadır. Antigua ve Barbuda bayrağının içindeki siyah renk, nüfusun Afrika kökenlerine ve dolayısıyla topluluğun kültürel mirasına bir referanstır. On sekizinci yüzyılda Antigua ve Barbuda, Karayipler'deki İngiliz Donanması, Kraliyet Donanması'nın ana karargahı oldu. Antigua'da İngiliz Liman Tersanesi'ni vardır. Liman, 2016 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne giren ve inşaatı şeker kamışı tarlalarında kullanılan kölelerle aynı olan tarihi bir tersane olan Nelson's Dockyard'a ev sahipliği yapmaktadır. Adını, yaklaşık üç yıl orada yaşayan ve çalışan ünlü İngiliz Amiral Horatio Nelson'dan almıştır. 1860'tan beri adalar yeniden Birleşik Krallık'ın mülkü olmuştur. Antigua ve Barbuda 1956'ya kadar İngiliz Antilleri'nin bir parçası olarak kaldı. 1958'den 1962'ye kadar İngiliz Batı Hint Adaları'na dahil edildi. 1967'de Antigua ve Barbuda, Birleşik Krallık'la yakından bağlantılı kalırken bir tür özyönetim elde etmeyi başardı. 1970'lerde, adalar siyasi bir özgürleşme ve siyasi özerklik süreci başlattı (embassy.ag, 2022). Karayipler'in diğer bölgelerinde olduğu gibi, çağdaş görsel sanat Antigua ve Barbuda, yüzyıllarca süren Avrupa sömürge yönetimi dönemine son veren ulusal bağımsızlık hareketlerinden ilham aldı (Henry, 2020, s. 61). Bağımsız bir ülke olan Antigua ve Barbuda ekoturizm alanında gelişmekte olan ülkeler arasında sayılmaktadır.

3.4.1.2. Antigua ve Barbuda'da Ekoturizm Destinasyonları

Antigua ve Barbuda tempoyu biraz yavaşlatma fırsatı sunan bir ülkedir. Antigua ve Barbuda, huzur ve sessizlik, daha yavaş ve daha rahat ritimler arayan turistlerin geliş yeri olarak tanımlanmaktadır. Bölge bozulmamış doğada yürüyüş yapmayı sevenler için çok güzel bir destinasyondur. “Antigua ve Barbuda doğuya doğru Atlantik Okyanusu'nun masmavi mavisini ile yıkanır. Batıda Karayip Denizi tarafından, pembe kumlu plajları ve şnorkelle yüzmek için mükemmel bir denizi ile: kaplumbağaları, vatozları, barakudaları ve hatta köpekbalıklarını ve bir o kadar çok tropikal balık türünü görmenin zor olmayacağı bir ülkedir” (embassy.ag, 2022). Karayip Denizi'nin Kuzey-Doğu bölgesinde küçük bir ikiz ada ülkesi olan Antigua ve Barbuda, dünyadaki turizme dayalı bir ulusal ekonominin en uç örneklerinden biridir; Gayri Safi Yurtiçi Hasıllarının %80'i Global Turizm ve ilgili faaliyetlerden kaynaklanmaktadır (Donaldson, 2018, s. 2). Antigua ve Barbuda'da ekoturizm

faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için dört farklı bölge vardır. Büyük Darby Mağarası & İki Ayak Körfezi Bölgesi, Jolly Limanı & Greencastle Millî Park Bölgesi, Yarım Ay Körfezi & Shirley Tepeleri Bölgesi ve Obama Dağı (Boggy Peak) “Yeşil Koridor” Doğa Yürüyüşü Bölgesi ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.1.2.1. Büyük Darby Mağarası ve İki Ayak Körfezi Bölgesi

Bir kireçtaşı adası olan Antigua ve Barbuda, halka ve turistlere açık, keşfedilecek birçok etkileyici mağaraya sahiptir. Darby Mağarası, yüksek palmiye ağaçları ve yağmur ormanı bitki örtüsü ile ekoturistler için mükemmel bir kaya krateridir. “Darby Sink Hole” adı verilen bu büyük deliğin çapı yaklaşık doksan metre olup, derinliği yirmi metre civarındadır. Dibe doğru inen uzun sarkıtlara görsel olarak mağaracılık ekoturizm faaliyeti ile ilgilenen ekoturistleri etkilemektedir. Ayrıca, genellikle bir mağara olarak tanımlanmasına rağmen mağara deliğinin içi yemyeşil bir bitki örtüsüne sahiptir. Bununla birlikte, eğrelti otlarıyla bir yağmur ormanına benzeyen bu destinasyonda, ekoturistlerin birçok farklı türde kuş tespit edebildikleri görülmektedir. Aynı bölgede bulunan İki Ayak körfezi insan ve doğa tarihinin çoğunu anlatan mağaralar açısından zengin bir uçurumdur. Burada yarasalar, yengeçler gibi hayvanlarla karşılaşmak yüksek ihtimaldir. Ayrıca, Antigua ve Barbuda'nın yerel sakinlerinin bıraktığı kaya oymaları gibi geçmişten gelen kanıtlar mevcuttur (embassy.ag, 2022). Darby mağarası (Fotoğraf 3.1.) Antigua ve Barbuda'da onlarca yıldır çok önemli bir yere sahiptir. 1950'lerin sonlarından beri David Harris, John Fuller, David ve Cathy Watters, Desmond Nicholson tarafından birçok arkeolojik araştırma bu bölgede gerçekleştirilmiştir (Faucher, 2018, s. 6). Bu bölgeyi ziyaret eden ekoturistler; ekoturizm faaliyetlerinden özellikle doğa yürüyüşü, kuş gözlemciliği, fotoğrafçılık ve mağaracılık faaliyetlerini yapma fırsatı bulmaktadırlar.



Fotoğraf 3.1. Büyük Darby Mağarası ve Büyük Delik

(Kaynak: <https://embassy.ag/dario-item-antigua-barbuda-gallery/dario-item-antigua-barbuda-barbuda-darbys-cave/>. Erişim Tarihi: 11.02.2022).

3.4.1.2.2. Jolly Limanı ve Greencastle Milli Parkı

Jolly Limanı, Antigua adasının batı kesiminde bir turizm merkezidir. Bu bölge turizm için hareketli bir merkezdir. Turizm için birçok hizmet sunmaktadır. Bölge plajlara, mağazalara, tatil köylerine, marinalara ve tersaneye sahiptir. Yakınlarda Jolly Harbour Golf Club adlı bir golf kulübü de bulunmaktadır. Bu kulüp golf için gelen turistlerin ilgisini çekmektedir. Bu bölgenin hemen yanı başında (iç kesimlerde) Greencastle Ulusal Parkı vardır (embassy.ag, 2022).

Antigua'daki en yüksek yoğunluklu turizm yerleşim bölgelerinden biri olan Jolly Limanı Karayip Denizi'ne bakan batı kıyısında yer alan Sherkley sıradağlarının rüzgarsız tarafında yer almaktadır ve liman daha sakin sular ve uzun beyaz kumlu plajları turistlerin hizmetine sunmaktadır. Jolly Limanı ayrıca; villa konaklama, marina, demirleme, tersane, Gümrük ve restoranları kapsamaktadır. Ayrıca, 18 delikli golf sahası ile golf turizmine hizmet etmektedir (Donaldson, 2018, s. 117). Greencastle Hill, Antigua ve Barbuda'da bir tepedir ve 149 metre yüksekliktedir. Greencastle Hill, Dunnings Barajı'nın yakınında ve Green Hill'in yakınında yer

almaktadır. Bu bölge Greencastle Milli Parkı bölgesi olarak adlandırılmaktadır (mapcarta.com, 2022). Greencastle Milli parkı doğa yürüyüşçüleri için eşsiz bir parktır. Çünkü bu milli park 2 km'lik daha önce volkanik patlamaya maruz kalmış ve muhteşem manzaralara sahip olan Megalitlere (Anıtaşlara) sahiptir. Kolay olan ve bir saat kadar süren bu yürüyüş ekoturistlerin ilgilerini çekmektedir (<https://activecaribbeantravel.com>, 2022). Antigua'daki tarihi arkeoloji heyecan verici beklentilere sahip olmaya devam etmektedir. Son 12 yıldır adada çalışan Tamara Varney, Christy de Mille ve Beau Cripps ve daha yakın zamanda Syracuse Üniversitesi'nde doktora öğrencisi olan Samantha Rebovich Nelson's Dockyard'da eski Warner plantasyon sahası olan Greencastle Milli Parkında bulunan tarihi bölümler arkeolojik araştırmalara öncülük etmektedir (Fox, 2022, s. 468). Jolly Limanı ve Greencastle bölgesi ekoturizm çeşitlerinden golf turizmi, doğa yürüyüşü turizmi, arkeolojik çalışmalardan dolayı kültür turizmi ve dağcılık turizmine hizmet etmektedir.

3.4.1.2.3. Yarım Ay Körfezi ve Shirley Tepeleri Bölgesi

Antigua'nın Shirley Tepeleri'nden manzara, Batı Hint Adaları'nın bir karışımını sunmaktadır. Karayip Denizi'nin yaklaşık 500 fit yukarısındaki burundan, deniz taraklı kıyı şeridi güneyde ve kuzeyde kolayca görülebilmektedir. Doğuda, bol tarlaları, dağınık evleri ve ara sıra gri-yeşil çalılıklarla kaplı adanın inişli çıkışlı tepeleri vardır. Ön plandaki burnun altında, mavi-yeşil suların büyük girintileri olan İngiliz ve Falmouth Limanları bulunmaktadır. Bu limanlar geçmişte Antigua'nın uygarlığa doğru olan yarışında önde başlamasından sorumluydu (Wauer, 2021,s. 130). Shirley tepeleri adanın en yüksek noktasıdır. Bir zamanlar bir gözetleme noktası olan bu tepeler, gün batımının ve takımadaların yukarıdan manzarasının keyfini çıkarmak adına ekoturistler için mükemmel bir yerdir. Bununla birlikte, Shirley tepeleri bölgesi özellikle doğa yürüyüşü yapan ekoturistlerin çokça ziyaret ettiği bir bölgedir (activecaribbeantravel.com, 2022).

Aynı bölgede bulunan Yarım Ay Körfezi ise kum pembeye döner ve rüzgarlar Atlantik Okyanusu üzerinde eserek daha şiddetli hale gelirler. Sörf, uçurtma sörfü veya rüzgar sörfü için ideal yerlerdir. Bunun ile birlikte, Shirley tepelerinin olduğu konumda; mevcut ve gözlemlenebilir birçok tür kuş türü vardır. Pelikanlar,

balıkçılar, yürüyen kuşlar, sinek kuşları ve ospreyler mevcuttur. Özellikle fotoğraf 3.2.'de bulunan Balık Kartalları ekoturistlerin en çok dikkatini çeken kuş türüdür. Adada rehberler eşliğinde Barbuda'da kuş gözlemciliği yapmak mümkündür (embassy.ag, 2022). Bu bölge ekoturizm faaliyetlerinden; kuş gözlemciliğine, hava sporlarına, su altı dalışa ve doğa yürüyüşüne ilgi duyan ekoturistler için önemli bir yerdir.



Fotoğraf 3.2. Balık Kartalı

(Kaynak: https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Balık_kartalı, Erişim Tarihi: 13.02.2022).

3.4.1.2.4. Obama Dağı (Boggy Peak) “Yeşil Koridor” Doğa Yürüyüşü Bölgesi

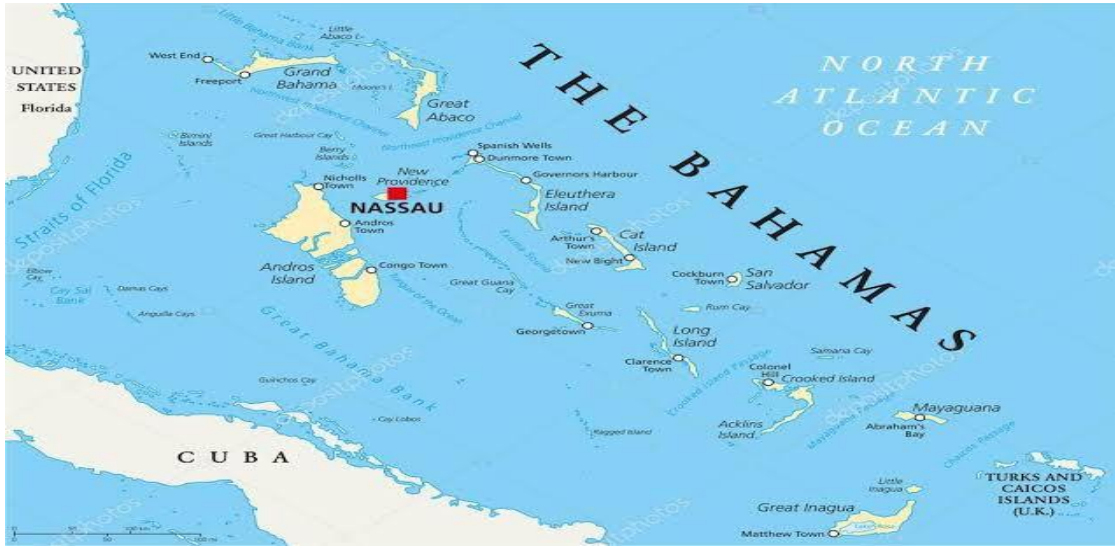
Obama Dağı/Boggy Peak, Antigua adasındaki Shekerley Dağları'nın en yüksek noktasıdır. Adanın güneybatı bölgesinde yer alır ve 402 metre (1,319 ft) yüksekliğe kadar yükselir. 4 Ağustos 2009'da dağın ismi, eski Amerika Birleşik Devletleri başkanı Barack Obama'nın başkanlığının ardından dönemin Antigua ve Barbuda Başbakanı Baldwin Spencer tarafından “Obama Dağı” olarak yeniden adlandırıldı. Orijinal adı olan Boogy Peak adı ise 21 Haziran 2016'da dağa tekrar verildi (en.wikipedia.org, 2022). Toplanan yağmur sularının tek içme suyu kaynağı

olması adanın yerleşimini zorlaştırmıştır. Antigua, 34 milyon yıl önce adanın güneybatısında bir yanardağın patlamasıyla oluşmuştur. Yanardağın konisi 402 m ile adanın en yüksek noktasıdır ve 2008'den beri Obama Dağı Boggy Zirvesi olarak anılmaktadır (Cwik, 2017, s. 53). Kendisini ekoturist ve doğasever olarak tanımlayan Alison Abbot Boggy Peak bölgesinde yaptığı doğa yürüyüşünü şöyle tanımlamaktadır: “Doğa yürüyüşünde daha fazla zorluk arayanlar için, Obama dağı (diğer adıyla Boggy Peak) parkurunda mutlaka yürüyüş yapmalısınız. Yeşil Koridorda bulunan adanın en yüksek zirvesidir ve Shekerley Dağları'nın en yüksek noktasıdır. 1.319 fit yükseklikte, doğa yürüyüşü yaklaşık 3 saat sürmektedir. Obama dağı'nın meydan okumasında ustalaştığımı söyleyemem. Bu dik, zorlu yol, bazı alanlarda dümdüz gidiyor gibi görünüyordu ve kesinlikle sıcakta söyleyebilirim ki, meydan okumayı kabul etmek için iyi durumda olmanız gerekiyor. Eğer bu doğa yürüyüşünü yapmaya karar vererseniz yanınıza bol su getirmelisiniz ve günün erken saatlerinde gitmeyi planlamalısınız” (greenwithrenvy.com, 2022). Boggy Peak ya da Obama Dağı ekoturistlere özellikle zorlu doğa yürüyüş parkurları ve dağcılık turizmi yapma imkanları sağlayan önemli bir ekoturizm destinasyonudur.

3.4.2. Bahamalar

Karayip Topluluğuna 4 Temmuz 1983'de üye olmuştur. Bahamalar Dünyaların Buluştuğu Yer olarak da bilinir. 1973 de Bağımsızlığını ilan etmiştir. Alan 13.939 km²'dir. Başkenti Nassau'dur. Nüfusu 377.000'dir. Para Birimi Bahama Dolarıdır (caricom.org, 2022). Dünyanın turizme en bağımlı ülkelerinden biri olan Bahamalar'ın turizm sektörü son yıllarda COVID-19'dan dolayı kayıplar yaşamıştır (McLeod, 2021, s. 220). Bu duruma rağmen Bahamalar hala Dünya'da turizm ve ekoturizm alanında çok önemli bir destinasyon olarak tanımlanmaktadır.

3.4.2.1 Coğrafi Konumu ve Tarihi:



Harita 3.3. Bahamalar Haritası

(Kaynak: <https://tr.depositphotos.com/70311091/stock-illustration-the-bahamas-political-map.html>.
Erişim Tarihi: 15.02.2022).

Bahamalar (İspanyolca’da bajamar “Sığ Deniz”), tam adı Bahama Milletler Topluluğu, Batı Hint Adalarının kuzey-kuzeydoğu sınırını oluşturan takımadalar ve bir ada ülkesidir. ABD’nin Florida eyaletinin güneydoğu kıyısı açıklarında Küba ve Hispaniola’nın (Haiti ve Dominik Cumhuriyeti) kuzeyinde yer alır. 700 kadar ada ile sayıları 2400’e ulaşan çıplak kaya oluşumunu kapsar. Bahamalar’ın toplam yüz ölçümü 13939 km², Nüfusu (1991) 261.000’dir. Başkenti en önemli ada olan New Providence’deki Nassau’dur. Diğer önemli adaları ise Andros, Büyük Bahama ve Eleuthera’dır. Bahamalar’ın ilk sakinleri Kristof Kolomb’un Lucayan adını verdiği Aravak Yerlileriydi. Bunların kökeni Güney Amerika’dan gelen ve Karaip’ler tarafından kuzeye Antil Denizi’ne sürülen Aravaklara dayanmaktadır. Komşu Karaip’lerin tersine genellikle barışçı olan Aravaklar daha çok balıkçılık ve tarımla uğraşır insan eti yemezlerdi. 1492’de Yenidünya’ya varan Kristof Kolomb’un ilk olarak Bahamalarda Yerlilerce Guanahani olarak adlandırılan adaya ayak bastığı sanılmaktadır. İspanyollar Bahamalar’a yerleşmek için bir girişimde bulunmadılar ama düzenledikleri baskınlarla barışçı Aravakları toplayıp Hispaniola madenlerinde çalıştırdılar. Bu köle avları sonucu adaların nüfusu azaldı. Yüzyıl kadar sonra İngiliz

göçmenler buraya geldiğinde adalarda hiç bir insan yaşamıyordu. 1629’steda İngiliz Kralı I. Charles Bahamları bakanlardan birine bağış olarak verdi.

Bahamalar 1970’te Albermarle dükünün de aralarında yer aldığı Güney Carolina kolonisi sahiplerine yeni bir mülk kolonisi olarak verildi. Korsanlık başlıca geçim kaynağı ve yaşam biçimi haline geldi. Bahamalar 1917’ de yeniden tahta bağlandıktan sonra korsanlığa son vermek için ciddi çabalar gösterildi. İlk krallık valisi olan Woodes Rogers büyük ölçüde kendi servetini harcayarak korsanlığı önlemeyi başardı. 1776’da bir kaç gün ABD Deniz Kuvvetlerinin, 1782-83 arasında da İspanya elinde kalan adalar, Versailles antlaşmasıyla (1783) yeniden İngiltere’ye verildi. Mayıs 1963’te Londra’da toplanan bir konferansta adalar için yeni bir anayasa hazırlandı. 1967 genel seçimlerinde Lynden Pindling liderliğinde iktidara gelen İlerici Liberal Parti, ırk ayrımına son verilmesi ve tam bağımsızlık için çalışarak ekonomide yabancıların yerini Bahamalıların almasını sağladı. Bahamlar 1973 yılında bağımsızlığını kazandı. Bahamalar 1983’te Karayipler Topluluğu ve Ortak Pazarı’na (CARICOM) üye oldu (cografya.gen.tr, 2022). Takımadaların bağımsız bir İngiliz Milletler Topluluğu haline geldiği 1973’ten bu yana, tartışmasız bu yarım yüzyıl, Bahamalar’ın yaşam koşullarında, Britanya’nın Bahamalar’ı ele geçirdiği yaklaşık 250 yılla hiçbir şekilde karşılaştırılamayacak değişiklikler getirdi. 1717, ülkenin vatandaşlarının akıl gücüyle gelişmek için özgür olduğu zamana tekabül etmektedir (Jean-Pierre, 2021, s. 91). Bağımsızlığını ilan ettikten sonra Bahamalar özellikle turizm ile ekonomisini geliştirmeye çalışan bir devlettir.

3.4.2.2. Bahamalar'da Ekoturizm Destinasyonları

Bahamalar’ın başkenti en önemli ada olan New Providence’deki Nassau’dur. Diğer önemli adaları ise Andros, Büyük Bahama, Eleuthera ve Harbour Adası’dır. Harbour Adası’nın ünlü “Pembe Kumlar” (Pink Sands) kumsalı ve burayı tatil mekânı halin getiren Hollywood’un ünlü isimleriyle özdeşleşmiştir. Pink Sands, pembe renkli kumlarla kaplı metrelerce uzunlukta bir kumsaldan oluşur. Dünyanın nadir yerlerinde bulunan pembe renkli bu kum, mercan taneleri, kırık deniz kabukları ve taş parçalardan oluşuyor. Pembe renk, ince ve mikroskobik bir kabuklu canlı

türünden gelmektedir. Bahamalar, uzun zamandır dünyanın çevre dostu destinasyonlarından biri olmuştur.

Ayrıca, Bahamalar hem takımadaların bozulmamış güzelliğinin hem de Bahama Kaya İguanası ve ulusal kuş olan Batı Hint flamingosu da dahil olmak üzere nesli tükenmekte olan türlerinin koruyucusu olmuştur. Bu doğal ortamları korumaya yönelik kritik öneme sahip çalışma, Batı Hint flamingolarının kalan en büyük üreme kolonisine ev sahipliği yapan Andros, New Providence, Exuma, Freeport ve Inagua'daki geniş sulak alan koruma çabalarıyla tanınan Bahamalar Ulusal Vakfı tarafından yapılır. Biyolojik çeşitliliğin hazinesi olan Bahamalar Ulusal Güven Parkları, saf estetik güzelliğe sahip alanlardır ve Bahamalar'ın doğal ekosistemlerinin korunmasında çok önemli bir rol oynamaktadır (bahamas.com, 2022). Bahamalar'da ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. Abaco Milli Parkı, Andros Kuzey & Güney Deniz Parkları Bölgesi, Siyah Ses Adası Milli Parkı, Mavi Delik Milli Parkı, Bonefish Göleti Milli Parkı, Konsept Adası Milli Parkı, Yengeç İkmal Rezervi Bölgesi, Exuma Adaları Kara & Deniz Parkı, Fowl Adaları Milli Parkı ve İguana & Deniz Kuşu Milli Parkı ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.2.2.1. Abaco Adası Milli Parkı

Mayıs 1994'te kurulan Abaco Adası Milli Parkı, Güney Abaco'da 20.500 dönümlük bir alanı kapsamaktadır. Bu Milli park bölgesine Bahama Papağanı'nın ana yaşam alanı olan 5.000 dönümlük çam ormanı dahildir. Bahama Papağanı birkaç yıldır yasalarla korunmasına rağmen, yasaların yetersiz uygulanması ve habitatlarının tahrip edilmesi, hayvan sayısının azalmasına neden olmuştur. Abaco Milli Parkı özellikle Abaco papağanının yaşam alanını korumaktadır. Bu 20.500 dönümlük park, Abaco Adası'nın güneydoğu kesiminde, Duvardaki Delik ve Geçiş Kayaları arasında yer alır ve 5.000 dönümlük çam ormanı içermektedir (bahamasgeotourism.com, 2022). Uluslararası olarak finanse edilen bilimsel araştırmalar yoluyla yerel bir ekonomiye doğrudan parasal girdileri ölçmek için Bahamalarda bulunan Abaco Adaları Milli Parkı bir vaka çalışması olarak kullanılmıştır. Abaco Adası'ndaki çeşitli iş sektörlerinde harcanan 24 araştırma ekibi aracılığıyla, iki yıl içinde dış para girişinin 995.310 \$ olduğu görülmüştür. En yüksek harcamalar hizmet sektöründe

(ör. yerel maaşlar ve tekne rehberleri), konaklama ve yiyecek/içecek olduğu görülmüştür (Layman, 2022, s. 16). Güney Abaco'da 20.500 dönümlük bir alana yayılan Abaco Ulusal Parkı, Bahama Papağanı ve üreme alanlarını korumak için oluşturuldu. Bugün, Bahamalar Ulusal Vakfı ve çevrecilerin yardımıyla park, üreme mevsimi boyunca her baharda binlerce Bahama papağanını ağırlamaktadır (bnt, 2022). Parka kolayca erişilebilmektedir ve Abaco'daki destekleyici turizm altyapısı (oteller, vb.) doğa turizmi faaliyetlerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Abaco, Bahamalar'daki herhangi bir adanın en iyi kuş gözlemciliğine sahiptir. İyi bir rehberle sahip olan ziyaretçiler, Bahama Papağanlarını, Batı Hint Ağaçkakanlarını, Bahama Kırlangıçlarını, Bahama Sarı boğazlarını, Caretta Kingbirds, Zeytin başlıklı Ötleğenleri ve Bahama Bülbülü'nü görebilmektedirler (bahamasgeotourism.com, 2022). Abaco Milli Parkı (fotoğraf 3.3.) kuş gözlemciliğine, fotoğrafçılığa ve doğa yürüyüşüne çok ideal bir bölgedir.



Fotoğraf 3.3. Abaco Milli Parkı

(Kaynak: <https://www.notesfromtheroad.com/>. Erişim Tarihi: 16.02.2022).

3.4.2.2.2. Andros Kuzey & Güney Deniz Parkları

Coğrafi konumlu fotoğrafların sayısı ile ölçülen ziyaretin, adalar ve parklar için giriş araştırmalarından gelen ziyaretçi sayılarıyla iyi bir şekilde ilişkili olduğu gözlemlenmiştir. Turistlerin en çok ziyaret ettiği bölge Andros Bölgesidir. 125 bin ziyaretçinin yıllık 45 milyon ABD Dolarından fazla harcama yaptığı tahmin edilmektedir. Ayrıca turistlerin, hava, kara ve feribotla ulaşılabilen, orman evlerinin

yakınındaki resifler gibi erişilebilir, doğal manzaraları ekoturizm destinasyonlarını tercih ettikleri gözlemlenmiştir (Arkema, 2021,s.10).

Andros, dünyanın en büyük üçüncü bariyer resifi olan 124 mil uzunluğundaki Andros Bariyer Resifi'ne ev sahipliği yapmaktadır. Resifin 8.500 dönümlük en sağlıklı kısımlarını korumak için bu iki milli park oluşturuldu. Buna karşılık, çeşitli deniz yaşamı türleri de korunmaktadır ve bu gelişen sualtı ortamlarını daha yakından görmek isteyenler için parklar boyunca tüplü dalış ve şnorkel noktaları bulunmaktadır (bnt.bs, 2022). Turizm, Andros Adalarının en büyük endüstrisidir. Bahama turizm endüstrisi, Andros'u zincirdeki en az keşfedilen ada olarak pazarlanmaktadır. Kuzeydeki Nicholls Kasabasından güneydeki Little Creek'e kadar 35-40 otel, tatil köyü ve orman evleri (toplamda yaklaşık 400 oda) vardır. Turistler, öncelikle bariyer resifine, Okyanusun Diline ve Mavi Deliklere ilgi duyan tüplü dalgıçlardan oluşur (balık avı balıkçıları ve rahatlama arayan ekoturistleri için idealdir). Andros Adası, her ikisi de (Kuzey ve Güney) Kanadalılar tarafından kurulan, dünyadaki ilk tüplü ve tüpsüz dalışa adanmış tatil yerleridir. Fotoğraf 3.4 Andros adaları dalış eğitiminden bir kare göstermektedir. Fresh Creek yakınlarındaki Small Hope Bay Lodge, 1960 yılında Dick Birch tarafından kurulmuştur. Dick Birch'in çocuklarının mülkiyeti ve yönetimi altında bir dalış tesisi olarak faaliyetine devam etmektedir (Stringfixer, 2022). Bu bölge özellikle ekoturizm faaliyet alanlarından; sportif olta balıkçılığına, fotoğrafçılığa, su altı tüplü ve tüpsüz dalış turizmine uygundur.



Fotoğraf 3.4. Andros Adaları Dalış Eğitimi

(Kaynak: <https://www.intlfieldstudies.org/blog/tag/About+Andros+Island>. Erişim Tarihi: 16.02.2022).

3.4.2.2.3.Black Sound Adası Milli Parkı

Green Turtle'daki Black Sound Ulusal Parkı, kritik bir mangrov sistemini koruyan bir Bahamalar Güvenli Ulusal Parkıdır (Deal, 2021, s. 60). Yeşil Kaplumbağa adası yakınında bulunan bu park, Boyalı kiraz kuşları, Çivit kiraz kuşları ve diğerleri dahil olmak üzere birçok göçmen kuş için önemli bir yaşam alanıdır. Birçok balık için önemli arazi yapıcı ve fidanlık olan Mangrov Sulak Alanları bu alanda korunmaktadır (bnt.bs, 2022). Black Sound Cay Ulusal Koruma Alanı, Abaco'nun Yeşil Kaplumbağa Çayı'nın güneydoğu kesiminde, Black Sound'un en kuzey kıyısında yer alan minyatür bir parktır. Park, mangrovların önemli ölçüde büyümesini teşvik etmenin yanı sıra, sayısız su kuşunun da yaşam alanıdır. Manolya ötleğenleri, Boyalı kirazkuşları, Siyah ve Beyaz ötleğenleri, İndigo kirazkuşları ve Amerikan kıvıldaşları, parkta bulunabilecek kuşlardan bazılarıdır. Parkın ayrıca Batı Hint Whistling Duck ve White Cheeked Pintail gibi nesli tükenmekte olan ördekleri koruduğu da bilinmektedir.

Buradaki mangrov topluluğu aynı zamanda deniz kabuğu, orfoz ve kerevit gibi çeşitli balıkların varlığını da teşvik etmektedir. Bölge sakinlerinin mütevazı

kaygılarından yola çıkarak oluşturulan Black Sound Cay Ulusal Koruma Alanı, 1988 yılında milli park olarak kabul edilmiştir. Bahamalar Ulusal Vakfı ve Bahamalar Hükümeti, formaliteleri tamamlamak için 1 Kasım 1988'de 99 yıllık bir kira sözleşmesi imzalamıştır. Buttonwood, Kırmızı Mangrov, Beyaz Mangrov ağaçları ve Siyah Mangrov ağaçları ile birlikte bu parktaki mangrov melezini oluşturmaktadırlar. Bölgedeki mangrov yapıları, kasırgalar geldiğinde yarattığı tahribat gibi tropik fırtınaların etkilerini azaltmaya da yardımcı olmaktadır. Kuş gözlemciliği için en iyi aylar olarak kabul edildiğinden, Nisan ve Ekim aylarında birçok ekoturist milli parkı ziyaret etmeye gelmektedir. Bu aylarda yaklaşık 350 kuş türü Orta, Kuzey ve Güney Amerika'daki üreme yerlerine akın ederler. Bu nedenle parkta bu mevsimde pek çok egzotik ve oryantal kuş görülebilmektedir (tourtravelworld.com, 2022). Black Sound Adası Milli Parkı özellikle ekoturizm çeşitlerinden; kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşü ve bitki inceleme (botanik) turizmi için uygundur. Fotoğraf 3.4.'te Mangrov sistemi ve Black Sound adasının bir bölümü görülmektedir.



Fotoğraf 3.4. Black Sound Adası ve Mangrovlar

(Kaynak: <https://www.intlfieldstudies.org/blog/tag/About+Andros+Island>. Erişim Tarihi: 17.02.2022).

3.4.2.2.4.Blue Holes Milli Parkı

Bahama adalarının en büyüğü olan Andros, dünyadaki en yüksek mavi delik alanına ev sahipliği yapmaktadır. Bu doğa harikalarını korumak amacıyla 40.000 dönümlük milli park oluşturulmuştur. Ayrıca 22 mavi delik ve çevresindeki çam ormanları için güvenli bir sığınak oluşturdu. Parkta doğa parkurları, dinlenmek için bir çardak ve yeterince maceraperest olanlar için dalış yapmak için popüler bir mavi delik olan ünlü Captain Bill's Blue Hole yer almaktadır (bnt.bs, 2022). Andros'ta bulunan Blue Holes Milli Parkı, Yunan Kiklad takımadalarının bir parçasıdır. Park 2002 yılında kurulmuştur. Andros adasındaki kireçtaşı ana kaya yıllar içinde aşınmış ve sonunda uzun bir sualtı mağara sistemleri dizisi oluşturmuştur. Mağaraların, benzersiz ve inanılmaz balık türlerini barındırdığı bilinmektedir. Bu mavi delikler bu mağaralara girmeyi kolaylaştırmaktadırlar. Turistler, koruluk, çam ormanları ve tatlı su merceğinin etrafındaki mavi delikleri görmek ve su yaşamını keşfetmek için milli parka gelmektedirler. Birçok turist, suda uzun saatler boyunca yüzmenin tadını çıkarmak için buraya gelmektedir. Eylül ayında ormanın arasından akan masmavi sular soğur ve güzelleşir. Parkta ayrıca yağmur genellikle yağmaktadır ve bunun sonucunda bazen su bulanıklaşmakta ve yüzmek için elverişsiz olmaktadır. Turistlerin burayı ziyaret etmeden önce yanlarına sivrisinek kovucuları da almaları önerilmektedir (tourtravelworld.com, 2022). Blue Holes Milli Parkı (fotoğraf 3.5.) dalış yapmak isteyen turistler ve doğa yürüyüşü yapmak isteyen turistler için uygun bir alandır.



Fotoğraf 3.5. Blue Hole Milli Parkı

(Kaynak: <https://www.bahamas.com/plan-your-trip/things-to-do/captain-bills-blue-hole>. Erişim Tarihi: 20.02.2022).

3.4.2.2.5. Bonefish Pond (Göleti) Milli Parkı

Bonefish Pond Milli Parkı, rekreasyon, turizm, balıkçılık habitatı açısından ekosistem hizmetleri üretmektedir (Pathak, 2021, s. 37). 1.235 dönümlük önemli kıyı sulak alanlarını koruyan Bonefish göleti, Güney New Providence kıyılarında kalan son gelgit mangrov ekosistemi olarak hizmet ediyor. “Açık sınıf” olarak anılan bu park, eğitim amaçlı girişimler için idealdir (bnt.bs, 2022). Güney New Providence kıyılarında kalan son gelgit mangrov ekosistemi olan Bonefish Pond, 1.235 dönümlük önemli kıyı sulak alanlarını korumaktadır. Bu milli park, çok çeşitli kuşlara ev sahipliği yapmaktadır ve ülke için çok önemli olan birçok deniz türü için mühim bir fidanlıktır. Mangrov ormanlarına uzanan bu park hem eğlence hem de eğitim için harika bir yerdir. Ayrıca, adanın en çok ziyaret edilen milli parkıdır (Local.com, 2022). Parkta ekoturistlere; ekosistem, biyolojik türler, balık türleri, mangrov sistemi ve ekoloji hakkında uzmanlar tarafından bilgi verilmektedir. Fotoğraf 3.6.’da bu eğitim faaliyetlerinden bir kesit gösterilmektedir.



Fotoğraf 3.6. Bonefish Göleti Eğitim Faaliyeti

(Kaynak: <https://bnt.bs/explore/new-providence/bonefish-pond/>. Erişim Tarihi: 01.03.2022).

3.4.2.2.6.Konsept Adası Milli Parkı

Konsept Adası, 1964 yılında Bahamalar Ulusal Parklarından birisi olarak kuruldu. Milli Park 25.173 dönümden oluşmaktadır. Göçmen kuşlar, yumurtlayan deniz kuşları ve yeşil kaplumbağalar için önemli bir sığınak, deniz kuşlarının yuvalandığı bir yuva ve yeşil kaplumbağaların kuluçka sahasıdır. Christopher Columbus'un da 1492'de buraya indiği söylenmektedir. Adanın sığ suları ve su yüzeyinin hemen altında yüzebilecek geyik boynuzlu mercan bahçeleri ile korunan geniş bir koyu vardır. Şnorkelle yüzme ve dalış için harika bir ekoturizm bölgesidir (bahamas.com, 2022).

Bahama adalarının en güzellerinden biri olarak kabul edilen Konsept Adası (fotoğraf 3.7.) 100 yılı aşkın bir süredir insanlar tarafından ıssızdır. Bu park, pembe kumlu plajlara, kumtaşı kayalıklara, mangrovlara ve bol miktarda deniz ve kara vahşi yaşamına ev sahipliği yapan korunan bir alandır (bnt.bs, 2022). Ekoturizm faaliyetlerinden; bitki inceleme (botanik) turizmine, kuş gözlemciliği faaliyetine ve su altı dalış turizmine uygun bir bölgedir.



Fotoğraf 3.7. Konsept Adası

(Kaynak: <https://www.bahamas.com/plan-your-trip/things-to-do/conception-island-national-park>. Erişim Tarihi: 02.03.2022).

3.4.2.2.7.Yengeç İkmal Rezervi Bölgesi

Bahamalıların ağır hasat taleplerini karşılamak için Yengeç İkmal Rezervi oluşturuldu. Bu 4.000 dönümlük rezerv, hem iç hem de kıyı yengeçlerine ve Bahamalıları için onlarca yıldır temel gıda olan Beyaz ve Kara Yengeç gibi yengeçlere ev sahipliği yapmaktadır (bnt.bs, 2022). Bu bölge, merkez Andros'taki en iyi kara yengeç habitatıdır. Park, bu önemli doğal ekosistemi sonsuza kadar uygunsuz gelişmeden korumak için kurulmuştur. Androsian halkının yararına sürdürülebilir bir kara yengeç popülasyonu sağlamak için bir dizi yönetim stratejisi kullanılmaktadır. Bu bölgeyi ziyaret etmek için yerel bir rehberin eşlik etmesi gerekmektedir (bahamasgeotourism, 2022). Ekoturistler burada kara yengeçleri gözlemleme imkanına sahiptir. Ayrıca yerel halk ile birlikte ekogastronomi faaliyeti olarak bu yengeçlerin tadına bakabilme imkânına sahip olmaktadır.

3.4.2.2.8.Exuma Adaları Kara & Deniz Parkı

Exuma Adaları Kara ve Deniz Parkı, Bahamalar ve daha geniş Karayipler'in ilk deniz rezervidir. 112.000 dönümlük bu alan, mercan resiflerinin, mangrovların, deniz otlarının ve kuşlar, balıklar, kaplumbağalar ve iguanalar dahil tonlarca vahşi yaşamın ihtişamını korur. Buradayken el değmemiş kumsallarda dolaşmak mümkündür. Ayrıca, bu bölgede çeşitli dağa yürüyüşü parkurlarını geçmek ve dünyanın en çarpıcı ekosistemlerinden birini gözlemlemek mümkündür (bnt.bs, 2022). Özellikle Andros gibi doğal kaynakların bu kadar bol olduğu bir yerde, turistlerin dikkate aldığı tek faktör doğal özellikler değildir. Ziyaretçileri cezbeden şeyin, erişim ve konaklama ile ilgili faktörlerin (tüplü dalış merkezlerinin yakınındaki mercanlar ve sık sık feribot ve uçuşların yapıldığı bölgeler gibi) kesiştiği yer olduğunu göstermektedir. Yönetim açısından bakıldığında, veriler, riskleri azaltmak ve belirli habitatlara erişime izin vermek için altyapı yatırımlarının belirli konumlara odaklanması gerektiğini önermektedir ki bu turizm sürdürülebilirliğinin her iki temel yönüne vurgu yapmaktadır. Bahamalar'da en çok ziyaret edilen Exuma Parkı uzak konumuna rağmen doğal güzelliği ile tanınan, özellikle yoğun nüfuslu bölgelerde ziyaret için erişimin önemini temsil eden, yüksek oranda ziyaret edilen farklı park kategorilerini temsil etmektedir (Arkema, 2021, s. 5). Bu bölge özellikle yatçılık, yelkencilik, tüplü & tüpsüz dalış, mercan kayalığı keşfi ve mağara keşfi için

çok ünlü bir noktadır. Geniş açık deniz resif alanları da dahil olmak üzere adaların isimsiz plajlarının ve koylarının çoğu, koruma altındaki Exuma Ulusal Kara ve Deniz Parkı veya Bahamalar Ulusal Vakfı'nın Moriah Limanı Cay Ulusal Parkı'na dahildir (Stringfixer, 2022). Bu bölgede ekoturizm çeşitlerinden; bitki inceleme (botanik) , kuş gözlemlene, foto safari, mağara, doğa yürüyüşü ve su altı dalış turizmi yapılabilmektedir.

3.4.2.2.9. Fowl Adaları Milli Parkı

Fowl Adaları Ulusal Parkı diğer milli parklara göre daha küçük olmasına rağmen önemli bir parktır. Park, çevredeki küçük adaları ve deniz yatağını korumanın bir yolu olarak tanıtılmıştır. Burada mercan resifi, deniz otu yatakları, kayalık kıyılar ve diğer değerli yaşam alanlarını turistler bulabilmektedirler (bnt.bs, 2022). Fowl adaları golf turizmi, yat turizmi, yelkenli turizmi, gastronomi turizmi, şnorkelle dalış turizmi, Bocce oyunu için çim sahaları ile spor turizmi ve özellikle yerel deniz ürünlerinin tüketildiği bu bölge ekogastronomi turizmi için önemli bir yerdir (caribbeancollection, 2022). Fowl adaları spor turizmi, su altı dalış turizmi, golf turizmi, ekogastronomi turizmi ve yelkenli turizmi için önemli bir bölgedir.

3.4.2.2.10. İguana & Deniz Kuşu Milli Parkı

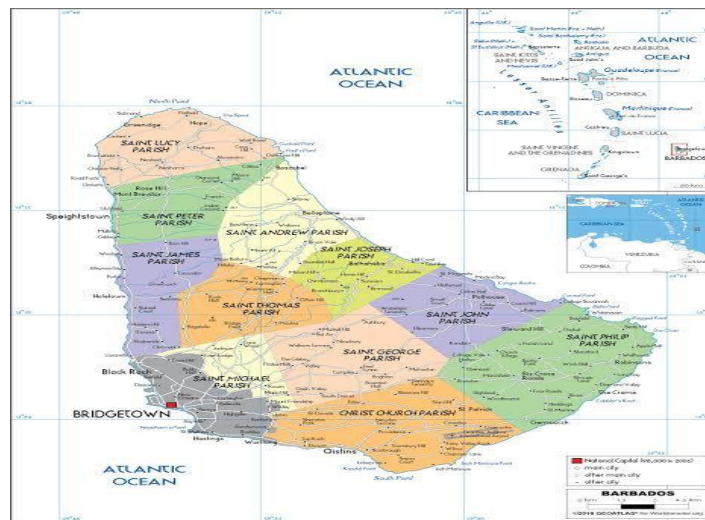
Bu park kendisini birkaç deniz kuşu türünü ve dünyadaki en nadir kertenkelelerden biri olan San Salvador'un kaya iguanalarını korumaya adanmıştır. Park ayrıca balıkçılık için önemli olan geniş deniz otu yataklarını ve resif sistemlerini korumaktadır. Deniz kuşları hayatlarının çoğunu denizde geçiren kuşlardır. Bu nedenle deniz ortamına uyarlanmış bir dizi özellik geliştirmişlerdir. Bahamalar'da deniz kuşlarının çoğu yaz göçmenidir. Yaz aylarında yavrularını yetiştirmek ve büyütmek için Deniz Kuşu Milli Parkının bulunduğu bu bölgeye gelirler. Bahamalar'da 14'ten fazla deniz kuşu türü ürer; tercih ettikleri habitatlar, sarp kayalıklara veya kayalık kıyılara sahip ve derin sulara yakın düşük bitki örtüsüne sahip izole adalardır. Bu bölgenin ülkedeki en etkileyici Deniz Kuşları çeşitliliğine sahip olmasının nedeni budur. Park sınırları içinde Cato, Gaulin ve White Rock Cay - göçmen deniz kuşları için yuvalama alanları bulunmaktadır. San Salvador, Bahamalar'daki diğer adalardan ve çevresinde yuva yapan daha fazla deniz

kuşu türüne sahiptir. Muhteşem firkateyn kuşları, çeşitli bubi türleri, kırlangıçlar ve tropik kuşlar dahil bu bölgede turistler tarafından gözlemlenebilmektedirler. Ayrıca, bölgede bulunan Kaya İguanaları, dünyadaki en nadir kertenkeleler arasındadır. Bu kertenkeleler yalnızca bu Milli Park çevresindeki adalarda bulunur. Bahama yasaları ve uluslararası yasalar, kaya iguanalarını yakalamayı, kaldırmayı veya onlara zarar vermeyi yasa dışı kılmaktadır. Geniş deniz otu yatakları, yılanbalığı yatakları ve mercan resifleri ile bu park, deniz kabukluları ve diğer deniz hayvanları için çok önemli bir üreme alanı olarak hizmet vermektedir (bnt.bs, 2022). Kuş gözlemciliği, bitki botanik inceleme turizmi ve doğa yürüyüşü turizmi yapmak isteyen ziyaretçiler için önemli bir destinasyondur.

3.4.3.Barbados

Karayipler Topluluğuna 1 Ağustos 1973'de üye olmuştur. Uçan Balık Ülkesi olarak da bilinir. Alanı 431 km²'dir. Başkenti Bridgetown'dur. Nüfusu 285.000'dir. Para Birimi Barbados Dolarıdır (caricom.org, 2022). Barbados GSYİH katkısı nedeniyle turizmden elde edilen ihracat kazançları ile karakterize edilen turizme ortalama olarak yüksek bir bağımlılık sergileyen bir devlettir (Lewis, 2021, s. 271). Bu nedenle; Barbados Dünya'da turizm ve ekoturizm alanında çok önemli bir destinasyon olarak tanımlanmaktadır.

3.4.3.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3. 4. Barbados Haritası

(Kaynak: <https://www.worldometers.info/maps/barbados-political-map/>. Erişim Tarihi: 11.03.2022).

Barbados, Karayip Denizi'nin doğusunda yer alır, Batı Atlantik Okyanusu'nda bağımsız bir ada halkıdır. Kabaca 13° Kuzey ve 59° Batı da bulunmaktadır. Güney Karayipler bölgesinde uzanan ülke Karayip Antil Adaları zincirinin bir parçasıdır. Konumuyla Güney Amerika kıtasına bitişiktir. Barbados, Venezuela' nın yaklaşık 434 kilometre(270 mil)kuzey doğusundadır. Barbados'a en yakın ada komşuları Saint Lucia, Saint Vincent-the Grenades batıda, Grenada güney batıda ve Trinidad Tobago güneyde olup Barbados bu ülke ile şimdi sabit resmi denizcilik sınırını onunla paylaşır. Barbados'un toplam karasal alanı yaklaşık 430 kilometre karedir. Atlas Okyanusundan sürekli esen Alize rüzgarlarının devamlılığı ile sıcaklığın ılıman olduğu tropikal bir iklimdir. Ülkenin bazı çok gelişmemiş sahaları ağaçlık ve fundalıklara sahiptir. Barbados'un en erken sakinleri Amerikan göçebeleriydi. Göçmenlerin üç dalgası Kuzey Amerika'ya hareket ediyordu. İlk göçeden Saladoid-Barrancoid grubu çiftçiler ve balıkçılardan oluşmaktaydı. Awarak insanları ikinci göçmen dalgasıydı. Awarak yerleşimi adada Stroud Point,Chandler Bay,Saint Luke's Gully(Aziz Luke nin su kanalı),ve Mapp's cave (Mapp in mağarası) bölgeleridir (cografya.gen.tr, 2022). 17. yüzyılın büyük bir bölümünde, Bridgetown, Barbados, İngiltere'nin erken modern döneminde Karayipler ve daha geniş Atlantik dünyasındaki başlıca limanlarından biriydi. Sömürge ticaretinin dinamik bir merkeziydi. Tarihte Barbadosun başkentinde bulunan Bridgetown Limanı İngiltere'nin Amerika'daki ilk ticari imparatorluğu için hayati ve önemli bir yere sahipti (Pomerantz, 2021). Tarihi ve coğrafi konumu ile Barbados Karayiplerde önemli bir devlettir.

3.4.3.2. Barbados'ta Ekoturizm Destinasyonları

Barbados, entelektüel olarak tarih, miras ve Karayiplere ilişkin daha derin bir anlayış arayışında olanlar ve müzik, dans, şarkı, kültür gibi farklı heyecanlar arayan herkese hitap eden bir ekoturizm destinasyonudur (visitbarbados.org, 2022). Barbados'ta ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. Coco Hill Ormanı Milli Parkı, Barbados Yaban Hayatı Koruma Alanı Bölgesi, Farley Hill Milli Parkı, Queen's Park ve Welchman Hall Çukuru Bölgesi, Andromeda Botanik Bahçeleri Bölgesi ve Atlantis Denizaltı Keşfi & Harrison Mağaraları Bölgesi ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.3.2.1. Coco Hill Ormanı

İskoçya Bölgesi'ndeki Richmond Yolu, St. Joseph üzerinde bulunan Coco Hill Ormanı, Barbados'un Doğu Sahili'ne bakan 53 dönümlük bir ormandır, Bambu bahçeleri, yüzlerce Kraliyet Palmiyesi ve ağaç eğrelti otlarından oluşur. Hindistan cevizi, muz, kahve, kakao, ananas ve sayısız tropik meyve ağacı, ot, baharat ve şifalı bitki yetiştiriyorlar. Cocohill, yerel bir otel ve restoran için yiyecek üreten heyecan verici bir konsepttir, ancak aynı zamanda Bajan yerlilerini Ada'da yetiştirilebilecek çeşitli mahsuller ve gıda güvenliği için kendi mahsulünüzü yetiştirmenin önemi konusunda eğitmeyi amaçlamaktadır. Teraslama, dikey tarım ve tarımsal ormancılık yoluyla Cocohill, Bajan peyzajına ve doğal kaynaklara daha sempatik olan ve üst toprağı sürdürülebilir bir şekilde koruyan büyük ölçekli tek ürün çiftçiliğine alternatifler sunmaktadır. (Newsome, 2018, s. 5). Mahmood Patel'in sahibi olduğu, yönettiği ve bakımını yaptığı Richmond Tepesi'nde yer alan orman, en yüksek noktasında deniz seviyesinden 1.085 fit ve en düşük noktasında 680 fit yükselmektedir. Bölge, akeden (İspanyol Limi meyvesi), kakaoya ve ananasa kadar 80 çeşit bitki ağacıyla dolu 53 dönümlük bir alana yayılmaktadır. Bölgede toplamda 1.400'den fazla ağaç bulunmaktadır. El değmemiş bir huzur ve sükûnet yeri olan Coco Hill Ormanı, orman banyosu, yürüyüş ve hatta piknik yaparak ekoturistlerin kendilerini tamamen doğaya kaptırma fırsatı sunmaktadır. Doğada olmanın insan zihnini rahatlatığı, kaygıyı azalttığı ve nabzı düşürdüğü bilinen bir gerçektir. Japonların orman banyosu uygulamasının amacı insanı sakinleştirmek ve gençleştirmek için doğayı kullanmaktır. Bu yüzden, Coco Hill Ormanı bölgesi ekoturistlere bu imkanları sağlamaktadır. Yerel tur rehberli ile bu tropik yağmur ormanını turistlerin incelemesine olanak tanımaktadır. Ekoturistler, iki saatlik orman yürüyüşleri ile Barbados'un biyolojik çeşitliliği hakkında daha fazla bilgi edinirken ve meyve ağaçları, baharatlar, kök bitkileri, şifalı bitkiler ve mantar ve nadir Amerika papağanı gibi diğer ilginç faunanın manzarasını gözlemleme fırsatı elde etmektedirler. Coco Hill Ormanı'nın hedeflerinden biri, bir zamanlar Barbados'un peyzajının bir parçası olan bazı ekinleri ve bitki örtüsünü - örneğin kahve ve maun ağaçları - yeniden tanıtmak ve meyve ve bitkilerin birbirine ekilmesini sağlamaktır. Ekoturistler, ormanda yürüyüş yaparken, bu ağaçları sadece etiketlenmiş tabelalarla

dikkatlice incelemek ile kalmayacaklar, aynı zamanda her bir gözetleme noktasında yeşilliklerin arkasından bakan Atlantik Okyanusu manzarasının gözlemleme fırsatı bulacaklardır (visitbarbados.org, 2022). Fotoğraf 3.8.'de küçük bir kısmı görünen Coco Hill ormanı özellikle ekoturizm çeşitlerinden olan; doğa yürüyüşü, foto safari, tarım turizmi ve kuş gözlemciliğine uygun bir bölgedir.



Fotoğraf 3.8. Coco Hill Ormanı

(Kaynak: <https://www.insandoutsbarbados.com/listing/coco-hill-forest>. Erişim Tarihi: 26.02.2022).

3.4.3.2.2. Barbados Yaban Hayatı Koruma Alanı

Barbados ekoturizm faaliyetleri için Barbados Yaban Hayatı Koruma Alanı gibi önemli turistik bir yere sahiptir. Kentleşme, küçük ölçekli çiftliklerin çoğalması ve küçük kara kütleleri, büyük ölçekli ağaçlandırma veya odunsu bitki örtüsünün genişlemesi ve kalıcılığı konusunda pratik sınırlar koymaktadır (Yawson, 2022, s. 3). Barbados Yaban Hayatı Koruma Alanı, hayvanların (tehlikeli olmayan türden) ziyaretçiler arasında serbestçe dolaştığı Barbados hayvan krallığı olarak da adlandırılmaktadır. Bu bölgede, daha tehlikeli vahşi hayvanlar da görülebilir, ancak o yerler turistler için kapalı tutulmaktadır. Bu alanda ekoturistler Barbados Yeşil Maymunlarını (fotoğraf 3.9.), papağanları, aşk kuşlarını, renkli kuşları, ördekleri,

kazları, kara kuşları, serçeleri, güvercinleri görebilmektedirler. Ayrıca, ekoturistler yılan koleksiyonunu (bunlar kafeslerde), iguanaları, kaplumbağaları, Brocket Geyiğini, caiman (timsah gibi görünen bir tür) ve tavşanları gözlemleme fırsatı bulmaktadırlar (barbados.org, 2022). Bu orman özellikle ekoturizm çeşitlerinden olan; doğa yürüyüşü, foto safari ve kuş gözlemciliğine uygun bir bölgedir.



Fotoğraf 3.9. Barbados Yeşil Maymunlar

(Kaynak: <https://www.familyvacationcritic.com/attraction/barbados-wildlife-reserve/barbados/>. Erişim Tarihi: 02.03.2022).

3.4.3.2.3. Farley Hill Milli Parkı

Barbados ekoturizm faaliyetleri için Farley Hill Milli Parkı gibi önemli turistik bir yere sahiptir (Yawson, 2022, s. 15). Fotoğraf 3.10.'da görülen Farley Hill Milli Parkı, Barbados Yaban Hayatı Koruma Alanı ile sınır komşusudur. Deniz seviyesinden 900 fit (275 m) yükseklikte bir uçurumun üzerinde bulunan 17 dönümlük park ve bahçelerden oluşan Milli park, turistlere kalıntıların arasında sahilin panoramik manzarasını sunar. Aslen Grenade Hall olarak bilinen bu tarihi evin en eski bölümünün 1818'de inşa edildiği düşünülmektedir. 1856'da asıl sahibi Joseph Lyder Briggs, mülkü oğlu Thomas Graham Briggs'e vermiştir. Thomas, Farley Hill'i Batı Hint Adaları'ndaki en iyi kır evlerinden biri haline getirmek için büyük meblağlar harcamış ve orada seçkin konukları ağırlamıştır. Bu Milli Park

ayrıca konser ve festivallerin yeridir (Farley, 2022). Bu orman özellikle ekoturizm çeşitlerinden olan; doğa yürüyüşü için uygun bir bölgedir.



Fotoğraf 3.10. Farley Hill Milli Parkı

(Kaynak: <https://www.estockphoto.com/results.asp?txtkeys1=Farley%20Hill>. Erişim Tarihi: 05.03.2022).

3.4.3.2.4. Queen's Park ve Welchman Hall Çukuru

Barbados ekoturizm faaliyetleri için Welchman Hall gibi önemli turistik bir tropikal Orman Koruma alanına sahiptir (Yawson, 2022, s. 14). Welchman Hall Tropikal Orman Koruma Alanı, daha yaygın olarak Welchman Hall Gully olarak anılmaktadır. Barbados'taki en yüksek mahallelerden biri olan St. Thomas'ta bulunur. Aslında, deniz seviyesinden yaklaşık 1100 fit yükseklikte Barbados'un en yüksek noktası olan Hillaby Dağı ile aynı bölgededir. Oluk deniz seviyesinden yaklaşık 800 fit yüksekliktedir ve komşu St. Andrew ve İskoçya Bölgesi'nin muhteşem manzarasına hakimdir.

Barbados National Trust, bu siteyi Barbados'taki turlar sırasında ziyaret edilecek bir yer olarak önemli bir turistik cazibe merkezi haline getirmiştir. Gully doğal bitki örtüsü bakımından zengindir. Bazı alanlar doğal hallerinde bırakılmıştır ve Barbados'un ilk yerleşimcilere nasıl görüldüğünü göstermek için kullanılmıştır. Gully'nin diğer bölgelerinde, mutlaka Barbados'a özgü olmayan, ancak Barbados'un diğer bölgelerinde bulunamayan flora bulunabilmektedir. Özellikle karanfil,

hindistan cevizi, kakao, kahve, narenciye, avokado ve diğer tropik meyve ağaçları ile muhteşem bir Bambu korusu vardır. Bitki ve hayvan yaşamının yanı sıra – yeşil maymunların Gully'de bir beslenme istasyonu vardır – ziyaretçiler, Barbados'un bir mercan adası olarak jeolojik tarihinin ve Gully'nin yandaki Harrison Mağarası ile olan bağlantısının çeşitli yönlerine maruz bırakılmaktadırlar. Ekoturistler, dev sarkıtlar ve dikitler ile Gully'nin muazzam bir mağara sisteminin parçası olarak kökenine tanıklık etmektedirler. Küçük hindistan cevizi korusu, bölgenin en çok ilgi çeken bölümüdür. Dereden ayrılmadan önceki son durak, Barbados'un Doğu Kıyısı'nın yaylalarının muhteşem ve panoramik manzarasının yanı sıra uzaktaki Atlantik Okyanusu'nun kırılan silindirlerinin tadını çıkarmak için gözetleme ve çardağa giden basamakları tırmanmak olacaktır (Welchmanhallgully, 2022). Bu bölge özellikle doğa yürüyüşü, bitki (botanik) gözlemlene ve mağaracılık turizmi için idealdir.

3.4.3.2.5. Andromeda Botanik Bahçeleri

Barbados ekoturizm faaliyetleri için Andromeda Botanik Bahçeleri gibi önemli turistik bir yere sahiptir (Yawson, 2022, s. 14). Andromeda Botanik Bahçeleri, Barbados'un Atlantik kıyısında, Bathsheba'daki Çadır koyunun yakınında yer almaktadır. Bahçeler, Atlantik Okyanusu'ndan yaklaşık 300 metre uzaklıktadır. Barbados'un Doğu Sahili harika güzelliğindedir. Andromeda Bahçeleri, Dr Harry Bayley tarafından St Joseph'teki tatil evinin etrafında kuruldu.

Bu Bahçeler, birçok tropik ve alt tropik bölgeden farklı bitkilerin koleksiyonudur. Bayan Bannochie, Barbados'taki en önde gelen bahçıvandı ve İngiltere Kraliyet Bahçıvanlık Derneği tarafından prestijli Veitch Madalyası ile ödüllendirildi. Andromeda Bahçelerini 1988'de Barbados National Trust'a miras bıraktı, böylece mirası yaşayıp Barbados'tan ve dünyanın dört bir yanından gelen turistler ziyaretçiler tarafından görülebilmektedir. Iris Bannochie kendini bahçecilik eğitimine adanmıştı ve tasarım atölyeleri ve uygulamalı bahçecilik programları da dahil olmak üzere çok çeşitli bahçecilik kurslarının tümü Andromeda Botanik Bahçelerinde mevcuttur. Ekoturistler atölyelerden birine katılabilirler. Bu olumlu bir harekettir ve Andromeda Botanik Bahçeleri çeşitli çevre dostu uygulamaları benimsemiştir. Bahçelerde sadece organik haşere kontrolleri kullanılır ve yeşil gübre

yetiştirilir. Bu bahçecilik deneyimini yaşayan turistler aynı zamanda, dolambaçlı doğa yürüyüşleri yapabilmektedirler. Bazıları Karayipler'de başka hiçbir yerde bulunmayan benzersiz ağaçların çeşitliliğini ekoturistler gözlemleme fırsatı elde etmektedirler (Andromeda, 2022). Bu orman özellikle ekoturizm çeşitlerinden olan; doğa yürüyüşü, foto safari ve tarım turizmi için uygun bir bölgedir.

3.4.3.2.6. Atlantis Denizaltı Keşfi & Harrison Mağaraları Bölgesi

Barbados mağaraları, yağışla birlikte değişen yeraltı suyu akış yollarının bir sonucu olarak yağış dalgalanmalarına karşılık oluşmuştur (DeMott, 2007, s. 13). Barbados'un mutlaka görülmesi gereken yerlerden birisi de deniz altında bulunan Harrison Mağaralarıdır. Turistler, bu mağaralara ulaşabilmek için Atlantis Denizaltılarını kullanırlar. Atlantis Denizaltıları, Barbados'taki sualtı dünyasını çevre dostu, pille çalışan bir denizaltıdır. Turistler bu ziyarette oluşması binlerce yıl süren bir mercan resiflerini ve balık sürülerini gözlemlemektedirler. İyi eğitilmiş denizaltı kaptanı, denizaltıyı yüzeyin 150 fit altına kadar derinliklerde resifin etrafında dolaştırırken, aynı zamanda profesyonel rehber ise denizin altındaki egzotik ve gizemli dünyayı turistlere anlatmaktadır. Aynı zamanda turistler burada batık gemi enkazının fotoğraflarını çekebilmektedirler. İlk olarak 1796'da keşfedilen Harrison Mağarası, Atlantis Denizaltılarından ilginç bir yolculuk mesafesindedir ve turistlere adanın kalbindeki St. Michael'dan St. Thomas'a kadar olan kırsal bölgeyi görme şansı vermektedir. Sarkıt ve dikitler, mercan kayalığı gibi doğal güzellikler turistler tarafından gözlemlenmektedir. Atlantis Denizaltıları ve Harrison Mağaraları bölgesinde ekoturistler tüplü ve tüpsüz dalış yapma olanağına sahiptirler (Atlantissubmarines.com, 2022). Bu bölge özellikle ekoturizm çeşitlerinden olan; doğa yürüyüşü, mağara turizmi, su altı dalış turizmi ve kültür turizmi için uygun bir bölgedir.

3.4.4. Belize

Belize Karayip Topluluğuna 1 Mayıs 1974 de üye olmuştur. Ülke ayrıca Tabiat Ana'nın En İyi Saklanan Sırrı olarak da bilinmektedir. Alanı 22.966 km²'dir. Başkenti Belmopan'dır. Nüfusu 344.700'dir. Para Birimi Belize Dolarıdır.

(caricom.org, 2022). Belize ekonomisinde turizm sektörü çok önemli bir alan kaplamaktadır.

3.4.4.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3. 5. Belize Haritası

(Kaynak: <https://geology.com/world/belize-satellite-image.shtml>. Erişim Tarihi: 20.03.2022).

1981'de, üç yüzyıllık sömürge egemenliğinden sonra, Belize ülkesi resmen egemen bir ulus oldu. Neredeyse 40 yıl sonra ülke hala sömürgecilik kalıcı etkilerinin üstesinden gelmeye çalışmaktadır (Ericksen, 2021, s. 3). Bu durum Belize'nin ülke için yeni bir ulusal kimlik yaratmaya odaklanmasında açıkça görülmektedir. Belize dağlar, bataklıklar ve tropikal ormanlar ülkesidir. Kuzeyde Meksika, batı ve güneyde Guatemala ve doğuda Karayip Denizi ile çevrilidir. Ülkenin 174 millik (280 km) bir sahil şeridi vardır. Belize, Orta Amerika'nın kuzeydoğu kıyısında yer almaktadır. 1973 yılına kadar İngiliz Hondurası olarak bilinen Belize, Amerika anakarasındaki son İngiliz

kolonisiydi. Belize, 21 Eylül 1981'de bağımsızlığını kazandı, ancak İngiliz Milletler Topluluğu üyeliği yoluyla Birleşik Krallık ile olan tarihsel bağıını korumaktadır. Belize genellikle Orta Amerika'da bir Karayip ülkesi olarak düşünülür çünkü İngilizce konuşan Karayip ülkelerine benzer bir geçmişi vardır. Gerçekten de, Belize'nin kurumları ve resmi dili, bir İngiliz kolonisi olarak tarihini yansıtmaktadır. Bununla birlikte, kültürü diğer Orta Amerika ülkelerinin kültürüne daha yakındır. Belize'nin küçük nüfusu etnik olarak çeşitlidir ve büyük oranda göçmen içermektedir. 1970'lerden bu yana, göç, Belize'nin etnik bileşimini ağırlıklı olarak Creole (karma Afrika ve İngiliz kökenli) nüfusundan mestizos'un (Belize'de karışık Maya halkına verilen isimdir) yaşadığı bir nüfusa kaydırıldı. Belize, Orta Amerika'daki en istikrarlı ve demokratik siyasi sistemlerden birine sahiptir (britannica, 2022). Ekonomisinde turizm sektörü önemli bir paya sahip olan Belize'de özellikle el değmemiş doğasından dolayı ekoturizm önemli bir yer sahibi olmuştur.

3.4.4.2. Belize'de Ekoturizm Destinasyonları

Dünyada ekoturizm, özellikle çevresi bozulmamış ülkelerde yapılmaktadır. Belize bu turizm alanında öncü olarak gösterilen ülkelerden biridir. Belize'ye gelen turistlere uygulanan bir ankette turistlerin neden Belize'yi tercih ettikleri sorulduğunda doğal güzellikleri yanıtı alınmıştır. Ekoturizmin yoğun olarak yapıldığı yerler genellikle sanayileşmeyi başaramamış ve doğası bozulmamış ülkelerdedir. Örneğin Belize natürel güzellikleriyle ekoturizmin öncüsü sayılan ülkelerden birisi olarak görülmektedir. Belize ekoturizmde öncü ülkelerden biri olmasının yanında ekoturizm faaliyetlerinin tanımına ve ilkelerine uygun sürdürülebilir şekilde ekoturizmi uygulayan az sayıdaki ülkelerden biridir. Dünyada ekoturizm destinasyonlarının birçoğu tropikal bölgelerden, ada ülkelerinden, dağlık bölgelerden oluşan az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde yer almaktadır. Günümüzde dünyada ekoturizm açısından önemli bölgeler arasında Karayipler ve bu bölgede bulunan Belize yoğun olarak ekoturizmin uygulandığı destinasyonlardır. Belize ekoturizm faaliyetleri için oluşturulmuş konaklama birimleri, çevresel düzenlemeler ve ekoturistlere uygun çeşitli imkânlar sunan bir destinasyondur (Gök ve Özkoç, 2020, s. 1219). Horwich (1993), 'Ecotourism and Community Development: A

View From Belize' isimli çalışmalarında Belize' nin bir ekoturizm endüstrisi geliştirmedeki başarısından bahsederek, içeriğindeki projelerin doğası ve işleyişi köy temelli turizmin sorunlarını ve potansiyellerini tartışmış, sonucunda toplum temelli ekoturizm planlaması için öneriler sunmuşlardır. Dünyanın en uzun mercan kayalıklarına sahip olan Belize ise, tropikal ormanları, zengin flora ve yapısı tarihi ve kültürüyle önemli bir eko-destinasyondur. Belize'de ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. Barrier Reef Koruma Alanı Bölgesi, Actun-Tunichil-Muknal Mağaraları Bölgesi, Blue Hole Marina Alanı Bölgesi, Caracol Mayan Bölgesi ve Chiquibul Mağaraları Bölgesi ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.4.2.1. Barrier Reef Koruma Alanı Bölgesi

Belize Bariyer Resifi Dünya Mirası alanı yaklaşık 250 km uzanır ve dünyanın en uzun ikinci Set Resifi olan Meso-Amerikan Bariyer Resifi'nin bir parçasını oluşturmaktadır. Resif ve kaynakları, özellikle balıkçılık ve turizm yoluyla Belize'nin GSYİH'sine önemli bir katkıda bulunmaktadır (Hassanali, 2020, s. 4). Belize Bariyer Resifi Rezerv Sistem Belize'nin kıyı bölgesi, kuzey yarımküredeki en büyük bariyer resifi, açık deniz atolleri, birkaç yüz kumsal, mangrov ormanları, kıyı lagünleri ve haliçlerden oluşan olağanüstü bir doğal sistemdir. Sistemin yedi bölgesi, resif gelişiminin evrimsel tarihini göstermektedir ve deniz kaplumbağaları, manatlar ve Amerikan deniz timsahı dahil olmak üzere tehdit altındaki türler için önemli bir yaşam alanıdır.

1996 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınan Belize Bariyer Resifi Rezerv Sistemi (BBRSS), yedi korunan alandan oluşmaktadır; Bacalar Chico Ulusal Parkı ve Deniz Koruma Alanı, Blue Hole Doğa Anıtı, Half Moon Caye Doğa Anıtı, South Water Caye Deniz Koruma Alanı, Glover's Reef Deniz Koruma Alanı, Laughing Bird Caye Ulusal Parkı ve Sapodilla Cayes Deniz Koruma Alanı. Atlantik-Karayip bölgesindeki en büyük resif kompleksi, dünyanın en büyük ikinci resif sistemini temsil etmektedir. BBRSS'yi oluşturan yedi korunan alan, tüm Resif Kompleksi'nin %12'sini oluşturmaktadır. Kendi kendine yeten bir alandaki benzersiz resif türleri dizisi, BBRSS'yi diğer resif sistemlerinden ayırır. Site, Batı Yarımküre'deki en bozulmamış resif ekosistemlerinden biridir ve Charles Darwin

tarafından "Batı Hint Adaları'ndaki en dikkat çekici resif" olarak anılmıştır. Bariyer Resifi ve atoller, Karayipler'deki en iyi resif büyümlerinden bazılarını sergilerler. Resif kompleksi yaklaşık 450 kum ve mangrov adacığundan oluşmaktadır (UNESCO, 2022). Belize genellikle Batı Hint denizayısı (fotoğraf 3.11.) ve nadir kuş, balık türleri gibi tehdit altındaki veya nesli tükenmekte olan türler için en iyi yaşam alanını sağlar. Yüksek biyoçeşitliliğe sahip alanlar, benzersiz veya nadir bitki ve hayvanları görmek isteyen ziyaretçiler için turizm noktaları olarak hizmet vermektedir (Michele, 2015, s. 32).



Fotoğraf 3.11. Batı Hint Ayısı

(Kaynak:<https://www.recurtoys.com/tr/ocean-series-west-indian-manatee.html>.

Erişim Tarihi: 10.04.2022).

3.4.4.2.2. Actun-Tunichil-Muknal Mağaraları

Kıyı ekosistemleri, birçoğu büyüyen spor balıkçılığı sektöründe avlanan balık türleri için kuluçkahane ve fidanlık olarak da hizmet vermektedir. Mangrovlar ve mercan resifleri (hem bariyer hem de yama resifleri), turizm altyapısını fırtına dalgalanmalarına karşı koruyan etkili bir tampon sağlar. Belize'nin ormanları ayrıca resiflerin ve haliçlerin aşırı çökmesini önleyen ve tarım alanlarından besin akışını azaltan toprak stabilizasyonu gibi düzenleyici hizmetler de sağlar. Nehir kıyısı boyunca uzanan ormanlar taşkınları düzenlemek ve böylece iç turizm altyapısını korumak için özellikle önemlidir. Belize Ormanları, karbon tutma da dahil olmak üzere iklim değişikliği ile ilgili hizmetler sunmaktadır. Belize; fotoğraf 3.12.'de bir kısmı görünen Aktun Tunichil Muknal Mağaraları gibi benzersiz doğal turizm

varlıklarını iyi yönetilen sürdürülebilir kalkınma yönergeleri altında ekoturistlere sunmaktadır (Michele, 2015, s. 32). Aktun Tunichil Muknal Mağaraları özellikle ekoturizm çeşitlerinden mağaracılık turizmi için uygun bir bölgedir.



Fotoğraf 3.12. Actun-Tunichil-Muknal Mağaraları

(Kaynak: <https://gofargrowclose.com/actun-tunichil-muknal-atm-cave/>. Erişim Tarihi: 10.04.2022).

3.4.4.2.3. Blue Hole Marina Alanı Bölgesi

Büyük mavi delik, Belize'deki en gözde cazibe merkezlerinden birisidir. Sadece turistler dalış için birinci sınıf bir destinasyon değil, aynı zamanda resif köpekbalıkları, siyah uçlu köpekbalıkları ve hatta dev orfozlar gibi çeşitli deniz yaşamı için zengin bir yaşam alanıdır. Büyük mavi delik, Belize kıyılarında bulunan ve Lighthouse Reef'in merkezine yakın bir yerde bulunan muazzam bir su altı düdenidir. Delik dairesel şekildedir ve 300 metreden fazla genişliğe ve 125 metre derinliğe sahiptir. Kendi türünde dünyanın en büyük doğal oluşumudur ve Belize Bariyer Resifi Sisteminin bir parçasıdır. Mavi deliğin içinde dev sarkıtlar, damlataş levhalar ve sütunlar bulunmaktadır. Mavi Delik Anıtı, Belize'nin Dünya Mirası listesindeki yedi harikasıdır. Büyük Mavi Delik'e günübirlik geziler yapılmaktadır. Turlar genellikle Blue Hole'da dalış faaliyeti içermektedir. Ayrıca, Discovery Channel, Büyük Mavi Deliği "Dünyadaki En Harika 10 Yer" listesinde bir

numara olarak sıralamıştır. Ayrıca, Belize Mavi Delik, UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki Belize Bariyer Resifi Rezerv Sisteminin bir parçasıdır. (www.cahalpech.com, 2022). Belize, Blue Hole Marina gibi benzersiz doğal turizm varlıklarını iyi yönetilen sürdürülebilir kalkınma yönergeleri altında ekoturistlere sunmaktadır (Michele, 2015, s. 32). Blue Hole bölgesi ekoturizm çeşitlerinden su altı dalış turizmi için çok ideal ve popüler bir destinasyondur.

3.4.4.2.4. Caracol Mayan Bölgesi

Caracol büyük tarih öncesi Maya şehri, şimdi batı-orta Belize'de bir arkeolojik sit alanıdır (britannica, 2022). Belize Caracol antik Maya arkeolojik sit alanı çok geniş bir alandır. 200 kilometrekarelik bir arazi üzerinde yoğun bir yol ve alan ağının izlerini taşıyan Caracol'un planı arkeologlar tarafından çıkartılmıştır (Gura, 2019, s. 50). Maya tarihinde önemli bir yer olan Caracol, yaklaşık 6 mil karelik bir alanı kaplayan ve büyüklük ile zenginlik bakımından antik Tikal metropolüyle rekabet eden geniş bir antik şehirdir.

Bölge; Chiquibul Orman Koruma Alanı'nın kalbinde, Vaca Platosu'nda bulunan ve yüksekte yer alan turistler için görülmesi gereken bir yerdir. Caracol'a, akan nehirleri ve gizli kireçtaşı mağaralarıyla güzel bir bölge olan Mountain Pine Ridge'den ulaşılmaktadır. Araç ile San Ignacio'dan 2,5 saatlik engebeli toprak yollardan geçerek, küçük Maya köylerinden ve doğal kırsal alanlardan geçerek, genişleyen Caracol arkeolojik alanına ulaşılmaktadır. Bölgede, Keel-fatura Motmots, Tapirler, Jaguarlar, Salınlımlı Hindiler, Gibnut ("Kraliyet Sıçanı") ve Coatimundis gibi nadir ve nesli tükenmekte olan yaban hayatı gözlemlenmektedir. Ayrıca, turistler bölge ile ilgili antropolojisi, arkeolojisi ve florası ve faunası hakkında bilgi edinebilmektedirler (mayawalk.com, 2022).

Fotoğraf 3.13.'de bir kısmı görülen Caracol Mayan bölgesi özellikle kültür ve tarih turizmi için çok önemli bir bölgedir. Mağaracılık, bitki inceleme, doğa yürüyüşü ve foto safari turizmin de özellikle bu bölge için uygun olduğu görülmektedir.



Fotoğraf 3.13. Mayan Bölgesi, Belize

(Kaynak: <https://tr.theplanetworld.com/10855-8-best-things-to-do-in-belize>, Erişim Tarihi: 11.04.2022).

3.4.4.2.5. Chiquibul Ormanı Milli Parkı & Mağaraları Bölgesi

Chiquibul Orman Koruma Alanı antik Maya halkı tarafından ritüel mekanlar olarak kullanılan ve Maya kültürel mirasına ait olan mağaraları içeren önemli bir bölgedir. Bu bölge çok sayıda tarihi eseri, mimari yapıyı ve insan kalıntısını içermektedir (Moyes, 2019, s. 98). Mağara ağı, Belize'nin Maya Dağı Masif bölgesinde 264.000 dönümlük bir rezerv olan Chiquibul Bölgesinde yüzeyin altından kıvrılmaktadır. Yaklaşık 540.000 metrekarelik Chiquibul Mağara Sistemi, Belize'deki en büyük, Orta Amerika'daki en uzun mağaradır. Ayrıca, jeolojik ve arkeolojik harikaların en önemli hazinelerinden biri olarak görülmektedir. Bölgenin 2007'de yapılan bir teknik değerlendirmesi, mağara sisteminin kendi yönetim planına ihtiyacı olduğunu ortaya çıkarmıştır ve Chiquibul Ulusal Parkı yetkilileri yardım için Doğa Koruma Alanı'na dönmüşlerdir. Belize ve Tennessee'den koruma ekibi, bu inanılmaz mağara sistemi için beş yıllık bir yönetim planı hazırlamışlardır (nature.org, 2022). Bu bölge, dört mağara ağından oluşmaktadır: Kabal, Tunkul,

Cebada ve Xibalba. Mağaralar, Belize'deki Maya Dağları'ndan kaynaklanan Chiquibul Nehri tarafından oyulmuştur, yeraltına batar ve sonra Guatemala'da yeniden ortaya çıkmaktadır (hive.sewanee.edu, 2022). Özellikle bu bölge tropikal orman alanı olması, Milli Park olması ve bu önemli mağaralara sahip olması nedeniyle ekoturistler için popüler bir konumdur.

3.4.5. Dominika

Karayip Topluluğuna 1 Mayıs 1974'de üye olmuştur. Karayipler Doğa Adası olarak da bilinmektedir. 1978'de Bağımsızlığını ilan etmiştir. Alanı 750 km²'dir. Başkenti Roseau'dur. Nüfusu 71.898'dir. Para birimi Doğu Karayip Dolarıdır (caricom.org, 2022). Dominika'nın turizm arayışı, geçmişteki hızla gelişen tarım pazarlarını değiştirme ve 1990'larda muz ihracat pazarındaki çöküşünün tekrarını önleme arzusundan kaynaklanmaktadır (Weis, 2021, s. 458). Dominika Karayip Topluluğundaki diğer üyeler gibi turizm sektörüne çok önem veren bir devlettir.

3.4.5.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi:



Harita 3.6. Dominika Haritası

(Kaynak: <https://www.worldatlas.com/maps/dominica>. Erişim Tarihi: 12.04.2022).

Dominika Karayipler 'in doğusunda Küçük Antiller 'in bir adası. Güneydeki Martinique ile kuzeydeki Guadeloupe adalarının ortasında yer alır. Ada 46,4 km uzunluğunda ve 25,6 km genişliğindedir (cografya.gen.tr, 2022). Dominika resmî adıyla Dominika Topluluğu, Karayipler'de bir ada ülkesidir. Başkenti Roseau adanın batısındadır. Kuzeyinde Guadeloupe, Martinik bulunur. Dominika'nın sömürge öncesi tarihine ilişkin bilinenler oldukça sınırlıdır. Bölgede önce Aravakların, ardından Karayip yerlilerinin yaşadığı bilinmektedir. Ada Kristof Kolomb öncülüğündeki seferler sırasında 1493 yılında Avrupalı sömürgeciler tarafından işgal edilmiş, ancak İspanyollar adada kalıcı bir hâkimiyet tesis edememiştir. 16. yüzyılın başlarından itibaren köle taşımacılığı ile Batı Afrika'dan getirilen siyahilerin yerleştirildiği Dominika, 17. yüzyılın ortalarından sonra Fransa'nın hâkimiyet alanına girmeye başlamış ve 1727 yılında resmen bir Fransız kolonisi hâline gelmiştir.

Fransızlar Mali, Senegal, Gine ve Fildişi Sahili'nden getirdikleri Afrikalıları köle olarak şeker kamışı ve kahve plantasyonlarında çalışmaya zorlamıştır. Yedi Yıl Savaşları'nın ardından adadaki Fransız hâkimiyeti sona ermiş ve 1763 yılında Dominika İngiltere'ye devredilmiştir. 1778'de Fransızlar adayı yeniden ele geçirmişse de bu dönem yalnızca birkaç yıl sürmüş ve 1783 Paris Anlaşması'yla ada bir kez daha İngiliz hâkimiyetine girmiştir. 1833'te İngiltere'nin Hindistan dışındaki sömürgelerinde köleliği kaldırması üzerine Dominika'da Afrika kökenlilerin yer aldığı bir yasama meclisi kurulmuş ve böylece Dominika İngiliz Batı Hint Adaları Federasyonu'nun ilk kolonisi olmuştur. 1871'de Britanya Rüzgâraltı Adaları (Leeward Islands) kolonisinin bir parçası hâline gelen Dominika, 1896'da yeniden kraliyet kolonisi içerisinde yer almıştır. 1940 yılında İngiliz Windward Adaları kolonisine, 1958 yılında Batı Hint Adaları Federasyonu'na bağlanan Dominika, federasyonun 1962 yılında dağılmasının ardından 1967'de Birleşik Krallık'a bağlı özerk bir devlet statüsü almış, 3 Kasım 1978'de de bağımsızlığına kavuşmuştur. Bağımsızlık sonrası süreçte parlamenter demokrasi ile yönetilen ülke, peş peşe yaşanan doğal afetlerden büyük yara almıştır. Dominika Karayipler Topluluğu (CARICOM) ve Doğu Karayip Devletler Topluluğu (OECS) üyesidir (insamer.com,

2022). Avrupa Birliği, Dominika'nın toparlanmasına ve uluslararası ekonomiye katılımına yardımcı oldu: Dominika'nın birincil hibe hamisi ve adanın tarımını ve alternatif ekonomik endüstrilerini çeşitlendirme çabalarını finanse etti, örneğin adanın ekoturizm varlığını inşa etmek görevi üstlendi. Bununla birlikte, Avrupa Birliği Dominika'nın ekonomisini çeşitlendirmesine yardımcı olma çabasının bir parçası olarak toplum turizminin gelişimini finanse etti (Weis, 2021). Buradan da anlaşılacağı gibi Dominika'nın ekonomisinin temelini turizm oluşturmaktadır.

3.4.5.2. Dominika'da Ekoturizm Destinasyonları

Dominika'da ekoturizm deneyimleri henüz emekleme aşamasındadır. Örneğin, odak noktası “orman ekoturizmi” ve Hollanda'nın Saba adası “deniz ekoturizmi” ile başlamıştır (Dehoorne ve Tatar, 2013, s. 283). 1993 yılında Dominika Hükümeti'nin teşvikiyle Karayip'liler doğal ve kültürel kaynaklarının korunması ve ekonomik teşvik sağlanması amacıyla ekoturizmi geliştirmek için bir yöntem planı oluşturmuşlardır. Bu plan yerel halkın katılımı ile onların kültürü, çevresi ve yaşam şartlarını geliştirecek şekilde kaynakların yönetimini sağlamıştır. Böylece yerel halk ürettikleri sepetler, el çantaları gibi el sanatları ve yerel tarım ürünlerinden önemli bir gelir elde etmeye başlamıştır. Örneğin bir el sanatları işçisi aylık 320 Amerikan Doları gelir elde etmekte ve Dominika'nın gayri safi milli hasılasına yılda 1000 Amerikan Doları katkı sağlamaktadır.

Ayrıca turizm, yerel halka kendilerine ait mülklerde küçük konaklama olanakları sunmaları, taksi şoförlüğü, tur rehberliği gibi yeni istihdam olanakları yaratmıştır (Akoğlu, 2018). Dominika'da ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. The Soufriere Kükürtlü Su Kaynakları Ekoturizm Bölgesi, Trafalgar Şelalesi & Roseau Vadisi Ekoturizm Bölgesi, Syndicate Doğa Yürüyüşü & Morne Diablotin Dağı Milli Parkı, Cabrits Ulusal Parkı ve Morne Trois Pitons Ulusal Parkı ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.5.2.1. The Soufriere Köyü & Kükürtlü Su Kaynakları Ekoturizm Bölgesi

Bugün, Soufriere, çoğunluğu, gelirleri için çoğunlukla turizm endüstrisine bağlı oldukları kıyılarda yaşayan, binden fazla olmayan küçük bir balıkçı köyüdür. Geçmişte ve engebeli arazi nedeniyle, Soufriere sakinlerinin çoğu, iç kesimlerde,

insanları barındırabilecek alanlarda dar vadilerde yaşıyordu (Harris, 2019, s. 85). Soufriere Kükürtlü Su Kaynakları Ekoturizm Bölgesi, Dominika'da önemli bir jeolojik ve rekreasyon alanıdır. Bu ekoturizm bölgesi, Soufriere balıkçı köyü merkezinin ve Soufriere-Scotts Head Marine Reserve'in yaklaşık 1 mil doğusunda, Soufriere Vadisi'nde yer almaktadır. Soufriere, Karayip adalarından Kalinagos için önemli bir buluşma yeri olduğu için, Kolomb öncesi zamanlarda, "Sulphur Springs", Kızılderililer için efsanevi bir coğrafya yeri olarak tanımlanmaktadır. Bugün bölge, turistler için doğal olarak ısıtılmış, mineralli suda canlandırıcı bir banyonun keyfini çıkarabilecekleri bir alan olarak bilinmektedir. Bölgeyi iki ana akarsu boşaltır: kristal berraklığındaki Glo Gayak (bazı Dominikliler temizleyici olarak bu dereden az miktarda su içerler) ve bulanık olmasına rağmen sıcak banyolar için popüler olan Glo Cho; Glo Cho'daki su, insan yapımı dört havuza yönlendirilmiştir. Bu ekoturizm bölgesinde, ekoturistler için sağlanan diğer imkanlar arasında bilgi Merkezi, soyunma odaları, piknik alanları ve doğa yürüyüş parkuru bulunmaktadır. Bu ekoturizm bölgesinde ekoturistlerin karşılaşacağı en yaygın yaban hayatı türü, Abòlò adı verilen mavi-gri, endemik bir kara kertenkelesidir. Patikadaki açık noktalarda güneşlenirken veya yaprak çöpü boyunca koşarken ekoturistler tarafından görülebilmektedirler. Ayrıca, Dominik Ağacı Kertenkelesini veya Zandoli'yi de gözlemlemek mümkündür. İguanalar da mevcuttur, ancak ağaç tepelerinde iyi kamufle olmaktadır.

Bölge çeşitli kuşlarla canlanmaktadır. Bunlar arasında sinek kuşları, küçük antiller şakrak kuşu, yeşil balıkçıl, tüylü ve sarı ötleğenler, zenaida güvercini, mangrov guguk kuşu, pullu göğüslü tırpan ve gri kingbird sayılabilmektedir. Ayrıca, Soufriere Kükürt Kaynakları bölgesi, diğerlerinin yanı sıra etkileyici payandalarını sergileyen ipek pamuk ağaçları, beyaz sedir, koubawi, kızıl sedir ve galba ağaçları ile ağırlıklı olarak yarı yaprak dökmeyen orman bölgesinde yer almaktadır. Ekoturistler patikada doğa yürüyüşü yaparken maho kochon, chatannyé ve hatta tree ferns gibi birkaç yağmur ormanı bitkisini gözlemleyebilmektedirler. Soufriere Kükürt Kaynakları bölgesi, Dominika Hükümeti tarafından hem Dominiklilerin hem de ziyaretçilerin eğlenmesi için geliştirilmekte olan resmi olarak belirlenmiş bir Eko-Turizm Alanıdır. Bu siteyi yöneten resmi kurallar vardır (tourism.gov.dm, 2022). Bu

ekoturizm bölgesinde ekoturizm çeşitlerinden doğa yürüyüşü ve bitki (botanik) turizmi yapılmaktadır. Ayrıca, termal turizm bölgesidir.

3.4.5.2.2. Trafalgar Şelalesi & Roseau Vadisi Ekoturizm Bölgesi

Trafalgar Şelalesi Pitoresk Trafalgar köyünün doğusunda yer alan Dominika'nın en popüler doğal cazibe merkezlerinden biridir. 10 dakikalık bir yürüyüş, ziyaretçiyi sırasıyla yaklaşık 125 ft ve 75 ft dalan ikiz şelalelerin panoramik manzarası için bir görüntüleme platformuna götürmektedir. Ekoturistler patikada doğa yürüyüşü yaparken, patika boyunca akan küçük bahardaki turuncu renkteki suyu görmektedirler. Bu su kükürt değil, kildeki demir bileşikleri neden olduğu bir su kaynağıdır. Bazen su biraz ılık olabilir ve bu, Dominika'nın volkanik kökeninin bir başka kanıtı olarak gösterilmektedir. Trafalgar Şelalesi'nin dibindeki kaplıcalardan gelen dere çok daha sıcaktır. Ekoturistler yürüyüşlerine başlarken Begonias (yerel olarak “Lozèyblan” olarak adlandırılır) ve Wild Anthuriums olarak adlandırılan iki farklı ağaç türü ile karşılaşmaktadırlar. Bazı ağaçların gövdelerinde, yaprakları sinek kanatlarına benzeyen büyük tırmanma bitkileri vardır; bu “Zèl-mouch”dur (Kwéyòl'de sineğin kanadı anlamına gelen kelimedir). Ayrıca, ekoturistler ekmek ağacını gözlemleme fırsatı bulmaktadırlar. Ekmek meyvesi ilk olarak 1791'de Kaptan Bligh tarafından Afrikalı köleleri beslemek için ucuz bir gıda kaynağı olarak Karayipler'e getirilmiştir. Dominika'da 188 tür eğrelti otu türü vardır ve yol boyunca hem yerde hem de ağaçlarda büyüyen bazı türler turistler tarafından gözlemlenmektedir. Yağmur ormanlarında yetişen türlerin bazıları oldukça büyüktür ve yağmur yağdığında su toplarlar ve birkaç küçük canlıyı beslerler. Heliconia veya “Balizyé” muz bitkisi ile ilgilidir ve Dominika'da iki yerli tür vardır. Ormanda bulunan geniş yapraklar (Bwa Kanno yada Trampet Ağacının yaprakları) esas olarak Dominika'nın Kalinago Kızılderilileri tarafından yapılan büyük Lawouman sepetlerini su geçirmez hale getirmek için kullanılır. Trampet ağacı yaprakları yerel halk arasında tedavi için kullanılırken, burada bulunan “Young Stem” olarak adlandırılan ağaçların dalları ve yaprakları geleneksel Jing-Ping halkı gruplarında çalınan bir üfleme aleti yapmak için kullanılmaktadır (tourism.gov.dm, 2022). Bu bölgede ekoturistler doğa yürüyüşü yapabilmektedirler. Ayrıca, bölge foto safari, kuş

gözlemciliği ve özellikle bitki (botanik) inceleme turizmi için önemli bir konumdadır.

3.4.5.2.3. Syndicate Doğa Yürüyüşü & Morne Diablotin Dağı Milli Parkı

Syndicate Nature Trail, Dominika'nın en yüksek dağı olan Morne Diablotin'in eteklerinde ve Picard River Gorge nehrine yakın bir konumda yer almaktadır. Bu ekoturizm alanı, Morne Diablotin Ulusal Parkı'ndaki iki doğa parkurunun daha kolay ve popüler olanıdır. "Syndicate Koruma Alanı" olarak bilinen 205 dönümlük arazi, 2000 yılının Ocak ayında kurulduğunda milli parka dâhil edilmiştir. Doğa Yürüyüş Parkuru, özel sektör ve hükümet işbirliği ile 1993 yılında Ormancılık, Yaban Hayatı ve Parklar Bölümü tarafından finanse edilerek tasarlanmış ve inşa edilmiştir. Patıkaya ve Milli Parka ana erişim, Dublanc köyünün kuzeyindeki veya Morne Espagnol'un güneyindeki ikincil yoldan yapılmaktadır. 5 millik rota, deniz seviyesinden yaklaşık 1.750 fit yüksekliğe kadar muz, narenciye, kahve ve diğer nakit mahsul çiftliklerinin içinden geçmektedir ve ekoturistler için cazibe merkezidir Patikanın girişi ve bu etkileyici tropikal yağmur ormanı yolu, Syndicate Milli Parkı ziyaretçi Merkezi'ndendir ve 1,7 mil (1,77 km) boyunca yapılan rahat bir yürüyüş, kement şeklindeki (döngü) yol, Dominika'da meydana gelen çeşitli bitkilerin bir örneğini ekoturistlere sunmaktadır.

Yol boyunca sütun benzeri Gommier (*Dacryodes excelsa*), Karapit (*Amanoa caribaea*) ve Chatannyé Gwan-fëy (*Sloanea dentata*) ağaç türleri ekoturistler tarafından gözlemlenmektedir. Daha büyük ağaçlara bağlanan veya ağaçlara tırmanan yaygın bitkiler arasında Kuş Yuvası Anthurium (*Anthurium acaule*), Fil Kulakları (*Anthurium grandifolium*), Dev Bromeliad (*Glomeropitcairnia penduliflora*), Philodendrons (*Philodendron* spp.) ve Zèl Mouch (*Asplundia rigida*) bulunmaktadır. Bölgede ekoturistlerin karşılaşabilecekleri kuşlardan bazıları şunlardır: Mavi Başlı Sinek Kuşu, Mor Boğazlı Carib, Kızıl Boğazlı Solitaire, Pullu Naped Güvercin, Kahverengi Trembler, Plumbeous Warbler, Muz, Küçük Antiller Şakrak Kuşu, Geniş Kanatlı Şahin ve göçmen Kara boğazlı Mavi Ötleğen. Ayrıca park, vahşi fauna türleri arasında 24 kelebek türüne, 14 memeli türüne (11 yaras türü), 9 sürüngen türüne (5 kertenkele, 4 yılan), 2 kurbağa türüne ("Gounouj"), 1 tür yengeç türüne ("siwik"), karides, kerevit ve tatlı su balığı türüne sahiptir

(tourism.gov.dm, 2022). Bu Milli Parkta ekoturistler ekoturizm çeşitlerinden; kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşü ve bitki inceleme turizmini yapabilmektedirler.

3.4.5.2.4. Cabrits Ulusal Parkı

Cabrits Ulusal Parkı, adanın kuzey ucunda, Portsmouth kasabasının hemen ötesinde bir yarımada üzerinde yer almaktadır. 1986 yılında kurulan Cabrits Ulusal Parkı 1.313 dönümlük bir alanı kaplar ve tropik ormanları, mercan resiflerini ve sulak alanları korumaktadır. Park, bir çift alçak tepe, sönmüş yanardağ arasında yer alır ve plajların muhteşem manzarasını turistlere sunmaktadır. Dominika'nın kuzeybatısındaki Cabrits National Park, yemyeşil yağmur ormanlarını, bataklık arazilerini, siyah kumlu plajları ve gelişen mercan resiflerini korumaktadır (tourism.gov.dm, 2022). Bu doğal yarımada en yüksek noktasından panoramik manzaralara sahiptir ve resifler ekoturistlere mükemmel dalış fırsatları sunmaktadır.

3.4.5.2.5. Morne Trois Pitons Ulusal Parkı

Morne Trois Pitons Ulusal Parkı, Dominika'nın mücevheri olarak adlandırılmaktadır. Adanın dağlık iç bölümünün çoğunu kaplayan park, dev eğrelti otları ve vahşi orkidelerle dolu kalın ormanlardan oluşmaktadır. Dahası, 1.424 metrelik Morne Trois Pitons'un üst yamaçlarındaki bodur bulut ormanına kadar uzanan, ilkel yağmur ormanı olarak bilinmektedir. 17.000 dönümlük UNESCO Dünya Mirası Sit Alanı'nın öne çıkan özellikleri arasında; kaynama gölü; victoria şelalesi; trafalgar şelaleleri; sis-kefen boeri gölü; middleham şelaleleri; titou gorge; zümrüt havuzu; ve buğulama ıssızlık vadisi, kaynayan çamur göletleri, parlak renkli kaplıcalar alanı yer almaktadır. Parkın ziyareti için en iyi başlangıç noktalarından biri, Roseau'ya 11 kilometre uzaklıktaki Laudat köyüdür (tourism.gov.dm, 2022). Bu Ulusal park ekoturizm aktivitelerinden özellikle doğa yürüyüşü için çok önemli bir konumdadır.

3.4.6. Grenada

Grenada Karayip Denizi'ndeki çok adalı bir ülkedir (Frame, 2021, s. 3). Karayip Topluluğuna 1 Mayıs 1974'de üye olmuştur. Baharat Adası ülkesi olarak da bilinmektedir. 1974'de bağımsızlığını ilan etmiştir. Alanı 345 km²'dir. Başkenti St.

George's'dir. Nüfusu 110.821'dir. Para Birimi Doğu Karayip Dolarıdır (caricom.org, 2022). Grenada'nın turizm gelişimi, kendine özgü siyasi tarihi nedeniyle yavaş olsa da, Karayipler'deki diğer adalar başarılı turizm stratejileri uygulayabilmiştir (Brathwaite, 2019, s. 172). Bu yüzden Karayip Topluluğu olan bu ülke ekoturizm için önemli bir konumdadır.

3.4.6.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3.7. Grenada Haritası

(Kaynak: <https://geology.com/world/grenada-satellite-image.shtml>. Erişim Tarihi: 12.04.2022).

Grenada, Karayip Denizi'nde, doğusunda Atlas Okyanusu yer alan ada ülkelerinden biridir. Grenada adası ile Grenadines ada grubundan oluşur. Trinidad ve Tobago'nun kuzeyindedir. Grenada adasının uzunluğu 20 km'den biraz fazladır. Ülke, İngiliz Milletler Topluluğu üyesidir. Tropikal iklim hakim olup, Atlas

Okyanusu'nun bu bölgesinde yaşanan tayfunlardan çokça etkilenmektedir. Baharatlar yönünden zengin bir adadır. Bu yüzden Baharat Adası olarak da bilinir (Isle of Spice). Nüfusun büyük bölümü, Afrika kökenlilerden oluşur; geri kalanı Kızılderili karışımı ve Avrupalıdır (cografya.gen.tr, 2022). Grenada'daki eğitim ve sosyal hayat kökenlerinin sömürge tarihi ve dini otoritesi tarafından şekillendirilmeye devam etmektedir. On sekizinci yüzyılın başlarındaki başlangıcından itibaren, eğitime erişim, Fransız ve İngiliz sömürgeciliği ve milliyetçiliği ile ilişkili sınıf, ırk ve etnik ayrımı yansıtmıyordu (Lewis, 2022, s. 280). Karayip Topluluğundaki diğer üyeler gibi Grenada'da sömürge tarihine sahiptir. Bununla birlikte, ülkede en önemli ekonomik alanlardan biri turizm sektörüdür.

3.4.6.2. Grenada'da Ekoturizm Destinasyonları

Karayipler'de bir ada ülkesi olan Grenada'nın tanıtım materyalleri üzerinde insanlar, yer ve doğa bağlamında gösterge bilimsel incelemeler yapan Nelson, turist bakışına göre öteki/öteki olmayan, tanıdık/egzotik gibi yapısal karşıtlıklar temelinde Grenada destinasyon temsillerinin mitleştirildiğini öne sürmektedir. Ülkede turizm sisteminin Avrupalılara bağlı olmasından dolayı neokolonyalizm ideolojine ilişkin bazı ipuçları sunmakla birlikte yazar, çalışmanın genelinde mitlerin turistik tanıtımlardaki işlevlerine ilişkin çıkarımlar sunmaktadır (Aşan, 2022, s. 35). Grenada, kritik olarak nesli tükenmekte olan şahin gagalı kaplumbağaları (*Eretmochelys imbricata*), nesli tükenmekte olan yeşil kaplumbağaları (*Chelonia mydas*) ve savunmasız deri sırtlı kaplumbağaları (*Dermochelys coriacea*) desteklemektedir. Bu türler deniz ekosisteminde ayrılmaz bir rol oynar ve Grenada'daki ekoturizm için önemlidir (Frame, 2021, s. 3). Grenada'da ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. Grand Etang Milli Parkı, Levera Milli Parkı, Concord Şelalesi & Doğa Yürüyüş Alanı Bölgesi ve La Sagesse Doğa Merkezi ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.6.2.1. Grand Etang Milli Parkı

Grand Etang Milli Parkı genellikle Ocak'tan Haziran'a kadar kuru ve Temmuz'dan Aralık'a kadar ıslaktır, bu model kuru sezon ve yağışlı sezon olarak kabul edilmektedir. Yıllık ortalama sıcaklık 20°C'dir ve gece sıcaklığı Ocak'tan

Mayıs'a kadar 16°-18°C'ye düşer. Yılın geri kalanında ortalama sıcaklık, nem yüksek kaldığında 32°C'ye yükselmektedir (Joseph, 1991, s. 24). Grenada'da doğa yürüyüşü için en popüler alanlar, şüphesiz adanın iç kısımlarındaki dağlarda yüksekte bulunan Grand Etang Orman Koruma Alanı çevresindeki yağmur ormanlarıdır. Grand Etang'ın çeşitli yükseltileri ve arazileri, koruma alanının merkezi dağlarının yamaçlarında yükselen elfin ormanlıklarında doruğa ulaşan birkaç farklı ekolojik alt sistemi korumaktadır. Grand Etang'ın bitki örtüsü, yüksek maun ve dev gommier ağaçlarının yanı sıra çok sayıda eğrelti otu, tropik çiçekler ve diğer yerli bitkileri içermektedir. Yemyeşil bitki örtüsü, özellikle adanın birçok kuş türü için çok çeşitli hayvanlara barınak sağlamaktadır.

Geniş kanatlı şahin (burada gree-gree olarak bilinmektedir), Küçük Antiller, Antiller Öfori, mor boğazlı Carib, Antiller tepeli sinek kuşu (Doktor Kuş olarak bilinir) ve Küçük Antiller tanager (soursop olarak bilinir) bu bölgede turistler tarafından gözlemlenebilmektedir. Buna ek olarak, Grand Etang, birçok kurbağa ve kertenkele türüne sahiptir ve ayrıca opossumlar, armadillolar, firavun faresi ve Mona maymununa ev sahipliği yapmaktadır. Grand Etang'daki yürüyüşler, 15 dakikalık kolay gezintilerden birkaç saatlik zorlu keşif gezilerine kadar uzanmaktadır (puregrenada.com, 2022). Grand Etang Milli Parkı kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşü ve bitki (botanik) inceleme turizmi için popüler bir konumdur.

3.4.6.2.2. Levera Milli Parkı

Levera bölgesi, mangrovlar, lagünler ve kserofitik orman gibi farklı ekosistem türleri ile ülkeyi ve Karayipleri temsil eden bazı benzersiz doğal kaynakları içermektedir. iki kumsal, küçük bir göl ve birçok vahşi yaşam türünü içeren bu alan çok önemli bir konumdur. Levera'nın faunası, 85 tür 43 kara kuşu, 14 mangrov türüne sahiptir (Joseph,1991). 450 dönümlük bir alanı kapsayan Levera Ulusal Parkı, Grenada'nın en doğal ve muhteşem kıyı bölgesi olarak önemli bir yere sahip olmaktadır. Kumsalı ve lagünü adadaki en önemli vahşi yaşam habitatlarından biridir. Geniş bir mangrov bataklığından oluşan lagün, birçok balıkçıl, kara boyunlu ayaklıklar, çulluklar ve diğer su kuşları dahil olmak üzere çok sayıda kuş türü için bir mükemmel bir destinasyondur. Levera'nın olağanüstü mercan resifleri ve ıstakoz resif balıklarını barındıran deniz otu yatakları ile turistlere harika deneyimler

sunmaktadır. Ayrıca, Milli Park bölgesinde bulunan plajlar Mayıs ayından, Eylül ayına kadar korunan deniz kaplumbağaları için bir kuluçka yeridir. Bununla birlikte, Levera'daki Milli parkta 45 dönümlük göleti çevreleyen çok geniş bir doğa yürüyüşü parkuru vardır (puregrenada.com, 2022). Bu Milli parkta; ekoturistler doğa yürüyüşü yapma, bitki (botanik) inceleme, yüzme, foto-safari yapma ve buraya özgü balıkları tadararak ekogastronomi turizmi yapma şansına sahiptirler.

3.4.6.2.3. Concord Şelalesi ve Doğa Yürüyüş Alanı

Concord Şelalesi. Grenada'nın batı kıyısında, St George's'un yaklaşık 20 km kuzeyinde yer alan Concord, üç şelaleden oluşan bir serinin ilkidir ve seride orada yürüyüş yapılmadan erişilebilen tek şelaledir (explorergrenada.com, 2022). Doğa yürüyüşleri adanın iç kısmındaki Grand Etang Ulusal Parkı'nda başlar ve merkezi dağ silsilesi boyunca Grenada'nın batı tarafındaki Concord şelalesine doğru gitmektedir. Bu yürüyüş parkurunda ziyaretçiler birçok dere ve patikalardan geçmektedirler. Bu yürüyüş alanının zorluk derecesi 3'tür ve 6 saat sürmektedir (henrysafari.com, 2022). Concord Şelaleri turistler için cazibe merkezlerinden biri konumundadır (Brathwaite, 2019, s. 172). Bu alan doğa yürüyüşü yapmak isteyen ekoturistler için ideal bir bölgedir.

3.4.6.2.4. La Sagesse Doğa Merkezi

La Sagesse güneybatı sahili boyunca uzanan bir mangrov halicidir. Grenada'daki en iyi kuş gözlem yerlerinden biridir. Haliç'e ek olarak, La Sagesse, palmye ağaçlarıyla çevrili üç güzel kumsal, şnorkelle yüzme için çok iyi bir mercan resifi, kuru dikenli çalılık ve kaktüs ormanlarının bozulmamış bir örneği ve bir tuz göleti içermektedir. Gölet, Brown Crested Flycatcher, Caribbean Coot, Green Backed Heron, Little Blue Heron ve Northern Jacuna dahil olmak üzere çok sayıda farklı kuş türünü kendine çekmektedir. La Sagesse'de ayrıca küçük bir otel bulunmaktadır ve sahilde tamamen yenilenmiş yerel lezzetlerin tadılabileceği bir restoran bulunmaktadır (grenadaguide.com, 2022). Bu doğa merkezi doğa yürüyüşü, bitki botanik incelemesi, kuş gözlemciliği, ekogastronomi ve şnorkelle dalış yapmak isteyen ekoturistler için ideal bir bölgedir.

3.4.7. Guyana

Guyana Karayipler Topluluğuna 1 Ağustos 1973’de üye olmuştur. Birçok Sular Ülkesi olarak da bilinmektedir. 1966 da bağımsız olmuştur. Alanı 216.970 km²’dir. Başkenti Georgetown’dur. Nüfusu 800.000’dir. Para birimi Guyana Dolarıdır (caricom.org, 2022). 214,970 km²’lik alanıyla Karayipler Topluluğu’nun (CARICOM) en büyük ülkesidir ve bu, ülkenin kuzeyinde geniş bir kıyı şeridine yol açan bir büyüklüktür.

3.4.7.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3.8. Guyana Haritası

(<https://www.britannica.com/place/Guyana>. Erişim Tarihi: 20.03.2022).

Guyana Cumhuriyeti, Güney Amerika kıtasının kuzey doğusunda yer alır ve kuzeyde Atlantik Okyanusu, güney ve batıda Brezilya, kuzeybatıda Venezuela ve doğuda Surinam ile çevrilidir (Leader, 2018). Eskiden İngiliz Guyanası olarak bilinen ülkenin sınır komşuları doğuda Surinam (Hollanda Guyanası), Güneydoğu, Güney ve Güneybatıda Brezilya, doğuda ise Venezuela’dır. Okyanus kıyısındaki bu Güney Amerika ülkesinin tarihi Amerika kıtası üzerinde büyük ölçüde tesirli

olmuştur. Deniz aşırı seferlerde üs olarak kullanılabilmesi ve birçok yere uygun bağlantı şartlarına sahip olması sebebiyle, tarih boyunca çeşitli istilalara maruz kalmış, ve değişik zamanlarda İspanyol, Hollanda ve İngiliz işgali altına girmiştir. Ancak bir devlet olarak tarihi, 1831'de Demerara, Essoquibo ve Berbice bölgelerinin birleşerek Guyana'yı temsil etmeleriyle başlar. 1834'e kadar nüfusunu sadece İngiliz ve yerlilerin teşkil ettiği bir devlet olan Guyana'ya, bu tarihte getirilen 240.000 kadar tarım işçisi de, ülke nüfusuna dahil olmuştur. Bundan sonraki iki yüz yılda da sosyo-ekonomik bakımdan zayıf bir İngiliz sömürgesi olan Guyana, Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarından fiili olarak etkilenmemiş, ancak gelişmesi daha da yavaşlamıştır. 1953'te İngiltere'nin yardımı ile hızlı bir gelişme dönemine girilmesine rağmen, sosyalist başbakan Cheddi Jagan bu faaliyetlere mani olduğu bilinmektedir.

Bu hadise yaklaşan seçimlerde Jagan için bir dezavantaj olabilirdi fakat Jagan sürdürdüğü çalışmalar sonucu 1961'de Guyana'nın içişlerinde bağımsız olmasını sağladığından, halkın büyük sevgi ve desteğini kazanan bir lider olmuştur. Bütün bunlara rağmen bu tarihten sonra gelişen siyasi durum, Forbes Burnham'ın lideri olduğu Milli Kongre Partisinin iktidarı ele geçirmesine, Jagan'ın da muhalefet durumuna düşmesine sebep olmuştur. İki parti arasındaki rekabet ve iç karışıklıklar İngilizlerin Guyana'ya tam bağımsızlık vermesini geciktirmiştir. İki senelik bir aradan sonra İngilizlerin bağımsızlık konusunu tekrar gündeme getirmeleriyle başlayan çalışmalar sonuçlandırılarak, Guyana 26 Mayıs 1966'da İngiliz Milletler Topluluğu üyesi bir devlet olarak bağımsızlığına kavuşmuştur. 1970'den itibaren Venezuela'nın ülkenin batı kısmı üzerinde hak iddia etmesi üzerine yine gergin bir hava içine giren ülke, 1982'de anlaşmaya varılması ile rahatlamıştır. Guyana bugün Commonwealth (İngiliz Milletler Topluluğu) ve Birleşmiş Milletler üyesi bağımsız bir devlettir (cografya.gen.tr, 2022). Guyana, %9,2'si yerli halk olan çok etnikli bir nüfusa sahiptir. Dört farklı dil konuşan dokuz ana grup vardır. Son yıllarda, 2018'den bu yana Guyana, yerli halklar ve Guyanalı geri dönenler gibi savunmasız gruplar da dahil olmak üzere büyük bir Venezüella göçmen akını almaya devam ediyor. Aralık 2021'e kadar Guyana'nın yaklaşık 33.000 Venezuelalı göçmene ev sahipliği yapacağı tahmin edilmektedir (Leader, 2018). Guyana Karayip Topluluğuna Üye diğer ülkeler

gibi turizm sektörünü geliştirmeye çalışan bir ülkedir. Özellikle ekoturizm faaliyetleri ile son yıllarda öne çıkmaya çalışan bir ülkedir.

3.4.7.2. Guyana’da Ekoturizm Destinasyonları

Surinam, Brezilya ve Venezuela arasında yer alan Guyana, Güney Amerika destinasyonları söz konusu olduğunda genellikle ön plana çıkan bir bölge değildir. Bununla birlikte, Guyana 83.000 mil karelik (214.970 kilometrekarelik) ülke, benzersiz manzaralar, deneyimler ve kültürden oluşan etkileyici bir repertuara sahip ve ekoturizm için gelişen bir ülkedir. Guyana'nın geniş ormanları, dağları, şelaleleri ve çok çeşitli yaban hayatı, onu ülkedeki seyahatin çehresini değiştiren nispeten gelişen bir endüstri olan ekoturizm için ideal bir yer haline getirmektedir. İç bölgelerinde çok sayıda eko-lojman ve kamp alanı bulunan Guyana, bir ekoturizm ve macera destinasyonu olarak başarılı olmaya hazırlanmaktadır. Ülke, dünyanın tek damladan en yüksek şelalesine, çok amaçlı bir yağmur ormanı rezervine ve her yıl nesli tükenmekte olan deniz kaplumbağalarının yuva yaptığı bir plaja sahiptir. Ülke, doğal zenginliklerini benimsiyor ve geleneksel turizm yerine toplum temelli doğa seyahatini yani ekoturizmi teşvik etmeyi tercih etmektedir (iwokramariverlodge, 2022). Uzun yıllardır turizm haritasının dışında kalan Guyana, Karayipler bölgesindeki profilini geliştiriyor ve doğa ve macera seyahati pazarında kendisine “yeşil bir niş” oluşturmaktadır (Sinclair, 2018). Guyana’da ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. Iwokrama Uluslararası Yağmur Ormanları Koruma ve Geliştirme Merkezi Alanı Bölgesi, Surama Ekoköyü, Kaieteur Şelaleleri & Kaieteur Ulusal Parkı ve Kabuk Plajı Bölgesi ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.7.2.1. Iwokrama Uluslararası Yağmur Ormanları Koruma ve Geliştirme Merkezi Alanı Bölgesi

Iwokrama Uluslararası Yağmur Ormanlarını Koruma ve Geliştirme Merkezi Amazon canlı topluluğunun nadiren ziyaret edilen bir köşesinde, durumu hem benzersiz hem de ilişkilendirilebilir olan ve kaderi yerel Yerli halkların kaderine ve dünyanın iklimine bağlı olan çok önemli bir bölgedir (Sulkowski, 2020). Fotoğraf 3.14.’de bir kısmı görülen Iwokrama Uluslararası Merkezi Koruma Alanı Bölgesi

1996 yılında kar amacı gütmeyen bir kuruluş olarak kurulmuştur. Merkezin amacı, 1.430 mil karelik (3.710 kilometrekarelik) orman rezervini "Guyana halkına ve genel olarak dünyaya kalıcı ekolojik, ekonomik ve sosyal faydalar sağlayacak şekilde" yönetmektir. Galler Prensi Charles, rezervin koruyucusu olarak tanımlanmaktadır. Koruma ve sürdürülebilir (özellikle ekoturizm aktiviteleri) ekonomik aktiviteyi dengelemekle görevli olan Iwokrama, devam eden bilimsel araştırmaları ilerletmeye ve bölgedeki Yerli topluluklarla ilişkiler geliştirmeyi hedefleyen bir merkezdir. Merkez özellikle ekoturizm faaliyetlerini geliştirmeye çalışmaktadır. Ziyaretçiler, koruma alanı içinde bulunan Iwokrama River Lodge'da kalabilmektedirler. Orman evi, tekne gezintisi, balık tutma ve yüzme gibi aktivitelerin yanı sıra Kurupukari Rapids'i ziyaret etme ve yakındaki petroglifleri görme fırsatı ziyaretçilere sunulmaktadır. Ziyaretçiler Yağmur ormanında bulunan Kaplumbağa Dağında kamp kurabilmekte ve dağın zirvesine doğa yürüyüşü yapabilmektedirler. Rezerv ayrıca , ormanın kalbinde, yerden 108 fit (33 metre) yükseklikte dört izleme platformundan oluşan Iwokrama Canopy Doğa Yürüyüş Yolu'na da sahiptir (iwokramariverlodge, 2022). Bu bölgede ekoturistler ekoturizm çeşitlerinden doğa yürüyüşü, kamp turizmi ve sportif olta balıkçılığı turizmi faaliyetleri yapabilmektedirler.



Fotoğraf 3.14. Iwokrama Yağmur Ormanı ve Ekoturizm Bölgesi Belize
(Kaynak: <https://iwokramariverlodge.com/>. Erişim Tarihi: 18.04.2022).

3.4.7.2.2. Surama Ekoköyü

Guyana'nın Kuzey Rupununi bölgesinde bulunan 13 kilometrekarelik bir Kızılderili köyü olan Surama; Pakaraima sıradağları, Burro Burro Nehri ve kilometrelerce yan yana uzanan orman ve savanlarla çevrilidir. Fotoğraf 3.15.'de bir kısmı görülen köy 1974'te kurulan Eco-Lodge , Guyana'da toplum temelli turizmin özüdür ve diğer topluluklar için bir başarı öyküsü ve potansiyel bir plan olarak hizmet etmektedir. Kızılderili Makushi halkı, tamamen yerel köylülerden oluşan bir kadro ile locanın tek yöneticisidir. Bu nedenle, tekke köyün gelirinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Guyana'nın vahşi doğasını deneyimleme şansı sunmanın yanı sıra Surama, kuş gözlemciliği etkinlikleriyle hızla tanınır hale geldi. Yakınlardaki ormanda, 72'si Güney Amerika'nın kuzeydoğu kıyılarını kapsayan bir coğrafi bölge olan Guyana Kalkanı'na özgü olan yaklaşık 500 kuş türü bulunabilir. Surama ayrıca kapibara, dev nehir su samuru, tapir, jaguar ve çok sayıda maymun türü gibi türlere de ev sahipliği yapmaktadır. Ziyaretçiler rehberli yürüyüş gezilere, köy turlarına, nehir turlarına ve hatta vahşi doğada hayatta kalma eğitimlerine katılabilmektedirler (onecaribbean.org, 2022).

Guyana'daki Surama Köyü'ne girerken, köy ofisinin önünde duran büyük bir totem direği ile karşılaşılır. Guianas'taki Amerindian toplumlarının Kuzey Amerika'nın Kuzeybatı Kıyısı halklarıyla ilişkili bu tür nesneleri yapma geçmişi yoktur. Tarihsel olarak çeşitli toplumlarla özdeşleştirilen ve daha sonra daha genel çerçevelerde kavramsallaştırılan totemizmle de yaygın olarak ilişkilendirilmezler. Bununla birlikte, totem direği Surama'da dışarıdan gelen ziyaretçiler (çoğunlukla ekoturistler) için Yerli kimliğin bir işareti olarak duruyor. Kuzey Amerika'nın yerli halklarına büyük ilgi duyan bir Surama köylüsünün etkisiyle Guyana sahilinden Yerli bir sanatçı tarafından inşa edilmiştir. Totem direği, çoğunlukla insan olmayan figürleri dikey parçalar halinde betimler ve bir harpy kartalı, büyük bir yılan, bir jaguar ve dibe doğru belirgin bir şekilde görüntülenen “Kral Geronimo” içermektedir (Whitaker,2021, s. 80). Bu bilgiler ışığında; Surama ekoköyü ekoturistler için Dünyaca ünlü bir destinasyondur. Bu bölgeyi ziyaret eden ekoturistler; doğa yürüyüşü, kuş gözlemciliği, foto-safari ve kültür turizmi yapma şansını elde etmektedirler.



Fotoğraf 3.15. Surama Köyü

(Kaynak: <https://www.sylvanaalta.com/guyana/>. Erişim Tarihi: 18.04.2022).

3.4.7.2.3.Kaieteur Şelaleleri ve Kaieteur Ulusal Parkı

Ülkede düzinelerce çarpıcı şelale varken, Kaieteur Şelalesi, 741 fit yüksekliğinde ve 450 fit genişliğinde (225 metreye 137 metre) dünyanın en yüksek tek damla şelalesidir. Kaieteur Ulusal Parkı Guyana'da kurulan ilk korunan alan ve tüm Güney Amerika'daki ilk parklardan biridir. Yerli Kızılderili Patamona Kabilesinin Toshao - veya lideri - Eski Kaie'den adını alan Kaieteur, "Kaie'nin Şelaleleri" anlamına gelmektedir. Efsaneye göre Kaie, halkını istilacı bir kabileden kurtarmak için tanrılara kurban olarak şelalenin üzerinden kanoyla geçmiştir. Bazıları şelalenin yanındaki kaya oluşumlarının bir yüz oluşturduğunu söylemektedir. Parkın kendisi, aralarında çarpıcı Kaya Cock-of-the-rock kuşu ve minyatür Altın Kurbağa gibi bir dizi nadir türe ev sahipliği yapmaktadır. 2017 yılında, Dünya Yaban Hayatı Fonu ile araştırmacılar, Mavi Tarantula da dahil olmak üzere Kaieteur Ulusal Parkı'nda 30'dan fazla yeni tür keşfetmişlerdir (exploreguyana.org, 2022). Fotoğraf 3.16.'da görülen Kaieteur Şelaleleri ve Kaieteur Ulusal Parkı ekoturistlere doğa yürüyüşü, kuş gözlemciliği ve foto-safari turizmi yapma imkanı sunmaktadır.



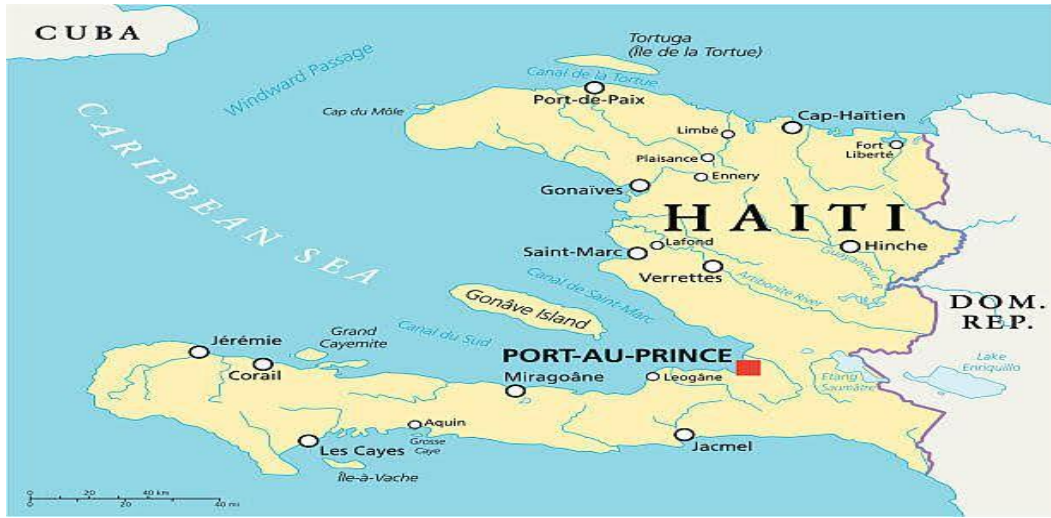
Fotoğraf 3.16. Kaieteur Şelalesi

(Kaynak: <https://www.thousandwonders.net/kaieteur+national+park>. Erişim Tarihi: 19.04.2022).

3.4.8. Haiti

Karayip Topluluğuna 1 Temmuz 2002’de üye olmuştur. Karayiplerin İncisi olarak da bilinir. 2001 yılında bağımsız olmuştur. Alanı 27.750 km²’dir. Başkenti Port-au-Prince’dir. Nüfusu: 11 milyondur. Para birimi Gurde dolarıdır (caricom.org, 2022). Nüfusunun %80’i dünya yoksulluk sınırının altında yaşayan Haiti, Batı yarımkürenin en yoksul ülkelerinden biridir (Ferrier, 2018, s. 23). Bu yüzden ekonomisinde özellikle turizm ve çeşitlerinden ekoturizm ülke için çok önemli bir ekonomik kaynak olarak görülmektedir.

3.4.8.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3.9. Haiti Haritası

(Kaynak: <https://www.istockphoto.com/tr/illüstrasyon/haiti-map>. Erişim Tarihi: 28.03.2022).

Haiti, doğuda Hispaniola'nın geri kalanını kapsayan Dominik Cumhuriyeti, güney ve batıda Karayipler ve kuzeyde Atlantik Okyanusu ile sınır komşusudur. Küba, Haiti'nin kuzey yarımadasının yaklaşık 80 km batısında, Atlantik'i Karayipler'e bağlayan bir boğaz olan Windward Passage'ın karşısında yer almaktadır. Jamaika, güney yarımada'nın yaklaşık 120 mil (190 km) batısında, Jamaika Kanalı boyunca ve Büyük Inagua Adası (Bahamalar) kabaca 70 mil (110 km) kuzeyde yer almaktadır. Haiti, Karayip Denizi'nde Hispaniola adasının batıdaki üçte birini ve Gonâve, Tortue (Tortuga), Grande Caye ve Vache gibi daha küçük adaları içermektedir. Ülkenin başkenti Port-au-Prince'dir. Nüfusunun neredeyse tamamı Afrikalı kölelerin soyundan gelen Haiti, 1804'te Fransa'dan bağımsızlığını kazandı. Bununla birlikte, yüzyıllar boyunca, ekonomik, politik ve sosyal zorlukların yanı sıra bir dizi doğal afet, Haiti'yi kronik yoksulluk ve diğer ciddi sorunlarla kuşatmışlardır (britannica, 2022).

Haiti diğer birçok ülkeden daha eşsiz görünmektedir. Saint-Domingue tarihi ve Haiti Devrimi ile başlayarak, özel kılan özelliklerin listesi uzundur. Modern tarihte ilk ve tek başarılı köle devrimi, Amerika kıtasının ilk bağımsız ülkesi ve uzun süredir özgürlüğün herkes için özgürlük anlamına geldiği tek ülke konumunda

diyebilmektedir. Dünya tarihinde ilk ve uzun zamandır tek siyah cumhuriyet, gerçekten de ilk beyaz olmayan modern devleti, Amerika'nın en köylü ülkesi ve Dünyanın en büyük creole konuşan nüfusu olarak bilinmektedir. Bu anlamda, elbette, Haiti gerçekten eşsizdir ve tarihsel ayrıntıların çarpıcı bir şekilde bir araya gelmesinin sonucudur. Bu durum Haiti'nin kültürel direncini açıklayan ayırt edici özelliktir. Bu kendine has durumları; iyi ya da kötü birçok yabancıyı; turisti ve akademisyeni ülkeye çeken ayırt edici özelliktir. Haitili turizm yetkililerinin yirmi yıldan fazla bir süredir “Vive la différence!” sloganıyla güvendikleri farklılık budur (Trouillot,2020, s. 17). Bu farklı ülke turizm çok önemli bir gelir kaynağı olarak görülmektedir.

3.4.8.2.Haiti’de Ekoturizm Destinasyonları

Karayıpler'in kalbinde yer alan Haiti, çarpıcı plajlara, dağlara, şelalelere, inanılmaz festivallere, tarihi kalelere ve Karayıpler'in önde gelen sanat ortamına ev sahipliği yapmaktadır. Haiti, uzmanlar tarafından Karayıpler'deki "en zengin" botanik çeşitlilik ülkelerden biri olarak tanımlanmaktadır Karayıpler'deki en bozulmamış mercan resiflerinden bazılarını ev sahipliği yapan Haiti, aynı zamanda yerel bilgi ve efsanelerle dolu büyülü basamaklı doğal havuzlara ve şelalelere sahiptir. Nadir doğa harikalarına ev sahipliği yapmanın yanı sıra koruma ihtiyacı göz önüne alındığında, Haiti'nin geleceği için olası bir nimet, yılda 600 milyar dolarlık küresel bir endüstri olan ekoturizmde bulunabilir. Tropik Karayip adası Haiti, zengin, büyüleyici bir tarihe, doğa harikalarına ve çeşitli kültürel olanaklara sahip bir cennettir. Haiti zengin kara ve deniz biyoçeşitliliği ile özellikle ekoturizm Haiti için önemli hale gelmektedir (haiti.com, 2022).

Küresel olarak, ekoturizm faaliyetleri yılda 600 Milyar Dolardan fazla kazanan bir sektördür. Haiti'nin botanik çeşitliliği, ABD Orman Hizmetleri tarafından 2010 yılında hazırlanan bir raporda Karayıpler'deki “en zenginlerden biri olarak tanımlanmıştır. Ekoturizm, Haiti'nin 35 korunan alanının gidişatını değiştirmeye yardımcı olabilir. Ülkenin 1,100 mil (1,775 kilometre) kıyı şeridi, 1,900 mil kareden (5,000 kilometre kare) fazla kıyı şeridi ve beş ana açık deniz adası, zengin, biyolojik çeşitlilik ile bölgesel ekoloji sağlamaktadır (usaidgems.org, 2022).

Haiti'de ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. Wynne Farm, Parc & Macaya Milli Parklar Bölgesi, Citadelle Laferriere Kalesi & Pic Laferriere Dağı Milli Parkı, Gelee Plaj Bölgesi, Fort Oge Kalesi ve Saut Mathurine & Bassin Zim Şelaleri ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.8.2.1. Wynne Farm, Parc & Macaya Milli Parklar Bölgesi

Haiti Kuşları, bu tropikal ülkede kuş gözlemciliği ve çevre ile ilgili literatürde büyük bir boşluğu doldurmaktadır (Latta, 2010, s. 3). Wynne Farm, Kenscoff dağ kasabasında bulunan muhteşem bir ekolojik koruma alanıdır. Wynne Farm, kendini eğitim yoluyla çevrenin korunmasına adanmıştır. Haiti'nin zengin biyolojik çeşitliliğini korumak ve daha sürdürülebilir bir Haiti inşa etmek amacıyla 1956 yılında inşaat mühendisi Victor Ainsley Wynne tarafından kurulmuştur. Kuş gözlemciliği, yoga, kampçılık, tarım ve arıcılık gibi kapsamlı bir aktivite listesini ziyaretçilere sunmaktadır. 6000 ft yükseklikte olan Wynne Farm Ekolojik Koruma Alanı 30 dönümlük bir alana yayılmıştır ve kuş gözlemciliği için, özellikle yoğun ormanları tercih eden Haiti kuşları için mükemmel bir destinasyondur. Ayrıca, yine bu bölgenin hemen yakınında ekotursitler; Haiti'nin en çok korunan kuş türlerinden bazılarının gözlemlenebildiği alanlarda doğa yürüyüşleri yaparken aynı zamanda Haiti'nin yeşil yaşamını deneyimlemek için mükemmel bir yer olan Parc National La Visite Milli Parkını deneyimleyebileceklerdir.

Ekoturistler, Furcy'den başlayarak parkta ve Seguin'e kadar dik bir parkurdan yürüyebilmektedirler. Oradayken, ekoturistler Furcy'ye geri dönme veya Haiti'nin en güzel şehirlerinden birinde biten güzel bir yürüyüş günü yapan Jacmel'e yürüme seçeneklerine sahip olmaktadır. Bu park, genellikle ülkenin dağ kuşları için nihai sığınak olan bir sığınak olarak tanımlanmıştır. Bu yürüyüşte La Selle Ardiç veya Kırmızı Bacaklı Ardiç gibi türler görülebilir. Parkta yaşayan 74'ün üzerinde kuş türü vardır ve bu da onu kuş gözlemciliği için en iyi yer haline getirmektedir. Bununla birlikte aynı bölgede 1983 yılında kurulan Macaya Ulusal Parkı, Haiti'nin korunan doğal alanlarından biridir. Küresel bir biyoçeşitlilik etkin noktası olarak tanımlanan Macaya, nesli tükenmekte olan ve endemik birçok bitki, kuş ve diğer Haiti vahşi yaşamına ev sahipliği yapmaktadır. Güney Bölümü'ndeki Massif de la Hotte'de, Grand'Anse bölümünün sınırındadır. Bu ulusal rezerv, Antiller Mango ve

Hispaniolan Trogon dahil olmak üzere 220 kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Macaya Ulusal Parkı ayrıca Haiti'deki en güzel manzaralardan bazılarını ve şelalelere (ve Haiti'nin en büyük şelalesi Saut-Mathurine'den çok uzak olmayan) ev sahipliği yapmaktadır (haiti.com, 2022). Bu bölgede ekoturistler ekoturizm çeşitlerinden kuş gözlemciliği, kampçılık, tarım turizmi ve doğa yürüyüşü turizmi yapmaktadırlar.

3.4.8.2.2. Citadelle Laferrière Kalesi & Pic Laferrière Dağı Milli Parkı

Haiti Devrimi'nin Mimari Kalıntıları ve Efsanevi İzlerinden Henri Christophe'un Citadelle Laferrière Kalesi; Peter Minosh Haiti Devrimi ile ilgili en önemli eserlerden biridir. 1811'den 1820'deki ölümüne kadar Haiti'nin ilk kralı olarak hüküm süren Henri Christophe tarafından inşa edilen Citadelle Laferrière kalesidir. Bu kalenin yapımına ilişkin hiçbir arşiv kaydı mevcut değildir. Kale ile ilgili günümüze geriye sadece edebi ürünler ve efsanevi izler vardır (Minosh, 2018, s. 410). Haiti'nin 10.714 mil kare (7.750 kilometrekare) arazisinin iyi bir kısmı dağlardan oluşmaktadır. Haiti, Hawaii büyüklüğündedir ve yürüyüş, dağ bisikleti ve keşif için sayısız seçenek vardır. Yerli Halk tarafından sadece “La Citadelle” olarak bilinen Citadelle Laferrière, Amerika'nın en büyük kalesidir. Haitililer buna dünyanın sekizinci harikası demekteler ve Pic Laferrière dağının zirvesine turistler tarafından çıkıldığında bu durum daha iyi anlaşılmaktadır. Dağ tepesindeki kale deva boyuttadır ve Bonnet a L'Eveque dağının tepesinden yüz otuz metre yükseklikte, deniz seviyesinden ise yaklaşık 3000 fit yüksekliktedir. Citadelle, çevredeki ormanlarla kaplı dağlar, nehirler ve okyanus manzarası üzerinde her yönden eşsiz manzaralara sahip bir bölgedir. Turistler tarihi siteyi keşfetmek için birkaç saat harcayabilmektedir. Ayrıca, ziyaretçiler istilacıları alt etmek için tasarlanmış surları, asma köprüleri, top bataryalarını, gizli geçitleri ve kör köşeleri keşfedebilmektedirler. Pencerelerin ve surların çoğu, Pic Laferrière dağının yan taraflarındaki dik damlalara bakar ve bunun ötesinde, Haiti'nin kuzeyinin muhteşem manzarasını ziyaretçilere sunmaktadır. Citadelle Laferrière, Haiti'nin hem Haitililer hem de ziyaretçiler için en popüler turistik yeridir ve Haiti kültüründe görünür bir gurur kaynağına sahiptir. 5 HTG madeni para ve 100 HTG banknotunda ve çocukların okul ders kitaplarının kapaklarında imzalı üçgen şeklinde bu kalenin

resimleri bulunmaktadır. Citadelle'e giden yol, yakındaki Sans-Souci Sarayı'nın girişinin yakınında başlamaktadır. Burada ziyaretçiler küçük bir ücret ödemesi istenmektedir ve zirveye kadar yerel bir rehber eşlik etmektedir. Ayrıca Sans-Souci'de dağa yürüyüşü yapan turistler için içecekler ve atıştırmalıklar sunan yerel satıcılar bulunmaktadır. Citadelle'nin zirvesine çıkmak için ekoturistlerin iki seçeneği bulunmaktadır. Turistler isterlerse yürüyerek veya 15 ABD Doları karşılığında ata binerek dağın zirvesine çıkma şansı elde edebilmektedirler. Her iki seçenek de aynı derecede doğal ve otantikdir. Her iki seçenekte kendi macera türlerini turistlere sunar. Sans-Souci'den Citadelle'ye giden rota sadece 4 mil (6,5 kilometre) ancak tırmanış 2000 fit (700 metre) üzerinde önemli olduğundan, yürüyüşün iki saatten fazla sürmesi beklenmektedir. Bu nedenle, ekoturistlerin Port-au-Prince veya başka bir yerden uzun bir yolculuktan sonra yürüyüşe çıkmak yerine, Milot veya Cap-Haïtien'de geceleme tercih etmeleri beklenmektedir (haiti.com, 2022). Bu bölgede ekoturistlerin ekoturizm çeşitlerinden kültür turizmi, yayla turizmi, doğa yürüyüşü turizmi, dağcılık turizmi ve atlı doğa yürüyüşü turizmi yapmaları beklenmektedir.

3.4.8.2.3. Gelée Plaj Bölgesi (Tüplü Dalış & Şnorkelli Yüzme ve Ekogastronomi)

Haiti, 11 limana ev sahipliği yapar ve bir dalış ve şnorkelli yüzme cennetidir. Birçoğu popüler tüplü dalış, şnorkelli yüzme ve tekne gezileri olan 17 deniz rezervi vardır. Genel olarak, gemi enkazlarından mercan resiflerine kadar keşfedilecek büyüleyici çeşitlilikte insan ve doğa harikaları var. Güvenlik endişeleri, daha temkinli ziyaretçileri uzak tutarak bölgedeki bazı resiflerin sağlığına katkıda bulunmuş olabilir. Haiti'nin mercan resiflerinin çoğu, Karayipler'deki çevredeki yerleri etkileyen mercan ağartmasından kurtulmuş gibi görünmektedir (Mongabay.com, 2018). Gelée Plajı, hindistancevizi avuçlarına, tebeşir kayalıklarına veya uzaklara doğru yuvarlanan ormanlarla kaplı dağlara kadar yükselen beyaz kum ve turkuaz suya verilen addır. Turistler adanın en değerli koylarından birini veya keşfedilmemiş birçok harikasıdan birini seçebilmektedirler ve buradaki su tüm yıl boyunca sıcaktır. Güney Haiti'de Les Cayes yakınında bulunan Gelée Plajı, Haiti'nin en popüler plajıdır. Bu bölgeye gelen turistler sahil kenarındaki “fritay” tüccarları ve neredeyse su kenarına kadar uzanan tarlalarda otlayan inekleri görme şansı elde etmektedirler. Gelée plajı bölgesi Haiti'deki diğer popüler plajlarla

karşılaştırıldığında, çevresi düz ve açıktır. Pastoral manzaraya rağmen, tropikal olan bu bölgede turistler şnorkelli ve tüplü dalış yapabilmektedirler. Plaj, güney kıyı şeridinin etrafında kilometrelerce kıvrılmaktadır.

Ayrıca, yastıklı kumların eriyerek adanın herhangi bir yerinde - ya da Karayipler'de – bulabilecek en kristal berraklığındaki sulardan bazılarını dönüşmektedir. Bu bölgede yerel halk satıcılarının renkli barakaları bulunmaktadır. Bunların sayısı, Gelee plajının ne kadar popüler olduğunun ve burada deniz ürünlerinin ne kadar iyi olduğunun bir kanıtıdır. Ekoturistler burada ekogastronomi kapsamında Haiti mutfağının genellikle “fritay” olarak adlandırılan kızarmış plantain ve et lezzetlerine ulaşabilmektedirler. Ayrıca, yerel olarak yakalanan deniz ürünlerini deneme fırsatı da bulmaktadırlar. Sahilde yemek için kuyruklar olmaktadır. Geceleri Gelée, kıyıda akşam yemeği için canlı, iyi aydınlatılmış bir mekana dönüştürülmektedir. Geniş olan bulvar, müzik ve yaya trafiği ile dolup taşmaktadır. İnsanlar Gelée'nin yerel lezzeti olan kızarmış plantain ile ızgara balık için sahile akın etmektedirler.

Sahilde sörf alanları da mevcuttur. Birçok turist sörf yapma imkanında da sahip olmaktadır. Her yıl, 15 Ağustos'ta, “Patron Saint” festivali bu bölgede kutlanmaktadır. Haiti'nin her yerinden ve diasporadan binlerce insan şenliklere katılmak için bölgeye akın etmektedir. 15 Ağustos Cuma gününe denk gelirse, bazıları kalış sürelerini tüm hafta sonuna kadar uzatmaktadır. Festival boyunca şehrin her çatısından, kaldırımından ve ön kapısından müzik duyulmaktadır. Çocuklar için pek çok aktivite yapılmaktadır. En ünlü aktivite ise; Gelée'de yetişkinlerin ve çocukların bir araya geldiği uçurtma yapma ve uçurtma yarışmasıdır. Turistlerin ilgisini çeken bu festivale katılım oldukça yüksektir (visithaiti.com, 2022). Gelée Plajı bölgesinde ekoturistler ekoturizm çeşitlerinden; festivalden dolayı kültür turizmini, su altı dalış turizmini, sportif olta balıkçılığı turizmini ve ekogastronomi (yemek) turizmini deneyimleme şansına sahip olmaktadır.

3.4.8.2.4. Fort Ogé Kalesi

UNESCO 1698 tarihli tarihi Haiti şehri Jacmel'i desteklemeye karar vermiştir. Haiti yeniden inşa edilirken, UNESCO'nun restorasyon projesinin ön

saflarında yer alması, bu kültürel ve tarihi merkezin enkazdan yükselmesine yardımcı olmak içindir. Sanat, şehrin sakinlerinin kimliğini şekillendiren, tarihi ve çeşitliliği yansıtmaktadır. Jacmel şehri ve etrafındaki tarihi eserler yeniden inşa edildiğinde; Jacmel'in kaynakları ve varlıkları ve kasabanın etrafındaki alan, belki de her zamankinden daha fazla, tüm Haiti'ye fayda sağlayacaktır. Jacmel ve bölgesi halkı, tüm yaşadıklarına rağmen dinamik ve yüksek motivasyonludur (Hadjadj, 2010, s. 118). Jacmel'in yaklaşık bir saat doğusunda yer alan Fort Ogé , Cap Rouge gibi diğer tarihi simge yapıların yanı sıra Bassin Bleu , Raymond le Bains plajı ve büyüleyici balıkçı köyü Marigot gibi diğer Haiti destinasyonlarına yakın bir konumdadır. Haiti'nin köle sahibi sömürgeci üst sınıftan bağımsızlığını ele geçirdiği sıralarda, Jean-Jacques Dessalines gibi direniş liderleri, Fransızların geri dönüp adayı geri almaya çalışması durumunda daha önceden kurtarılmış toprakların her tarafında yeni özgürlüğüne kavuşmuş insanlara güvenli bir sığınak sağlamak ve karşı saldırıları caydırmak için kale inşa edilmesini emretti. Fort Ogé, adını en popüler Haitili devrimcilerden biri olan Vincent Ogé'den almıştır. Fort Ogé, 2010 depreminden zarar görmemiştir (visithaiti.com, 2022). Bu kale özellikle ekoturizm çeşitlerinden kültür turizmi kapsamında turistler tarafından ziyaret edilmektedir.

3.4.8.2.5. Saut Mathurine & Bassin Zim Şelaleleri Bölgesi

Haiti'nin Güney sahili keşfedilmeyi bekleyen gizli hazinelerle doludur ve Saut-Mathurine, Haiti'nin en büyük şelalesidir. Ayrıca, Saut-Mathurine şelalesi yerel halk tarafından Gizli bir dünya olarak adlandırılır. Batıdaki Les Cayes kentinden arabayla 40 dakikalık mesafedeki şelale, Mayıs ve Haziran aylarında en göz alıcıdır ve ayrıca macera sever turistler için aynı zamanda oraya giden yolun en maceralı olduğu zamandır. Yağışlı mevsimde Saut Mathurine şelalesini besleyen Cavaillon nehri güçlü bir şekilde akar. Ocak ayında - Haiti'nin en kurak ayı - hiç akıyor olabilir, ancak havuz hala yüzmek için muhteşem bir yerdir ve orman manzarası yağmurlar sırasındaki kadar gür ve dramatiktir. Havuzun yarısına erişilebilir - diğeri orman ağaçları, asmalar ve yosunlarla dolu pürüzlü kayalıklardır. Şelalenin uzak ucunda, su havuzun kenarından akar ve vadi boyunca devam eden akıntılar haline gelir. Dağ geçidinin sırtları, şelalenin sesiyle harmanlanan egzotik kuş şarkılarıyla doludur ve yüksek yerli ormanlarla dolup taşmaktadır. Erişilebilir tarafta, düşmeden

su kenarına yaklaşmayı kolaylaştırmak için Arnavut kaldırımlı bir çıkıntı vardır. Saut Mathurine şelalesi yüzmek için harika bir yerdir.

Aynı zamanda, Saut Mathurine Yolu asfaltsız ve engebeli olduğu için ve oraya gitmek için turistlerin 4x4 Off-road Jeep'lere ihtiyaçları olmaktadır. Engelibeli sürüş macera sever turistler için oldukça ilgi çekicidir. Turistler Les Cayes'de 4x4 Jeep'leri kiralayabilirler. Eğer engebeli yollarda araba kullanmaya alışkın değillerse, profesyonel araba şirketinin deneyimli Off-road sürücülerıyla bu macerayı deneyimleyebilirler (haiti.com, 2022). Bassin Zim'in merkezinde yer alan Bassin Zim şelalesi ise aşağıdaki suya dikey olarak düşen tipte değil de, bunun yerine, dağın yamacından aşağı doğru akan ve geniş bir havzaya dönüşerek dünyanın en güzel manzaralarından birini yaratan şelaledir. Havzalardan şelalenin tepesine kadar uzanan bir yol bulunmaktadır. Turistler zirveye ulaşabilir ve havuza serbest dalış yapan deneyimli Haitilileri izleyebilirler. Yerel Halkın büyük bir kısmı ölümden sonra “iyi” veya “saf” ruhların kutsamalarını almak için Bassin Zim'e gittiğine inanmaktadır. Kolonizasyondan önce adada yaşayan Taíno Kızılderililerinin havzalarda ve bölgede bulunan mağaralarda bol miktarda hazine sakladıkları efsanesi turistlere anlatılmaktadır. “Ortabatı Haiti” olarak adlandırabileceğimiz topraklar genellikle kurak mevsimlerde kavrulur ve yağışlı suların altında kalır - doğanın gücünün güçlü bir şekilde hissedildiği değişken bir manzardır. Bassin Zim'e yaklaştıkça kuru yol sertleşir ve çimenler daha yeşil olur. Bassin Zim Şelalesine Giriş turistler için 250 HTG (3 USD'den az) ve yerel halk için 50 HTG'dir. Ekoturistler için Bassin Zim'in bazı bölümlerine gitmek zor olabilir ve yerel bir rehber tutmaları önerilmektedir. Özellikle de serbest dalış (atlama) yapmayı planlayan turistler için yerel rehberlerden ve yerel dalış yapan deneyimli insanlardan yardım almaları istenmektedir. Bir rehber bulmaya gelince ise yerel halkın birçoğu bu işi yaptığı için rehberlerin turistleri bulması çok kolaydır. Başlamadan önce rehber ile bir fiyat pazarlığı yapılması gerekmektedir. Ortalama 250 ila 500 HTG makul bir fiyat olarak görülmektedir (haiti.com, 2022). Turistler için bu bölge özellikle trekking (doğa yürüyüşü), serbest dalış (su altı dalış turizmi) ve Jeep Safari & Off-Road turizmi için mükemmel bir destinasyon olarak bilinmektedir.

3.4.9. Jamaika

Karayip Topluluğuna 1 Ağustos 1973’de üye olmuştur. Odun ve Su Ülkesi olarak da bilinir. 1962’de bağımsızlığını ilan etmiştir. Alanı 10.991 km²’dir. Başkenti Kingstondur. Nüfusu 2.687.200’dir. Para birimi Jamaika Dolarıdır (caricom.org, 2021). Jamaika, Karayip Denizi’nde yer alan ve yaklaşık 3 milyon nüfusa sahip bir ada ülkesidir. Devlete ait işletmeler ve özel sektör işletmelerinden oluşan karma bir ekonomiye sahiptir. Bu bağlamda, Jamaika ekonomisinin ana sektörleri arasında tarım, madencilik, imalat, turizm, finans ve sigorta hizmetleri bulunmaktadır. Son otuz yılda Jamaika ekonomisi, tarıma yönelik ekonomiden, ülkenin önde gelen yabancı geliri olan turizm ve madencilığe odaklanan daha hizmet odaklı bir ekonomiye geçti. Jamaika’daki turizm sektörü en hareketli sektörlerden biridir ve diğer komşu ülkelerden gelen rekabete rağmen yatırımcıları çekmeye devam etmektedir (Hayali, 2021, s. 229). Jamaika Karayip Topluluğu ülkeleri arasında turizmden en çok gelir elden ülkelerin başında gelmektedir.

3.4.9.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi:



Harita 3.10. Jamaika Haritası

(Kaynak: <https://www.worldatlas.com/maps/jamaica>. Erişim Tarihi: 10.11.2021).

Jamaika, Küba Adası'nın güneyinde, Büyük Antiller diye geçen adalarda bulunmaktadır. Konumu karayiplerin, karayip denizindeki, Küba'nın güneyindeki bir adadır. Coğrafi konumu, 18.15 kuzey enlemi, 77.30 batı boylamında bulunmaktadır. Haritadaki konumu, Orta Amerika ve Karayiplerdir. Yüzölçümü, 10.990'dır. Sahil şeridi, 1.022'dir. İkliminde, tropikal; sıcak, nemli hava etkindir, iç kısımlarda ılıman iklim görülür. Arazi yapısı, arazisi çoğunlukla dağlıktır, kıyıda dar ovalar vardır. Deniz seviyesinden yüksekliği; en alçak noktası, Karayip denizi 0 m, en yüksek noktası, mavidağ 2.256 m'dir (cografya.gen.tr, 2021). Adayı ilk kez 1494'te gören Christopher Columbus, bu bölgeye Santiago adını vermiştir, ancak Jamaika'nın veya Xaymaca'nın orijinal yerli adı daha sonra devam etmiştir. Columbus, onu "gözlerin gördüğü en güzel ada" olarak kabul etti ve birçok gezgin onu hala Karayipler'deki en güzel adalardan biri olarak görmektedir. Adanın çeşitli İspanyolca, Fransızca ve İngilizce yer adları, sömürge tarihinin kalıntılarıdır. Halkının büyük çoğunluğu, Avrupalı sömürgeciler tarafından getirilen kölelerin soyundan gelen Afrika kökenlidir. Jamaika, 1962'de Birleşik Krallık'tan bağımsız hale geldi, ancak İngiliz Milletler Topluluğu üyesi olmaya devam etmektedir (britannica.com, 2022). Jamaika, Karayip Denizi'nde yer alan ve yaklaşık 3 milyon nüfusa sahip bir ada ülkesidir. Devlete ait işletmeler ve özel sektör işletmelerinden oluşan karma bir ekonomiye sahiptir. Bu bağlamda, Jamaika ekonomisinin ana sektörleri arasında tarım, madencilik, imalat, turizm, finans ve sigorta hizmetleri bulunmaktadır. Son otuz yılda, Jamaika ekonomisi tarım odaklı olmaktan çıkıp, ülkenin önde gelen yabancı geliri olan özellikle turizm ve madencilığe odaklanan daha hizmet odaklı bir ekonomiye geçti (Hayali, 2021, s. 230). Bu geçiş ile beraber ekoturizm faaliyetlerinin de turizm sektörü içinde önemli bir yer aldığı görülmektedir.

3.4.9.2. Jamaika'da Ekoturizm Destinasyonları

Jamaika'nın olağanüstü güzelliği, ekolojik ve kültürel çeşitliliği, ziyaretçilere benzersiz ve otantik bir deneyim sunmaktadır. Doğa ve kültür temelli turizm deneyimleri genellikle normal turist rotasının dışında bulunmaktadır. Uzun, çeşitli kumlu plajları ve birinci sınıf resifleri ile Jamaika, sürekli olarak Karayipler'deki en iyi seyahat noktalarından biri olarak gösterilmektedir. Jamaika çok erken bir tarihte

turizmle ilgili olarak çevreye duyarlı olma ihtiyacını fark etmiştir. Bu nedenle adadaki birçok cazibe merkezi macera ve doğal güzelliği sorumlu seyahat ile birleştirmektedir. Adada 200'den fazla korunan alan ve sahil boyunca deniz parkları kurulmuştur. “Odun ve Su Ülkesi” olarak tanımlanan Jamaika, kumsalları, yemyeşil bitki örtüsü, ve çok çeşitli yaban hayatı doğal cazibe merkezleri ile dünya çapında ünlü bir ülke olarak tanımlanmaktadır. Jamaika'daki ekoturizm, onu Karayipler'de ziyaret edilecek en popüler adalardan biri haline getirmeye yardımcı olmaktadır.

Adanın en popüler turistik mekanlarının çoğu, çoğunluğu çevre dostu olan Jamaika'nın güzel ortamından yararlanmaktadır. En popüler cazibe merkezlerinden bazıları şunlardır: Dunn's River Falls ziyaretleri; Mavi ve John Crow Sıra Dağları; Kahve Tarlaları; James Bond yazarı Ian Fleming'in eski evi olan Goldeneye; oyun yazarı Sir Noel Coward'ın eski evi Firefly ekoturizm ile ünlü destinasyonlardır (gcjamaica.com, 2021). Son birkaç yılda turizm sektörü, Ada ekonomisine büyük katkı sağlayan Marriott International, AM Resorts, Sandals ve Gran Bahia Principe gibi pazar liderleri dahil olmak üzere yüksek düzeyde DYY çekti. Turizm endüstrisinin büyüklüğü “Do Business Jamaika”ya göre 2018 itibarıyla 1,2 milyar ABD Doları değerindedir ve 2018 yılında ülkenin GSYİH'sine 852.6 milyon ABD Doları katkıda bulunmaktadır. Konaklama, Eğlence ve Spor Turizmi, Ekoturizm dahil turizm sektörü cazibe merkezleri ve tatil köyleri, Medikal ve Sağlık Turizmi, Kumarhane ve Devremülk tatil mülkiyeti, birçok yatırım fırsatına sahiptir ve hükümetin ulusal teşvikleri ve diğer programlar aracılığıyla turizm sektörü önemli miktarda doğrudan yabancı yatırım çekmektedir.

Bu bağlamda, yatırımcılara cazip mali faydalar sağlamak amacıyla JAMPRO tarafından yürütülen Jamaika Hükümeti teşvikleri, mevzuata derinden yerleşmiştir. Bu teşvikler arasında Torba Vergi Teşvikleri, Özel Ekonomik Bölge ve Genel Müdürlük operasyonu için Vergi İndirimi yer almaktadır (Hayali, 2021, s. 232). Jamaika'da ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. Dunn's River Şelalesi ve Milli Parkı, Blue & John Crow Dağları Bölgesi, Goldeneye & Firefly Evi ve Martha Brae Nehri Rafting Köyü ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.9.2.1. Dunn's River Şelalesi ve Milli Parkı

Jamaika'daki turizm sektörü de son on yılda uluslararası turizm gelirlerinde bir artış yaşadı ve bu artış 1995'ten 2017'ye kadar arttı. 2017'de Jamaika'nın uluslararası gelirlerinde yaklaşık 3 milyar ABD Doları (milyar) vardı. Bu durum turizmin ne kadar hayati olduğunun altını çizmektedir. Turizm sektörü Jamaika'da ekonomik büyümenin itici gücünü nasıl oluşturduğu göstermektedir (Hayali,2021, s. 240). Dünyaca ünlü Dunns River Falls, turistik Ocho Rios kasabasında yer almaktadır. Dunns Nehri plajının göz alıcı sahili, bu sitenin birçok cazibe merkezinden sadece biridir. En batıdaki sahilde küçük hendekler oluşturan küçük bir tatlı su akıntısı vardır. Beyaz yumuşak kum bu konumu karakterize eder ve yaklaşık 214 metre uzunluğundadır. Suyu kanalizasyon yapmak ve cazibenin bir parçası olarak birleştirmek için küçük bir seyyar havuz hükümet tarafından inşa edilmiştir. Bitki örtüsü olarak ise; Badem, Ekmek Meyvesi, Sahil Mahoe, Deniz Üzümleri, Kırmızı Huş, İspanyol Karaağaç, Hindistan Cevizi, Yalpaze Palmiyesi ve Yeşil Dügme Odunu içermektedir. Turistler için plaj yüzmek, sığ sularda yürümek, plaj futbolu ve plaj voleybolu oynamak, zip-astar aktivitesi yapmak ve ünlü Dunn Nehri şelalelerine tırmanmak için uygundur. Plajda bir günden fazla vakit geçirmek isteyen ziyaretçiler, Ocho Rios kasabasını keşfedebilmektedirler. Yakınlarda Dolphin Cove, Mystic Mountain, ve Sandals Golf Club gibi çeşitli cazibe merkezleri bulunmaktadır. Whalers ve Oceans 11 Seafood Restaurant gibi yerel lezzetlere ulaşılabilen lokantalar da turistlerin ilgisini çekmektedir (nepa.gov.jm, 2020). Bu bölgede ziyaretçiler turizm çeşitlerinden golf turizmi, ekogastronomi turizmi, bitki (botanik) inceleme turizmi ve su altı dalış turizmi yapabilmektedirler.

3.4.9.2.2. Blue (Mavi) ve John Crow Dağları

Karayip Adaları için yüksek oranda endemik bitki türleri, özellikle likenler, yosunlar ve bazı çiçekli bitkiler ile bir biyolojik çeşitlilik etkin noktasıdır. Mavi Dağlar ve John Crow dağları arasındaki iki aralık, adanın toplam kara kütlesinin yaklaşık %20'sini kaplar ve Karayip Bölgesi'ndeki biyolojik çeşitlilik açısından önemleri ile tanınmaktadır. Bölgede rakım 850m ile 2.256m arasında değişmektedir. Yüksek rakım, engebeli arazi ve mülkün dağlarının kuzey ve güneye bakan yamaçları, Mavi Dağların üst dağ ormanı (1.000 m'nin üzerinde) ve John

Crow'da dokuz ekolojik topluluk ile çok çeşitli habitat türleri ile sonuçlanmıştır. Bunlar, bromeliad'lar ve nesli tükenmekte olan ağaç türleri ile derin bir asidik humus tabakası ile karakterize edilen eşsiz bir Mor Ridge Ormanı'nı içerir. 1.800 m'nin üzerinde, Mavi Dağların bitki örtüsü daha bodurdur ve bazı türler bu rakımlarla sınırlıdır. 2.000 m'nin üzerinde orman, sarkan yosunlar, eğrelti otları ve minik orkideler de dahil olmak üzere epifitlerle yoğun bir şekilde kaplı ağaçların bodur ve budaklı görünümünden dolayı Elfin Ormanı olarak bilinir. UNESCO tarafından 2008 yılında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Temsili Listesi'ne kaydedilerek tanınan yaşayan gelenekler, fikirler ve inançlarla olan ilişkisini olağanüstü bir şekilde aktarmaktadır. Blue ve John Crow Dağları, amfibi, kuş ve memeli türleri için önemine bağlı olarak, dünyanın en yeri doldurulamaz koruma alanlarından biriyle örtüşmektedir. Mülk, küresel olarak önemli kuş türü popülasyonlarına ev sahipliği yapıyor ve Jamaika Endemik Kuş Alanının önemli bir bölümünü temsil ediyor. Petchary (*Tyrannus domenciensis*), Bicknell ardıc kuşu (*Catharus bicknellii*) ve Swainson ötleğen (*Limnothlypis swainsonii*) gibi çok sayıda göçmen kuşun yanı sıra sınırlı sayıda tür için önemlidir. Blue ve John Crow Dağları Milli Parkı sınırları içinde kaldığı ve parkın Koruma Bölgesi ile uyumlu olduğu ve imar sistemi içinde en katı koruma seviyelerini sağladığı için yasal olarak iyi korunmaktadır (UNESCO, 2021). Bu bölge kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşü, bitki (botanik) inceleme, foto Safari ve Dağcılık turizm çeşitleri için önemli bir konumdur.

3.4.9.2.3. Goldeneye ve Firefly Evi

1948'de Noël Coward, yakınlardaki Ian Fleming'in "Goldeneye" evinde tatil yaparken Jamaika'ya hayran olduğu bilinmektedir. Kıyı boyunda kendi evini almaya karar veren Coward, daha sonra "Mavi Liman" adını vereceği deniz manzaralı araziye satın aldı ve inşa etti. Sonraları ana evi genişletti, geniş arazide üç misafir kulübesi ve kıyıda güzel bir yüzme havuzu inşa ettirdi. Blue Harbour kısa sürede Coward'ın arkadaşları için ünlülerin uğrak yeri haline geldi. 1978'de Coward'ın yakın arkadaşı Graham Payn, Firefly'ı Jamaika Ulusal Miras Vakfı'na verdi. Sonraki yıllarda, ne yazık ki, Firefly bakıma muhtaç hale geldi ve sonunda Chris Blackwell (annesi Blanche, Coward'ın Jamaika'da iyi bir arkadaşıydı) mülkü satın aldı ve eski ihtişamına kavuşturdu. Chris Blackwell hala mülkün sahibidir ve bakımını mali

olarak desteklemektedir. Evin içeriğinin çoğu Jamaika Ulusal Miras Vakfı ve Noel Coward Malikânesine aittir. Bu ev Jamaika'nın Kuzey Sahilinin en muhteşem manzarasına sahip olarak bilinmektedir. Turistler burada Noel Coward heykelinin yanında durup bir fotoğraf çektirmektedirler. Turu yaptıktan ve Coward'ın hayatı hakkında daha fazla şey öğrendikten sonra, yaz akşamlarında bölgede bulunan ateş böcekleri ortaya çıkmakta ve bu turistler için unutulmaz anlara tanıklık etmelerini sağlamaktadır (jamaica.com, 2021). Bu bölge kültürel turizm için önemli bir konumdadır.

3.4.9.2.4. Martha Brae Nehri Rafting Köyü

Martha Brae Rafting Köyü, bambu raft deneyiminin girişindeki biniş alanına verilen isimdir. Köy, at nalı şeklindeki bir adacık üzerinde yeşil bakımlı çimenler ile 6 dönümlük bir alana yayılmaktadır. Nehir cazibesine ek olarak, mekan bütünsel bir bahçeye, manzaralı piknik alanlarına, yüzme alanına ve turistler için uygun hediyelik eşya alışverişi için hediyelik eşya dükkanlarına sahiptir. Ayrıca, şifalı ve iyileştirici güçleri ile ünlü doğal ürünlerle dolu “Bayan Martha'nın Bitki Bahçesi” de bu köydedir. Birleştirilmiş bambu salları, yaklaşık bir saat boyunca sakin nehrin 3 millik bir bölümünde yavaşça yüzmektedirler. Ekoturistler; rengârenk çiçeklerle bezeli çift kişilik bir tahtın üzerinde oturmaktadırlar. Martha Brae Nehri raftinginin yıllar boyunca Kraliçe II. Elizabeth, Spike Lee, Kenny Rodgers, Johnny Cash ve ev sahibi Olimpiyat şampiyonu Usain Bolt dâhil birçok ünlü şahsiyete ev sahipliği yaptığı söylenmektedir.

Her sal tipik olarak iki yetişkin ve muhtemelen en fazla iki çok küçük çocuğu barındırabilmektedir. Eşsiz bir romantik gezi ya da rahatlatıcı bir aile gezisi arayan ekoturistler için uygun bir aktivitedir. Nehir kıyılarını çevreleyen yükselen ağaçlar, asılı tropik meyveler taşır ve vahşi yaşamı barındırır. Egzotik kuş sesleri ve ağaçkakanların üstten yaptığı sondajlar, muhtemelen suyun gürültüsünü kesebilecek seslerdir. Ayrıca, Good Hope arazisindeki Chukka Adventures Parkı bu bölgede bulunmaktadır. Ekoturistler için büyük bir zip-line hattı vardır. Salda bulunan yerel halktan olan rehber Martha Brae Nehri efsanesini tursitler ile paylaşmaktadır ve yerel doğal unsurlara dikkat çekmektedirler. Rafting boyunca ekoturistler dekoratif olarak oyulmuş su kabağı kaseleri ve ahşap oyma hediyelikleri yerel halkların oluşturduğu

nehir üzerindeki pazarlardan alabilme imkanına sahip olmaktadır (jamaica.com, 2021). Özellikle bu bölge ekoturizm çeşitlerinden Akarsu-Rafting turizmi için çok önemli ve ünlü bir bölgedir.

3.4.10. Montserrat

Montserrat, Karayipler'deki St. Kitts ve Nevis, Antigua ve Barbuda'nın yanı sıra Guadeloupe ile çevrili Leeward Adaları'ndan biridir (Cabey, 2022, s.114). Karayip Topluluğuna 1 Mayıs 1974'de üye olmuştur. Zümrüt Adası olarak da bilinir. Alanı 103 km²'dir. Başkenti Brades'dir. Nüfusu 4.932'dür (caricom.org, 2021). Montserrat Karayip Topluluğuna üye olan diğer ülkeler gibi doğal afetlerden olumsuz etkilenen ada devletidir.

3.4.10.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3. 11. Montserrat Haritası

(Kaynak: <https://www.infoplease.com/atlas/caribbean/montserrat-map>. Erişim Tarihi: 11.11.2021).

Montserrat, 11 mil (18 km) uzunluğunda ve 7 mil (11 km) genişliğindedir. Adanın engebeli volkanik manzarası, yerel olarak “ghauts” olarak bilinen dar vadiler ve geçitler tarafından kesilen Silver Hills, Center Hills ve Soufrière Hills olmak üzere üç dağlık alan tarafından şekillendirilmiştir. Kuzeydeki Silver Hills ve Center Hills daha yüksek rakımlarda ormanlıktır, ancak daha yumuşak alt konturlarında ikincil çalılıklardan oluşmaktadır. Lucky Zirvesi, Soufrière Tepeleri, Montserratian tarihindeki ilk volkanik patlamaların manzarayı önemli ölçüde değiştirdiği 1990'ların ortalarına kadar adanın en yüksek noktası olan 915 metreydi. Temmuz 1995'te, Soufrière Tepeleri'ndeki volkanik kubbelerin dönüşümlü olarak büyüdüğü ve çöktüğü bir dizi patlama başladı. Patlamalar sonrası, haziran 1997'de 19 kişi öldü ve o yılın Aralık ayının sonunda, yaklaşık 2,7 mil kare (7 km kare) orman, tarım arazisi ve köy, volkanik bir patlamanın ardından enkaz ve piroklastik akıntıyla dümdüz oldu. Küçük Antiller zincirinin bir parçası olan armut biçimli ada, kısmen İrlanda kökenli büyük insan nüfusu nedeniyle “Karayiplerin Zümrüt Adası” olarak bilinmektedir. Montserrat, Antigua'nın yaklaşık 27 mil (43 km) güneybatısında ve Guadeloupe'nin yaklaşık 30 mil (50 km) kuzeybatısında yer almaktadır. Güneybatı kıyısındaki Plymouth, volkanik patlamaların kasabanın çoğunu ve adanın en muhteşem bitki örtüsünü tahrip ettiği 1997 yılına kadar başkent ve tek giriş limanıydı. Hükümet faaliyetleri daha sonra adanın kuzeybatı kesimindeki Brades Malikanesi (genellikle Brades olarak adlandırılır) ve komşu bölgelere taşındı. Fiili sermaye böylece Brades'in içinde ve çevresindedir.

1493 yılında Kristof Kolomb tarafından görülüp isimlendirilen Montserrat, Afrika, Kuzey Amerika ve Avrupa etkilerinin zengin bir karışımıdır. Fiziksel ve insani manzaraları, adayı kuşatan bir dizi doğal afet tarafından hırpalanmış ancak yok edilmemiştir (britannica.com, 2021).

Montserrat toplumu, cömert konukseverlikleri, geleneksel yemekleri, aile ile yakın ilişkileri, ayrıca müzik, geleneksel dans ve halk hikâyeleri aracılığıyla kültürel ifadeler sergiler (Cabey, 2022, s. 114). Bu çok renkli toplum hayatı turistler için ilgi çekicidir. Montserrat Karayip Topluluğuna üye olan diğer ada devletleri gibi

turizmden büyük beklentisi olan ülkelerden birisidir. Özellikle, Volkanik Patlamalardan sonra oluşan bölgelerde ekoturizm faaliyetleri yapılmaktadır.

3.4.10.2. Montserrat'ta Ekoturizm Destinasyonları

Küçük ada devletleri veya bağımlı ülkeler, gelişmemiş durumlarının üstesinden gelmek için bir strateji olarak giderek artan bir şekilde uluslararası kitle turizmine yöneldiler. Ancak bu sektöre yönelik eleştirilerin artması alternatif turizme olan ilgiyi artırmıştır. Karayip adası Montserrat, adanın doğal güzelliğine, biyolojik çeşitliliğine ve tarihi/kültürel özelliklerine dayalı bir ekoturizm stratejisi uygulamak için iyi bir konuma sahiptir. Bu, düşük yoğunluklu konut turizmini vurgulayan zaten geleneksel olmayan bir turizm ürününü artıracaktır. Şu ana kadar ekoturizm yönünde çok az somut girişimde bulunulması sorun teşkil etmemektedir, çünkü herhangi bir turizm türünün doğasında var olan riskler göz önüne alındığında dikkatli bir planlama yapılması tavsiye edilmektedir (Weaver,1995, s. 593). Yanardağ patlamaları ve bu doğal felaketten sonra, Montserrat adasında yaşayanlar, hükümet ve Turizm Kurulu, bir felaket senaryosundan yola çıkarak turizm pazarlaması yapmaktadırlar (Skinner, 2018, s. 3). Ukrayna Çernobil Faciası ve Pompeii Yanardağı Patlamasından yola çıkılarak Montserrat'da bir turizm pazarlaması yapılmaktadır. Montserrat'da ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. Soufriere Volkanik Tepeler (Karayiplerin Pompeiisi "Plymouth" olarak da bilinen) Bölgesi, Soldier Ghaut Petroglif Doğa Yürüyüşü Bölgesi ve Yarasa Mağarası ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.10.2.1. Soufriere Volkanik Tepeler (Karayiplerin Pompeiisi: Plymouth)

Bölgesi

1995' yılında Volkanik patlama başladığından beri, Montserrat'taki Soufrière Hills yanardağı, beş fazlı magma ile karakterize edilmiştir. 2010'dan beri püsküren yüzey aktivitesinin olmamasına rağmen, yanardağ; devam eden gaz çıkışı ve tüm Montserrat adasının şişmesi şeklinde huzursuzluk belirtileri göstermeye devam etmektedir (Neuberg, 2022, s. 425).

Soufrière Hills Volkanı, kubbe oluşturma patlamaları ile karakterize bileşik bir yanardağdır. Halen devam eden patlamadan önceki son büyük patlamasının

yaklaşık 400 yıl önce olduğu düşünülmektedir. Mevcut patlama 1995 yılında başlamıştır ve günümüze kadar devam etmektedir. Adanın üçte ikisi yaşanmaz hale geldi ve nüfusun %50'den fazlası İngiltere, ABD ve Kanada'ya göç etmeyi seçmiştir. Burayı ziyaret eden turistler, bulut örtüsünün izin verdiği güvenli noktalardan zirvenin nefes kesen manzarasının keyfini çıkarabilmektedirler. Bu bölgede bulunan terk edilmiş Plymouth kasabası, Amerika'daki tek volkanik gömülü kasabadır ve bu bölge turistler için Montserrat'ın cazibe merkezidir. Hayalet kasaba hissi, ürkütücü sessizliği, hayvanların ve kuşların yokluğu ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Bu merkezde turistleri etkileyen duygulardan en dokunaklı olanı kasaba halkının geride bıraktığı eşyalardır (işletmelerde; daktilolar, faturalar ve kırtasiye malzemeleri; evlerde – eskiyen oyuncaklar, beşikler, kitaplar, giysiler). Soufriere Volkanik Tepeler (Plymouth) Bölgesine yalnızca sertifikalı bir tur rehberi ile erişilebilmektedir (visitmontserrat.com, 2021). Bu bölgede turistler doğa yürüyüşü turizmi ve fotoğrafçılık aktivitesini yapabilmektedirler.

3.4.10.2.2. Soldier Ghaut Petroglif Doğa Yürüyüşü Bölgesi

Montserratta ziyaretçilerin en çok ilgisini çeken bölgelerden birinin keşfi 2016 yılında oldu. “Soldier Ghaut” Yolu'ndaki yürüyüşçüler, Montserrat'ta bilinen ilk insanlara, Kızılderililere ait olan Petroglifleri keşfetti. Kayadaki bu işaretlerin arkeologlar tarafından 1000 ila 1500 yıllık olduğu düşünülmektedir (visitmontserrat.com, 2021). Ocak 2016'da, adanın kuzeybatısında derin bir şekilde oyulmuş bir su yolu olan Soldier Ghaut'taki yürüyüşçüler, neredeyse dikey bir volkanoklastik tuf duvarına oyulmuş dokuz petrogliftten oluşan bir panele rastladılar. Kısa bir süre sonra petroglifler, Montserrat projesinde Araştırma ve Peyzaj Arkeolojisi (SLAM) tarafından belgelendi. Daha sonra Ocak 2018'de, ghaut'un karşı tarafındaki kaya duvarından ayrılan büyük bir kaya levhası üzerinde ek bir petroglif tespit edildi. Montserrat National Trust'ın (MNT) daveti üzerine ve Avrupa Birliği fonuyla, Susana Guimarães ve Christian Stouvenot, sahada daha ileri çalışmalara yardımcı olmak için 2018'de Montserrat'a gitti. Bölgede; gelişmiş aydınlatma koşulları altında fotogrametrik dokümantasyon ve fotoğrafçılık gerçekleştirdiler (Cherry, 2021, s. 425). Bu doğa yolunun keşfi Montserrat için yeni

bir turizm fırsatı sunmuştur. Doğa yürüyüşü turizmi ve kültür turizmi bu bölgede yapılmaktadır.

3.4.10.2.3. Yarasa Mağarası

Little Bay bölgesinden yarasa mağarasının bulunduğu bölgeye Montserrat adasının tek beyaz kumlu plajını keşfetmek için ziyaretçiler isterlerse yüzebilirler veya 30 ila 50 dakikalık bir doğa yürüyüşü ile mağaraya ulaşabilmektedirler. Mağaranın olduğu bölge mercan ve resiflerin oluşturduğu doğal güzellikleri barındırmaktadır. Ziyaretçilere şnorkelle yüzme imkanı sağlayan zengin mercan ve deniz yaşamı bölgede bulunmaktadır. Ekoturistler buradan profesyonel yerel bir tur rehberi ile meyve yiyen yarasalar kolonisinin olduğu noktaya ulaşabilmektedirler. Bu destinasyonda; iki mağaraya bölünmüş binlerce yarasa sergilenmektedir (oecs.org, 2021). Bu bölge mağaracılık, su altı dalış turizmi (şnorkelle dalış), foto-safari ve doğa yürüyüşü turizmi için önemli bir konumadır.

3.4.11.Saint Kitts ve Nevis

Saint Kitts ve Nevis, Karayipler'de iki ayrı adadan oluşan ve tek uluslu bir devlettir (Baker, 2022, s. 8). Karayip Topluluğuna 26 Temmuz 1974'de üye olmuştur. Batı Hint Adaları Ana Kolonisi olarak da bilinir. Alanı 269 km²'dir. Başkenti Basseterre'dir. Nüfusu 54.000'dir. Para Birimi Doğu Karayip Dolarıdır (caricom.org, 2021). Saint Kitts ve Nevis sakinlerinin bazıları adalarındaki turizm gelişiminin hızı ve yönü hakkında benzer algıları paylaşmışlardır. Ancak, turizmin etkilerine ilişkin algılarında önemli farklılıklar vardır. Nevis sakinleri, Saint Kitts sakinlerinden daha fazla şekilde turizmin ekonomik faydaları hakkında olumlu algılara sahiptirler. Ayrıca kara tabanlı turizmin kruvaziyer turizminden daha olumlu baktıkları bilinmektedir (Baker, 2022, s. 9). Saint Kitts ve Nevis ekonomisinde turizme önem veren iki adadan oluşan bir ulus devlettir. Gelişmekte olan devletler kategorisinde olan Saint Kitts ve Nevis için ekoturizm faaliyetleri önemli bir yer tutmaktadır.

3.4.11.1 Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3.12. Saint Kitts and Nevis Haritası

(Kaynak: <https://www.worldatlas.com/maps/saint-kitts-and-nevis>. Erişim Tarihi: 21.10.2021).

Saint Kitts ve Nevis, resmi olarak Saint Kitts ve Nevis Federasyonu, ayrıca Saint Christopher ve Nevis olarak da bilinmektedir. Doğu Karayip Denizi'ndeki Küçük Antiller'in iki adasından oluşan bir ada devletidir. Birleşik alanları 104 mil karedir (269 km kare). Saint Kitts 23 mil (37 km) uzunluğunda ve 5 mil (8 km) genişliğinde, oval şekildedir ve 68 mil kare (176 km kare) alana sahiptir. Merkezin aşağısındaki volkanik dağlık bir sırt, güneydoğudaki bir ovanın etrafında yarım daire oluşturmaktadır. Ormanlık kraterinde bir göl bulunan Liamuiga Dağı (eski adıyla Misery Dağı), en yüksek noktadır (3.792 fit [1156 metre]). Toprak hafif ve gözeneklidir. Plajların çoğu siyah volkanik kumlardan oluşmaktadır. Ada iyi sulanmaktadır ve verimlidir. Yazları ılık ve kışları biraz daha soğuktur. Ortalama yaz sıcaklığı yaklaşık 86 °F (30 °C) ve ortalama kış sıcaklığı yaklaşık 81 °F (27 °C)'dir. Yıllık yağış ortalamaları 55 inç (1.397 mm) ve yağışlı mevsim Mayıs'tan Kasım'a kadardır (britannica.com, 2021). Nüfusu oluşturan uluslar ağırlıklı olarak Kittsli ve Nevislilerdir.

Etnik olarak dağılımı zenciler çoğunlukta olmak üzere, İngilizler, Portekizliler ve Lübnanlılar da etnik gruplar içerisinde yer almaktadırlar (cografya.gen.tr, 2021). Karayipler'de bir zamanlar bölgeye hakim olan Fransa, Hollanda, Amerika Birleşik Devletleri ve Danimarka gibi ülkeler Karayip adalarının iç işlerine karışmaya devam etmektedirler. Karayip liderleri tarafından 1999 yılında Jamaika'daki Batı Hint Adaları Üniversitesi'nde düzenlenen bir konferansta sunulan rapora göre Barbados, Grenada, Trinidad ve Tobago ve St. Kitts'ten ve Nevisten gelenler de dahil olmak üzere Karayip liderleri uluslarının 21. yüzyıla girmeye hazır olup olmadıklarını tartışmışlardır. Şu anda Venezuela, Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Tayvan, İngiltere, Fransa ve Hollanda, çeşitli Karayip ülkelerinin iç işleriyle bir şekilde ilgilenmektedirler. Örneğin, Tayvan, St. Kitts–Nevis'in iç işleri ile ilgilenmektedir (Browne, 2011, s.185). Bu iki adadan oluşan tek uluslu devlet için turizm çok önemli bir sektördür. Montserrat gibi Volkanik Dağların ve diğer ada ülkeleri gibi sahip olduğu doğal güzellikler ile Saint Kitts ve Nevis ekoturizm için farklı bir destinasyondur.

3.4.11.2 Saint Kitts ve Nevis'te Ekoturizm Destinasyonları

Genişleyen yağmur ormanlarıyla kaplı dağ kenarları, Karayip Denizi'nin suları ile kaynaşan kumsallar ve büyüleyici gün batımlarıyla aydınlanan gökyüzü Karayipler adası St. Kitts'e giderek daha fazla ziyaretçi çeken doğal güzelliklerden sadece birkaçı olarak tarif edilebilmektedir. 2005 yılından bu yana, devlete ait şeker tarlaları düşen fiyatlar nedeniyle kapatıldığından, turizm St. Kitts'te en önemli ekonomik itici güç haline gelmiştir. O zamandan beri, sektör çarpıcı bir oranda büyüdü. Turizmdeki bu büyüme, uygun şekilde uygulanan sürdürülebilir turizm uygulamaları olmadan yerel topluluklar için önemli bir ekonomik fırsatı sunmuştur. Küçük bir ada destinasyonu olarak St. Kitts, yönetilmeyen turizm büyümesinden kaynaklanan bir dizi çevresel tehdide karşı oldukça hassastır. Su kıtlığı, algılanan bol su kaynağı ve bunun sonucunda koruma çabalarının eksikliği nedeniyle öne çıkan bir sorundur.

Mercan resifleri ve okyanus habitatları, turizmin ve toplum geçim kaynaklarının deniz ortamına bağımlılığı nedeniyle yok olma riskiyle karşı karşıyadır. Aşırı avlanma, kirlilik ve kıyı gelişimi gibi faktörleri ele almak için kıyı

ve deniz korumaya ihtiyaç vardır. Sahillerdeki ve sulardaki artan çöp miktarı, her yıl St. Kitts sahillerinde yuva yapan nesli tükenmekte olan şahin gagalı kaplumbağalar ve taze deniz ürünlerine dayanan yerel ekonomi gibi deniz yaşamı için bir tehdit oluşturmaktadır. Doğal hazinelerine ek olarak, St. Kitts başka bir değerli varlığa sahiptir. Ada sakinlerinin farklı geçmişlerinden etkilenen ve St. Kitts'in Avrupa sömürge geçmişine ve Afrika köle ticareti içindeki tarihsel rolüne dayanan zengin bir kültür ve miras vardır (sustainabletravel.org, 2021).

St. Kitts ve Nevis, dünyanın turizme en bağımlı ülkelerinden biridir: 2019'da endüstri, ülkenin GSYİH'sının %25'inden fazlasına doğrudan katkıda bulundu ve dört kişiden birini istihdam etti. Ada yavaş yavaş sınırlarını turistlere yeniden açarken, St. Kitts' turizm endüstrisinin sürdürülebilirliğini artırarak gelecekteki aksaklıklara karşı dayanıklılığını artırmaya odaklanmaktadır. Adanın doğal güzelliğini keşfetmek ve kendilerini canlı Kittitian kültürüne kaptırmak için dünyanın her yerinden ziyaretçiler ülkeye gelmektedir. Turizm endüstrisinin başarısı, ziyaretçi deneyiminin kalitesine ve özgünlüğüne bağlıdır. St. Kitts Sürdürülebilir Destinasyon Konseyi (SDC) Başkanı Diannille Taylor-Williams: “İleriye dönük olarak, plajlarımızın, sularımızın, miras alanlarımızın, kültürel geleneklerimizin ve diğer turizm varlıklarımızın bütünlüğünü koruyan sürdürülebilir turizm uygulamalarına öncelik vermeliyiz. Bunu yaparak, güzel destinasyonumuzun rekabet gücünü güçlendirebilir, turizm endüstrimizin refahını sağlayabilir ve toplum memnuniyetini artırabiliriz” demiştir. Saint Kitts ve Nevis sürdürülebilirlik sözleşmesine katılarak ve sürdürülebilirlik uygulamalarını güçlendirerek işletmeler, bu genişleyen bilinçli gezgin pazarına hitap edebilmektedir. Aynı zamanda, sürdürülebilirliğe olan bu bağlılık, işletmelerinin bağlı olduğu doğal ve kültürel kaynakları koruyacak ve tüm bölge sakinlerinin yaşam kalitesini arttırması öngörülmektedir. Oteller, tur operatörleri, ulaşım sağlayıcıları, turistik yerler, satıcılar ve yiyecek ve içecek sağlayıcıları dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, her şekil ve büyüklükteki turizm işletmesi Sürdürülebilirlik Sözleşmesini imzalamaya teşvik edilmektedir. Bugüne kadar, aralarında Ital Creations, Blue Water Safaris Limited, Creative Cultured Creations (3Cs), Digital Print Plus ve St. Kitts Eco-Park'ın da bulunduğu, revize edilmiş sürdürülebilirlik sözleşmesine beşten fazla işletme imza atılmıştır (sustainabletravel.org, 2021).

Ekoturizm, ülkenin tanıtım web sitesinde yer alan beş ana pazar segmentinden biridir ve diğer dört pazar segmenti; doğa, macera, güneş & kumsal ve iş dünyasıdır (Resmi Web siteleri şunlardır: <http://www.stkittstourism.kn>; <http://www.nevisisland.com>). Ayrıca, St. Kitts ve Nevis, Sürdürülebilir Turizm Geliştirme Stratejisi izlemektedir. Bu strateji içerisinde yeşil turizm olarak da adlandırılan ekoturizm bir sektör olarak kabul edilmektedir. “Ekoturizm/yeşil turizm” St. Kitts ve Nevis'te turizmin sürdürülebilir büyümesi ve gelişmesi için bir sektördür ve olmaya devam edecektir. Kırılgan eko sistemimizin ve biyolojik çeşitliliğimizin korunması ve korunması, St. Kitts'teki turizmin sürdürülebilir gelişimi için kritik öneme sahiptir (Wilson, 2014).

Saint Kitts ve Neviste ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. Liamuiga Volkanik Dağı Doğa Yürüyüşü Bölgesi, Dos D'anse Göleti, Lawyer Stephen Mağarası & Şelaleleri Bölgesi ve Leeward Adası & Oualie Plajı Bölgesi ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.11.1.1. Liamuiga Volkanik Dağı Doğa Yürüyüşü Bölgesi

Bugün, St Kitts'te yaşayan büyük bir yerli nüfus yoktur. Bununla birlikte, ada, St Kitts'in Kalinago adı olan Liamuiga gibi yer adları aracılığıyla yerli nüfusla olan bağlantısını sürdürmektedir. Liamuiga Dağı anakara merkezinden yükselen 3,792 fitlik uyuyan bir yanardağdır. 1983'ten önce, adanın yerel adı olan ve verimli toprak anlamına gelen “Liamuiga'ya” bir gönderme olarak adı Liamuiga Dağı olarak değiştirildiğinde, dağda meydana gelen fiziksel bozulmalar nedeniyle dağaynı zamanda Sefalet Dağı olarak bilinmektedir (Conzo, 2022, s. 56). Dağlar, Central Forest Reserve Ulusal Parkı'nın bir parçasıdır. Parkın yönetim planına göre, şeker endüstrisi kapandıktan ve adadan kısa bir süre sonra, başlangıçta “biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kalkınma amaçları” için kurulmuştu.

Liamuiga Dağı, St. Kitts ve Nevis'teki en yüksek nokta ve Karayipler'deki en yüksek zirvelerden biridir. Doğal olarak, bu hareketsiz volkanik kraterin kenarını doğa yürüyüşü için popüler bir destinasyondur. Yürüyüş nispeten kısa, tamamlanması sadece üç veya dört saat sürmektedir. Saint Paul Capisterre Parish'teki Newton Ground'dan hareket eden bu gidiş-dönüş parkur, Kittitian yağmur ormanlarında tırmanarak sahilden birkaç mil öteye gitmektedir. Bu doğa yürüyüşü

faaliyeti ile St. Kitts'in en yüksek zirvesini turistler deneyimlemiş olacaktırlar. Newton Ground'dan kalkan bu gidiş-dönüş rotanın tamamlanması 3-4 saat sürer ve yürüyüşün bir bölümü Kittitian yağmur ormanlarından geçmektedir. Finalde turistler Yanardağın yamaçlarına ulaşmaktadırlar. Yanardağın kenarından manzarayı izleme ve eğer isterlerse iple Liamuiga'nın kalbine inip ve şehre geri dönmeden önce krater gölüne dalabilmektedirler (stkittstourism.kn, 2021). Bu bölge ekoturizm çeşitlerinden doğa yürüyüşü için mükemmel bir konumdadır.

3.4.10.2.2. Dos D'anse Göleti Bölgesi

Dos D'anse Göleti'nin bulunduğu bölge el değmemiş bir ekoturizm doğa yürüyüşü bölgesidir. Beş saat süren ve Dos d'Anse Göleti'ne kadar olan yürüyüş, deniz seviyesinden 3,061 fit yükseklikte oturan adanın en zorlularından birisi olarak kabul edilmektedir. Old Road Town'dan başlayan patika, zengin, yeşil yapraklar arasından hızla tırmanmaya başlamaktadır En büyük test - 900 fit, 25 derecelik bir olukta çamurlu bir kapışma olarak adlandırılan ve zirveden hemen önce gelen patikadır. Ayrıca, bu zorlu parkurda başarılı olanlar, tropik bitkilerle çevrili muhteşem bir tatlı su göletiyle karşılaşmaktadırlar. Yakınlarda küçük bir şelale, ekoturistlere aşağı inmeden önce iyileşmek için mükemmel bir yer olarak hizmet vermektedir. (stkittstourism.kn, 2021). Bu bölge ekoturistler için çok önemli bir doğa yürüyüşü destinasyonudur.

3.4.10.2.3. Lawyer Stephen Mağarası & Şelaleleri Bölgesi

Adını köle ticaretini sona erdirmek için savaşıyan İngiliz kölelik karşıtı James Stephen'dan alan bu iki parçalı yürüyüş parkuru; Olivees Dağı'nın eteğinden yola çıkmakta ve yağmur ormanlarının içinden geçmektedir. Bu doğa yürüyüşü parkuru yavaşça 1.339 fit tırmanmakta ve yoldaki bir nehir yatağına bağlanmaktadır. Doğa yürüyüşü parkurunda işaretli bir patika boyunca bir mağara bulunmaktadır. Mağaranın devamında iki şelaleden ilki ekoturistleri karşılamaktadır. İsteyen ekoturistler daha zor olan ikinci şelaleye geçebilirler. ikinci kademeye ulaşmak isteyen ekoturistler için tırmanma ve kaya atlama gibi aktiviteleri yapabilmektedirler (stkittstourism.kn, 2021). Bu bölge ekoturistler için çok önemli bir doğa yürüyüşü destinasyonudur.

3.4.10.2.4. Leeward Adası & Oualie Plajı Bölgesi

Leeward Adası & Oualie Plajı Bölgesi turizmin merkezidir. Bu bölgede turistler; bisiklet turları, at binicilik merkezleri, su sporları merkezleri, 4x4 Off-road turları, balık tutma aktiviteleri, yelkencilik ve sörf yapma imkanları gibi birçok ekoturizm çeşidine ulaşabilmektedirler. Nevis'te bol bol bisiklet görebilirsiniz. Adanın büyüklüğünü sadece 36 mil kare olduğu ve çevresinden geçen 20 millik bir ana yol olduğu için bisiklet turları kolaylıkla yapılmaktadır. Saint Kitts ve Nevis aynı zamanda hem tek hem de çift parkurlu bir dağ bisikleti cennetidir ve turistlere zorlu veya kolay sürüş imkanları sunmaktadır. Nevis'in etrafındaki sular ton balığı, barracuda, yelken balığı, mavi marlin, wahoo ve mahi mahi gibi av balıklarıyla doludur. Bu yüzden balıkçılık çok popülerdir ve turistlere balıkçılık yapma imkanı sunmaktadır.

Bunun yanında; Nevis At Binicilik Merkezi, turistlere farklı parkurlar ve dağ yamaçlarını içeren 10 farklı at sürüş destinasyonu sunmaktadır. Ayrıca, yine bu bölgede deniz biyoloğu rehberli şnorkel turları yapılmaktadır. Bölge turistlere Nevis çevresindeki denizde Tüplü Dalış, kıydan sadece birkaç dakika uzakta keşfedilecek düzinelerce resif, batık ve volkanik menfez ile deniz altı dünyası sunmaktadır (nevisisland.com, 2021). Bu bölgede turistler; bisiklet turizmi, doğa yürüyüşü turizmi, sportif olta balıkçılığı turizmi, atlı doğa yürüyüşü turizmi, su altı dalış turizmi ve Jeep Safari & Off-Road turizmi imkanı sağlamaktadır.

3.4.12. Saint Lucia

Karayip Topluluğuna 1 Mayıs 1974'de üye olmuştur. Batı Heleni olarak da bilinir. Bağımsız 1979'de bağımsızlığını ilan etmiştir. Alanı 616 km²'dir. Ülkenin Başkenti Castriesdir. Nüfusu 172.034'dir. Para Birimi Doğu Karayip Dolarıdır (caricom.org, 2021). Gelişmekte olan küçük bir ada devleti olarak, Saint Lucia'nın kıyı kaynakları, çevresel, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeyi ve estetik işlevleri destekleyen birçok farklı çıkara hizmet eder. Bu nedenle, elde edilen faydaların sürdürülmesini sağlamak için kıyı bölgesi içindeki doğal kaynak tabanını korumak ve muhafaza etmek gereklidir (Alexander, 2022). Saint Lucia diğer Karayip Topluluğu üye ülkeleri gibi turizm sektörüne önem vermektedir.

3.4.12.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3.13. Saint Lucia Haritası

(Kaynak: <https://www.worldatlas.com/maps/saint-lucia>. Erişim Tarihi: 06.11.2021).

Saint Lucia , Karayip Topluluğuna üye olan ve Karayip Denizi'nde bulunan küçük bir ada devletidir. Windward Adaları'nın ikinci en büyüğü olan St. Lucia, Kızılderili nüfuslarına, korsanlara, balina avcılarına, kaçak kölelere ve Avrupalı sömürgecilere ev sahipliği yapmıştır. Bugün, adanın jeomorfik özellikleri, tarım için temel oluşturmada ve dünyanın dört bir yanından turist çekmede önemli bir rol oynamaya devam ediyor. Bu faaliyetlerin her ikisi de adanın ekonomisi için önemli olmakla birlikte, St. Lucia'da yaşanan kasırga, sel ve heyelan tehlikelerine karşı hassastır; ve buna karşılık, hem bu faaliyetler hem de doğal afetler adanın jeolojik peyzajı üzerinde etkilere sahiptir (Slinger, 2017, s. 191).

Başkenti ve ana limanı Castriesdir. Saint Lucia ayrıca Commonwealth'in de bir üyesidir. İlk kolonizasyon girişimleri 1605 ve 1638'de İngilizler tarafından yapıldı, ancak hastalık ve yerli Karayiplerin düşmanlığı nedeniyle

hüsrana uğradılar . 1660 yılında Kariblerle bir antlaşma yapan Martinikli Fransızlar tarafından 1650'de başarılı bir yerleşim sağlandı. 1664'te Saint Kitts valisinin oğlu Thomas Warner adayı geri aldı, ancak Ada Barış Antlaşması ile tekraren Fransa'ya iade edilmiştir. Ada, 1778'de limanlarını bir deniz üssü olarak kullanan İngilizlere tekrar teslim oldu, ancak Versay Barışı ile Saint Lucia bir kez daha Fransa'ya iade edildi. 1782 ve 1803 arasında Saint Lucia'nın mülkiyeti İngiltere ve Fransa arasında birkaç kez geçti; İngilizler, 1803'te ele geçirmeden önce, isyancı kölelerin yardım ettiği güçlü bir devrimci partiyi bastırmak zorunda kaldılar. Saint Lucia nihayet 1814'te İngiltere'ye devredildi. Ada Devleti Saint Lucia 1838-85 yılları arasında Windward grubunun diğer adalarıyla birlikte Barbados valisi tarafından yönetildi. Saint Lucia'nın gelişimi üzerindeki Fransız etkisi, Roma Katolik Kilisesi'nin egemenliği ve bir Fransız patois'inin hayatta kalmasıyla gösterilmektedir. 1763'ü takip eden yıllarda, Fransız iş adamları Saint Vincent ve Grenada'dan geldiler ve bölgeye pamuk ve şeker tarlaları kurdular. 1834'te köleler azat edildiğinde, Saint Lucia'da 13.000'den fazla siyah köle, 2.600 özgür siyah ve 2.300 beyaz vardı. 1960 anayasasına göre Windward Adaları valiliği görevi kaldırıldı ve Saint Lucia, federasyon içinde özerk bir birim haline geldi ve aynı zamanda daha büyük bir iç özerklik elde etti. Federasyon 31 Mayıs 1962'de feshedildikten sonra, statü sorunu sonunda Federal Meclis tarafından çözüldü. Nihayet 1979 yılına gelindiğinde Saint Lucia Ada Devleti bağımsızlığını ilan etti (britannica.com, 2021). Bu karmaşık ve koloni tarihi ile birlikte günümüze geldiğimizde Saint Lucia bölgedeki diğer Karayip Ülkeleri gibi turizm sektörüne sarılarak ekonomisini güçlendirmek istediği görülmektedir.

3.4.12.2. Saint Lucia'da Ekoturizm Destinasyonları

Karayipler dışındaki sermaye, bölgenin alım kapasitesinin %60'ından fazlasını kontrol etmektedir ve daha küçük ada devletleri daha sonra yatırımcıları cezbetmek için çekici vergi sistemlerini benimsemek zorunda kalmışlardır. Turistik tesislere tedarik sağlamanın içerdiği tüm zorlukları bölge yaşamaktadır. Paketlenmiş ve dondurulmuş gıda ithalatı, Saint Lucia'da olduğu gibi, beyan edilen turizm gelirinde %50'lik bir kayba eşdeğerdir. Gerçekten de, bölgenin ekonomik kalkınması uzun bir dış kontrol hattından etkilenmiştir. Turizm, ekim tarihlerinin izlerini taşıyan

geleneksel baskı altındaki ekonomilerin ve tecrit edilmiş ekonomilerin imdadına yetişmiştir. Bu adalar için yeni bir gelişme aşamasının açılmasına yol açmıştır, ancak ilgili mekanizmalar plantasyon döngüsünü, dolayısıyla “plantasyon turizmi” terimini takip etmeye devam etmektedirler. Bu dışa dönük gelişme, bir dizi büyük ulus ötesi grup tarafından kontrol edilen bir pazara yönelik tek bir ürünün sağlanmasında artan rekabet ile karakterize edilebilmektedir. Bu devletlerin turizme bağımlılığı ve genel olarak önemli ekonomik kırılganlıkları, ekonomilerinin genç, kurumsal kapasitelerinin sınırlı ve finansal ve teknik yeteneklerinin asgari düzeyde olmasıyla açıklanabilir. Bu eksik istihdam ve borca batmış devletler seçim yapmak zorunda kaldıklarında kısa vadeli ekonomik zorunluluklar hüküm sürmektedir (Crăciun vd., 2020, s. 68). Dolayısıyla turizm Saint Lucia için çok hayati bir konudur. Saint Lucia’da ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. Güvercin Adası Ulusal Parkı, The Pitons Volkanik Dağlar & Doğa Yürüyüş Alanı, Tet Paul Doğa Yürüyüş Alanı ve Anse Chastanet Marine Ulusal Parkı ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.12.2.1. Güvercin Adası Ulusal Parkı

Güvercin Adası Ulusal Parkı, Saint Lucia tarihinin en önemli Milli Parkıdır. Batı Hint tarihi değişiminin karakteristiği olan uluslararası, sivil, askeri, kültürel ve tarihi anıtlarının canlı bir temsili olarak görülmektedir. Doğal bir ortamda yaşayan bir müze olan Güvercin Adası, bu tarihi yeri ziyaret eden herkesin entelektüel, kültürel ve eğlence ihtiyaçlarına hizmet etmek için dikkatli koruma ve akıllı geliştirme yoluyla beslenmektedir. Kuzey Batı açıklarında, göz alıcı, 44 dönümlük ada rezervi başlangıçta suyla çevriliydi, ancak 1972’de insan yapımı bir geçitle anakaraya bağlanmasına karar verilmiştir. Saint Lucia Hükümeti, Güvercin Adası’nı 1979’da Ulusal Park ve 1992’de Ulusal Dönüm Noktası olarak belirlemiştir. Ulusal Park ziyaretçileri için 10 US\$ tutarında kullanıcı ücretleri ile yılın 365 günü ziyarete açıktır. Ayrıca 5 ila 12 yaş arası çocuk ziyaretçiler için 3 ABD Doları ücret alınmaktadır. Güvercin Adası Ulusal Parkı; Saint Lucia adası için Fransızlar ve İngilizler arasındaki savaşlar sırasında kullanılan askeri binaların kalıntılarını, bozulmamış iki ekolojik plajı, yöresel yemekler sunan bir lokantayı, tarihi temalı bir

barı, ve Kuzeybatı kıyı şeridinin panoramik manzarasını sunan Fort'un tepesinde bir gözetleme noktasını ekoturistlere sunmaktadır.

Güvercin Adası, National Trust tarafından zengin mirasın tüm yönlerini kapsayan bir dönüm noktası olarak restore edildi, on sekizinci yüzyılın sonlarında, taşkınlığın ortaya çıktığı görkemli döneme vurgu yapıldı. Amerikan Bağımsızlık Savaşı'ndan Karayipler'e ulaştı. Bu adanın ziyaretçiye sunumu Azizler Savaşı Teması etrafında dönmektedir. 1803 yılında restore edilen Officers Mess orijinal binasında bulunan Tercümanlık Merkezi'ndeki bir serginin odak noktası, Tercüme Merkezi'nin bitişiğinde özel hediyelik eşyaların, kitapların, baskıların ve hediyelik eşyaların satıldığı Güvercin Adası mağazasıdır. Güvercin Adası Ulusal Dönüm Noktası, heyecan verici bir şekilde sunulan tarihten daha fazlasını yapmaktadır. Aynı zamanda beyaz kumları, lüks bir şekilde korunan arazileri ve çeşitli tropikal flora ve faunaya ev sahipliği yapmaktadır. Başkent Castries'den sadece birkaç dakika uzaklıkta, turistlerin özel ihtiyaçlarına göre hazırlanmış yarım veya tam günlük bir gezi için çok ünlü ve önemli bir konumdur. Güvercin Adası, en nefes kesici fotoğraf fırsatlarından bazılarını turistlere sunmaktadır. Güvercin Adası, Karayipler'in en tarihi yerlerinden biridir ve St. Lucia'daki en çok ziyaret edilen yerlerden biri olarak bilinmektedir. Güvercin Adası, 44 dönümlük eğimli otlaklar, kuru tropik ormanlar, plajlar ve ikiz zirvelerden oluşmaktadır. Anakaraya bir geçitle bağlıdır ve Karayip Denizi ve Atlantik Okyanusu ile çevrilidir. St. Lucia National Trust tarafından zengin mirasının tüm yönlerini kapsayan bir Ulusal Dönüm Noktası olarak restore edilmiştir (slunatruster.org, 2021). Bu park ekoturistlere özellikle kültür turizmini, doğa yürüyüşü turizmini, foto-safari turizmini ve bitki botanik inceleme turizmini yapma fırsatı sunmaktadır.

3.4.12.2.2. The Pitons Volkanik Dağlar & Doğa Yürüyüş Alanı

Volkanik süreçler, St. Lucia adasında inkar edilemez derecede güzel bir jeolojik manzara oluşturmuştur. Genç ada, dar vadilerle engebeli ve dağlıktır. St. Lucia'nın topolojisi, Barre de l'Isle volkanik eksen aralığı, dramatik ikiz Pitons, Qualibou Caldera ve Küçük Antiller'deki en sıcak ve en aktif jeotermal alanlardan biri olan Kükürt Kaynakları dahil olmak üzere volkanik kökenini yansıtmaktadır. Bu

olağanüstü jeomorfik özelliklerin çoğu, St. Lucia'nın güneybatısındaki Pitons Yönetim Alanının UNESCO Dünya Mirası Alanı olarak yazılmasının nedenidir (Slinger, 2017, s. 191).

UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan Pitons Bölgesi'nin bir parçası olan The Pitons Volkanik Dağlar & Doğa Yürüyüş Alanı; St. Lucia'nın ikiz yükselen zirveleri ve başlıca topografik özellikleri barındıran bölgedir. Bu farklı zirveler, denizden büyük yüksekliklere doğru süzülmetedirler. Güneydeki Gros Piton (büyük piton) 798 metre yüksekliğindedir ve Petit Piton (küçük piton) 750 metre yüksekliğindedir. Yaklaşık 200.000 ila 300.000 yıl önce volkanik faaliyetler tarafından kurulan Pitons Volkanik Dağları bölgesi dağcılık ile ilgilenen turistler için zorlu tırmanışlar içermektedir. Eğer turistler dalgıç eğitimi almış profesyonellerse, sualtı kayalıklarını keşfedebilmektedirler (stlucia.org, 2021). Bu bölge özellikle dağcılık turizmi, doğa yürüyüşü turizmi ve su altı dalış turizmi yapmak isteyen ekoturistler için uygun bir konumdadır.

3.4.12.2.3. Tet Paul Doğa Yürüyüş Alanı

St. Lucia'nın Dünya Mirası listesinde yer alan Pitons Yönetim Bölgesi'nde tropikal ormanların içinden geçen Tet Paul Nature Trail yürüyüş alanı, güneybatı Santa Lucia'daki en muhteşem manzaralardan bazılarını ekoturistlere sunmaktadır. Açık bir günde, yürüyüşçüler Martinik ve St. Vincent'a kadar gidebilmektedirler. Yürüyüş yaklaşık 45 dakika sürmektedir ve kolay ölçülebilmektedir. Yol boyunca, ziyaretçiler şifalı bitkiler ve ağaçlar hakkında bilgi edinebilmektedirler. Ayrıca, ekoturistler egzotik tropik meyvelerinin tadına bakabilmekte ve geleneksel Amerinya'nın manyok üretimini keşfedebilmektedirler (stlucia.org, 2021). Tet Paul Doğa Yürüyüşü Alanı ekoturistlere doğa yürüyüşü yapmanın dışında, bitki botanik inceleme turizmi fırsatı da vermektedir.

3.4.12.2.4. Anse Chastanet Marine Ulusal Parkı

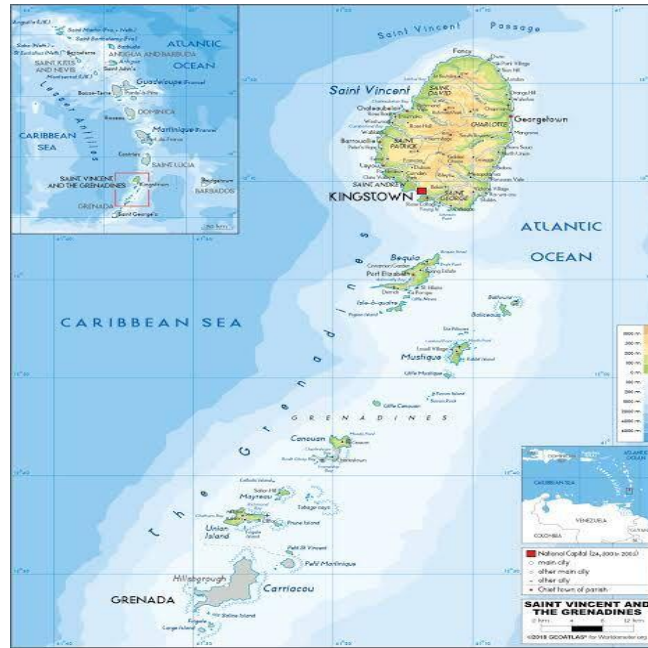
Anse Chastanet mercan kayalığı, farklı derinliklerde deniz yaşamının hazinelerini barındırmaktadır. İki ila sekiz metrelik bir yaylada dalgıçlar, renkli süngerleri, yumuşak mercanları, kaya mercanlarını ve beyin mercanlarını görebilmektedirler. Frogfish, yakındaki büyük bir mağarada yaşar ve dalgıçlar

papağan, goatfish, wrasse, chromis ve barracudas da dâhil olmak üzere mercan bahçelerindeki birçok balık çeşidini gözlemeyebilmektedirler. Platonun kenarı, ıstakoz, yengeç ve yılan balıklarının yaşadığı bir dantel mercan ekosistemine 46 metre düşen konumdadır. Plaka mercanı 30 metrenin altında başlamaktadır. Yüzeyin üstünde Anse Chastanet korunaklı ekolojik plajı “Pitons” bölgesinin güzel manzarasına sahiptir (stlucia.org, 2021). Bu bölgede turistler özellikle şnorkelli dalış yapabilme imkânına sahiptirler. Ayrıca, bölgede birçok kuş türü olduğu için kuş gözlemciliği ve birçok denizaltı canlısı gözlemlenebildiği içinde tüplü su altı dalış turizmi yapılmaktadır.

3.4.13. St. Vincent ve Grenadines

St. Vincent ve Grenadines Afrikalılar, Karayipliler, Avrupalılar, Portekizliler (Madeiralılar) ve Hindistanlılardan oluşan bir ada ülkesidir (IMMIGRATION, 2021) Karayip Topluluğuna 1 Mayıs 1974’de üye olmuştur. Karayip Mücevherleri olarak da bilinir. 1979 da bağımsızlığını ilan etmiştir. Alanı 389 km²’dir. Başkenti Kingstown’dur. Nüfusu 100.892’dir. Para Birimi Doğu Karayip Dolarıdır (caricom.org, 2021). Karayip Topluluğuna üye olan bu renkli ülke de diğer üye ülkeler gibi sömürge tarihine sahiptir.

3.4.13.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3.14. Saint Vincent ve Grenadines Haritası

(Kaynak: <https://www.worldometers.info/maps/saint-vincent-and-the-grenadines-map/>.

Erişim Tarihi: 19.11.2021).

Saint Vincent ve Grenadines; Doğu Karayip Denizi'nde, Küçük Antiller 'de yer alan bir ada ülkesidir. Saint Vincent adasından ve güneye Grenada'ya doğru uzanan kuzey Grenadin Adaları'ndan oluşmaktadır. Saint Vincent adası, Saint Lucia'nın yaklaşık 20 mil (32 km) güneybatısında ve Barbados'un 100 mil (160 km) batısında yer almaktadır. Kuzeyin de ise Trinidad ve Tobago bulunmaktadır (IMMIGRATION, 2021). 18 mil (30 km) uzunluğunda ve maksimum 11 mil (18 km) genişliğe sahiptir. Saint Vincent ile ilişkili daha büyük Grenadinler adaları Bequia, Canouan, Mayreau, Mustique, Prune (Palm) Adası, Petit Saint Vincent Adası'dır. Mayreau'nun hemen doğusundaki Tobago Cays, bir vahşi yaşam rezervi olarak belirlenmiştir. Saint Vincent adı başlangıçta anakaraya ve onunla ilişkili daha küçük adalar grubuna verilmiştir. 1979'da bağımsızlığın kazanılmasından sonra, çok adalı devletin adı Saint Vincent ve Grenadines olarak değiştirildi. Saint Vincent ve Grenadines'in başkenti ve ana limanı Saint Vincent'teki bulunan Kingstown şehridir. Ülke Commonwealth üyesidir (britannica, 2021).

Devrimler Çağı'nda St. Vincent, Siyah Kariblerin hayatlarını sömürge savaşının sınırlarının ötesinde keşfeden daha eksiksiz bir anlatı oluşturmakla boğuşmuştur. Karayipler çok az yazılı belge bıraktığından veya hiç belge bırakmadığından, bilim adamları daha geniş bir olasılık alanı elde etmek için İngiliz ve Fransız yöneticilerin önyargılı hesaplarına güvenmek zorunda kaldılar. Meclis'te tarihsel olarak ihmal edilmiş gruplar etrafında anlatılar inşa etme ve geleneksel arşivlere özen gösterme konusundaki bu zorluklara yanıt veren yeni metodolojiler zamanla ortaya çıktı. Daha yakın zamanlarda, Siyah Kariblerin makaleleri ve tarihleri, ırkçılığa, sömürgeciliğe ve soykırım iddialarına karşı eleştirel bir gözle yazılmıştır (Griffin, 2021, s. 1782). Diğer Karayip Topluluğuna üye ülkeler gibi Saint Vincent ve Grenadines karanlık bir sömürge tarihine sahiptir. Ayrıca, doğal güzellikleri ile ekonomisinde turizme önem vermektedir. El değmemiş doğası özellikle ekoturizm faaliyetleri için uygun ortamı sağlamaktadır.

3.4.13.2. Saint Vincent ve Grenadines'de Ekoturizm Destinasyonları

Kayıkçılar için bir sığınak olan St. Vincent ve Grenadinler, Karayipler'deki en muhteşem manzaralardan birçoğunu sergilemektedir. Bu bölgede 36 zümrüt volkanik ada dizisi vardır. Aynı zamanda, ada ülkesi Saint Vincent ve Grenadines; bol miktarda beyaz kumlu plajı ve mega yatların yelkenli teknelerin yanında sallandığı palmyeli koyları ile güneyde Grenada'ya doğru uzanmaktadır. Bölgede dalış mükemmeldir çünkü mercan resifleri ve su altı dalış turizmi için çok uygundur. Ayrıca, ada ülkesi şnorkelle yüzme için birçok plaja sahiptir. Takımadaların kuzey ucundaki St. Vincent adasının başkenti; arnavut kaldırımlı sokakları ve sömürge binaları ile Kingstown'dur. Union Adası ise Grenadinler'in güney kapısı olarak bilinmektedir. Bequia, Mustique, Mayreau, Canouan, Palm Island ve Petit St. Vincent'in yeşil adacıkları, çevredeki denizlere mücevher gibi saçılmış durumdadır. Dalgıçlar, şnorkelle yüzenler, kayıkçılar ve sahilde dolaşanlar, mercan resifleriyle çevrili birçok deniz parkına sahiptir. Begonvillerle bezeli yemyeşil yamaçlar, plajlara ve teknelerle dolu koylara dökülmektedir. Ada ayrıca güvenli ve arkadaş canlısı olmasıyla bilinmektedir. St. Vincent birçok bitki türüne sahiptir. Ebegümece, tarçın, hindistan cevizi, maun, palmye ağaçları ve Kaptan Bligh tarafından adaya getirilen bir fideden yetiştirildiği söylenen bir ekmek meyvesi ağacı

gibi yerli ve egzotik tropik bitki ve ağaçları kapsamaktadır. Kuş severler için endemik St. Vincent papağanı görülmeye değerdir (discoversvg.com, 2021). Saint Vincent ve Grenadines’de ekoturizm faaliyetleri yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok farklı bölge vardır. La Soufriere Yanardağı Doğa Yürüyüş Bölgesi, Vermont Doğa Yürüyüşü Bölgesi ve Mayreau Dalış Alanı ekoturizm faaliyetleri ile öne çıkan bölgelerdir.

3.4.13.1.1. La Soufrière Yanardağı Doğa Yürüyüş Bölgesi

Volkanik patlamalar, çevreye önemli doğal gaz ve aerosol kaynaklarıdır. 9 Nisan 2021’de Karayip Denizi’nde La Soufrière yanardağı (13.33°K, 61.18°W) patladı (Babu, 2022, s. 268). Deniz seviyesinden 4.000 fit yüksekte, aktif La Soufriere yanardağı, anakara St Vincent manzarasına hakimdir. Robinson Crusoe’nun macera romanının yazarı ünlü Daniel Defoe’nun Myst Journal, 1718’de majestelerini yazdığı ünlü Daniel Defoe ile uzun süredir macera arayanların hayal gücünü ele geçirdi. La Soufriere, 9 Nisan 2021’den itibaren bir dizi patlayıcı patlama yaşadı ve şu anda patlama evresinin dışında sayılır. Ancak, kaşiflerin yerel yetkililer tarafından bir sonraki duyuruya kadar yürüyüş yapmaları önerilmez (discoversvg.com, 2021). Bir sonraki resmi duyuruya kadar bu doğa yürüyüşü bölgesinde yürüyüş yapmak yasaklanmıştır. Yasakların kalkmasıyla bu bölgeye ekoturistlerin akın etmesi yüksek olasılık olarak görülmektedir.

3.4.13.1.2. Vermont Doğa Yürüyüşü Bölgesi

“Kiralık aracımızı yolun sonunda Vermont Forest Nature Trail’in başlangıcındaki küçük bir park alanında bıraktık. Bakımlı patikayı açık bir drenaj boyunca takip ettik ve oldukça dik bir yokuştan yağmur ormanlarının kalbine indik. Daha sonra, küçük bir kanyonun önüne geldik. Burada, ormanlık bir alanı daha yüksek ormanın içine bakan alanlara yerleştirilmiş kaba kesim banklarla çevrelemişti. Yol boyunca hareketimiz, ormandaki vahşi yaşamı gözden kaçırmamak için bilerek yavaş ve dikkatliydi” (Wauer, 2021, s. 195).

St Vincent’ın güneyindeki Grand Bonhomme Dağı’ndan geçen bir yolu kesen Vermont Nature Trail Doğa Yürüyüşü Bölgesi, ekoturistler için hem yürüyüş hem de doğa gözlemciliğine uygun bir mekandır. Parkur, hem yaprak dökmeyen hem de

tropik yağmur ormanlarından geçen dağdaki bir döngü ağından oluşmaktadır. Adanın bazı yoğun bitki örtüsü ve kıvrımlı akarsuları tam teşekküllüdür ve yürüyüşçüler adanın nesli tükenmekte olan St Vincent Papağanı gibi bazı kuş türlerini görebilmektedirler. Ormanda yaklaşık 30 dakikalık bir yürüyüşle Trinity Şelalesine varılmaktadır. Burada ekoturistler yüzme imkânına sahip olmaktadırlar. St. Vincent ve Grenadines bol miktarda kuş türüne sahiptir. Papağanları tam uçuşta görmek ekoturistler için harika bir deneyim sunmaktadır. Ayrıca, ekoturistler sinek kuşlarını, ısılk çalan ötlegenleri ve bir dizi endemik ve göçmen türü gözlemleyebilmektedirler. St Vincent Papağanı olarak da bilinen Amazona Guildingii, SVG'nin ulusal kuşudur. Endemik papağan, Kingstown'un eteklerindeki Botanik Bahçelerinde görülebilmektedirler. Ancak, vahşi doğada kuşları gözlemlemek isteyen ziyaretçiler için balta girmemiş ve ekolojik olarak bozulmamış ormanlara girmek çok önemli bir deneyim olarak görünmektedir. St Vincent'ın iç kısmında yaşayan tahmini 500 papağan vardır ve onları görmek için en iyi yerlerden biri Vermont Doğa Yürüyüş Parkuru'dur. Alacakaranlık ve şafak zamanlarında; papağanları Vermont Nature Trail'de gözlemlemenin en iyi zamanı olarak belirtilmektedir. Parkurlarda ekoturistlerin karşılaşabilecekleri bölgesel olarak endemik kuşlar; Antiller Tepeli Sinekkuşu; Mor Boğazlı Carib; Küçük Antiller Tanager; Kahverengi Trembler; ve Kızıl Boğazlı Solitaire türleridir. Bölgede 170'in üzerinde yerleşik ve göçmen kuş türü kaydedilmiş olup, bu da bölgeyi profesyonel kuşbilimciler ve amatör kuş gözlemcileri için ilginç ve güzel bir yer haline getirmektedir (discoversvg.com, 2021). Saint Vincent ve Grenadines'de bulunan Vermont Doğa Yürüyüş Bölgesi özellikle kuş gözlemciliği ve doğa yürüyüşü turizmi için çok önemli bir konumdadır. Her yıl birçok ekoturist bu bölgeyi ziyaret etmektedir.

3.4.13.1.3. Mayreau Dalış Alanı

Mayreau, su altı kaplıca menfezi ve olağanüstü resif bahçeleri dahil olmak üzere çeşitli dalış alanlarına sahip bir bölgedir. Ana sitelerinden biri olan Mayreau Bahçeleri, ekoturistlere harika bir dalış imkânı sağlayan geniş bir mercan kayalığı oluşumundan ortaya çıkmıştır. Turistler dalış ile birlikte; krinoidler ve bahçe yılanlarını gözlemleyebilmektedirler. Diğer ana site, Mayreau Bahçeleri'nin yakınında

bulunan Puruni Batık Gemisidir. Enkaz, İngiliz savaş gemisi Puruni'ye aittir. 1918 yılında batan Puruni gemisi dalış alanı; hem başlangıç seviyesindeki hem de ileri seviyedeki batık dalışları yapacak turistler için mükemmel bir deneyim sunmaktadır (discoversvg.com, 2021). Mayreau Bahçeleri, geniş bir mercan kayalığı oluşumu ve harika bir dalış merkezi olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca Mayreau'nun dışında, sadece 40 fit suda yatan 1918 İngiliz silahlı gemisinin enkazı olan Puruni batık dalgıçları ve su altı dalışları için harika bir konumdur (tourism.gov.vc, 2021). Bu bölge özellikle su altı dalış turizmi için önemli bir konumdur.

3.4.14. Surinam

Surinam Karayip Topluluğuna 4 Temmuz 1995'de üye olmuştur. Amazon'un Yüreği olarak da bilinmektedir. 1975'de bağımsızlığını ilan etmiştir. Alanı 163.820 km²'dir. Başkenti Paramaribo'dur. Nüfus: 517.052'dir. Para Birimi Surinam Dolarıdır (caricom.org, 2021). Surinam, mevcut nüfusu yaklaşık 430.000 olan küçük bir ülkedir. Şimdiye kadarki en büyük nüfus yoğunluğu, merkezinde Surinam'ın başkenti Paramaribo'nun kentsel alanı olan küçük kıyı şeridinde bulundurmıştır. Tarihsel olarak, Afro-Surinamlılar ağırlıklı olarak kentsel bir nüfus iken, Hint Surinamları ve Cavalılar uzun bir süre tarımla uğraşmaya devam ettiler. Bu durum İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yavaş yavaş değişti ve günümüzde tüm etnik gruplar şehir merkezlerinde ve tüm ekonomik sektörlerde bulunmaktadır (Van Niekerk, 2005).

3.4.14.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi:



Harita 3.15. Surinam Haritası

(Kaynak: <https://www.infoplease.com/atlas/caribbean/montserrat-map>. Erişim Tarihi: 11.11.2021).

Batıda Guyana, güneyde Brezilya, doğuda Fransız Guyanası ile sınırları olan, Güney Amerika'nın kuzey kıyısında bir devlet. Eski bir Hollanda sömürgesi olan Surinam, 2° 02' ve 6° 01' kuzey enlemleriyle 54° ve 58° 03' batı boylamları arasında yer alır. Surinam kıyısı 1499'da İspanyol Alonso de Ojeda tarafından keşfedilmiştir. Fakat İspanya'nın buraya yerleşme teşebbüsleri kısa süreli olmuştur. 1650'de İngiltere kıyısı sömürgeleştirmek için yerleşme merkezleri kurmuştur. 1667'de İngiltere ve Hollanda arasındaki bir savaş sonucunda, İngiltere Surinam'ı Hollanda'ya bırakmıştır. 1680'lerde ülkeye şeker üretimi için Afrika'dan köleler getirildi. 18 ve 19. yüzyıllarda şeker üretiminde, Afrikalı köleler çalıştırıldı. 1863'te kölelik kaldırılınca, Hindistan'dan ve Cava'dan işçi getirilmiştir. 1922'de Surinam'ın statüsü değiştirilerek, bir sömürgeyken Felemenk Krallığının bir bölgesi olmuştur. 1954'te eskiden beri Hollanda Guyanası denilen Surinam'a Hollanda içişlerinde bağımsızlık vermiştir. 25 Ekim 1975'te ülke bağımsız bir cumhuriyet olmuştur.

Bağımsızlığını takiben, Surinam'ın zayıf ekonomik performansı ve siyasi istikrarsızlığı, özellikle 1980'lerin başlarından itibaren bir ekonomik krize yol açmış ve sonunda felç edici bir hiper-enflasyon dönemini tetiklemiştir. Yoksulluk özellikle 1985–1995 döneminde şiddetli hale gelmiştir. Ülkedeki ekonomik kriz sonucunda birçok Hollandalı-Surinamlı, Surinam'daki akraba ve arkadaşlarına para ve mal göndererek destek olmuştur. Ekonomik bozulma giderek istikrarsız bir parasal duruma yol açmıştır. Surinam ve Hollanda arasındaki tarihsel olarak güçlü bağlar, doğası gereği yıllar içinde değişip daha gergin hale gelse de, Surinam'ın bağımsızlığından bu yana azalmamıştır (Kruijt ve Maks 2001, s. 11). İki ülke arasındaki ilişkilere hâkim olan konulardan biri de Hollanda'dan Surinam'a yapılan mali yardımlardır. Bağımsızlık Antlaşması ile ülkenin kalkınması için 2,7 milyar dış yardım sağlanmıştır. Surinam ve Hollanda arasındaki resmi hükümet bağları gerginleşmiş ve muhtemelen gelecekte zayıflayacak olsa da, Surinam nüfusu için Hollanda hala birçok açıdan önemli bir referans çerçevesidir (Van Niekerk, 2005).

Şubat 1982'de Milli askeri Konsey, hükümetin kontrolünü üzerine almıştır. Hollanda ve ABD sivil bir hükümet kuruluncaya kadar yardımı kestiklerini ilan etmişlerdir. 1987 Kasımında yapılan seçimlerle askeri yönetime son verilmiştir. Aynı günlerde hazırlanan yeni anayasa referandumla kabul edilmiştir. 1990 senesi sonlarına doğru ordu bir darbe ile yönetime el koymuştur. Askeri yönetim dış baskılar yüzünden 1991 Mayısında genel seçimlere gitmek mecburiyetinde kalmıştır. Hiçbir parti gerekli çoğunluğu sağlayamayınca uzun görüşmeler neticesinde, Birleşik Halk Meclisi Ronald Venetiaan'ı başkanlığa seçmiştir. Bu arada gerillalarla hükümet kuvvetleri arasında ateşkes imzalanmıştır. Bu gelişme barış yönünde kalıcı düzenlemelere ve demokratikleşme yönünde yeni adımların atılmasına yardımcı olmuştur (cografya.gen.tr, 2021). London Virginia Company, ilk yerleşimcilerini 1607'de Jamestown'a çıkardı ve bu, İngiliz Kraliyetinin sömürgeleştirme misyonunun ve Kuzey Amerika topraklarındaki köle ticaretinin başlangıcı olmuştur. Roma hakimiyetinde olan Surinam, 1650'de Britanya İmparatorluğu'nun eline geçmiştir. Kölelik kurumu, klasik Yunan ve Roma döneminden Atlantik'te on altıncı yüzyılın başına kadar varlığını sürdürmüştür. Taylor'a (2007) göre, Kolomb'un Hükümdar'a gönderdiği raporlar, İspanyol Hint Adaları'nda Yamyam'ların varlığını doğruladı ve

esas olarak bu spekülatif raporlara dayanarak, yasal hakkı tanıyan “1503 Kambiyal Yasası”nın oluşturulduğuna dayanmaktaydı. Lipking (1997, s. 75), Batı Afrika kıyılarından Karayip Adalarına giden köle ticaretinin tarihini uzun uzadıya tartışır ve aynı zamanda, plantasyonlarda kölelere ne kadar acımasız davranıldığının altını çizmektedir. Ayrıca, özellikle Surinam ve Jamaika dağlarında yaşayan “Maroons” adlı kaçak köleler tarafından ateşlenen plantasyondaki Salve isyanlarını da gündeme getirmektedir. Avrupa tarafından ticari köleliğin kurumsallaştırılması, sömürgeci güçlere plantasyonlardaki işgücü sorununa ucuz ve verimli bir çözüm sunmuştur. Bu nedenle, bu ticari kölelik, Afrika ve Karayipler'deki birçok sömürge sonrası yerin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Temperley (2000), kölelerin eğitimden mahrum bırakıldıkları ve ceza tehdidi altında çalışmaya zorlandıkları için, bedenleri kadar zihinlerinin de esaret altında olduğunu ileri sürmektedir. Özellikle, Oroonoko'nun ortamı, Behn'in Afrika'nın Coramantien kentinden bir köle olarak getirilen romanının kahramanıyla tanıştığı koloni Surinam'dır. Eski Afrika prensi Oroonoko'nun haince köleleştirilmesi ve İngiliz plantasyon kolonisi Surinam'a getirilmesinde olduğu gibi, köleler, yakın yerlerinden ve kültürlerinden koparılıp zorla koparılarak kendilerini yabancı bir dünyada buldular (Iqbal, 2022, s. 207). Surinamın koloni ve kölelik tarihi diğer Karayip Topluluğu Üye ülkelerine benzemektedir. Surinam günümüzde ise turizm ile ayakta durmaya çalışan bir devlet olarak tanımlanabilmektedir.

3.4.14.2. Surinam'da Ekoturizm Destinasyonları

Ekoturizm, “doğadan (ve buna eşlik eden kültürel özelliklerden – hem geçmiş hem şimdiki) zevk almak ve takdir etmek için nispeten bozulmamış doğal alanlara çevresel olarak sorumlu seyahat ve ziyaretir. Bu durum korumayı teşvik eder, düşük ziyaretçi etkisine sahiptir ve faydalı bir şekilde yerel halkın katılımı ile aktif sosyo-ekonomik koşullar sağlamaktadır (IUCN, 2016)”. Surinam bu tanıımı benimser ve başarılı bir ekoturizm endüstrisinin büyümesi için politikalar belirlemektedir (discover-suriname.com, 2021). Ekoturizm, sürdürülebilirliğe odaklanmaktadır. Bu yüzden, doğaya zarar vermemeye özen göstermektedir, çünkü asıl kaygısı doğal çevre ve toplumun kültürel mirası hakkında hem yerel halkı hem de ekoturistleri eğitmektir. Sürdürülebilir kalkınma, gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama

yeteneğinden ödün vermeden bugünün hedeflerine ulaşmaya odaklanmıştır (Fennel, 2008). Surinam topraklarının yaklaşık %80'i tropikal yağmur ormanlarından oluşmaktadır. Surinam ormanı dünyanın en bozulmamış ormanları arasındadır. 300'den fazla farklı ağaç türü ve birçok hayvan ve bitki bulunmaktadır. Surinam, farklı kültürlerin ve geleneklerin olduğu bir ülkedir. Hindistanlılar ve Çinliler burada tamamen kendi tipik kültür ve geleneklerine göre ve iç kısımlarda yerli halk ve Maroonlar eski kabile geleneklerine göre yaşamaktadırlar. Surinam, birbirinin kültür ve dinine hoşgörü ve saygının çok önemli olduğu, renklerin ve çeşitliliğin olduğu bir ülkedir (surinameembassy, 2021).

Son zamanlarda, ekoturizm tüm dünyadaki turistler için çok çekici hale gelmiştir. Karayip Toplluluğu Üyesi olan Surinam; kültürel ve doğal mirası ile sürdürülebilir ekoturizm gelişimini sağlayabilecek çok benzersiz cazibe merkezlerinden birisidir. Surinam dünya çapında ekoturizm destinasyonu haline gelmeye çalışan ve doğal, kültürel mirası ile sürdürülebilir bir şekilde kendini korumaya çalışan bir bölgedir. Surinamda bulunan; Bigi Pan & Nickere Nehri Ekoturizm Faaliyet Alanı, Guiana Shield Bölgesi ve Brownsberg Doğa Parkı önemli ekoturizm destinasyonlarıdır.

3.4.14.2.1. Bigi Pan ve Nickerie Nehri Ekoturizm Faaliyet Alanı

Bigi Pan Alanı, kuzeybatı Surinam'da Atlantik Okyanusu ile Nickerie Nehri arasında yer alan bir kıyı koruma alanıdır. Bölge, mangrov ormanlarına sahip sulak alanlarla karakterize edilmektedir. Yüksek biyolojik çeşitlilik içermektedir ve sosyo-ekonomik, ekolojik ve ornitolojik öneme sahiptir (Djosestro, 2020, s. 2). Nieuw Nickerie, ülkenin en kuzey-batı noktasında yer alan Surinam'ın ikinci büyük şehridir. Bu bölge Bigi Pan bölgesi veya “büyük göl” alanı olarak bilinmektedir. Red Ibis ve Flamingo gibi kuşlar bu sulak alana renk katmaktadırlar. Bununla birlikte, daha az göze çarpan şahin, siyah beyaz şahin veya diğer 122 kıyı kuşundan biri, bu bölgeyi kuş gözlemciliği için ideal bir yer haline getirmektedir. Bigi Pan 67.000 dönümdür ve Coronie ve Nickerie ilçelerinin kıyıları boyunca uzanmaktadır. Bu bozulmamış doğada kuşların yanı sıra kaymanlar ve yılanlar da yaşamaktadır. Nickerie ve Bigi Pan'ı ziyaret etmek isteyen turistlere iki yada üç günlük turlar önerilmektedir. Saramacca ve Coronie bölgelerinin değişen manzarası, zamanın durduğunu gösteren

tarım arazileri ve rustik (tamamen doğadan alınmış) köylerle karakterize edilmiştir. Bölgede nüfusun çoğunluğu Hindu'dur. Nickerie'de yolculuk Bigi Pan'da güzel bir tekne turu ile başlar, gece su üzerinde sade bir kulübede geçirilir. Orman evi, ortak sıhhi tesisler ve yemek alanı içeren sade odalara sahiptir. Kaymanların, sürüngenlerin ve tabii ki birçok kuşun yaşam alanı olan bölgenin çeşitliliğini tekne turları ile ekoturistlerin gözlerinin önüne serilmektedir.

Ekoturistler ayrıca burada kano ve çamur banyosu yapma imkanına da sahiptirler. Bigi Pan sulak alanlarında güzel bir doğa yürüyüşü gezisi organize edilmektedir. Nickerie Nehri üzerindeki başlangıç noktasından kısa bir yolculuktan sonra, tekne bir kızak üzerinden çekilir ve kanal boyunca Bigi Pan'ın açık sularına doğru devam eder. Bigi Pan suyunun ortasında yer almaktadır. Su seviyesi yeterince yüksekse, Atlantik Okyanusu'na kadar uzanan bir tekne turu turistlere önerilmektedir. Orman evlerinde turistler için kanolar mevcuttur (waterproofsuriname.com, 2021). Bu bölgede ekoturistler; kuş gözlemciliği, sportif olta balıkçılığı, bitki botanik inceleme ve doğa yürüyüşü yapma imkanına sahiptirler.

3.4.14.2.2. Guiana Shield Bölgesi

Surinam birçok kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Guiana Shield Bölgesi güncel olarak 50 farklı kuş türünü Milli parkta ağırlamaktadır. Guiana Shield Milli Parkında ekoturistler; Kadife kaşlı Brilliant, Arrowhead Piculet, Kanlı Ağaçkakan gibi Surinam'a özgü kuş türlerini gözlemeyebilmektedirler (Spaans, 2018, s. 50). Guiana Shield, dünyadaki tatlı su rezervlerinin %10-15'ine, neredeyse kesintisiz 2.5 milyon km² tropik yağmur ormanına ve yalnızca bu bölgede bulunan biyolojik çeşitliliğe sahiptir. Bu bölge, dünya iklimi, bölgesel hidroloji ve biyolojik sermayenin korunması için hayati işlevleri yerine getirmektedir. Guiana Shield'in bu sürdürülebilir ekoturizm faaliyetlerinden yararlanan yerel halkın ve devletin turizmden elde ettiği gelir, ekonominin önemli bir parçası olmaktadır (Olsder, 2004, s.7). Bu bölgede ekoturistler; kuş gözlemciliği, bitki botanik inceleme ve doğa yürüyüşü yapma imkânına sahiptirler.

3.4.14.2.3. Brownsberg Doğa Parkı

Brownsberg Tabiat Parkı, ekoturizm ve altın madenciliğinin aynı bölgede neden olamayacağına iyi bir örnektir. Brownsberg Tabiat Parkı 2002 yılında 20.000 ziyaretçi çekti ve bu ziyaretçilerin %60'ı yerli turistti. Parktaki yasadışı altın madenciliği faaliyetleri nedeniyle yerel halk, sürdürülebilir kalkınma hedefinden vazgeçti ve ekonomik faydayı tercih etti. Yasadışı altın madenciliği faaliyetleri, araştırma yapmak ve turistleri ve yerel halkı eğitmek için geliştirilen harika bir parkın yok olmasına yol açmaktadır. Altın madenciliği faaliyetlerinin asla gerçekleşmeyeceğinin kesin olduğu alanlarda ekoturizm geliştirilmelidir. Bu bölge için ekoturizm faaliyetleri çok önemlidir (Hewitt, 2014).

Brownsberg Tabiat Parkı 1970 yılında kurulmasından bu yana ekoturistlerin Dünya üzerinde en çok ziyaret ettiği destinasyonlardan biri olarak gösterilmektedir. Ayrıca, 2001 yılında yaklaşık 17.000 ziyaretçi ile Surinam'ın en çok ziyaret edilen turistik yerlerinden biri haline gelmiştir. Parkın zenginliğini deneyimlemek için turistler, çeşitli şelalelere, derelere veya doğal manzara noktalarına yürüyerek seyahat etme seçeneğine sahiptirler. Brownsberg Doğa Parkı (5°01'K, 55°34'W) 1970 yılında yaklaşık 12.200 hektarlık korunan bir yağmur ormanı alanı olarak kurulmuştur ve Surinam'ın tek doğa parkıdır. Başkent Paramaribo'nun yaklaşık 90 km güneyinde, Brokopondo Rezervuarı'nın kuzeybatısında yer almaktadır. Brownsberg, en geniş noktasında yaklaşık 34 km uzunluğunda ve 13,5 km genişliğinde uzanan 470-530 m yüksekliğinde bir platoya sahip ferro-boksit kaplı bir dağdır. Alan nemli ormanlarla kaplıdır ve çok çeşitli yükseltileri, dik yamaçları ve olukları nedeniyle çok çeşitli habitatlara ev sahipliği yapmaktadır. Bu, park içinde de bulunabilen endemik türler de dahil olmak üzere çeşitli fauna ve flora tarafından gösterilen küçük bir alanda yüksek çeşitlilik yaratmaktadır. Brownsberg Tabiat Parkı, “10 opossum, 5 pilosan, 4 armadillo, 58 yaras, 8 primat, 13 etobur, 5 toynaklı ve 22 kemirgen'den oluşan en az 125 memeli türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bu rakamlara Surinam'da olduğu bilinen tüm kedigiller ve primat türleri de dahildir. Brownsberg'in yüzey alanının çoğu mezofitik ve mezo-kserofitik yağmur ormanlarıyla kaplıdır.

Parkta meydana gelen diğer habitatlar arasında kserofitik alçak orman, bambu-liana ormanı, bataklık nehir kenarı ormanı ve bataklık-bataklık ormanı yer almaktadır. Parkın içindeki plato ve yamaçların çoğu neredeyse bozulmamış durumdadır. Bölgede Kolombiya öncesi Kızılderililere ait küçük eserler bulunmaktadır. 17. yüzyılın sonlarından 1964'e kadar, Brownsberg'in doğusundaki Surinam Nehri'nin ortasında Maroon (kaçan köleler) köyleri oluşmuştur. 19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başında, dağda kısa süreli küçük ölçekli altın madenciliği faaliyetleri de yapılmıştır. 1964 yılında Brokopondo Rezervuarı'nın kurulmasıyla, orta Surinam Nehri'nin 11 Maroon köyünün sakinleri, Brownsberg dağının kuzeyindeki bir yerleşim yeri olan Brownsweg'e taşındı ve 1970 yılında dağ bir tabiat parkı olarak koruma altına alındı. Turistler, Kuzey-Doğu'dan gelen ve Brownsweg'den başlayan bir yolla ulaşılabilen platonun kuzey kısmında yer alan konaklama tesislerini kiralayabilmektedirler. Bu parkur, yaylanın güneybatısındaki ana yol olan Mazaroni Yolu olarak Telesur telekomünikasyon kulesine ulaşana kadar devam etmektedir. Yaylanın orta ve güney kısmında batı ve güneye devam eden bu yolun Pedreku Pasi adlı diğer kısmı trafiğe kapatılmıştır. Turistler için başka bir kapalı yol ise ana yoldan güneybatı yönünde ayrılarak yokuş aşağı Witi Creek bölgesine doğru gitmektedir. Bu parkurda ekoturistler çeşitli yürüyüş yollarından geçerek; şelalelere (Mazaroni Şelalesi, Leo Şelalesi) derelere (Witi Deresi) ve tepelere (Mazaroni Zirvesi) ulaşmaktadırlar (Ouboter, 2021, s. 7). Bu doğa parkı ekoturizm adına çok önemli ve değerlidir. Popüler olan bu parkta ekoturistler; doğa yürüyüşü, bitki inceleme, foto-safari turizmi yapabilmektedirler.

3.4.15. Trinidad ve Tobago

Karayip Topluluğuna 1 Ağustos 1973'de üye olmuştur. Sinek Kuşu Ülkesi olarak da bilinir. 1962'de bağımsızlığını ilan etmiştir. Alanı 5.128 km²'dir. Başkenti Port-of-Spain'dir. Nüfusu 1.308.600'dir. Para Birimi Trinidad ve Tobago Dolarıdır (caricom.org, 2021). Trinidad ve Tobago'da seyahat ve turizm endüstrisi, 2012 yılında GSYİH'ya toplam yüzde 7,6 ve toplam istihdama yüzde 9,9 katkıda bulunmuştur (Wilson, 2014). COVID-19 öncesi rakamlar, tüm turizm sektörünün istihdama katkısının ülkenin GSYİH'sine yaklaşık %10 (doğrudan ve dolaylı) olarak tahmin edilmektedir (Mahadeo, 2021, s. 9). Karayip Topluluğuna üye olan bu renkli

ülke de diğer üye ülkeler gibi sömürge tarihine sahiptir. Ayrıca, Trinidad ve Tobago diğer Karayip Topluluğu üye ülkeleri gibi turizm sektörüne özellikle ekoturizm faaliyetlerine önem vermektedir.

3.4.15.1. Coğrafi Konumu ve Tarihi



Harita 3.16. Trinidad and Tobago Haritası

(Kaynak: <https://www.worldatlas.com/maps/trinidad-and-tobago>. Erişim Tarihi: 22.11.2021).

Trinidad ve Tobago, Barbados, Grenada, St. Vincent ve Grenadinler ve Venezuela ile deniz sınırlarını paylaşmaktadır (Mahadeo, 2021, s. 4). Trinidad ve Tobago konum olarak Karayipler, Karayip Denizi ve Kuzey Atlas Okyanusu arasında ve Venezuela'nın kuzeydoğusunda yer almaktadır. Coğrafi konumu ise 11 00 Kuzey enlemi, 61 00 Batı boylamıdır. Haritadaki konumu Orta Amerika ve Karayipler olarak geçmektedir. Yüzölçümü 5,128 km²'dir. İklimi tropikaldir. Arazi yapısı ovalar ve dağlardan oluşmaktadır (cografya.gen.tr, 2021). Trinidad ve Tobago, güneydoğu Batı Hint Adaları'nın ada ülkesi olarak bilinmektedir. İki ana adadan (Trinidad ve Tobago) ve birkaç küçük adadan oluşmaktadır.

Karayipler zincirinin en güneydeki iki halkasını oluşturan Trinidad ve Tobago, Güney Amerika kıtasına yakın, Venezuela'nın kuzeydoğusunda ve Guyana'nın kuzeybatısında yer almaktadır. İki ana adadan çok daha büyük olan Trinidad, yaklaşık 1.850 mil kare (4.800 km kare) alana sahiptir. Venezüella kıyılarından en yakın noktasında 7 mil (11 km) uzaklıktadır. Yaklaşık 115 mil kare (300 km kare) alana sahip çok daha küçük Tobago, Trinidad'ın 20 mil (30 km) kuzeydoğusunda yer almaktadır. Güneybatıdan kuzeydoğuya çapraz olarak uzanan Tobago, yaklaşık 30 mil (50 km) uzunluğunda ve en geniş noktasında 10 milden (16 km) fazladır. Cennet Kuşu Adası olarak da adlandırılan Küçük Tobago, bir zamanlar Yeni Gine dışındaki büyük cennet kuşunun tek vahşi yaşam alanı olarak bilinmekteydi. Kristof Kolomb 1498'de üçüncü yolculuğunda Trinidad'a ulaştığında, adada Aslen Orinoco Nehri delta bölgesinden Arawakanca konuşan kabile grupları ve daha az sayıda Cariban konuşan yerli halk yaşıyordu. 16. yüzyılda bu Trinidadlıların çoğu Kızılderililer İspanyol köle tüccarları tarafından yakalandı ve diğer İspanyol mülklerinde çalışmaya gönderildi, ancak 1592'ye kadar adada etkili bir İspanyol varlığı yoktu. Antonio de Berrio ,Eldorado'yu (efsanevi altın diyarı) aramaya geldi; adanın resmi mülkiyetini aldı ve Oruña'lı San José'yi kurdu (şimdi Saint Joseph olarak bilinmektedir), 1784 yılına kadar ülkeye başkentlik yaptı. 17. ve 18. yüzyılın başlarında tütün ve daha sonra kakao Trinidad Kızılderililerin emeği kullanılarak yetiştirildi. Fakat 1720'lerde kakao mahsulünün başarısızlığından sonra, kakao endüstrisi geriledi.

Ada, 18. yüzyılın sonlarına kadar gelişmemiş olarak kaldı. 1776'dan itibaren İspanyol hükümeti, diğer Karayip adalarından Roma Katoliklerini köleleriyle birlikte Trinidad'a yerleşmeye teşvik etti. Bu göç hareketi ile yerleşimcilere cömert arazi ve vergi teşvikleri sunan ve Trinidad'ın nüfusunu, ekonomisini ve toplumunu değiştiren 1783 tarihli kararname sonrasında önemli hale geldi. Yerleşimcilerin çoğu Fransız'dı ve bölgede Fransız etkisi baskın hale geldi. Diğer kolonilerden ve Afrika'dan birçok köle getirildi. Tarlalar kuruldu, pamuk ve şeker üretimi başladı ve ticaret önemli ölçüde arttı. 1797'de, ne zaman ki İngiltere adayı İspanya'dan ele geçirdi, Trinidad bir plantasyon ekonomisi ve bir köle toplumu olarak gelişimine başladı. Trinidad, 1802'de resmen İngiltere'ye devredildi. İngiliz yönetimi altında, Trinidad'ın bir şeker

üreticisi kolonisi olarak gelişimi devam etti, ancak 1806-07'de köle ticareti tamamen yasaklandı. Kölelik 1834 ile 1838 arasında iki aşamada kaldırıldı ve şeker kamışı yetiştiricileri istedikleri istikrarlı, uysal ve ucuz emeği sağlayamadılar. 1845 yılında göç Hint alt kıtasından sözleşmeli işçiler başladı; 1917'ye kadar devam etti. 1870 gibi erken bir tarihte, toplam nüfusun yaklaşık dörtte biri Hint-Trinidadlılardan oluşuyordu. Orijinal Trinidadlı Kızılderili sakinleri o zamana kadar neredeyse ortadan kaybolmuştu. Diğer göçmenler 1838'den sonra daha küçük İngiliz Karayip kolonilerinden, Afrika'dan (yabancı köle gemilerinden kurtarılan özgür yerleşimciler olarak), Madeira, Çin, Suriye, Lübnan, Venezuela ve Birleşik Krallık'tan geldi. Trinidad'ın nüfusu Karayipler'deki en heterojenlerden biri haline geldi. Özellikle 1937'de Grenadan doğumlu işçi lideri yönetiminde ada çapında bir dizi grev ve ayaklanma Uriah Butler— 1945'te genel oy hakkının verilmesine ve bir ölçüde özyönetim sağlayan diğer anayasal reformlara öncülük etti. Genel oy hakkının ardından yaklaşık 10 yıl boyunca, kolonideki siyaset, bireycilik ve kafa karışıklığı ile karakterize edildi, ancak 1956'da Halkın Ulusal Hareketi (PNM) anketlerde bir zafer kazandı ve PNM'nin kurucusu ve lideri Eric Williams'ın yönetiminde ilk parti temelli kabine hükümetini kurdu. Trinidad ve Tobago, 1962'de bağımsızlığını kazandı ve 1976'da İngiliz Milletler Topluluğu içinde bir Cumhuriyet oldu (britannica, 2021).

Bununla birlikte, Trinidad ve Tobago'nun yarım asırdır Çin Halk Cumhuriyeti ile de güçlü bağları vardır. Günümüzde de Çin ile olan bağı hala devam etmektedir. Yarım yüzyıldan fazla bir süredir Trinidad ve Tobago, Karayipler'de Çin'in ilgi odağı olmuştur. Trinidad ve Tobago, bölgede Çin yapımı büyük bir askeri gemi satın alan ilk hükümet oldu. Telekomünikasyon sektöründe Çinli firma Huawei ve yine Çinli rakibi ZTE, Trinidad ve Tobago pazarında güçlü bir konum oluşturdu (Ellis, 2019, s. 26). Ayrıca, Trinidad ve Tobago Çin ile ABD arasında rekabet oluşturan bir pazardır. Trinidad ve Tobago özellikle bu uzun sömürge tarihi ve büyük ülkelerin çekişmelerine sahip olan araka planı ile kendisine turist çeken bir Karayip Topluluğu ülkesidir.

3.4.15.2. Trinidad ve Tobago'da Ekoturizm Destinasyonları

Ekoturizm, Trinidad ve Tobago'nun tanıtım web sitesinde yer alan altı ana pazar kategorisinden birisidir. Ülkenin, Ulusal Turizm Politikasında benimsenen

ekoturizm tanımı ise şöyledir: “Korumayı teşvik eden doğal veya yakın doğal alanlara çevresel ve sosyal açıdan sorumlu seyahat, düşük ziyaretçi etkisine sahiptir ve yerel halkın faydalı bir şekilde aktif sosyo-ekonomik katılımını sağlar” (Wilson, 2014). Özellikle Tobago bağlamında çeşitlendirilmiş bir turizm ürünü, pazara büyüme için yeni bir boyut getirme potansiyeline sahiptir. Doğa fotoğrafçılığı, şnorkelli yüzme, tüplü dalış, kano ve kuş gözlemciliği gibi faaliyetler ve Kuzey-Doğu Tobago'daki Biyosfer tanımına sahip bir ada destinasyonu ile Mavi Bayrak statüsündeki plajlar bağlamında, denizin geliştirilmesi ekoturizm pazarı potansiyelini artırabilir. Buna ek olarak, Trinidad'daki Caroni Kuş Cenneti, özellikle kuş gözlem turizmi için yerel geçim kaynaklarını desteklemeye devam etmektedir (Mahadeo, 2021, s. 4). Trinidad ve Tobago toplu olarak önemli bir gelir kaynağı olarak turizme bağlı olmasa da, ülke ekoturizm için popüler bir destinasyon olarak çok güçlü bir itibar kazanmıştır. Trinidad'da ekoturizmin bu kadar popüler olmasının nedeni, Karayipler'in flora ve faunasını Güney Amerika anakarasının daha vahşi yönü ile birleştiren Trinidad ve Tobago'nun eşsiz ikliminden kaynaklanmaktadır. Trinidad'da, bozulmamış şelalelerle dolu, bozulmamış yağmur ormanlarında yürüyüş yapabilir, mangrov bataklıklarında tekne gezintisine çıkabilir ve uzak kumsallarda yuva yapan deri sırtlı kaplumbağaları gözlemlenmektedir (visittobago.gov, 2021).

Ülkede 700 çeşit orkide ve 400 kuş türü olduğu tahmin edilmektedir. Trinidad'ın “derin güneyi”, turistler tarafından büyük ölçüde ziyaret edilmeyen bir bölgedir. Ancak bu bölge, resimsi balıkçı köylerine ve ıssız plajlara sahiptir. Ekoturistler Trinidad'ın daha sakin kırsalını ziyaret ederek adanın fauna ve florasını keşfedebilmektedirler. Tobago, ekoturistler için bir cennet adası olarak bilinmektedir. Tobago'da 210'dan fazla kuş türü, 23 kelebek türü, 5 kaplumbağa türü, 24 yılan türü (bunların hiçbiri zehirli değildir), 16 kertenkele türü ve 14 kurbağa türü bulunmaktadır (Morgan, 2022). Trinidad ve Tobago her zaman müreffeh bir okyanus ekonomisine sahip olmuştur. İkiz ada devletinin kara-deniz oranı yüksektir ve Münhasır Ekonomik Bölgesi yaklaşık 77.502 km²'dir. Deniz kaynakları, özellikle petrol ve gaz, turizm, denizcilik ve balıkçılık, ülkenin gelirine önemli ölçüde katkıda bulunur. Petrol ve gaz tipik olarak ülkenin yıllık Gayri Safi Yurtiçi Hasılasının (GSYİH) yaklaşık %40'ını ve aşağı yönlü faaliyetlerden yapılan ihracatın %80'ini

oluşturmaktadır. Özellikle Tobago'da deniz ve kıyı turizmi önemlidir (Mahadeo,2021, s. 9). Trinidad ve Tobago'da bulunan; Main Ridge Ormanı Koruma Alanı & Gilpin Trace Kuş Gözlemciliği Ekoturizm Bölgesi, Tobago Biyolüminans & Bon Accord Lagünü Ekoturizm Bölgesi, The Mangrove Ormanları Doğa Yürüyüşü ve Bisiklet Sürme Alanı önemli ekoturizm destinasyonlarıdır.

3.4.15.2.1. Main Ridge Ormanı Koruma Alanı: Gilpin Trace & Caroni Kuş Gözlemciliği Ekoturizm Bölgesi

Kuş gözlemciliği, Trinidad ve Tobago'da çok popüler bir turistik aktivitedir. 4830 kilometrekarelik bir alanda 430'dan fazla kuş türüne ev sahipliği yapan Trinidad ve Tobago kuş gözlemcileri için dünyanın en iyi seyahat noktalarından biri haline getirmektedir. UNESCO Listesindeki Tobago Main Ridge Orman Koruma Alanı, batı yarımkürede ki en eski koruma alanı olarak bilinmektedir. Özellikle, ekoturizm çeşitlerinden kuş gözlemciliği yapmak isteyen ziyaretçiler için birçok popüler parkura sahiptir. Bu parkurlardan en eskisi ve en itibarlılarından birisi Gilpin Trace parkurudur. 1974 de keşfedilen bu parkurda dünyanın en nadir bulunan sinek kuşu türlerinden biri olan beyaz boyunlu jakoben kuşu bulunmaktadır. Bununla birlikte, bölgede kuş gözlemcileri endemik türlerden olan; Trinidad motmotunu, mavi sırtlı manakini kuşunu, çizgili baykuşları ve birçok farklı gagalı tropik kuş türünü parkurda gözlemleyebilmektedirler (visittobago.gov, 2021). Ayrıca, Caroni Kuş Cenneti (Ramsar bölgesi), yüksek bir avifauna biyolojik çeşitliliğini destekleyen ve karşılığında uluslararası kuş gözlemci ekoturistleri çeken bir kıyı acı su mangrov bölgesidir (Mahadeo, 2021, s. 4). Bu geniş ekoturizm alanı, ekoturistlere ekoturizm faaliyetlerinden; kuş gözlemciliği ve doğa yürüyüşü yapma imkanı sağlamaktadır.

3.4.15.2.2.Tobago Biyolüminesans & Bon Accord Lagünü Ekoturizm Bölgesi

Biyolüminesans, bazı canlı organizmaların gerçekleştirdiği, kimyasal reaksiyonlar sırasında kimyasal enerjinin ışık enerjisine dönüştürülmesi ile ışık üretilmesi ve yayılması olayına verilen isimdir (Calabretta, 2022, s. 1). Biyolüminesans plankton, tahriş olduklarında yada dokunulduklarında ışık yaymaktadırlar. Bu nedenle kürek çekilerek yapılan bu ekoturizm aktivitesinde

turistler küreklerini her suya vurduklarında suyun üzerinde ışık parlamaktadır. Bu faaliyet turistler için güvercin noktası olarak bilinen bölgede saat 18.00'den sonra başlamaktadır. Profesyonel Eğitimci ekoturistlere hızlı bir eğitim vermektedirler. Kano veya ayakta kürek çekme seçenekleri ekoturistlere sunulmaktadır. Bu parkurda ekoturistler kürek çekerek, mangrovları takip etmektedirler. Daha sonra, dinlenmek ve yüzmek için “No Man's Land” adlı bölgeye gitmektedirler. Bu ekoturizm turunun sonu turistlerin sahile dönmeleriyle bitmektedir.

Bu ekoturizm faaliyeti için; planktonun en parlak olduğu zaman olduğu için dolunaydan hemen önce veya sonraki zamanlar ziyaretçiler için özellikle seçilmektedir (visittobago.gov, 2021). Bon Accord Lagünü, Trinidad ve Tobago'nun güneybatı bölgesinde 11°10' ve 11°11'K enlemleri ve 60°49' ve 60°51' Doğu boylamlarında yer almaktadır. Bon Accord Lagünü, Tobago, Thalassia testudinum'un egemen olduğu bir deniz otu topluluğuna ev sahipliği yapar ve çoklu zincirler genellikle diğer ortamlara kıyasla deniz otu yataklarına yakınlık göstermektedir. Accor Lagünü'deki deniz otu topluluğu yaklaşık 102 hektarlık bir alanı kaplamaktadır ve bazı yerlerde yaklaşık 6 m derinliğe kadar uzanmaktadır. Testudinum Lagünü'deki baskın deniz otu türü iken, Halophila decipiens ve Halodule wrightii'nin daha küçük alanları kaplumbağa otu arasında serpiştirilmiştir. Baskın alg cinsi, Acanthopora, Padina, Bryopsis, Dictyota, Halimeda ve Caulerpa iken Porites porites gibi mercanlar da deniz otu yatakları arasındaki lagünde bulunmaktadır (Kanhai, 2022, s. 9). Bu ekoturizm bölgesinde ekoturistler kano yapma, bitki (botanik) inceleme ve su altı dalış turizmi yapma imkanına sahiptirler.

3.4.15.2.3. The Mangrove Ormanları Doğa Yürüyüşü ve Bisiklet Sürme Alanı

Trinidad ve Tobago'da bulunan Mangrov ormanlarının iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için karbon yakalama ve depolama potansiyelinin çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, bu durumun ülkeye toplum gelişimi ve sürdürülebilir bir turizm fırsatı sunduğu da söylenebilmektedir. Tobago Meclisi, 2018'de Kenya'nın Nairobi kentinde düzenlenen Birinci Sürdürülebilir Mavi Ekonomi Konferansı hakkındaki raporunda, bunun ülkenin karbon emisyonlarının azaltılmasına ilişkin anlaşmalarını yerine getirmesine izin vermenin yanı sıra bu ekosistemleri korumak ve yerel toplulukları desteklemek için iyi bir seçenek olduğunu belirtmiştir.

(Mahadeo, 2021, s. 4). Mangrov Ormanları Doğa Yürüyüşü ve Bisiklet Sürme Alanı ekoturistleri adanın düz güneybatı ucundaki sulak alan eko sistemlerinden ikisine götürmekte ve Karayip kıyılarında bulunan Bon Accord iz sistemi ve Bon Accord lagününe harika bir bakış sunmaktadır. Bu parkur; mangrov ağaçlarıyla kaplıdır. Bu nedenle günün hangi saatinde olursa olsun yolculuk her zaman serindir. Yol ağırlıklı olarak yengeç avcıları, balıkçılar ve ekoturistler tarafından kullanılmaktadır. Kuş gözlemciliği ve güzel gün batımları için harika bir destinasyondur, ancak sabahları ve akşamları böceklerle ünlüdür. Atlantik kıyısında, Kilgwyn ekolojik yolu turistleri bir dizi eski hindistancevizi arazisinden ve Tobago'daki son bozulmamış mangrov ormanlarından bazılarına götürmektedir. Bu Doğa yürüyüşü parkuru ekoturistler için ilgi çekici bir konumdadır.

Parkur ekoturistlere bitki inceleme fırsatı da sunmaktadır. Bu bölge, Tobago'daki en eski Kızılderili yerleşim yerlerinden biridir ve hatta sömürge döneminden birkaç şeker değirmeni bu doğa yürüyüşü veya bisiklet turunda gözlemlenmektedir. Bu yol sistemlerinin her ikisini de hem doğa yürüyüşü için hem de bisiklet sürüşü için başlangıç seviyesinde olduğunu düşünen ekoturistlerin dahil edildiği bölgedir. Ancak daha gelişmiş biniciler tarafından kullanılabilecek mangrov kökleri boyunca teknik olarak daha zorlu dolambaçlı yollar da ekoturistlere profesyonel ve yerli olan ekoturizm rehberleri tarafından sunulmaktadır. (tobagomountainbike, 2021). The Mangrove Ormanları Doğa Yürüyüşü ve Bisiklet Sürme ekoturizm bölgesi ziyaretçilerine; doğa yürüyüşü turizmi ve bisiklet turizmi yapma imkânı sunmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm, Karayip Topluluğu'na üye olan ülkeler için ana döviz kaynağıdır ve bölgenin kalkınmasında hayati bir sektördür. Karayipler için turizm istihdam seviyesi 2,5 milyonun üzerine çıkmıştır. Bu nedenle turizm, dünyadaki işlerin %6,3'lük payına kıyasla, bölgedeki işlerin %15,5'ine doğrudan ve dolaylı olarak katkıda bulunur. Böylece istihdam yaratır, çeşitlendirir ve ekonomiyi güçlendirir. Dünya Turizm Örgütü'nün araştırmasına göre; turizm, incelenen ülkelerin %38'inde ana gelir kaynağıdır. %83'ünde ise ihracat sınıflamasında ilk beşte yer almaktadır. Turizm endüstrisi, ülkelerin ekonomik başarı elde etmeleri için büyük bir öneme sahiptir. Örneğin, turizm Karayip Topluluğuna üye ülkelerden Antigua ve Barbuda (%80), Saint Lucia (%64) ülkelerin GSYİH'sının %25'inden fazlasına doğrudan katkıda bulunmuştur.

Turizm ve hizmetler sektörü, son yirmi yılda Karayip Topluluğuna üye ülkelerin ekonomileri için bir güç merkezi haline gelmiştir. Geleneksel faaliyetlerin kriz içinde olduğu ekonomilerde (özellikle tarım sektöründe) turizm önem kazanmaya devam etmiştir. Karayip bölgesinde; palmiye ağaçlarıyla çevrili kumsallar, mercan resifleri, karnavalların ve diğer müzikal etkinliklerin bol olduğu tropikal bir festival atmosferi gibi bir turistik ürün sunan destinasyonlar arasında rekabetin yoğun olduğu gözlemlenmiştir. Karayip Topluluğuna üye ülkelerde turizm istihdam açısından yadsınamaz derecede önemlidir, ancak ev sahibi toplumlara ve bölgelere sağlanan avantajların yetersiz olduğu da çalışmada görülmektedir. Turizmin bölgeye getirdiği insan ve finansman akışının büyüklüğüne rağmen, yerel ekonomilere sınırlı faydalar sağladığı düşünülmektedir. 1980'lerin sonundan itibaren Karayipler'de turizm gelirleri, geleneksel plantasyon ekonomilerinden elde edilen gelirin yerini almaya başlamıştır ve turizm sektörünün hâkimiyeti hızla artmaya devam etmektedir. Adalara gelen ziyaretçi sayısı 1990'da 8,7 milyondan, 2019'da 19 milyonun üzerine çıkmıştır. 2019 verilerine göre Karayip Topluluğuna üye olan 15 ülkeyi toplamda 20 milyona yakın (19, 819,087.3) turist ziyaret etmiştir. Örneğin Karayip Topluluğuna üye olan ülkelerden Bahamalarda turistlerin en çok ziyaret ettiği bölge Andros bölgesidir. Bu bölgeye 125 bin ziyaretçinin yıllık 45 milyon ABD Dolarından fazla harcama yaptığı tahmin edilmektedir. Türkiye'de bulunan ve

çoğunlukla kıyı turizminin aktif olduğu bölgelerde tıpkı Bahamalar’da olduğu gibi ekolojik pazarlama teknikleri yürütülebilir. Böylece bölgenin ekoturizm potansiyeli ortaya çıkartılabilir. Ekoturizm, Andros Adalarının en büyük endüstrisidir. Bahama ekoturizm endüstrisi, Andros’u zincirdeki en az keşfedilen ada olarak pazarlanmaktadır. Bir diğer topluluk üyesi olan Antigua ve Barbuda, dünyadaki turizme dayalı bir ulusal ekonominin en uç örneklerinden biridir. Ülkenin “Gayri Safi Yurtiçi Hasıllarının %80’i Global Turizm ve ilgili faaliyetlerden sağlandığı” düşünülmektedir. Dominika’ya gelince; Avrupa Birliği Dominika’nın ekonomisini çeşitlendirmesine yardımcı olma çabasının bir parçası olarak toplum ve sürdürülebilir turizmin gelişimini finanse etmiştir. Jamaika’da turizm endüstrisinin büyüklüğü “Do Business Jamaika”ya göre 2018 itibarıyla 1,2 milyar ABD Doları değerindedir ve 2018 yılında ülkenin GSYİH’sına 852.6 milyon ABD Doları katkıda bulunmuştur. St. Kitts ve Nevis, dünyanın turizme en bağımlı ülkelerinden biridir: 2019’da endüstri, ülkenin GSYİH’sının %25’inden fazlasına doğrudan katkıda bulunmuştur ve ülkedeki dört kişiden birine istihdam olanağı sağlamıştır.

2015-2019 CARICOM (Karayip Topluluğuna Üye Ülkeler) Stratejik planına göre: Karayip Topluluğuna üye ülkeler içindeki her üye devlet; iklim değişikliğinin ve kötü çevre yönetiminin etkilerine karşı savunmasızdır. İklim değişikliği topluluk içindeki üye devletler ve “Karayip Denizi” için önemli bir tehdittir. Bölge, artan şiddetli kötü hava koşulları, kıyı bölgesi erozyonu, flora, fauna ve tarım üzerindeki yıkıcı etkileri yüzünden olumsuz etkilenmektedir. Bu bağlamda, Karayip Topluluğuna üye ülkeler, BM 2015 sonrası “Kalkınma Gündemi ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri” hakkındaki küresel söylem bağlamında, çevresel dayanıklılık oluşturmayla ilgili olarak bölgenin özel ihtiyaçlarını ve değerlendirmelerini güçlü bir şekilde savunma kararı almıştır. Karayip Topluluğuna üye ülkeler için büyük tehditler; iklim değişikliği ve doğal afetlerdir. Bölge doğal afetlere yatkın olmakla birlikte, son on yılda iklim değişkenliği ve değişikliğinin etkileri nedeniyle birçok doğa olaylarına maruz kalma oranı artmıştır. Bu olaylar tüm popülasyonları etkilemiştir. Bu durum ciddi sıkıntılara neden olmuş ve göçler artmıştır. Ayrıca, havaalanları, limanlar, telekomünikasyon tesisleri, yollar, kıyı koruma yapıları, hastaneler ve okullar gibi kritik fiziksel altyapıya da doğal afetler zarar vermiş ve

tahrip etmişlerdir. Bu özellikle; tarım ve turizm gibi başlıca üretken sektörleri olumsuz etkilemiştir. Doğal afet yönetimi bu nedenle bölge için kritik öneme sahiptir. Kaynak yaratmak için turizme ayrıca önem verilmektedir. Bu bağlamda bölge halkının sosyal ve ekonomik ilişkiler kurma fırsatlarını kolaylaştıran, profesyonel, akademik ve kültürel değişimler yoluyla programlar hazırlanmaktadır. Örneğin, gençler için çıraklık ve iş başında eğitim fırsatları, işçi değişim programları, öğrenci değişim programları, “Karayip Topluluğu Gençlik Gönüllülük Programı” (organize turlar ve bölge içi turistik seyahatler) ve turizmin daha fazla tanıtımı için çalışmalar yapılmasıdır. Türkiyede de “Ekoturizm Gençlik Gönüllülük Programı” adı altında şehirlerarasında ekoturizm faaliyetleri yapılan bölgelere öğrenciler gönderilerek ekoturizmin tanınırlığı gençler arasında da arttırılabilir.

Ayrıca, topluluğun bir diğer hedefi; çevresel sürdürülebilirliği politika, planlama ve halk eğitime ve sürdürülebilir çevre yönetimine ilişkin kamu bilincine dahil etmektir. Çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlar da dahil olmak üzere sürdürülebilir kalkınmanın tüm yönlerini ana akım haline getirmek ve bölgenin kara, deniz ortamındaki doğal kaynaklarının optimum sürdürülebilir kullanımını teşvik etmek ve çevrenin sağlığını ve bütünlüğünü korumak ve muhafaza etmek ana hedeflerdir. Türkiye’de de bu hususta planlanması gereken sürdürülebilirlik faaliyetlerinin yer şekilleri bakımından daha detaylı bir biçimde incelenerek yapılandırılması ve bu hususta çalışmaların yürütülmesi söz konusu olabilir. Bununla birlikte raporda; Karayip Topluluğuna üye ülkeler; iyi bir çevre yönetimine ve tüm kalkınma sektörlerinde doğal varlıklarının korunmasına bağlı olduklarını özellikle belirtmişlerdir. Ayrıca, topluluk halklarını, doğal ve insan kaynaklı tehlikelerin etkilerine ve iklim değişikliğinin etkilerine hazırlık ve bunların yönetimi konusunda güçlendirmek hedefi koymuşlardır. Güçlü ekonomik büyüme, yoksulluk ve işsizlikte azalma olması yine belirtilen hedefler arasındadır. Ekoturizm faaliyetlerinin Karayip Topluluğuna üye ülkelerde geliştirilebilmesi için 2015-2019 stratejik planında hedefler konmuştur. Bu hedeflerin bazıları şunlardır; çevresel sürdürülebilirlik, sürdürülebilir çevre yönetimine ilişkin kamu bilinci oluşturmak, çevre ve doğal kaynakların yönetimini geliştirmek, arazi kullanım planlaması ve yönetimini iyileştirmek için yasal ve düzenleyici reformlar yapmak, kirliliğin önlenmesi ve

kontrolü için atık yönetimi sistemi oluşturmaktır. Diğer hedefler ise; çevresel ve sosyal etki değerlendirmelerini yürütmek ve kullanmak için ulusal ve kurumsal kapasiteler oluşturmak (iklim değişikliği taraması/koruması dahil), enerji verimliliğini ve yenilenebilir enerji seçeneklerini teşvik etmek, biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir kullanımını ve yönetimini teşvik etmek, entegre kıyı bölgesi yönetimini teşvik etmek, deniz yaşamı ve orman kaynaklarının korunmasını yönetimini ve sürdürülebilir kullanımını teşvik etmek, yabancı ve egzotik türlerin çoğalması, deniz çöprü ve ulusal yargının ötesinde biyolojik çeşitlilik ile bağlantılı okyanus yönetişim konularını ele almak için bölgesel kapasiteyi geliştirmektir.

Stratejik plan kapsamında yapılan çalışmalara örnek olarak; Bahamalarda bulunan “Bonefish göleti” Güney New Providence kıyılarında kalan son gelgit mangrov ekosistemi olarak hizmet etmektedir. Bu bölgede “Açık sınıf” kapsamında; eğitim amaçlı girişimler yapılmaktadır. Ekoturistlere; ekosistem, biyolojik türler, balık türleri mangrov sistemi ve ekoloji hakkında uzmanlar tarafından bilgi verilmektedir. Barbados’ta Atlantis Denizaltıları sualtı dünyasını çevre dostu, pille çalışan bir denizaltıdır. Belize’de yaklaşık 540.000 metrekarelik Chiquibul Mağara Sistemi, Belize’deki en büyük, Orta Amerika’daki en uzun mağaradır. Ayrıca, jeolojik ve arkeolojik harikaların en önemli hazinelerinden biri olarak görülmektedir. Bölgenin 2007’de yapılan bir teknik değerlendirmesi, mağara sisteminin kendi yönetim planına ihtiyacı olduğunu ortaya çıkarmıştır ve Chiquibul Ulusal Parkı yetkilileri yardım için “Doğa Koruma Alanı’na” dönüştürmüşlerdir. Belize ve Tennessee’den koruma ekibi, bu inanılmaz mağara sistemi için beş yıllık bir yönetim planı hazırlamışlardır. Haiti’nin botanik çeşitliliği, ABD Orman Hizmetleri tarafından 2010 yılında hazırlanan bir raporda Karayipler’deki “en zenginlerden biri olarak” tanımlanmıştır. Montserrat’ta Plymouth kasabası, Amerika’daki tek volkanik gömülü kasabadır ve bu bölge ekoturistler için Montserrat’ın cazibe merkezidir. St. Kitts ve Nevis’te bulunan dağlar “Central Forest Reserve” Ulusal Parkı’nın bir parçasıdır. Central Forest Reserve Ulusal Parkı “biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kalkınma amaçları” için kurulmuştur. Küçük bir ada destinasyonu olarak St. Kitts, kontrol edilemeyen turizm büyümesinden kaynaklanan bir dizi çevresel tehdide karşı oldukça hassastır. Su kıtlığı, algılanan bol su kaynağı ve bunun

sonucunda koruma çabalarının eksikliği bölgedeki önemli sorunlardan birisidir. St. Lucia'da volkanik süreçler, St. Lucia adasında inkar edilemez derecede güzel bir jeolojik manzara oluşturmuştur. Genç ada, dar vadilerle engebeli ve dağlıktır. St. Lucia'nın topolojisi, Barre de l'Isle volkanik eksen aralığı, dramatik ikiz Pitons, Qualibou Caldera ve Küçük Antiller'deki en sıcak ve en aktif jeotermal alanlardan biri olan “Kükürt Kaynakları” dahil olmak üzere volkanik kökenini yansıtmaktadır. Bu olağanüstü jeomorfik özelliklerin çoğu, St. Lucia'nın güneybatısındaki Pitons Yönetim Alanının UNESCO Dünya Mirası Alanı olarak yazılmasının nedenidir. Yine bölgede bulunan Surinam birçok kuş türüne ev sahipliği yapmaktadır. Guiana Shield Bölgesi güncel olarak 50 farklı kuş türünü Milli parkta ağırlamaktadır. Guiana Shield Milli Parkında ekoturistler; “Kadife kaşlı Brilliant, Arrowhead Piculet, Kanlı Ağaçkakan” gibi Surinam'a özgü kuş türlerini gözlemeyebilmektedirler. Guiana Shield, dünyadaki tatlı su rezervlerinin %10-15'ine, neredeyse kesintisiz 2.5 milyon km² tropik yağmur orman varlığına ve yalnızca bu bölgede bulunan biyolojik çeşitliliğe sahiptir. Bu bölge, dünya iklimi, bölgesel hidroloji ve biyolojik sermayenin korunması için hayati işlevleri yerine getirmektedir. Stratejik plan kapsamında ülkeler; doğaya, çevreye, ekoturizme katkı sağlamaya çalıştıkları görülmektedir. Ekoturizmin birçok çeşidi Karayip Topluluğuna üye olan ülkelerde görülmektedir (Mağara turizmi, Dağcılık Turizmi, Doğa Yürüyüşü turizmi, Rafting turizmi, Bitki inceleme turizmi, Kuş gözlemleme turizmi vb.). Bunun yanında farklı ekoturizm çeşitleri de topluluk ülkelerinde görülmektedir. Örneğin; Trinidad ve Tobago'da yapılan “biyoluminesans ayakta kürek çekme veya kano ile gezme ekoturizm faaliyeti”. Biyoluminesans, bazı canlı organizmaların gerçekleştirdiği, kimyasal reaksiyonlar sırasında kimyasal enerjinin ışık enerjisine dönüştürülmesi ile ışık üretilmesi ve yayılması olayına verilen isimdir. Biyoluminesans plankton, tahriş olduklarında yada dokunulduklarında ışık yaymaktadırlar. Bu nedenle kürek çekilerek yapılan bu ekoturizm aktivitesinde turistler küreklerini her suya vurduklarında suyun üzerinde ışık parlamaktadır. Bu parkurda ekoturistler kürek çekerek, mangrovları takip etmektedirler. Yine Bahamalarda ekoturizm kapsamında Fowl adalarında “Bocce oyunu” için çim sahaları ile spor turizmi yapılmaktadır. Türkiye’de “mangala” gibi yerli oyunların tanıtımları yurtdışına yapılarak spor turizmi kapsamında ekoturistlerin ülkeye gelmesi sağlanabilir. Ayrıca, Barbados'ta

ekoturizm faaliyeti kapsamında “uygulamalı bahçecilik programları” yapılmaktadır. Bahçecilik kurslarının tümü Andromeda Botanik Bahçelerinde mevcuttur. Burada, ekoturistler atölyelerden birine katılabilmektedirler. Barbados Andromeda Botanik Bahçeleri çeşitli çevre dostu uygulamaları ekoturizm kapsamında benimsemiştir. Bir tarım ülkesi olarak anılan ülkemizde bahçecilik turizminin gelişimine önem verilip ekoturizme katkıda bulunulabilir. Jamaika’da Martha Brae Rafting köyü, “bambu raft deneyimini” ekoturistlere sunmaktadır. Türkiye birçok akarsu kaynağına sahip olduğundan dolayı normal rafting’den farklı olarak Jamaika’da yapılan “Bambu Raft” benzeri ekoturizm faaliyetleri yapılabilir.

Karayip Topluluğuna üye olan ülkelerin ortak problemlerini şöyle açıklayabiliriz. Mercan resifleri ve okyanus habitatları, turizmin ve toplum geçim kaynaklarının deniz ortamına bağımlılığı nedeniyle yok olma riskiyle karşı karşıyadır. Aşırı avlanma, kirlilik ve kıyı gelişimi gibi faktörleri ele almak için kıyı ve deniz korumaya ihtiyaç vardır. Sahillerdeki ve sulardaki artan çöp miktarı, her yıl bu ada ülkelerinde bulunan sahillerde yuva yapan nesli tükenmekte olan canlıları ve taze deniz ürünlerine dayanan yerel ekonomi gibi deniz yaşamı için bir tehdit oluşturmaktadır. Doğal hazinelerine ek olarak, bu ülkeler ortak tarihe sahiptir. Topluluk sakinlerinin farklı geçmişlerinden etkilenen ve ülkelerin Avrupa sömürge geçmişine ve Afrika köle ticareti içindeki tarihsel rolüne dayanan zengin bir kültür ve mirası vardır. Bu miras günümüzde de olumsuz etkilerini ada ülkeleri üzerinde göstermektedir. Karayipler’de bir zamanlar bölgeye hakim olan Birleşik Krallık (İngiltere), Fransa, Hollanda, İspanya, Portekiz, Tayvan, Çin Halk Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri ve Danimarka gibi ülkeler Karayip adalarının iç işlerine karışmaya devam etmektedirler. Şu anda Venezuela, Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Tayvan, İngiltere, Fransa ve Hollanda çeşitli Karayip ülkelerinin iç işleriyle bir şekilde ilgilenmektedirler. Örneğin, Tayvan, St. Kitts–Nevis’in iç işleri ile ilgilenmektedir. Bölgenin ekonomik kalkınması uzun bir dış kontrol hattından etkilenmiştir. Turizm bölgede baskı altındaki ekonomilerin ve tecrit edilmiş ekonomilerin imdadına yetişmiştir. Bu adalar için yeni bir gelişme aşamasının açılmasına yol açmıştır, ancak ilgili mekanizmalar plantasyon döngüsünü, dolayısıyla “plantasyon turizmi” terimini takip etmeye devam etmektedirler. Bu dışa

dönük gelişme, bir dizi büyük ulus ötesi grup tarafından kontrol edilen bir pazara yönelik tek bir ürünün sağlanmasında artan rekabet ile karakterize edilebilmektedir. Bu devletlerin turizme bağımlılığı ve genel olarak önemli ekonomik kırılganlıkları, ekonomilerinin genç, kurumsal kapasitelerinin sınırlı ve finansal ve teknik yeteneklerinin asgari düzeyde olmasıyla açıklanabilir. Bu eksik istihdam ve borca batmış devletler seçim yapmak zorunda kaldıklarında kısa vadeli ekonomik zorunluluklar yaşamaktadırlar.

Karayip Topluluğuna üye olan Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Grenada, Guyana, Haiti, Jamaika, Montserrat, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Surinam, Trinidad ve Tobago'da öne çıkan 66 ekoturizm bölgesi ve burada yapılan ekoturizm faaliyetlerinden detaylı bir şekilde bahsedilmiştir. Karayip Topluluğuna Üye Ülkelerin Ekoturizm Faaliyetleri çalışması sonucunda: Karayip Topluluğuna Üye Ülkelerin sömürge tarihine ve çok uluslu bir yapıya sahip oldukları görülmüştür. Bununla birlikte Karayip Topluluğuna üye ülkelerin gelişmekte olan ülkeler kategorisinde olduğu ve Karayip Topluluğuna üye olan ülkelerin tamamında turizmin ve özellikle ekoturizmin çok önemli ve hayati bir ekonomik gelir olduğu gözlemlenmiştir. 2016-2019 yılları arasında Karayip topluluğuna üye ülkelere gelen turist sayıları incelendiğinde en çok turist gelen ilk üç ülke; Bahamalar, Jamaika ve Belizedir. En az turist gelen üç ülke ise; Guyana, St. Vincent (Grenadines) ve Montserrattır. Karayip Topluluğuna üye ülkelerin tamamına 2016 yılında 17 milyonun üzerinde (17.638.000) turist gelirken, bu sayı 2019 yılında 19 milyonun üzerine (19.819.087) çıkmıştır. Topluluk üyelerinin 2014 yılında hazırlamış oldukları 2015-2019 stratejik planına uygun bir şekilde 5 yıl içinde gelen turist sayıları devamlı şekilde artmıştır. Karayip Topluluğuna üye ülkelerde turizm sektöründe art arda 5 yıllık büyümenin ardından, Covid-19 salgını ile beraber büyüme eğilimi 2020'den itibaren geriye gitmiştir. Türkiye'ye gelecek olan turistler Covid-19 Salgınından dolayı insanlardan uzakta doğa temelli keşiflerin olduğu tatil fırsatı sağlamaya yönelik ekoturizm faaliyetlerine yönlendirilebilir.

Karayip Topluluğu (CARICOM) üye ülkelerini, sürdürülebilir turizme çok önem verdikleri ancak yetersiz alt yapı, yoksulluk, ulaşım hizmetlerinde gözlemlenen eksiklikler (havayolu, karayolu, demiryolu vb.) nedeni ile daha çok turist bu

lkeleri ziyaret edemediği ve bilinçsiz ekoturizm faaliyetleri ile doğaya zarar verildiği ve ekolojinin zaman zaman bozulduğu görülmüştür. Karayip Topluluğuna ye olan ülkelerde bozulmamış doğal alanlarda, ekoturizm faaliyetlerinin geliştirmeye çalışıldığı ve ülkelerin ekoturizmin faaliyetlerinin tanıtımlarını resmi web siteleri ile yaptıkları gözlemlenmiştir. Özellikle Bahamalar ve Barbados lkelerinin resmi web sitelerinde yapmış oldukları gibi ekoturizm faaliyetlerinin reklamı yapılıp, Türkiye’de yapılan ekoturizm faaliyetlerine daha çok ekoturistin ulaşması sağlanabilir. Ayrıca, yağmur ormanlarının, kıyıların, sahillerin, mercanların, resiflerin, farklı kuş türlerinin, patlamış yanardağların, kabile köylerinin, ekokylerin, nehirlerin, mağaraların, dağların, endemik birçok farklı türde bitkilerin, sömürge tarihinden dolayı farklı kültürlerin bulunmasından dolayı özellikle ekoturizm açısından Karayip Topluluğuna ye olan ülkelerde turizm için önemli bir yere sahip olduğu gözlemlenmiştir. Türkiye’de de özellikle Fethiye Kaç bölgesinde keşfedilen mercan resifleri sürdürülebilir turizm kapsamında koruma ile daha çok tanıtım faaliyetleri yapılarak ekoturistlere sunulabilir.

Bu örneklerin hepsi Karayip Topluluğuna ye olan ülkelerin resmi olarak sürdürülebilir turizm kapsamında ekoturizme verdikleri önemi göstermektedir. Türkiye’de de yer alan tarihi, kültürel, yerel, mitolojik değerlere sahip olan kırsal bölgeler sürdürülebilir turizm kapsamında ekoturizm altında birleştirilerek turizme kazandırılabilir. Bu ve benzeri faaliyetlerin yapıldığı bölgelerde sürdürülebilir bir evre ile sosyal ve ekonomik kaynaklar elde edilmiş ve bu değerler koruma altına alınmış olacaktır.

KAYNAKÇA

- Activecaribbean. (2022). Hiking of Antigua and Barbuda National Parks. <https://activecaribbeantravel.com/antigua-hiking-and-barbuda-hiking/hike-antigua-national-parks/>. (Erişim Tarihi: 13.02.2022).
- Akbaba, A., Özkul, E. (2011). Uluslararası Turizm İşletmeciliği, “Uluslararası Turizmde Kalite Yönetimi”. Editör: Prof. Dr. İge Pınar, Nobel Yayıncılık.
- Akoğlu, Z. (2018). Sürdürülebilir Bir Turizm Türü: ‘Ekoturizm’ (Dünyadan Ve Türkiye’den Örnekler), İstanbul Teknik Üniversitesi Konut Araştırma Ve Uygulama Merkez Müdürlüğü.
- Alexander, L. (2022). A teacher's guide to marine environmental education in Saint Lucia.
- Andromeda. (2022). Andromeda Botanic Gardens. <http://barbadosnationaltrust.org/andromeda/>. (Erişim Tarihi: 06.03.2022).
- Ansen, E., Aytekin, F. (2009). Turizm İşletmelerinde Elektronik Pazarlama: Antalya İli “A Grubu Seyahat Acentaları” Örneği. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi. cilt 4, sayı 2, 117-134.
- Arkema, K. K., Fisher, D. M., Wyatt, K., Wood, S. A., Payne, H. J. (2021). Advancing sustainable development and protected area management with social media-based tourism data. Sustainability, 13(5), 2427.
- Arsezen, P. (2019). Kuş Gözlemciliği. Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırlama Endüstrisinin Temel Kavramları) Ankara: Detay Yayıncılık.
- Aşan, K. (2022). Göstergebilim Yaklaşımı Kapsamında Turizm Mitleri Üzerine Bir İnceleme. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi. Cilt 33, Sayı 2, Güz.
- Atlantis. (2022). Atlantis Submarines and Caves. <https://www.barbados.atlantissubmarines.com/down-under-cave-combo>. (Erişim Tarihi: 07.03.2022).
- Avcıkurt, C.(2009). Turizm Sosyolojisi, Detay yayıncılık. Ankara.
- Ayhan, G. (2017). Turizm Sektörünün Tanıtımında Kullanılan Bilgi İletişim Teknolojileri, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Babu, S. R., Nguyen, L. S. P., Sheu, G. R., Griffith, S. M., Pani, S. K., Huang, H. Y., & Lin, N. H. (2022). Long-range transport of La Soufrière volcanic plume to the western North Pacific: Influence on atmospheric mercury and aerosol properties. Atmospheric Environment, 268, 118806.
- Bahamalar. (2022). Bahama Adaları Tarihi. <https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/bahama-adalari.htm>. (Erişim Tarihi: 15.02.2022).
- Bahamas. (2022). Bahama Ekoturizm. <https://www.bahamas.com/plan-your-trip/ekoturizm>. (Erişim Tarihi: 15.02.2022).

- Bahamasgeotourism. (2022). Abaco National Park. <https://bahamasgeotourism.com/entries/abaco-national-park/7cc80973-16b1-4c65-b496-02978adaeba0>. (Erişim Tarihi: 15.02.2022).
- Bahamasgeotourism. (2022). Crab Replenishment Reserve. <https://bahamasgeotourism.com/entries/crab-replenishment-reserve/9891ed22-b3d3-49f2-92d3-abf6bab00703>. (Erişim Tarihi: 03.03.2022).
- Bahar, O., Kozak, M.(2012). Turizm ve Rekabet, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Baker, D. M. A., Unni, R. (2022). Understanding Residents' Opinions and Support Toward Sustainable Tourism Development in the Caribbean: The Case of Saint Kitts and Nevis. *The Coastal Business Journal*, 18(1), 1.
- Barbados. (2022). Barbados Tarihi. <https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/barbados.htm>. (Erişim Tarihi: 13.02.2022).
- Barbados.(2022). Reserve. <https://barbados.org/reserve.htm#.YmaFN2hBzIU>. (Erişim Tarihi: 27.02.2022).
- Barutçugil, İ. (1989). Turizm İşletmeciliğı. İstanbul: Beta Yayınları.
- Baş, M., Kılıç, B., Güçer, E.(2007). “Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Turizm”, *Mevzuat Dergisi*, Yıl:10, Sayı:119, Kasım, 1-11.
- Berleant-Schiller R. ve Lowes S. (1995). Antigua and Barbuda an annotated critical bibliography, Volume 182 of the World Bibliographical Series.
- Beyazgül, M. (2019). Olta Balıkçılığı. O. İçöz, & M. Uysal içinde, *Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırlama Endüstrisinde Temel Kavramlar)*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bnt. (2022). Explore Abaco National Park. <https://bnt.bs/explore/abaco/abaco-national-park>. (Erişim Tarihi: 16.02.2022).
- Bnt. (2022). Explore Blue Holes National Park. <https://bnt.bs/explore/andros/blue-holes-national-park/>. (Erişim Tarihi: 19.02.2022).
- Bnt. (2022).Andros North South Marine Park. <https://bnt.bs/explore/andros/northsouthmarinepark/>. (Erişim Tarihi: 16.02.2022).
- Bnt. (2022). Crab Replenishment Reserve. <https://bnt.bs/explore/andros/crab-replenishment-reserve/>. (Erişim Tarihi: 03.03.2022).
- Bnt. (2022). Explore Black Sound Cay National Reserve. <https://bnt.bs/explore/abaco/black-sound-cay-national-reserve/>. (Erişim Tarihi: 18.02.2022).
- Bonefish. (2022). Bonefish Pond. <https://bnt.bs/explore/new-providence/bonefish-pond/>. (Erişim Tarihi: 01.03.2022).

- Brathwaite, R. K. (2019). Social media and tourism development in Grenada: a phenomenological study (Doctoral dissertation, Edinburgh Napier University).
- Britannica. (2021). Trinidad and Tobago Resources. <https://www.britannica.com/place/Trinidad-and-Tobago/Resources>. (Erişim Tarihi: 24.11.2021).
- Britannica. (2021). Saint Vincent and the Grenadines Economy. <https://www.britannica.com/place/Saint-Vincent-and-the-Grenadines/Economy>. (Erişim Tarihi: 20.11.2021).
- Britannica. (2021). Independence of Saint Lucia. <https://www.britannica.com/place/Saint-Lucia/Independence>. (Erişim Tarihi: 07.11.2021).
- Britannica. (2021). Caribbean Community Saint Kitts and Nevis. <https://www.britannica.com/topic/Caribbean-Community>. (Erişim Tarihi: 21.10.2021).
- Britannica. (2021). Montserrat Island. <https://www.britannica.com/place/Montserrat-island-West-Indies>. (Erişim Tarihi: 12.11.2021).
- Britannica. (2022). Haiti. <https://www.britannica.com/place/Haiti>. (Erişim Tarihi: 28.03.2022).
- Britannica. (2022). Belize. <https://www.britannica.com/place/Belize>. (Erişim Tarihi: 21.03.2022).
- Britannica. (2022). Map of Guyana. <https://www.britannica.com/place/Guyana>. (Erişim Tarihi: 20.03.2022).
- Britannica. (2022). Maya People Belize. <https://www.britannica.com/topic/Maya-people>. (Erişim Tarihi: 10.04.2022).
- Browne, W. T. (2011). Capitalism, Leadership Development, and Democracy in the Caribbean: The Case of St. Kitts-Nevis (Doctoral dissertation, Walden University).
- Cabey, Y. (2022). Traditional Healing in Psychology on the Caribbean Island of Montserrat, West Indies (Doctoral dissertation, Antioch University).
- Cahalpech. (2022). Blue Holes of Belize. <https://www.cahalpech.com/ten-things-you-didnt-know-about-the-blue-hole-of-belize/>. (Erişim Tarihi: 10.04.2022).
- Calabretta, M. M., Lopreside, A., Montali, L., Zangheri, M., Evangelisti, L., D'Elia, M., & Michelini, E. (2022). Portable light detectors for bioluminescence biosensing applications: A comprehensive review from the analytical chemist's perspective. *Analytica Chimica Acta*, 339583.
- Caribbeancollection. (2022). Fowl Cay Island. <https://www.caribbeancollection.com/?property=fowl-cay-island>. Erişim Tarihi: 10.03.2022.
- Caricom. (2021). WHO WE ARE. <https://caricom.org/our-community/who-we-are/> (Erişim Tarihi: 15.09.2021).

- Caricom. (2022). Antigua and Barbuda. https://caricom.org/country_profiles/antigua-and-barbuda/. (Erişim Tarihi: 11.01.2022).
- Caricom. (2022). Barbados. https://caricom.org/country_profiles/barbados/. (Erişim Tarihi: 13.01.2022).
- Caricom. (2022). Bahamas. https://caricom.org/country_profiles/bahamas/. (Erişim Tarihi: 15.02.2022).
- Caricom. (2022). Belize. https://caricom.org/country_profiles/belize/. (Erişim Tarihi: 20.03.2022).
- Caricom. (2022). Dominica. https://caricom.org/country_profiles/dominica-2/. (Erişim Tarihi: 12.04.2022).
- Caricom. (2022). Grenada. https://caricom.org/country_profiles/grenada/. (Erişim Tarihi: 12.04.2022).
- Caricom. (2022). Guyana. https://caricom.org/country_profiles/guyana/. (Erişim Tarihi: 13.04.2022).
- Caricom. (2022). Haiti. https://caricom.org/country_profiles/haiti/. (Erişim Tarihi: 28.03.2022).
- Caricom. (2021). Jamaica. https://caricom.org/country_profiles/jamaica/. Erişim Tarihi: 11.10.2021.
- Caricom. (2021). Montserrat. https://caricom.org/country_profiles/montserrat/. (Erişim Tarihi: 15.10.2021).
- Caricom. (2021). Saint Kitts and Nevis. https://caricom.org/country_profiles/st-kitts-and-nevis/. (Erişim Tarihi: 20.10.2021).
- Caricom. (2021). Saint Lucia. https://caricom.org/country_profiles/saint-lucia/. (Erişim Tarihi: 05.11.2021).
- Caricom. (2021). Saint Vincent and Grenadines. https://caricom.org/country_profiles/st-vincent-and-the-grenadines/. (Erişim Tarihi: 17.11.2021).
- Caricom. (2021). Suriname. https://caricom.org/country_profiles/suriname/. (Erişim Tarihi: 07.12.2021).
- Caricom. (2021). Trinidad and Tobago. https://caricom.org/country_profiles/trinidad-and-tobago/. (Erişim Tarihi: 20.11.2021).
- Cherry, J. F., Ryzewski, K., Guimarães, S., Stouvenot, C., & Francis, S. (2021). The Soldier Ghaut Petroglyphs on Montserrat, Lesser Antilles. *Latin American Antiquity*, 32(2), 422-430.
- Cografya. (2021). Trinidad ve Tobago Tarihi. <https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/trinidad-tobago.htm>. (Erişim Tarihi: 23.11.2021).
- Cografya. (2021). Surinam Tarihi. <https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/surinam.htm>. (Erişim Tarihi: 10.12.2021).

- Cografya. (2021). Saint Kitts ve Nevis Tarihi.
<https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/saint-kitts-nevis.htm>. (Erişim Tarihi: 21.10.2021).
- Cole, D. N. (2004). Impacts of Hiking and Camping on Soils and Vegetation: a Review. R. Buckley içinde, Environmental Impacts of Ecotourism (s. 41-61). Queensland, Australia: CABI Publishing.
- Conception.(2022). Conception Island National Park.
<https://www.bahamas.com/plan-your-trip/things-to-do/conception-island-national-park>. (Erişim Tarihi: 02.03.2022).
- Conzo, D. M. (2022). Reclaiming the future through Small-Scale Agriculture: Autonomy and Sustainability in the Caribbean.
- Crăciun, O., Cristina, G. (Săndulescu), Dumitru, S.,(2020). “Ovidius” University Annals, Economic Sciences Series Volume XX, Issue 1.
- Cwik, C., Muth, V. (2017). Antigua Und Barbuda Konstitutionelle-Parlamentarische Monarchie.
- Çakmak, B. (2021), Kuşadası Ve Söke Ekoturizm Ağı Üzerindeki Çekirdek Köylerde Ekoköy Hareketliliğinin İrdelenmesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Çalışkan A., (2020) Hatay’ın Ekoturizm Potansiyeli Ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakış Açısı, Yüksek lisans Tezi.
- Çambel, A. (2016). Türkiye’de Ekoturizm ve Ekonomiye katkıları. İzmir: Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.
- Çetin, İ., & Çanga, A. Ç. (2019). Botanik Turizmi. O. İçöz, & M. Uysal içinde, Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırlama Endüstrisinin Temel Kavramları) (s. 61). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Deal, J. (2021). An Integrated Approach to the Solid Waste Management System on Green Turtle Cay, Abaco, The Bahamas (Doctoral dissertation).
- Dehoorne, O., & Tatar, C. (2013). Ecotourism Development Strategies For Caribbean Tourism Destinations, An International Multidisciplinary Journal Of Tourism Volume 8, Number 1, Spring 2013, Pp. 283-299.
- DeMott, L. M. (2007). Travertine deposits as records of groundwater evolution in urbanizing environments (Doctoral dissertation, University of Texas at Austin).
- Depositphotos.(2022). Map of Bahamas.
<https://tr.depositphotos.com/70311091/stock-illustration-the-bahamas-political-map.html>. (Erişim Tarihi: 15.02.2022).
- Discoversvg. (2021).Eco Adventures in Saint Vincent and the Grenadines.
<https://discoversvg.com/what-to-do/eco-adventures/>. (Erişim Tarihi: 24.11.2021).

- Dominika. (2022). Dominika Tarihi. <https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/dominika.htm>. (Erişim Tarihi: 12.04.2022).
- Donaldson, S. R. (2018). Sun Bathing in the Salt Pond Re-making the Image of Tropical Tourism in Antigua and Barbuda (Master's thesis, University of Waterloo).
- Djosetro, M., & Behagel, J. H. (2020). Building local support for a coastal protected area: Collaborative governance in the Bigi Pan Multiple Use Management Area of Suriname. *Marine Policy*, 112, 103746.
- Dwaynemulgrave. (2022). The Caribbean Community and Common Market. <http://dwaynemulgrave.weebly.com/caricom.html>. (Erişim Tarihi: 20.09.2021).
- Ellis, E. (2019). China's Engagement with Trinidad and Tobago'. *Global Americans*, 26.
- Embassy. (2022). History of Antigua and Barbuda. <https://embassy.ag/dario-item-antigua-barbuda-antigua-barbuda-history/>. (Erişim Tarihi: 12.02.2022).
- Embassy. (2022). Visit Antigua and Barbuda embassy.ag/dario-item-antigua-barbuda-visit-antigua-barbuda/. (Erişim Tarihi: 12.02.2022).
- Embassy. (2022). Darby Cave and Sink Hole. <https://embassy.ag/dario-item-antigua-barbuda-gallery/dario-item-antigua-barbuda-barbuda-darbys-cave/>. (Erişim Tarihi: 11.02.2022).
- Ericksen, R. (2021). Koloni Alanlarında Sunulan Anlatıların Analizi Yoluyla Belize'deki Kùltürel Mirasın Dekolonizasyonu Politikasının Deęerlendirilmesi (Doktora tezi, Columbia Üniversitesi).
- Erdoğan, Nazmiye 2014 Ekoturizm, Turizm, Çevre ve Sürdürülebilirlik: Sosyal Çevre Bilimleri. Ankara: Siyasal; 2014. p.143-185.
- Estockphoto.(2022). Farley Hill National Park. <https://www.estockphoto.com/results.asp?txtkeys1=Farley%20Hill>. (Erişim Tarihi: 05.03.2022).
- Exploreguyana. (2022). Kaieteur Falls. <http://exploreguyana.org/kaieteur-falls/>. (Erişim Tarihi: 19.04.2022).
- Explorergrenada. (2022). Concord Waterfalls. https://explorergrenada.com/concord_waterfalls_grenada.html. (Erişim Tarihi: 17.04.2022).
- Familyvacationcritic.(2022). Barbados Wildlife Reserve. <https://www.familyvacationcritic.com/attraction/barbados-wildlife-reserve/barbados/>. (Erişim Tarihi: 02.03.2022).
- Farley. (2022). Farley Hill National Park. <http://www.aaa.com/travelinfo//st.-peter-parish/attractions/farley-hill-national-park-544462.html>. (Erişim Tarihi: 04.03.2022).

- Faucher, A. M., Ladouceur, M. É., & Bain, A. (2018). Historical Archaeology January Field Season.
- Fennel, D. (2008). "Ecotourism" third edition, Routledge Taylor & Francis Group. London and New York.
- Ferrier, S. (2018). Transfused Architecture: Ascent of A Developing World.
- Fox, G. (2022). Preliminary Archaeological Investigations at Betty's Hope, Antigua: The Plantation as System and Socioenvironmental Change in the English Caribbean and Atlantic World.
- Frame, J. R., Good, B., Slinger, P., Smith, M. P., Butler, B., & Marancik, D. (2021). Measuring of the effects of a sea turtle conservation education program on children's knowledge and attitudes in Grenada, West Indies. *Ocean & Coastal Management*, 211, 105752.
- Gcjamaica.com. (2021). Eco Vacation in Jamaica. <https://www.gcjamaica.com/green-castle-estate-eco-hotel/eco-vacation-in-jamaica/>. (Erişim Tarihi: 11.11.2021).
- Geology.(2022). Map of Belize. <https://geology.com/world/belize-satellite-image.shtml>. (Erişim Tarihi: 20.03.2022).
- Geology. (2022). Map of Grenada. <https://geology.com/world/grenada-satellite-image.shtml>. (Erişim Tarihi: 12.04.2022).
- Gofargrowclose. (2022). Actun Tunichil Muknal Caves. <https://gofargrowclose.com/actun-tunichil-muknal-atm-cave/>. (Erişim Tarihi: 10.04.2022).
- Gök, H., Özkoç, A.(2020). Kapadokya Bölgesi'nde Yerel Paydaşların Ekoturizme Yönelik Görüşleri USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi
- Greenwithrenvy. (2022). Eco Friendly Mountain Obama Boggy Peak. https://greenwithrenvy.com/the-best-eco-friendly-things-to-do-antigua-barbuda/#Mt_Obama_Boggy_Peak. (Erişim Tarihi: 14.02.2022).
- Grenadaguide. (2022). La Sagesse in Grenada. <https://www.grenadaguide.com/Eco-Tourism.htm>. (Erişim Tarihi: 17.04.2022).
- Grenada. (2022). Grenada Tarihi. <https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/grenada.htm>. (Erişim Tarihi: 13.04.2022).
- Griffin, T. (2021). The Unmaking of St. Vincent: Colonial Insecurity and Black Indigeneity, 1780-1797. University of California, Los Angeles.
- Gura, D. A., Bykova, M. V., Shevchenko, G. G., Petrenkov, D. V., Romanova, T. A., Khusht, N. I., ... & Akopian, G. T. (2019). Airborne Laser Scanning Technology in Archeology. In International Symposium" Engineering and Earth Sciences: Applied and Fundamental Research" dedicated to the 85th anniversary of HI Ibragimov (pp. 49-52). Atlantis Press.

- Guyana. (2022). Guyana Tarihi. <https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/guyana.htm>. (Erişim Tarihi: 18.04.2022).
- Hadjadj, B., & Sancerni, A. (2010). Jacmel: A Centre for the Development of Culture and Tourism. *Museum International*, 62(4), 116-124.
- Haiti. (2022). Haiti. <https://visithaiti.com/destinations/>. (Erişim Tarihi: 29.03.2022).
- Haiti. (2022). Birdwatching Sites in Haiti. <https://visithaiti.com/wildlife-nature/top-birdwatching-sites-in-haiti/>. (Erişim Tarihi: 29.03.2022).
- Haiti. (2022). Citadelle Laferriere. <https://visithaiti.com/destinations/citadelle-laferriere/>. (Erişim Tarihi: 30.03.2022).
- Haiti. (2022). Gelée Beach. <https://visithaiti.com/destinations/gelee-beach/>. (Erişim Tarihi: 30.03.2022).
- Haiti. (2022). Fort Oge Castle. <https://visithaiti.com/history-heritage/fort-oge/>. (Erişim Tarihi: 31.03.2022).
- Haiti. (2022). Bassin Zim. <https://visithaiti.com/things-to-do/bassin-zim/>. (Erişim Tarihi: 31.03.2022).
- Harris, K. K. (2019). A Hard Kind of Freedom: Land Labor and Material Culture in Post-emancipation Dominica (Doctoral dissertation, Northwestern University).
- Hassanali, K. (2020). CARICOM and the blue economy–Multiple understandings and their implications for global engagement. *Marine policy*, 120, 104137.
- Hayali, A. S., Küçükosman, A., & Kpartor, K. (2021). The Relationship Between Foreign Direct Investment And Tourism Sector: The Jamaican Case. *Uluslararası İktisadi Ve İdari İncelemeler Dergisi*, (31), 229-246.
- Henry, P. (2020). Visual Art in Antigua and Barbuda: Frank Walter and Walter Parker. *Antigua and Barbuda Review of Books*, 61.
- Henry. (2022). Hiking Tours of Concord Waterfalls. <https://www.henrysafari.com/hiking-tours>. (Erişim Tarihi: 17.04.2022).
- Hewitt, G. (2014). Ecotourism as an alternative source of income for the Paramaccan village Nason.
- Hive. (2022). Chiquibul Cave System. <http://hive.sewanee.edu/belizedeforestation/wpcontent/uploads/2014/07/Chiquibul-Cave-System-flier.pdf>. (Erişim Tarihi: 12.04.2022).
- Horton, Lynn R. (2009) Buying Up Nature Economic and Social Impacts of Costa Rica's Ecotourism Boom.
- Horwich, R. H., Murray, D., Saqui, E., Lyon, J., & Godfrey, D. (1993). Ecotourism and community development: a view from Belize. *Ecotourism and community development: a view from Belize.*, 152-168.

- IMMIGRATION, B. T. I. (2021). Adaptation and Survival in a Small Society: The Indians of St. Vincent and the Grenadines. *Global Indian Diaspora: Charting New Frontiers (Volume II)*.
- Infoplease.(2021). Map of Monserrat. <https://www.infoplease.com/atlas/caribbean/montserrat-map>. (Erişim Tarihi: 11.11.2021).
- Insandoutsbarbados. (2022). Coco Hill Forest. <https://www.insandoutsbarbados.com/listing/coco-hill-forest>. (Erişim Tarihi: 26.02.2022).
- Insamer. (2022).Ülke Profili Dominika. <https://www.insamer.com/tr/ulke-profil-dominika/>. (Erişim Tarihi: 13.04.2022).
- Intlfieldstudies. (2022). Andros Adaları Dalış Eğitimi. <https://www.intlfieldstudies.org/blog/tag/About+Andros+Island>. (Erişim Tarihi: 16.02.2022).
- Intlfieldstudies. (2022). Black Sound National Reserve. <https://www.intlfieldstudies.org/blog/tag/About+Andros+Island>. (Erişim Tarihi: 17.02.2022).
- Iqbal, H. M. Z., & Abbas, A. (2022). Slavery, Racism and Colonial Ambivalence: A Postcolonial Perspective on Aphra Behn's Oroonoko, Or the Royal Slave: A True History.
- Istock. (2022). Map of Haiti. <https://www.istockphoto.com/tr/illüstrasyon/haiti-map>. (Erişim Tarihi: 28.03.2022).
- Iwokrama.(2022). Iwokrama River Lodge. <https://iwokramariverlodge.com/>. (Erişim Tarihi: 18.04.2022).
- Iwokrama. (2022).Rainforest and Ecotourism Institution <https://iwokramariverlodge.com/the-rainforest/>. (Erişim Tarihi: 18.04.2022).
- İsen, İ. (2013). Bir řehrin markalařması ve řehir pazarlaması ačíndan incelenmesi: Örneđ bir uygulama (Master's thesis, Niđde Üniversitesi).
- Jamaica. (2021). Goldeneye and Firefly. <https://www.visitjamaica.com/listing/firefly/525/>. (Erişim Tarihi: 30.11.2021).
- Jamaica. (2021). Martha Brae River.<https://www.visitjamaica.com/things-to-do/experiences/nature/rivers-waterfalls/martha-brae-river/>. (Erişim Tarihi: 28.09.2021).
- Jamaika. (2021). Jamaika Tarihi. <https://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/jamaika.htm>. (Erişim Tarihi: 11.10.2021).
- Jean-Pierre, M. (2021). The Education System of The Bahamas 5. The Education Systems of the Americas, 91.
- Joseph, A. G., & Patterson, G.(1991). The Status Of Wetlands In Grenada. *Wetlands Management in the Caribbean and the Role of Forestry and Wetlands in the Economy*, 24.

- Kanhai, A. (2022). Spatial and seasonal variation in polychaete communities according to their trophic categories in Southwest Tobago, West Indies. *Neotropical Biodiversity*, 8(1), 8-20.
- Karaşah, B., & Var, M. (2016). Botanik Bahçelerinde Ziyaretçi Tercihlerinin Belirlenmesi 'Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Örneği'. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 120-130.
- Kasalak, M. A. (2015). Dünya'da Ekoturizm Pazarı Ve Ekoturizm'in Ülke gelirlerine Katkıları, *Journal of Recreation and Tourism Research*.
- Kavan, N., & Akın, E. (2020). Zaman Bisikleti Fantastik Çocuk Roman Serisinin Kültürel Çözümlemesi. *Asya Studies*, 47-55.
- Keskin, E. (2019). Av Turizmi. O. İçöz, & M. Uysal içinde, *Turizm Ansiklopedisi Türkiye (turizm ve Ağırlama Endüstrisinin Temel Kavramları)* (s. 35). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Konya Ticaret Odası. (2008). Turizm sektör raporu, Ağustos 2008. s. 1-59.
- Kılıç, H. (2019). Atlı Turizm. O. İçöz, & M. Uysal içinde, *Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırlama Endüstrisinin Temel Kavramları)* (s. 35). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kiper, T. (2013). Role of Ecotourism in Sustainable Development. Özyavuz, M. (Ed.), *Advances in Landscape Architecture* (1. Baskı) içinde (773-802). Croatia: Intechopen.
- Kruijt, D. and Maks, M. (2001) Een belaste relatie: 25 Jaar ontwikkelingssamenwerking Nederland – Suriname, 1975–2000 [A tainted relationship: 25 years of development aid the Netherlands – Surinam, 1975–2000]. Interim report. The Hague and Paramaribo: Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands and Ministry of Planning and Foreign Aid of Surinam.
- Kuter, N. ve Ünal, E. (2009). Sürdürülebilirlik Kapsamında Ekoturizmin Çevresel, Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri
- Latta, S., Rimmer, C., Keith, A., Wiley, J., Raffaele, H., McFarland, K., & Fernandez, E. (2010). *Birds of the dominican republic and haiti*. In *Birds of the Dominican Republic and Haiti*. Princeton University Press.
- Layman, C. A., Maura, O. P., Giery, S. T., Allgeier, J. E., & Rypel, A. L. (2022). Direct Economic Inputs from Internationally Funded Science Projects to the Abaco Islands, The Bahamas. *Caribbean Journal of Science*, 52(1), 16-23.
- Leader, C. T. (2018). Report of the Gender-Based Climate Resilience Analysis for The Co-Operative Republic of Guyana; Caribbean Natural Resources Institute (CANARI) CANARI Team Leader: Dr. Ainka Granderson.
- Lewis-Cameron, A., & Roberts, S. (2021). COVID-19 Policy Responses—The Tension Between Lives and Livelihoods in Tourism-Dependent Caribbean Territories. In *Managing Crises in Tourism* (pp. 271-288). Palgrave Macmillan, Cham.

- Lewis, L. D., Benoit, O., & Lewis, L. (2022). The Education System of Grenada: The Place of National Identity in Educational Development. In *The Education Systems of the Americas* (pp. 607-630). Cham: Springer International Publishing.
- Lipking, J. (1997). The new world of slavery-An introduction. In J. Lipking (Ed.), *Oroonoko: An authoritative text, historical backgrounds, criticism* (pp. 75–89). Norton.
- Local.(2022). Bonefish Pond National Park. https://www.bahamaslocal.com/showlisting/22028/Bonefish_Pond_National_Park.html. (Erişim Tarihi: 01.03.2022).
- Maç Nazlı, “Alternatif Turizm Potansiyeli ve Konya”, Konya Ticaret Odası Bilgi Raporu, 2006, s. 1-11.
- Mahadeo, S., Mohammed, R. S. (2021) A Sustainable Blue Economy Trinidad and Tobago Cultural Organization Intergovernmental Oceanographic Commission United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, in collaboration with the Institute of Marine Affairs of Trinidad and Tobago: UNESCO 2021.
- Mapcarta. (2022). Green Castle Hill. <https://mapcarta.com/36108440>. (Erişim Tarihi: 13.02.20229).
- Mayawalk. (2022). Mayan Ruins Belize. <https://www.mayawalk.com/belize-caracol-mayan-ruins-tour>. (Erişim Tarihi: 11.04.2022).
- McLeod, M. (2021). The Bahamas: Tourism Policy Within a Pandemic. In *COVID in the Islands: A comparative perspective on the Caribbean and the Pacific* (pp. 219-230). Palgrave Macmillan, Singapore.
- MFA. (2021). Karayipler Topluluğu (CARICOM) Uluslararası Örgüt Künyesi. <https://www.mfa.gov.tr/karayiplertoplulugu.tr.mfa#:~:text=%C3%9Cye%20%C3%9Ckeler%3A,%2C%20Surinam%2C%20Trinidad%20ve%20Tobago> (Erişim Tarihi: 30.08.2021).
- Michele, L., Cassandra R., Douglas M. (2015). Sustainable Tourism in Belize.
- Minosh, P. (2018). Architectural Remnants and Mythical Traces of the Haitian Revolution: Henri Christophe's Citadelle Laferrière and Sans-Souci Palace. *Journal of the Society of Architectural Historians*, 77(4), 410-427.
- Mongabay. (2018). Gelée Beach. <https://news.mongabay.com/2018/01/haitis-most-popular-ecotourism-destinations/>. Erişim Tarihi: 30.03.2022.
- Morgan, P. J., McNeill, J. R., Mulcahy, M., & Schwartz, S. B. (2022). *Sea and Land: An Environmental History of the Caribbean*. Oxford University Press.
- Mowforth, M. and Ian, M. (2015) *Tourism and Sustainability: Development and Tourism in the Third World*. London: Routledge.
- Moyes, H., & Montgomery, S. (2019). Locating cave entrances using lidar-derived local relief modeling. *Geosciences*, 9(2), 98.

- Nature. (2022). Chiquibul Cave System. <https://www.nature.org/en-us/about-us/where-we-work/latin-america/belize/chiquibul-cave-system/>. (Erişim Tarihi: 12.04.2022).
- Nepa. (2020). Dunns River. https://websitearchive2020.nepa.gov.jm/new/services_products/subsites/beach_guide/beaches/dunns_river.php. (Erişim Tarihi: 11.04.2022).
- Neuberg, J. W., Taisne, B., Burton, M., Ryan, G. A., Calder, E., Fournier, N., & Collinson, A. S. D. (2022). A review of tectonic, elastic and visco-elastic models exploring the deformation patterns throughout the eruption of Soufrière Hills volcano on Montserrat, West Indies. *Journal of Volcanology and Geothermal Research*, 425, 107518.
- Nevisisland. (2021). Nevis Island. <https://nevisisland.com/about-nevis/adventure/>. (Erişim Tarihi: 28.10.2021).
- Newsome, A. (2018). A. Student Travel Scholarship. Royal Botanic Gardens, Kew Student Travel Scholarship. Kew Specialist Certificate in Ornamental Horticulture Barbados; understanding the state of ornamental horticulture and native conservation on a post-colonial island.
- Notes. (2022). Abaco National Park. <https://www.notesfromtheroad.com/>. (Erişim Tarihi: 16.02.2022).
- Oecs. (2021). Montserrat Bat Cave. https://www.oecs.org/en/tu-catalogue-aquatic-fauna-sanctuaries?single_prod_id=63. (Erişim Tarihi: 14.11.2021).
- Older, K. (2004). Sustainable Ecotourism in the Guiana Shield region : a working document for the Guiana Shield Initiative, s. 7.
- Onecaribbean. (2022). Sustainable Tourism. <https://www.onecaribbean.org/our-work/sustainable-tourism-dept/>. (Erişim Tarihi: 18.04.2022).
- Ouboter D, Vanessa S. Kadosoe, Ouboter Paul E. (2021) Impact of Ecotourism on abundance, diversity and activity patterns of medium-large terrestrial mammals at Brownsberg Nature Park, Suriname.
- Örgün, E. (2019). Su Altı Turizmi. O. İçöz, & M. Uysal içinde, *Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırılama Endüstrisinin Temel Kavramları)* (s. 456). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Özcan, Ş.S. (2021) Turizm Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Üst-Orta Gelirli Ülkeler Üzerine Panel Veri Analizi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Turizm İşletmeciliği Uzmanlığı Bilim Dalı.
- Özdipçiner, S., Soydaş, E. (2015). *Turizm Endüstrisi ve Konaklama İşletmeleri*. Editör: Doç. Dr. Abdullah Karaman, Eğitim Yayınevi.
- Özgüç, N. (2017). “Turizm Coğrafyası Özellikler Ve Bölgeler”.
- Pathak, A., van Beynen, P. E., Akiwumi, F. A., & Lindeman, K. C. (2021). Impacts of climate change on the tourism sector of a Small Island Developing State: A case study for the Bahamas. *Environmental Development*, 37, 100556.
- Pekerşen, Y. (2019). Trekking. O. İçöz, & M. Uysal içinde, *Turizm Ansiklopedisi*

- Türkiye (Turizm ve Ağırlama Endüstrisinin Temel Kavramları) (s. 505). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Planetworld. (2022). Mayan District. <https://tr.theplanetworld.com/10855-8-best-things-to-do-in-belize>. (Erişim Tarihi: 11.04.2022).
- Pomerantz, J. E. (2021). Building the Bridge: Labor and Colonial Governance in Seventeenth-Century Bridgetown, Barbados (Doctoral dissertation, University of Pittsburgh).
- Puregrenada.(2022). Grand Etang National Park Forest Reserve. <https://www.puregrenada.com/attractions/grand-etang-national-park-forest-reserve/>. (Erişim Tarihi: 16.04.2022).
- Puregrenada. (2022). Levera National Park. <https://www.puregrenada.com/attractions/levera-national-park/>. (Erişim Tarihi: 16.04.2022).
- Recurtoys. (2022). Batı Hint Ayısı. <https://www.recurtoys.com/tr/ocean-series-west-indian-manatee.html>. (Erişim Tarihi: 10.04.2022).
- Rigelo, C. A. (2019). The Institutional Discourse of Development: The postcolonial condition and the case of the Caribbean Community (CARICOM).
- Sezerel, H. (2015). Otel İşletmeciliği, Otel işletmelerinin tanımı, sınıflandırılması ve kuruluş yeri, Editör: Doç. Dr. Abdullah Karaman, Eğitim Yayınevi.
- Scobie, M. (2019). Caribbean cultural and natural heritage governance. In Global Environmental Governance and Small States. Edward Elgar Publishing.
- Skinner, J. (2018). Plymouth, Montserrat: apocalyptic dark tourism at the Pompeii Caribbean. International Journal of Tourism Cities.
- Slinger-Friedman, V., Diller, S., & Parkinson, L. (2017). St. Lucia. In Landscapes and Landforms of the Lesser Antilles (pp. 191-207). Springer, Cham.
- Slunatrust. (2021). Pigeon Island National Park. <https://slunatrust.org/sites/pigeon-island-national-landmark/>. (Erişim Tarihi: 10.11.2021).
- Spaans, A. L., Ottema, O. H., & Ribot, J. H. J. (2018). Where to Watch Birds in Suriname. In Field Guide to the Birds of Suriname (pp. 49-77). Brill.
- Sinclair, D., & Jayawardena, C. C. (2018). How to shape a vision for 2025 based on key lessons learnt from past tourism of Guyana. Worldwide Hospitality and Tourism Themes.
- Stkitts. (2021). Hiking St. Kitts. (<https://www.stkittstourism.kn/activities/hiking>. (Erişim Tarihi: 27.10.2021).
- Stlucia. (2021). Saint Lucia Nature. <https://www.stlucia.org/en/experiences/nature-adventure/>. (Erişim Tarihi: 13.11.2021).
- Stringfixer. (2022). Andros Adaları Bahamalar. https://stringfixer.com/tr/Andros_Island. (Erişim Tarihi: 16.02.2022).

- Sulkowski, A. J. (2020). Indigenous Shared Governance, International Law, and Preserving Rainforest in a Pandemic. *International Law, and Preserving Rainforest in a Pandemic* (August 31, 2020).
- Suriname. (2021). <https://www.discover-suriname.com/business-opportunities/tourism>. (Erişim Tarihi: 12.12.2021).
- Suriname. (2021). <http://www.surinameembassy.in/tourism-information.html>. (Erişim Tarihi: 15.12.2021).
- Suriname. (2021). Map of Suriname. <https://www.infoplease.com/atlas/south-america/suriname-map>. (Erişim Tarihi: 07.12.2021).
- Sustainable. (2021). Saint Kitts. <https://sustainabletravel.org/places/st-kitts/>. (Erişim Tarihi: 25.10.2021).
- Sustainable. (2021). Sustainability Chartet Program. <https://sustainabletravel.org/st-kitts-relaunches-sustainability-charter-program/>. (Erişim Tarihi: 26.10.2021).
- Sürücü, Ç. (2019). Bisiklet Turizmi. O. İçöz, & M. Uysal içinde, *Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırlama Endüstrisinde Temel Kavramlar)* (s. 57). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Sylvanaalta. (2022). Surama Village. <https://www.sylvanaalta.com/guyana/>. (Erişim Tarihi: 18.04.2022).
- Tafiprios T. (2019), “Analysis of Tourist Intention to Visit Mangrove Nature Park Pantai Indah Kapuk Based on Service Marketing, Ecotourism Object Development and E-WoM”, *Advances in Economics, Business and Management Research*, volume 120, 4th International Conference on Management, Economics and Business (ICMEB) Mercu Buana University Jakarta, Indonesia.
- Tapur, T.(2009). Konya İlinde Kültür Ve İnanç Turizmi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- Taylor, C. (2007). The Spanish and Portuguese Empire. In J. McLeod (Ed.), *The Routledge companion to postcolonial studies* (pp. 46–58). Routledge.
- Temperley, H. (Ed.). (2000). Introduction. In *After slavery: Emancipation and its discontents*. Frank Cass.
- Thousandwonders. (2022). Kaieteur Falls. <https://www.thousandwonders.net/kaieteur+national+park>. (Erişim Tarihi: 19.04.2022).
- Tobago.(2021). Tobago Beyond Ordinary. <https://www.visittobago.gov.tt/>. (Erişim Tarihi: 25.11.2021).
- Tobago. (2021).Bird Watching Tobago. <https://www.visittobago.gov.tt/eco-adventure-nature/bird-watching-tobago>. (Erişim Tarihi: 26.11.2021).
- Tobago. (2021). Bioluminescence Tours. <https://www.visittobago.gov.tt/eco-adventure-nature/bioluminescence-tours>. (Erişim Tarihi: 27.11.2021).

- Tobago. (2021). Tobago Mountain Bike. <http://www.tobagomountainbike.com/trails.html>. (Erişim Tarihi: 29.11.2021).
- Toksarı, M., İsen, İ. ve Dağcı, A. (2014). Bir Şehrin Markalaşması ve Pazarlanması Süreci: Konya İlinde Bir Uygulama, Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 2014, Cilt: 7, Sayı: 1, s. 328-343.
- Tourtravelworld. (2022). Abaco National Park and Black Sound Cay National Reserve. <https://www.tourtravelworld.com/bahamas/abaco-islands/black-sound-cay-national-reserve.htm>. (Erişim Tarihi: 17.02.2022).
- Tourtravelworld. (2022). Blue Holes National Park. <https://www.tourtravelworld.com/bahamas/andros-island/blue-holes-national-park.htm>. (Erişim Tarihi: 20.02.2022).
- Tourtravelworld. (2022). Blue Hole. <https://www.bahamas.com/plan-your-trip/things-to-do/captain-bills-blue-hole>. (Erişim Tarihi: 20.02.2022).
- Trouillot, M. R. (2020). The odd and the ordinary: Haiti, the Caribbean and the world. Vibrant: Virtual Brazilian Anthropology, 17.
- Tuna, Muammer. (2007). Turizm, Çevre ve Toplum (Marmaris Örneği). Ankara: Detay Yayıncılık 1. basım.
- Uluslan, Y., Batman, O. (2010). Alternatif Turizm Çeşitlerinin Konya Turizmine Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, s. 243-260.
- UNESCO. (2020). Blue and John Crow Mountains. <http://whc.unesco.org/en/list/1356>. (Erişim Tarihi: 30.11.2021).
- UNESCO. (2022). World Heritage List. <https://whc.unesco.org/en/list/764/>. (Erişim Tarihi: 10.04.2022).
- Unur, K. (2019). Yayla Turizmi. O. İçöz, & M. Uysal içinde, Turizm Ansiklopedisi
- UNWTO. (2020). World Tourism Barometer International Tourism: Number of Arrivals. <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=ST.INT.ARVL&country=HTI,ATG,BHS,BRB,BLZ#>. (Erişim Tarihi: 10.09.2021).
- UNWTO. (2021). Sustainable Tourism. <https://www.unwto.org/search?keys=sustainable+tourism>. (Erişim Tarihi: 12.09.2021).
- Usaidgems.(2022). Global Environmental Management Support. (Erişim Tarihi: 29.03.2022).
- Üzümcü, T. P., & Çanga, A. Ç. (2019). Foto Safari Turizmi. O. İçöz, & M. Uysal içinde, Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırılama Endüstrisinin Temel Kavramları) (s. 167). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Üzümcü, O. O., & Banu, K. O. Ç. (2017). Ekolojik turizm kavramı: Fethiye örneği. Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi, 10(1), 14-19.

- Tourism. (2021). Diving & Watersports in Saint Vincent and the Grenadines. http://tourism.gov.vc/tourism/index.php?option=com_content&view=article&id=63&catid=18&Itemid=72. (Erişim Tarihi: 29.11.2021).
- Tourism. (2022). Souffriere Sulphur Springs. <https://tourism.gov.dm/news-and-media/brochures/79-souffriere-sulphur-springs>. (Erişim Tarihi: 13.04.2022).
- Tourism. (2022).Trafalgar Falls. <https://tourism.gov.dm/news-and-media/brochures/81-trafalgar-falls>. (Erişim Tarihi: 13.04.2022).
- Tourism. (2022). Syndicate National Park. <https://tourism.gov.dm/images/brochures/Syndicate%2018Aug14.pdf>. (Erişim Tarihi: 14.04.2022).
- Tourism. (2022). Cabrits National Park. <https://tourism.gov.dm/news-and-media/press-release/82-discover-dominica-authority-newsletter-issue-19>. (Erişim Tarihi: 14.04.2022).
- Tourism. (2022). Freshwater Lake and Morne Trois Pitons National Park. <https://tourism.gov.dm/news-and-media/brochures/77-freshwater-lake>. (Erişim Tarihi: 15.04.2022).
- Yürük, Ö. (2003), ‘Turizmin Geleceği: Ekoturizm’. Standard Dergisi, Ajans Türk Matbaacılık Sanayi A.ř., Yıl:42, Sayı:500, Ankara.
- Yawson, D. O. (2022). Persistence and Spatio-Temporal Change Intensity Analysis of Woody Vegetation Cover in Barbados. International Journal of Applied Geospatial Research (IJAGR), 13(1), 1-17.
- Yeksan, Ö. (2019). Akarsu Turizmi. O. İçöz, & M. Uysal içinde, Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırılama Endüstrisinin Temel Kavramları) (s. 4-5). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Van Niekerk, M. (2005). Surinam country study. A part of the report on Informal Remittance Systems in Africa, Caribbean and Pacific (ACP) countries.
- Visitbarbados. (2022). Experiences and Activities in Barbados. <https://www.visitbarbados.org/things-to-do/experiences/activities attractions?pageindex=1>. (Erişim Tarihi: 26.01.2022).
- Visitmontserrat. (2021). Places to see in Montserrat. <https://www.visitmontserrat.com/places-to-see/>. (Erişim Tarihi: 13.11.2021).
- Wauer, R. H. (2021). 11 Antigua, Island in the Sun. In A Birder’s West Indies (pp. 130-138). University of Texas Press.
- Waterproof. (2021). Nickerie Bigi Pan. <https://www.waterproofsuriname.com/en/tours/nickerie-bigi-pan/>. (Erişim Tarihi: 17.12.2021).
- Wauer, R. H. (2021). 17 St. Vincent, Poor but Wealthy. In A Birder’s West Indies (pp. 194-201). University of Texas Press.
- Weaver, D. B. (1995). Alternative Tourism in Montserrat. Tourism Management, 16(8), 593-604.

- Weis, K., Chambers, C. ve Holladay, PJ (2021). Dominika Topluluğu'nda sosyal-ekolojik dayanıklılık ve toplum temelli turizm. *Turizm Coğrafyaları* , 23 (3), 458-478.
- Welchmanhallgully. (2022). Welchman Hall Gully.
<http://barbadosnationaltrust.org/project/welchmanhallgully/>. (Erişim Tarihi: 06.03.2022).
- Whitaker, J. A. (2021). Totemic Outsiders: Ontological Transformation among the Makushi. *Religion and Society*, 12(1), 70-85.
- Wikipedia. (2021). Karayipler Coğrafi Konumu.
<https://tr.wikipedia.org/wiki/Karayipler>. (Erişim Tarihi: 26.09.2021).
- Wikipedia. (2022). Balık Kartalı. https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Balık_kartalı. (Erişim Tarihi: 13.02.2022).
- Wikipedia. (2022). Boggy Peak. https://en.wikipedia.org/wiki/Boggy_Peak. (Erişim Tarihi: 14.02.2022).
- Wilson, S., Sagewan-Alli, I., & Calatayud, A. (2014). The ecotourism Industry in the Caribbean. Inter-American Development Bank.
- Worldatlas. (2021). Map of Trinidad and Tobago.
<https://www.worldatlas.com/maps/trinidad-and-tobago>. Erişim Tarihi: 22.11.2021.
- Worldatlas. (2021). Map of Saint Lucia. <https://www.worldatlas.com/maps/saint-lucia>. (Erişim Tarihi: 06.11.2021).
- Worldatlas. (2022). Map of Antigua and Barbuda.
<https://www.worldatlas.com/maps/antigua-and-barbuda>. (Erişim Tarihi: 11.02.2022).
- Worldatlas. (2022). Map of Dominica. <https://www.worldatlas.com/maps/dominica>. (Erişim Tarihi: 12.04.2022).
- Worldatlas. (2021). Map of Jamaica. <https://www.worldatlas.com/maps/jamaica>. (Erişim Tarihi: 10.11.2021).
- Worldatlas. (2021). Map of Saint Kitts and Nevis.
<https://www.worldatlas.com/maps/saint-kitts-and-nevis>. (Erişim Tarihi: 21.10.2021).
- Worldometers. (2022). Map of Barbados.
<https://www.worldometers.info/maps/barbados-political-map/>. (Erişim Tarihi: 11.03.2022).
- Worldometers. (2021). Map of Saint Vincent and Grenadines.
<https://www.worldometers.info/maps/saint-vincent-and-the-grenadines-map/>. (Erişim Tarihi: 19.11.2021).